

ABADII

DISCIPULUM
HOMINIS

PA8450

A2

D4

1793

005760

1080018754

EX LIBRIS

HEMETHERI VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

®

J. B. Gudi suo fecit.

415
 DIDACTI
 JOSEPHI ABADII

MEXICANI

INTER ACADEMICOS ROBORETANOS

AGIOLOGI

DE DEO, DEOQUE HOMINE

HEROICA

EDITIO SEXTA

Ceteris castigatior.

UNIVERSIDAD DE LEÓN
 Biblioteca de la Universidad
 Biblioteca Universitaria

CAESENE MDCXCIII.

Apud Hæredes Blasfonis sub Signo Palladis.
Superiorum Permissu.

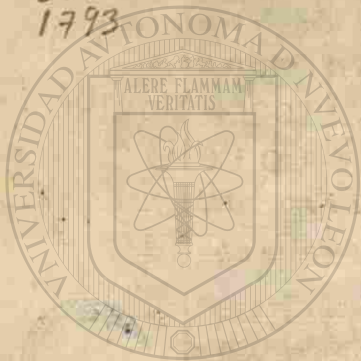
42812

PA8450

.A2

D4

1793

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

3

T I B I .

· O . A D O N A I .

TER. SANCTE.
INGOMPREHENSIBILIS,
BENEFICENTISSIME.

O . M .

TE. SUADENTE.

H Æ C .

EX. ANIMO.

QUEM. TU.

SOLUS. INTROSPLICIS.

INTER. ANGSTIAS. ®

z Nomen meum ADONAI. Exod. 6. v. 3.

A 2

003.00

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA

DIRECCIÓN GENERAL

FLORENTISSIMÆ⁵
MEXICANÆ JUVENTUTI

EMMANUEL FABRI

S. P. P.

N ad vos revertitur, JUVENES ORNATISSIMI, annorum fere tredécim postliminio, æternumque apud vos in imagine victurus, Cl. DRACUS JOSEPHUS ABADIUS: ABADIUS nempe ille, quem totos decem annos in humanioribus literis, in Philosophia, Theologia, & utroque Jure Duce[m] habuistis præstantissimum; ut ad omnem scientiam, sub ejus disciplina informati, Urbi nostræ, Patriæque dulcissimæ, in supremo honorum fastigio constituti, maximo in præsentis ornatu esse possitis. ABADIUS, inquam ille, qui sub eo mitissimo Cælo natus, altus, & eruditus; in eoque dignissimum hoc opus excogitatum, ac fere perfectum; in Italia vero auctum, & expositum plaudentibus cunctis edidit; adeoque sui memoriam immortalitati consecravit. ABADIUS denique ille, qui cum videret, sanctissima CHRISTI dogmata a vesana istorum turba, qui se Philosophos dici voluit, novis quotidie machinis scelerate impeti, omnibusque siliis illecebris in auxilium vocatis, vitam Religionem sedum in modum deturpari; veritatis amore incensus, eam pro viribus tueri, inconsultaque in primis JUVENTUTI, ne incauta abriperetur, quanta posset carminis venustate, antidotum offerre, suarum esse partium existimavit. Vobis præsertim, JUVENES amabilissimi, quibuscum tot vinculis illum, meque etiam Natura Parens arte conjunxit; vobis vigilas ille suas, laboresque jure optimo consecratos voluit: ut quam a majoribus nostris, singu-

6
singulari Numinis beneficio, iucorruptam Fidem accepistis, retinuisseque haecenus; eam tot inter infelicis hujus saeculi pestiferos errores ac deliria, fartam testam conservaretis. Vobis, inquam, fortunatissimi mortalium, quos dominus suis adeo large cumulavit Deus, munificaque adeo liberalitate dilinxit; ut cum benignissimis Caeli temperie, frugumque immensa, vel ultra delicias ubertate, generosa etiam indole, suavissimis moribus, ingenisque ad omnem scientiam aptissimis locupletaverit. Quid enim eumerem, quot ex vobis olim insignes Viri prodierint, prodeantque hodie dum, quos in Templis, in S-holis, in Foro, Toga, Militiaque, Oratores eloquentissimos, sublimes Theologos, sublimes Philosophos, Legum interpretes, ac Peritos, invictos Duces, dignissimos Item Praesules, ac Pastores novus vester orbis toties veneratus est? Quis ignoret, quot ea insignis Regia, ac Pontificia MEXICANA Academia, scientiarum omnium in America Lyceum, illustriumque Heroarum Seminarium, quot, inquam, si flourerit semper, floreatque etiamnum Doctoribus, ac Magistris, sub quibus ad omnem disciplinam primores Juventutis informati, & ad magnarum artium decora excolti, vel amplissimis pares Dignitatibus adoleverunt, ut literariam deinde Republicam doctrina, atque eruditione sua illustrent? Tenetis profecto magna illa in Mexicanis sistsi Nomina, quae, ut aeternum Patriae decus, illiusque Academiae ornatum maximum, nulla unquam aetas obliterabit, nimirum *Davilla Padillas, Siquenas, Alvarones, Roxas, Bannexos, Nietos, Equiaras, Seguras, Villar, Lescanos, Porvillos*, aliosque bene multos, quos vel doctrinae excellentia ad summam Dignitatum amplitudinem apud vos evexit; vel omni-gena plenis eruditione editis libris, apud exteras etiam gentes immortalitatis fama consecravit; ut eos praetercam, qui, vel clarissimis, ut *Cosadus*, apud Europae Principes sancti legationibus, immortale Mexicanae Academiae, atque Urbi decus pepererunt; vel summis etiam, ut *Versigius*,

7
zjus, Praefecturis, militari gloria partis insignes, illustrissimae familiae, totique adeo genti nostrae maximo semper erunt ornamento. Quae dum vobis in memoriam revocari, novissimumque, ac domesticum in ABADIO latinae venustatis, atque elegantissimae Poeseos exemplar propono, quidni ad ea potissimum studia vos accendam, ad quae & ingeniorum vestrorum mira praesantia, & amabilis morum aquabilitas, dulcissima denique illius Caeli clementia, quod nec tetra noctium caligine, glacie, ac nive ferre perpetuis per hiemem riget; neque intolerandis Solis ardoribus torret per aestatem, vos maxime alliciunt; immo etiam (ut ita dicam) nolentes impellunt? ad humaniores nempe literas, latinatae praesertim cum in prola, tum in ligata oratione culturam, quae in amoenissimum, omnibusque deliciis affluentem campum vos deducet, & ceterarum omnium scientiarum adyta patefaciet. Ea nempe muniti in augustissima eloquentiae & Sacrae, & Civis Sanctuarium penetrabitis: quo quid sublimius, quid adolescenti liberaliter aptius reperire fas est? Hoc uno studio instructus MARCUS ille TULLIUS homo, ut de se ipse fateatur, novus in Republica, ac nullis majorum imaginibus, nulla generis claritate conspicuus; ad supremum tamen gloriae fastigium, atque amplissimos in Senatu honores evehctus est: & quam *Camilli, Scipiones, Marij, Pompeij, Caesares*, aliique invicti Duces, nobilissima stirpe, ac bellica virtute clari, sibi, ac Pop. R. illustribus victoris gloriam pepererunt; eandem ille, immo & majorem, diuturniorem certe, sola eloquentiae majestate, propeque divino dicendi genere in potentissimo Populo sibi comparavit. Agite igitur, Mexicani JUVENES, in idque totis viribus incumbite, ut puram, forsamque latinatam e Tulliano potissimum fonte, ceterisque aetatis aures Principibus petitam, serio, & constanti studio, multorumque annorum labore, & perseverantia possideatis. Id enim a vobis in primis carissima Patria

8
tria expectat, ut quas in ejus sinu, opes plenè naturam
manibus profudit: preciosiores apud exterarum gentes effici-
ciatis: Id familiarum vestrarum dignitas exigit; sic enim
avitam gloriam, majorumque decora virtute parat, hoc
etiam clarissimo honore auctam, posteris vestris magis,
magisque augendam hereditatem reliquetis: Id denique
Religio Sancta postulat, ut hoc potentissimo gladio muni-
ti, illius hostes, novis semper armis instructos, ac literarum
sape insolentia præferoces infringere, ac debellare,
eorumque sacrilegos impetus retundere latinæ majestatis
splendore, Atticæque salubritate dictionis feliciter possitis.
Quod si amœno huic humaniorum literarum studio, assiduam
etiam Scripturam sanctarum lectionem adhibeatis;
Deus immortalis! quem vobis ditissimum thesaurum, in-
perhaustumque veræ, ac germanæ eloquentiæ flumen com-
parabitis? „ In eis nimirum, ut cum Cypriano loquar,
„ (a) condigna Fidei spectacula invenietis: videbitis in-
„ stituentem Deum mundum suum, & cum cæteris ani-
„ malibus Homini illam dignam fabricam, melioremque
„ facientem: Spectabitis mundum in delictis suis, julla
„ naufragia, piorum præmia, impiorumque supplicia: ma-
„ ria populo siccata. & de petra rursus maria porrecta:
„ spectabitis de Cælo descendentes messes, non ex arvis:
„ insipientis flumina transitus siccos, rescanatis aquarum
„ agminibus, exhibentia: Fidem cum igne luctantem, Re-
„ ligione superatas feras, & in mansuetudinem conver-
„ sas intuebimini. „ In sacris itidem libris magnificos
Divinæ Sapientiæ satus, augustæque ac veræ sublimitatis
speciem, frustra alibi quærendam, abunde reperietis: Quæ
profecto *Emilium Apamensem*, *Dionysium Longinum*, aliosque
Deorum inanium cultui, sedæque superstitioni addictos
ita percussit, ut nobilem sententiarum majestatem, plane-
que divinum, & sua simplicitate oitentem figurarum splen-
dorem sapius admirarentur. Et sane præcipuus hic sem-
per,

(a) *Libr. de Spectaculis.*

9
per, uberrimisque fuit *ABADIO* fons, unde magnificas il-
las, ac digna gravitate plenas formas, quæ in hoc Carmi-
ne passim nitent, sese hausisse sapius profitebatur: quippe
qui cum latinorum Principum non interrupto studio, at-
tentam etiam Scripturarum sanctarum lectionem perpetuo
conjunxerat. Eaque propter, *JUVENES* ornatissimi, majus
nullum, certiusve amoris mei, gratique erga vos animi
pignus offerre possum, quam hoc ipsum præclarum opus,
quod de morientis amici manibus inter lacrimas exceptum,
& commendatum, vestris sub auspiciis nunc tertio in lu-
cem profero: in eo siquidem & exquisitæ latinæ sapo-
rem, & Porcæ sublimitatem, eruditionis delicias, &
quod caput est, sanctissimæ nostræ Religionis arcana, quan-
tum homini mortali fas est, pro dignitate expressa, ma-
gno quidem vestro emolumento reperietis. Illud igitur æ-
quis animis accipite, assiduæque lectione diu, noctuque
evolventes, tamquam scholæ, atque educationis librum
præ manibus habete: filiis deinde vestris, carisque nepoti-
bus divitiis omnibus pretiosorem hereditatem in ipso reli-
cturi. Mihi interea illud unum reliquum est, ut quando
amici, civique etiam mueri pro meis viribus satisfeci,
DEUM Opt. M. orem obtesterque, ut vos incolumes, flo-
rentem Patriam, venturamque olim ex vobis Juvēntem
(quæ spes altera Mexici est) sospitet, conservetque.
Valet.

Dabam Bononiæ Cal. Jul. MDCCLXXX.

UNIVERSITÀ DI TORINO
BIBLIOTECA
DOMA DE NIEVOLEÓN
DE BIBLIOTECAS

SPECIMEN
VITÆ AUCTORIS

Multorum votis expetita tandem prodit in lucem sexta; secunda vero postquam editio præclarissimi Poetæ DIDACI ABADII, seu *Josephi Josephi Labbe*, quo te ille nomine celebratum voluit dubus primis editionibus. Vix ille quidem, magna lætine Poetæ sacra, e vivis exiisset, amici complures, quari, cum supremis vitæ suæ diebus quinque nova Carmina, eodem proflus stilo, argumentoque majestate primo Operi addidisse; quin & editis jam Carminibus, tertio ad limam revocatis, alia non pauca hinc illinc inferenda reliquisse; me, quem penes MSS. omnia reperiebantur, etiam, atque etiam imitare, immo & symbola collata, urgere, ut in univertium Opus tertio edendum, quanta maxima possem diligentia, insumberem; & absolutissimum Carmen, aurea ætate dignum in fectis opportunis locis novis additionibus, publici juris facerem: Id a me amicitia, communis Patriæ, ac Religionis iura, quicquid, nempe sacrosanctum apud homines est, omnino exigere. Adeo igitur justis amicorum votis, meoque muneri facturus satis operi me accitavi, nullo alio sine labore, nisi ut que nova, eaque dispersa addiditamenta ABADIIUS reliquerat, in unum cogere, collatis numeris ordinarem, ordinataque in suum quæque locum aptarem opportunæ. Antea vero quam de toto univertium Opere que præmonenda sunt, loquor, Auctorem ipsum inspicere, deque ipsius vitæ, meritis, studiis, quantum locorum longinquitas pariter, nonnulla præhibere operæpretium existimavi.

DIDACUS JOSEPHUS ABADIIUS honestis, & copiosis Parentibus maximæ natu Filius editus est, Calendis Jun. an. S. MDCCXXVII. in Paterno prædio prope Oppidum Novæ Hispaniæ, quod Vallisoleranam actionem a Guadalaxarensi differminat, nomine *Xiquilpan*. Et primam quidem pueritiam apud Aviam egit, quæ ab uberibus Matris avulsam Infantem domum asportavit: nimirum Filiis, Filiabusque quo decebat honore, jam pridem collocatis, orbitati suæ solatium in Neposticissimam educationem habitura. Eam vero ab ipsa disciplinam ABADIIUS nactus est, quam Dionysius olim Longinus excelis quibusque mentibus præceptabat: liberalissimam, & (quantum Chris-

ianis moribus fas est) indulgentem, generosam, qua scilicet subtiliora puerorum ingenia instructa animus assurgere, & magnanimita semper cogitare assuescerent: interdum quippe nimio timore, ac levertate oppressa, quasi vilescunt, & ad servilia salum inclinant, propriæ obliata dignitatis. Id unum ex ea educatione cepit derimere, quod ipse postea, grato tamen semper erga Aviam animo, subinde lamentabatur: quod tanta indulgentia, ac benignitate a puero habitus, non satis ad patientiam eruditus esset, neque ad labores, & durissimam, que deinceps sibi supervenirent incommoda, ut veller, occalluisset.

Septennium prætergressus, cum magna illius mentis fecunditate identidem emicaret, evocatus a Patre domum est, ut studiis illis, quibus prima ætas impertiri debet, mature erudiretur. Cum autem in natali solo rari invenirentur. Præceptores, aut certe non optimi; longe eos acciri Pater iussit, etique informandum Puerum tradidit; nequa erumpenti Filij ingenio, atque uberrimos promittenti fructus, cura deesset. Et sine singularis beneficii loco numeravit semper ABADIIUS paternam hæc de se sollicitudinem: cui perpetuam illam in studio constantiam, amoremque discendi, quem ad extremum usque vitæ retinuit, debere fatebatur. Primis Grammaticæ rudimentis domi, nec sine laude, perceptis, rarus haud immerito Pater, felicis multo, uberitque in publica palestra, quam in privato ludo Filium exercendum, cum a complexu Matris, suorumque avellere, Mexicumque deducere, opportunum existimavit. In qua nimirum, ut pote totius Novæ Hispaniæ Urbe Principe, & Doctorum copia, & Auditorum frequentia literarum studia quam maxime florent; tum ad omnes scientias, & ad bonos item mores præcipue Nobilitatis Adolescentes in Collegiis accuratissime imbuuntur. Hic igitur ad D. Ildesonsi Collegium inter Alumnos adscriptus ABADIIUS, quod reliquum erat Grammaticæ, tum Poeseos, Rhetoricæque studium ita contexit, ut memoriæ facilitate, atque ubertate ingenij æquales suos longe anteire, ac Princeps omnium facile haberi jam tum merito creperit. Grammatica eo modo absoluta, nondum duodecennis, Philosophiam aggressus est, peregrique maxima laude; paucisque deinde interjectis mensibus, cum ætatis suæ annum quartum decimum explevisset, mundo nuntium remittere, et seque totum DEO uni in Soc. JESU consecrare optavit, ac voti compos effectus est. Incredibile est, quanto omnium plausu in eam adscriptus sit; totius Provinciæ Præfidi, qui eum admiserat, tum & ipsius Præceptoris, sub quo meruerat, univertis con-

congratulantibus, quod tanta spei Juvenem, Patriæ, ac Societatis ornatum certissime futuram, faulis sane omnibus, adlegissent.

Tirocinium itaque ingressus in pervigilio D. JACOBI Apostoli, anno MDCCXLI, quantum antea literarum studiis cura impenderat, tantum, ijs nunc intermissis, virtutum, ac perfectioris vite studio cepit impendere. Morum scilicet innocentia, oculorum modestia, sui contemptu, exactissimam legum vel minutorum quæstionum ad moderandos animi impetus, & ad libertatem, voluntatemque absequendam unice cum cæteris exercebat. Ex hac nimirum Sacratissimæ Scholæ, Sociorum exemplis accensus, assidua sacrorum librorum lectione imbutus, ac frequenti rerum celestium, notisque Religionis contemplatione inflammatus hausit ABADIUS mentem illam, quam toto vite sue cursu constanter tenuit, quamque in hoc de Deo Carmine, ut legenti cuicque in promptu est, cumulatissime effudit. In his interea pijs exercitationibus expleto biennio, ad humaniores literas, ac mansuetorum Mûstrum commercium translatus est: idque aviditate tanta, atque ardore arripuit, ut ipse in quod toto nature impetu ferebatur. Duos, eoque amplius annos, vix enim pubertatē excesserat, hinc amantissimo studio intentus, ad exquisitum illam elegantem Lapsitatis, quem semper præ se tulit, & ad poeticam elegantiam sese formavit; aureæ quippe, argenteæque ætatis principes scriptores, non solum identidem evolvere, sed ætata etiam lectione meditari; & quicquid sublimis præferim, ac magnifice dictum in his repererat, in commentariis referre, jam tum tollentem habuit. Fuit enimvero præcipuus hic semper ABADIUS scopus, maximaque in scribendo laus: ut in Atticum, quem vocant, stilum, pressum nimirum, & proprietate verborum, granditate sensuum, pondere sententiarum, vividarumque formarum sublimitate ornatum nervos omnes intendere, eumque pro viribus consecraretur: fufum autem illud, atque æquabile dicendi genus, quod verborum copia, atque orationis flumine nitet imprimis, velut ænervæ, popularibus solum causis, ac multitudini succupandæ proprium fastidiret. Usque eo porro nervoso hoc dicendi genere ABADIUS trahatur, ut si in familiari sermone ipsum loquentem audisset, nihil nisi grande, & gravitate plenum conciperet; nihil non per sublimes imagines effere videretur. Hac etiam de causa (ut id obiter attingamus) in hoc de DEO Carmine condendo, cum tante magnitudinis, & quo angustius nullam reperiri fas est, sibi argumentum propoluisse, ad res potius, quam ad verba

in-

intentus, numerum illum, ac verus facilitatem, qua plurima delectantur, consulto, consulto, inquam, interdum neglexit; arbitratur haud immerito, illam summam argumenti sui maiestatem, Scripturamque simpliciter omnino desecere. Et sane quis æquo animo ferat, necdum postulat, Poëtam ad Divinitatis, ut ita dicam, fastigium evedtum, & que in DEO Opt. Max. supra humanam mentem penitiora sunt; his oculis contemplantem, verba querere, captare semper numerum, sensuque deserto in re adeo gravi, levitatem illam festari, qua nonnullorum auribus unice, atque importune blandiatur? Cæteroquin vero nullus negat harum rerum peritus, sibi locorum, ubi ABADIUS judicavit, e re sua non fore illam dedite operæ negligentiam, fluxile sibi numerus, ut volupe erat, vel ad uberrantem, vel ad dulcedinem, vel ad pulcritudinem, vel ad maiestatem. Nulla est enim dicendi forma, quam non suo loco facile usurpet: ut non illi sui vel servas, vel corrasor, sed plane Dominus fuisse videatur, tanquam haberet omnes dicendi formas in potestate.

Primis Theologici studij exædis annis, Grammaticam traditurus Urbem *Zanteas* missus est: eo quidem consilio, ut cum magnificentibus Tempium denuo extractum esset, summamque Civium celebritate, ac plausu dedicandum, Epicam totius Operis, magnificentique ornatu Descriptionem, & quam in illis partibus, vocant *Panegyricum* (Poematis genus in immo populi conventu a Pueris aliquo pronuntiandum) ipse pro dignitate componeret, exultantique Civium expectationi, ac iocundæ publice satisfaceret. Fuerunt hæc enim vero primi Abadianæ Poeseos rudimenta, que, typis edita, ac per eam urbem, aliasque etiam novi orbis paria, magnum ubique plausum, atque admirationem reportarunt; majora jam tum, sublimioraque eæ distitima illa vena, felicitique ingenio omnibus jure merito augurantibus. Quo de Poemate ABADIUS postea, mature fecerat iudicio, adeo pudore suffundebatur, ut nollet illud in memoriam, nisi cum censura revocare. Fatebatur enim, vitio ætatis tunc fere peritiss, ac præsertim: semper mentis, sed tum maxime per iracundiam feravidissimam, luxu nimio, ac tumere, falsique dicendi lumbibus peccavisse. Lectione scilicet *que Barcollæ, Congregatio* tunc temporis misere seducebatur: quo *Audaces*, & similes, postea grandior factus, a manibus Juveuentis volebat quam longissime sepositos: cum *Gavilissimam, Zanvitam, Parram* & similes horum, pro literis hispanicis; pro latinis vero *Virgilium, Terentium, ac Tullium* unice, & impen-

penfissime commendaret. Abruptum interea Theologiae curriculum perfecturus, facriligne initiandus, Mexicum post biennium remigravit: Angelopolim deinde missus est, ut primarias, quas vocant, universitatis Theologiae, ac Juris etiam *Theses* in florentissimo Doctorum congressu, horis aere, & pomeridianis suffineret, ultimamque eo publico periculo studiorum suorum metam pertingeret.

Nec vero diu Mexicum ABADII doctrinae, atque eruditione caruit: vix namque biennium abierat, iterum repente vocatus est, Philosophiam sibi, etiam inrempulsive numero Adolefcentium curam traditurus: cum enim designatus eo anno Philosophiae Professor, adversa implicitis valetudine, commissum sibi munus exsequi impediretur, ABADII unus ante alios electus est, qui, vel imperatus, eam provinciam debito cum honore susciperet, expectantemque, ac Doctore orbatam Mexicanam Juventutem scholae praeceptor, ut par erat, erudiret. Possent hic etiam vero in ABADII commendationem complures nominare, qui summa ab eo diligentia instituti, & ad literarum amorem Magistri verbo, & exemplo tracti, varij nunc scientiarum laureis in urbe florentissima insignent, Praeceptorum non minus, quam Patriae splendori sunt, atque ornameto. Praesertim cum ex ipsi plurimi, non in Philosophicis tantum disciplinis, sed in humanioribus etiam literis, Theologia, & Juris utriusque scientia cum adherant, & ad omnem, ut ita dicam, literaturam sub illius disciplina se se formaverint. Philosophicis enim curriculo maxima cum laude confecto, ad Regale, & antiquus D. Ildefonsi Seminarium missus est: quod Seminarium, frequentissimum Novae Hispaniae, & inter frequentissimum totius Orbis Collegia educandae juventutis destinata numerandum, fere trecentos et prioribus Juventutis alear: ex his erant, qui tum Mexici, tum in aliis Novae Hispaniae urbibus, scientias naturalibus imbuti, partim Theologiae, partim Pontificio, ac Civili juri, sub Soc. olim J. PP. operam darent, Doctores deinde, multorumque Magistrum in sua quaque Patria aliquando futuri. Et primum quidem utriusque solum Juris Praefecturam, vel eam sane difficilem ABADII suscipit; mox etiam sacrae Theologiae, quam utramque spartam simul strenue susceptam ea ille laude ornavit, ut Praefectura sua Exemplari dici possit castigatissimorum pro Juris prudentia, atque Theologia in eo Collegio studiorum. Accesserat enim hanc provinciam capessende, purgatis jam hoc tempore suis ipse studiis omnibus. Quod enim de Poesi, & Eloquentia diximus, id ipsum ABADII in ceteris omnibus contingerat,

gerat, per aetatis, atque ardentioris ingenij temperamentum: ut reperetur nimirum primis annis, mirandis potius, quam veris verum, ac cativis formis. JOSEPHI vero CAMPOI familiaritate multum profecit; hunc condiscipulum habebat, eundem semper suspexit, ejus studia emulatus est, ac mortuum publico scripto laudavit. (a) Cum videret igitur, CAMPOJUM (qui summo erat studio, summo judicio) summa ita composuit sua, ut omnia de integro renovaret. Accessit etiam ANTONIJ GALLEANI (optime spei juvenis, quem praematura mors missus eripuit) atque aliorum id aetatis qui *ex se nati* (quod de Curcio ait Tacitus (b) Musis bonis restaurandis videbantur, exemplum. Quibus de rebus libenter diceremus, cum sint ad Historiam litterariam Mexicanam conducibilia, nisi nos heic brevitatis impediret. His itaque, in absolutissimum optimi Literati exemplar informatus ABADII insillavit Juventuti sibi commissa mentem per omnia purgatissimum. Ac primus sane fuit, qui in illis partibus *Oratoribus* JAMI VINC. GRAVINE, in tradendis Jurisprudentiae Civis elementis, uteretur. Conabatur deinde omnibus eam mentem inducere, quae excussis quilibet, veram, & antiquam *Papiniani*, & Institutoris *Cujacii* Jurisprudentiam revocaret. Idem in Theologia praestitit, ut procuraverit primum eam de sincerissimis fontibus deducere, *Scripturae* scilicet, PP, Conciliorum, Historiae, ceteris, deinde hanc sacram facultatem omnium Regiam, debitis sibi elegantijs omnibus (sincers nemp, & regalibus, non plebeis, atque lucatis) iuste, & convenienter ornare. Neque his porro contentus ABADII ex Convictoribus nonnullos, qui in id potissimum propendere videbantur, ad honorarium literarum, Latinitatis praesertim optima, culturam privatis institutis informabat. Porro ex hac nimia contentione, assiduoque labore, fractis omnino viribus, diversis subinde morbis consistari cepit: & cum nullo unquam tempore de ea constantia remitteret, debili semper, atque obnoxia valetudine ad ultimum usque vitae desinceptus usus est. Id quod in causa fuit, cur implorata saepe vel praestantiorum Medicorum ope, sibi que semper, ut ajebat, invivili respecta, serium, ac laboriosum Medicinae studium, praeter cetera, quibus indefessus vacabat, aggressus sit, colueritque in posterum, optimis quibusque ejus Artis Auctoribus in auxilium voca-

(a) *Opusc. de Exercer. Latinitate.*

(b) *Anst. libr. XI.*

vocatis: solitus proinde dicere, huic sese studio, quod sancta adeo valitudine, necnon viveret, referre omnino acceptum, si penes Medicos stetit, jam pridem se ex hujus vitæ misceretur crepuit iri.

Ceterum sic affectu ABADII valerudini consulere, atque ipsum ex nimia ea contentione recreare, æquum jam videbatur: quocirca ab ipso tante molis præfecturis remotus, Divi Francisci Xaverii Queretarensis Seminario Rector præficitur: in quo, & si illius Juvenentis educationi invigilandum ipsi erat, simulque tradenda Theologia, haud ita tamen magno labore utriusque muneri posset satisficere. Ubi primum igitur illi tor ex incommode respirare licuit, quicquid ex inchoato sibi officio supererat temporis, ad privata illico studio totum transiit. Mathematicis propterea disciplinis (nam & eum eruditus pulchrum pridem attigerat) impensius vacare; tum & subditivis horis Virgiliani Poematis hispano carmine versionem, quæ vel sola insignis decus, *Abadiana* quæ sublimitatis monumentum esse poterat, exequi instituit; denique perclaro huic de Deo operi, quod jam dudum mente conceperat, manus admoveat; ut quæ par erat dignitate, augustissima quoque nomine Religiosis Arcana, immo totam DEI HOMINIS vitam de divino *Scripturarum* fonte unico deceptum, heroico carmine complecteretur. In eum porro finem, divino implorato auxilio, attentam in primis sacrorum Librorum lectione, quam in deliciis semper habuerat, divinarumque Veritatum assiduam contemplationem necessariam sibi esse existimavit; qui Latini sibi ornamenta, ac Poetica Veneris multorum annorum non interrupto studio, possideret. His igitur intentus curis toros quatuor annos in ea urbe tranquille exegerat, donec communi naufragio in Italiam delatus, Ferrariam, Aretinam olim Ducibus florentissimam Sedem, in Sociorum partitione sortitus est. Hic posteaquam ex longissime navigationis, peregrinandi quæ molestiis respiravit; quamquam temporum, hiemis præsertim insolito rigore, vis sub missilimo coelo editus, neque ad horum locorum patientiam generatus, supra modum vexaretur, pro Deo tamen susceptum olim laborem iterum amplecti, & quæ sibi Deus opti fecerat, in Catholica Religione obsequio sanctissime collocare, totis viribus apripuit.

Comperto vero paulo post, prima illa Carminum fragmenta, quæ imperfecta adhuc, neque ad severiores, ut par erat, limam revocata, Mexici reliquerat, ipso omnino inconsulto, & vulgata esse, præque omnium manibus ferri; completam ce-

rura

tum editionem adornare, amicorum complurium iteratis precibus, quia etiam facultatis in sumptus ipsorum oblatis, demum decrevit. Anno igitur MDCCCLXXIII. huic de Deo HEROICA tringenta tribus Carminibus comprehensa primum editis Veneris prælis: *Labbuque* se paulo immutato nomine, & *Selenopolitanum*, seu *Urbis Lunæ* (id enim patria lingua Mexico sonat, ut plerique credunt) *Civem* appellavit. Eo porro omnium plausu ubique illa excepta sunt, ut nobilem *Scripturarum* simplicitatem, ac insipillatam verè divinam cum latine Poetico sublimitate, ac venustate conjunctam nemo non admiraretur, magnificentique elogis in celum efferret. Insuper multorum ut CL. FRANCISCUS MARIA ZANOTTUS Bononiensis Licetæ ornamentum maximum, Mathematicorum Doctor insignis, ac Musarum delicia: cui nuper in emerita sepeclute, Literatorum omnium lacrimis extincto, Bononia magnorum Virorum fecunda Parens, Cultrixque eximia, modestissimo luctu, & tanto Viro apparatus digno parentavit. Hic profecto *Divini*, ut ajebat, *Poematis* pulchritudine raptus, illius Auctorem, hominem exterum, ac sibi ignotum, aspiciete, amplecti, ac tenerime diffusari, tanquam *de Religione, deque Literaria Republica benevolentem*, insulter desideravit. EUSTACHIUS patris ZANOTTUS præaudato ex Fratre Nepos, & SEBASTIANUS GANTERZANUS, Bononiensis item Licetæ duo maxima Luminis, *Abadianum* Poëma, parumque Latinatam verbis commendarunt quam amplissimis. Tam & CLEMENS TINUS VANNETTUS Eques perillustis, Augustissimæ Robertanæ Academiæ a secretis, qui generis claritatem cum exquisita doctrina, admirabilique eruditione conjungens, Patriam suam, Musarumq; amoeniores Latinitate aurea ætate digna maxime illustrat. Hic nimirum, quæ primum ABADII Carmina, sibi ab Amico dono missa, videre licuit, in *magnum statim*

- 20 ut ipse fateatur, *de Auctoris ingenio addidit et opinionem.*
 21 Eream videbantur (VANNETTI verba sunt in Epistola
 22 ad ABADIUM) non solum tercia, plena, poetica; sed etiam
 23 ejusmodi, ut Imaginum sublimitate, gravitate sententiarum
 24 Argumenti Divinitatem rursus subsequeretur... In præ-
 25 sentia quidem nullum nec anjmi mei, nec alienæ approba-
 26 tionis majus testimonium tibi dare possum, quam hoc ipsum
 27 Diploma, quod ab Accademis nostræ Principibus, ostenso
 28 libro, tibi vel facillime impetravi... Perge veterum Chri-
 29 stianorum Herorum exemplo, sanctissima quoque gravibus
 30 numeris exornare, ut nos tam ipse a Mosis, quam a te

B

22 Mit

Muse dici aliquando *illustrate possint*. Cum his simul literis honorificam remisit Diploma, quo per insigni Academiae, sub augustissimo Romano Imperatoris Bohemicae, Ungaricae, Reginae MARIE THERESIAE auspicijs *Roberti* pridem erectae plenius suffragijs AGIOLOGI nomine ABADIUS adscribatur. Mitto Hispanum SERRANUM, LAMPILLAS, HERVAS, Patrie gloriae, ac literaturae clarissimos in Italia Asseriores, quibus ABADII opus egregium, immortalae, ac felici Augusti saecula dignum visum est.

His porro honoribus, tantorumque Virorum, subacti certe iudicii, maximeque in hac re momenti, tum & aliorum complurium, omnium ordinum testimonijs auctus ABADII; sibi tamen minime satisfecerat. Qui opus suum etiam, atque etiam relegens, multaque in eo ut sibi videbatur emendata digna; multa etiam, atque dignissima, plane, desiderari animadvertens, illud incudi reddere, omnia ad limam revocare, ac nova demum, sane nobilissima Carmina adungere aggressus est: quibus peractis, cum in volumen, fere dimidio majus, opus jam extiterisset; iterumque praeis sibi, cere, Amicis deo faventibus congereret, Ferrariae secundo prosit in lucem, eodemque, immo & majores plautis reportavit. Ceterum cum fractae valetudinis incommoda augerentur in dies, novisque etiam morbis subinde vexaretur; salutariora Caeli captandi gratia, Bononiam petiit: in qua annum ferme integrum ita commoratus est, ut aliis ex aliis incredulitatebus malis, de ipsius vita, magno quidem amicrotus dolore, actum esse crederetur. In eum nempe atrum mororem, sensumque quasi hebetudinem incidere vi morbi, ut vitae etiam, sibi molestissime, tederet saepius: nec libros, delicias olim suas, & unicum a Puero curarum levamen, respicere, nedum evolvere sibi cepit: immo mortem solam, quae se ex tot miseris aliquando esperet, atque aeternae tranquillitati, omnis agoni immune, redderet, vehementissime anhelaret. Sex, atque amplius, menses in hac animi pariter, & corporis agitudine cum exegisset, sanitate demum, Deo se volente, restitutus est; tandem in ea perseveravit, dum supremam operi tuo manum seorsum imponeret, quo in abolitum, ut ita dicam, sacrae Theologiae *Suummum* evaderet; in qua nihil ultra ad magisterium subtiliorum veritatum expositionem adideretur. Quod cum perfectisset, trigintaque octo Carminibus Ferrariae secundo editis, dea quoque ad transnam vocatis, aliis quoque nova addidit, & reliqua omnia accuratissime immasset, (ut in accessione, quam inter MSS. Praeloque suo

suo inferendam reliquit, testatur ipsemet) sicere auditis est: *Votum* se nunc comperit, quod sibi praesixerat museri fecisse satis; libenterque jam mortem obitum, cum Religioni sanctae, quam tuert, exorareque sibi propulerat, vigiliam suam debitum, quo posset modo, exolvisset.

Nec vero perquam ardui huc labori ABADII, diu insperitum voluit DEUS, quia ad hoc sanctissima Arcana, quae prope divino expresserat veris, aeternum fruenda, ac propius, ut pie credimus, contemplanda, demum, ut optaverat, evocaretur. Virescunt, ut nunquam aliis, vegeta obtetur, ac propterea: neque ulla impendens malis inerat suspicio; cum postmodum idus Justias, violenter, alvi profluio ad defectionem ex improbitate correpius, & ad extrema brevi redactus, laborum suorum metam demum attingere existimans, ad aeternam jam, mortibus valere iussit, sese comparabat. Convoluit tamen, non ut mortem effugeret, sed ut prolixo agone, autumnoque patientiae egramine immortalitatis coronam augere, aeternaque Beatorum gloriae consorti effici posset. Tres ipsos mentes inter acerrimos dolores ab effervescente bili, quae viscera ardebat, siquae torrebatur ardentissima ita transegit, ut misericordis in te DEI benignitatem gratis agnosceret, venerareturque, ac sese majoribus etiam tormentis dignum appellaret. Desiderabant viros in dies, cibos omnes respuente stomacho: ac proinde tarso gressu adventantem mortem tranquillo, ac placido vultu excipiebat, compellibatque iterum insisteret illis verbis, quae ex imo certe pectore olim expresserat. (s)

Pigra venis, pigra & est tibi falx, pigraque sagittae:

O quoties te suspiravi, teque vocavi!

O bene, quod tandem venisti! Vincula rumpe

Carporis, ut possim, tristi hoc e carcere missus,

Uique meum contemplari Domusumque, Deumque;

Et coram alpicere, & coram placidissimo amore

Uique frui, & sanctos propius bibere ebrius ignes.

Dum his interea pijs amoris Divini affectibus largiter indulgebat ABADII, involescente quotidie morbo, ac prostratis omnino viribus, in supremum vitae discrimen vocabatur: impendentis igitur periculi admonitus, deque aeterna solam salute iam sollicitus, Immortalitatis Viatico perit munus; eoque inter liquidissimas gaudij lacrymas ita reflectit est, ut, cum integram fere noctem duxisset inlammam, siquae asoreretur ad mortem, totas tamen decem horas, ne frigida quidem illa gaudia per-

fiterit, in Magnifici, ut ex vero dicebat, Hospitiis. Supra-
 mique humane ritus, ac mortis Arbitri expectatione. Triduum
 supervixit, atrocioribus semper doloribus vexatus: donec pridie
 Kalend. Octobris, omnibus Ecclesie Sacramentis pie suscep-
 tis, in Crucifixi amplexu, interque amicorum lacrimas, fustul-
 tum iter precantium saro concessit, hora ante meridiem, anno Rep.
 Sal. MDCCCLXXIX, gratas lux LII. M. IV. Obijt Divo HIERO-
 NYMO sacro dote, quem pietate præcipua coluerat semper; &
 cui felicit ingenij laude, tum peracri naturæ temperamento,
 sublimi denique Scripturarum expositione, videri posset non
 abhincis omnino. Poëtridæ elarus est, ac debito cum honore
 iusta perfoluta: Exteriorum etiam nonnullis, alijs magnum Theo-
 legum, alijs sublimem, ac plane divinum Vatem immatura mor-
 te extinctum iuvenibus. Fuit ABADIVS statura mediocri, cor-
 pore gracili, canis oculis, naso depresso, & lato, capillo cir-
 ca verticem raro, ac præcano: valetudine, viginti præsertim
 ante obitum annis, obnoxia, ut supra diximus, ac debili sem-
 per usus est: quæ ipsam, naturæ etiam anteriorem, ac difficul-
 tem, studijs præterea lux perpetuo intentum, hominum com-
 mercialia effugere, ac solitudinis amore teneri constantiter effecit;
 eaque propter, cum ob eruditiss. nonnullis illius Poëmatibus, atque
 ingenij fama permotis eius amicitia sæpius expeteretur, Vir ab
 insolentia gloriæ alienissimus, ac temporis perquam avidus ejus-
 modi frequentiam omnino recusavit. Neque aliter profecto tot
 res summi amplecti, adeoque diversis studiis vacare ille posuisset,
 qui tam infirma præsertim valetudine, præter humaniorum lit-
 terarum, Latinæque culturam, quam nunquam intermisit,
 Theologiæ etiam særa, SS. PP. lectione, utraque Historiæ,
 Juris utriusque Scientiæ; Philosophiæ iidem, Medicinæ, Ma-
 thematicisque disciplinis excultus, perindeque eruditus esset, ac
 si earum quælibet singulariter profunderetur: quibus omnibus lit-
 guarum studiis, lectionemque consulis generis, maxime Critico-
 rum semper copulavit. Pura item ABADIVS scripsit hispana,
 latineque: In his sunt *Dissertatio Ludæo-særa de Extremorum
 Latinitate*, quam anno ante obitum edidit: *Nodus intricatiss.
 Mathefes solutus, seu Ratio composita expedita*, & *ad Tiro-
 num captum accomodata*: quæ quidem earum peritis ita probata
 est, ut publica etiam laude dignam exultarent, immo ad id
 etiam hortarentur. *Livius Meyer Anima minuscolo corpore con-
 clusa, seu Epitome Historiarum Contractuarum de Auxillis*,
 quam & latius stilius, & mira brevitas maxime commendant.
 Hispana vero sunt: *Octava Ecloga* & *Virgili Bucolicis*, quarum
 hispa-

hispano olim carmine donavit, tum cum rotam, ut supra dixi-
 mus, Lucidæ versionem aggressus est; immo magnoam etiam
 ex singulis libris partem delibavit; periculisque porro, nisi &
 adversa valetudo, & graviore etiam cogitationes alio animum
 avocassent. *Algebra Compositum: Tractatus de cognitione Dei-
 Geographia Hydrographica*, seu de orbis terrarum Fluminibus
 præcipuis, &c. quæ duo imperfecta adhuc, neque ad exitum
 perducta reperta sunt: præter alia minima opuscula, & ligata,
 & soluta oratione, in quibus *Abadianum* sublimitatem, exqui-
 situmque in latinitate fastidium agnoscere fas est. Ex his tan-
 tum subæcimus, Lectori, uti speramus, Amicis certe illius
 gratum facturi, duplicem Hymnum Inælyto Martyri, ac Patro-
 no Mexicano Divo Philippo a JESU & S. Francisci Familia,
 qui apud Japonæ pro Christi Fide effuso sanguine, felicissima
 adhuc Matre superlute in Beatorem numerum relatus est, in
 ejus, ut ajunt, *Offitio* nuperimus a S. Sede approbato infernam,
 æternamque in Ecclesiastica Historia ABADIV monumentum.

Salve, triumphalis Populi, Decus novi orbis maximam, Qui morte fecisti tua Beatorem Patriam. Athleta Princeps Mexici Trophæi celsa Martyrum, Dignamque Cælo lauream Tu primus inters Patriæ. Quicquid Juvencus fervida Peccaverat licentis, Libenter in mortem ruens Sanctæ expiasti Victimæ. Tui fac, ut nos anuli Dolore cordis intimo Jugique poenitentia Nostra eluamus crimina.	Philippe, Martyr inælyte, JESU fidelis assecta, Quem præcullisti nomine Ad usque vis mortem sequi. Confosus hausta triplici, Fusoque corans sanguine, Distentus expirans cruce, JESU refers Imaginem. Sodalium tu Martyrum Primoris is, & Signifer Agmenque ducens Cælitum Prior profundis sanguinem. Audi precantum Civium Voces, pialque lacrimas; Dultorque noster, sedibus Tu nos beatis infere.
---	---

Et hæc quidem de ABADIV: quem si minus digne, nec quibus
 par erat coloribus expressimus; amori tamen nostro, dolori cer-
 te, quem ex Doctores, Amici, Sociique carissimam lætissimo in-
 teritu cogimus satisfacere conati sumus: eoque benignis hæc
 nobis temeritas condonanda, quod Cl. Mexicani Poetæ memo-
 riam, ad Religiosis, Patriæque immortalæ decus, Posteris, Ci-
 vibus præsertim nostris voluerimus commendare: quibus dum
 hæc in prætio certe fore crederemus a Julio etiam fortasse longio-

22
 res aliquanto fuimus. Ad ejus denique tumulum, tot in Patria
 leucarum millibus defixum, cum lacrymis consistentes, caros no-
 bis cineres exoleuimus, illiusque sortem invidemus, quod ex
 hac iniquissima conditione ereptus, atque æternæ (ut ipse est)
 Electorum societati adscriptus, exitium suum cum beatissima
 Patria commutavit. Urque Bononiensibus, æque ac Mexicanis
 perennis illius memoria hæc, hæc Vitori legenda ad ejus le-
 pucrum liceat apponere.

D. O. M.

Hic ex Orbe novo Labæus jacer, incluta Vatum

Gloria, Mexico par Decus Imperio.

Non hominum curas, vanæ aut deliria mentis,

Vel cecinit tinctos ille errore Duces.

Altius assurgens, graditur super æthera penna,

Rimaturque oculis abditiora DEI.

Religio, Pietas, sacrarum & turba Sororum

Vati moerentes hæc posuere suo.

23
 PRÆLOQUIUM AUCTORIS

DEO, ac Divinis dicere, Lector Benevole,
 quam sit operosum, & arduum, agnoverunt
 illi Philosophi, qui ceteroqui minus digne
 de DEO cogitabant. [a] Ipsamet Divinitatis
 amplitudo, & incomprehensibilis excellentia
 humanæ mentis aciem fulgore suo perstringit: adeoque te-
 nebras facit impenetrabiles, & venerabilem circum caligi-
 nem offundit. Nihilofecius, in hoc nimiram nati sumus,
 tantum ut DEUM nostrum cognoscere, & amare, & lau-
 dare etiam, pro virili annitatur. Quod ut rite, atque
 ordine, & ut par erat, facere possemus; lucem, qua re-
 geremur accendit, & quasi facem quamdam, præ manu no-
 bis dedit, in divinis Libris, benignissimus DEUS. Et vero
 (b)

*Quid dignius omni
 Et cura, & studio, & nostræ conamine mentis,
 Quid si metimur vires magis arduum, & audax,
 Quam rem infinitam brevibus comprehendere chartis?
 Rem, causam verum, veram Rem.*

Et tamen vidi ego neminem, qui de DEO, & *Attri-
 butis*, ut ajunt, singillatim, heroica scripserit. Quod pro-
 pterea ego fieri desiderabam, quia carmina illa pondere
 suomet, & quasi ingenita magniloquentis, rebus divinis
 tractandis accommodatissima mihi esse videbantur.

B 4

Lau-

(a) Roges me: Quid, aut qualis sit Deus? Auctore utat Si-
 monide: de qua cum quaesivisset hoc idem tyrannus Hiero; de-
 liberandi causa sibi novum diem postulavit. Cum idem ex eo
 postulat quæret; biduum petiit. Cum sæpius duplicaret
 numerum dierum, admiransque Hiero quæret: cur ita face-
 ret? Quia quanto, inquit, diutius considero; tanto mihi res
 videtur obcurior. Cic. de nat. Deor. L. 1.

(b) Antisthet. L. 1. v. 3.

(c) *Laudate eum in sono tubæ.*

Bene psallite ei in pacificatione.

De DEI FILIO, & Servatore nostro JESU-CHRISTO scripserunt heroica multi. Præ cæteris autem merito suo, & communi eruditorum suffragio palmam tulerunt *Marcus Hieronymus Vida*, & *Alfius Sylvester Sannazarus*: quibus nihil est ad veterum Poetarum, nominatim *Virgii* majestatem, proximius. Scio quæ passim superi, & severiores Critici in ipsis reprehendant. Neque excuso omnia. Sed tamen laudandos magis, quam reprehendendos esse existimo Virox præclarissimos, qui primi omnium Latinam elegantiam, Religionis ut famularetur, arcessere, ea canere aggressi sunt.

Castalis que nunquam audita sub antris

(d) *Musarumve choris celebrata, aut cognita Phœbo.*

(e) *Nulla erat ante via: prærupta, atque aspera saxa,*

Et densi late obducebant omnia vepres.

Neque vero tam sum ego temerarius, & excors, qui crediderim posse de peno meo exhibere meliora, & par Poetarum, quos post literarum instaurationem tulit *Italia* nobilissimum, ingenii mei (quod profecto sentio quam sit exiguum) viribus superare. Sed sicut semel omnem consilii mei rationem aperiam) cum sublimitatem incomparabilem, & in dicendo vim proflus divinarum *Scripturarum* tacitus mecum meditaret; existimavi rerum divinarum translationem successuram felicis, siquis divinis libris, quoad fieri posset, inherendo; non tam sua, quam divina, carmine loqueretur. Et huic nimirum ego proposito exsequendo totus incubui, & nervis omnibus contendi. Ac de verborum cultu, & elegantia (quam si minus assequutus; certe ubilibet consecratus sum) suo quisque judicio liberata.

(c) *Pf. 150. v. 3. Pf. 32. v. 3.*

(d) *Sannaz. Lib. 2. de Partu Virg. v. 301.*

(e) *Vida. Hymn. 1. v. 13.*

utatur, nihil enim impedio. Quod autem ad sententiarum dignitatem spectat, cum fere omnia a divino *Scripturarum* penu depromerim; videor mihi habere, cur diffidam minus.

(f) Huic tertiæ editioni, non solum ea omnia, quæ in secunda, sed alia bene multa de novo sunt addita. & præterea rursus omnia ad incudem; & ad limam revocata, & implorato Eruditorum complurium judicio, castigata omnia severius, & impensius, quoad potui elaborata: ut nunc de mum id quod Animo destinaveram: [Dogmata præcipua omnia, adeoque Theologiam fere omnem, sinceram illam quidem ac genuinam carmine includere] pro virum mearum tenuitate, perfecisse jam videar. Quod præliterunt olim *Juvencus*, *Prudentius*, *Sedulius*, *Nonius*, multoque his, & sanctitate vitæ, & doctrinæ excellentia præstantiores *Paulinus*, *Damasus*, *Prosper*, *Nazianzenus*, Religionem nimirum Carmine decorare, atque etiam defendere; id ætate hac nostra, cum ii, qui *Philosopharum* nomen sibi arrogant, Religionem carminibus impertunt, & conditum Poeticæ lenociniis venenum spargunt ambitiosissime, non jam solum conducibile, sed quodammodo visum mihi est esse necessarium.

Et nunquid Poetæ necessaria fictio? Ajo enimvero, si *fictiois* nomine, Naturæ imitationem intelligas, tam vis coloribus expressam, ut res non tam dici, quam coram fieri, & cerni oculis videantur.

(g) *Non tantum ut dici videantur, sed fieri res.*

Unde ipsi nomen Graeci fecere Poetis.

Hoc autem quia difficile admodum est; ideo Poetæ paucissimi sunt: etli versuum fabricatores fuerint omni ætate innumerabiles.

Neque enim concludere versum

(h) *Dicere esse satis.*

Quod

(f) *Leg. vit. Aull.*

(g) *Vida lib. 2. Poet.*

(h) *Horat. Lib. 1. Sat. IV.*

Quod si alioversum, ut communiter fieri solet, fictio-
nem accipias pro fabula, aut commento aliquo, cerebro
excusso, & ad libitum excogitato; tum vero assentior *Pa-
ltingio* (apud *S. Aubin L. 1. c. 5.*) reprehendenti eos,

*Qui solas tribuunt fabellas Vatibus, ac si
Vera loqui sandumque foret, veritumque Pectis.*

Horum ego iudicium falsum, ac damnabile duco.

Nilque mihi melius, nil dulcius esse videtur

Quam verum amplecti; veris, puerisque relinqua

Has nugae... Pudet ab! pudet esse Poetae,

Si nugis opus est puerilibus inservire,

Et iucunda sequi, spreto mendacia verba.

Nihilominus ut communi opinioni morem gererem, fi-
ctionem induco simplicissimam, affroemque iis, quas idem-
tidem *Ovidius in Metamorphosi*: Poesim acerbius sententem,
captivam se, & servitio profano addictam: cui videlicet
consolandæ, & quasi in dignitatem pristinam restituendæ,
Carmina omnia destinata sunt.

Neque ego video equod aliud fictionis genus ordiri
possit quis; quin Sanctissimæ nostræ Religionis mysteria
deterat. Exemplo, & documento mihi sunt iidemmet Poe-
tæ duo præstantissimi, de quibus superius. Quorum alter
Mythologia ridiculariis plus iusto delectatus; sacra profana
sorde miscuit; alter Sanctos *Josephum* & *Joannem* to-
tis libris tertio, & quarto *Christiados*, introducit nar-
rantes *Pilato* mysteria altissima Conceptionis, Nativitatis,
ac Vitæ *JESUCHRISTI*, ut mortem illi deprecarentur. Quod
nescio, an ulli iusto rerum æstimatori placere queat.

Quocirca fictionem optavi ego, quæ in hæc, aut his
affinia non impingeret: in id præcipua quadam, & emi-
nentiore cura intentus, ut veritatem divinam ne læderem;
sed ut pro mea tenuitate adornarem: utque solatium ali-
quod, ut ita dicam, Religioni procurarem, nunquam for-
tasse magis, quam ætate hæc nostra libris execrabilibus
audacissime impetræ.

Quanta

Quanta potui adhibita diligentia, Latinitatis Patres;
Auctores ætatis, ut Eruditi loquantur, aureæ, & argen-
tæ sequutus sum, quos triginta jam annos in deliciis ha-
beo. Sicuti vox aliqua, aut vis, & significatio, quam vo-
ci attribuo, aut constructio, & orationis ductus aliquis
serpulum moverit; id primum peto, ut ne temere, &
sine discussione sententiam ferat, deinde ut erroris certo
deprehenso me admoneat. Siquidem ego & amice admo-
nenti gratiam habeo, & errorem agnoscam, & emenda-
bo libentissime. Postremo, ut ante etiam, quam te. Le-
ctor humanissime, lectioni accingas; ad typorum mendas,
Et hoc postrema pagina emendantur, animadvertas. Et hæc
habui, quæ præloqui oportet pretium, & necessarium exilli-
maverim.

®

THO:

Sicuti suum iudicium sincere exponere, ac libere unquam
 licuit, mihi nunc certe licet. Cum enim rogatus sum,
 ut Cl. Labbei opus legerem, & quid in eo placeret, quid
 displiceret, candidè aperirem; nihil dum Auctoris videram,
 nihil de illo audiveram; sic ut ignotus mihi plane esset.
 Ut igitur librum in manus sumpsit, majestatem quidem ar-
 gumenti, & dignitatem non potui non admirari. At vere-
 bar, ut hoc nostrò in saeculo, esse erudito, esset Poeta ullus,
 qui tanto, & tam divino argumento par esse posset. Ita-
 que capi attente opus evolvi, & prima carmina sic legi,
 ut nonnihil diffidèrem de felici ignoti mihi Auctoris successu.
 At nescio quomodo fiebat, ut quo magis, & attentius le-
 gerem, ita carminis suavitas, vis, gratia, magis, ac
 magis alliceret; donec paulatim in admirationem divini
 poematis (nihil affingo veritati) totum raperet. Quid plu-
 ra? Tam evide totum poema percipere, ut librum e mani-
 bus non deposuerim, donec ad finem illius devenirem. Tum
 vero, quin gaudium meum possem diutius continere; illud
 cum amicis communicare, Poetam in caelum ferre, opus abso-
 lutissimum, & hoc praesertim tempore valde necessarium
 praedicare. Tentaverant quidem antea nonnulli, iidemque
 Clarissimi Poeta ejusdem argumenti partem, & si non ali-
 quot illis condonatur, jure optimo probandi. At qui totum
 tam prudenter vincto contempserit, tam eleganter explicaverit,
 tam modesto, eoque qui rem tantam decebat cultu ornaverit,
 ego quidem vidi neminem. Nihil hic Poeta alienum, nihil
 profanum, nihil ineptum permiscet; & ut qui Musas colat
 senio.

severiores, omnia sacra, ac pene divina, & ex ipso Scriptu-
 rarum divinis penis, sive e Theologia Sacra vix depromit.
 Verbo: Si ipsa Pietas suo ore loqui vellet, vix alijs ver-
 bis, ac sententijs uteretur. Nec puto, rem me lectioribus in-
 gratam futuram, si ipsam Pietatem, qualis mihi inter le-
 gendum identidem ante oculos obversari videbatur, loquen-
 tem induxero. An satis eleganter, nescio; at plane ex vero
 me illam inducere, totum poema, ut mihi videtur, vere e-
 legans, pius, divinum testimonio erit. Versiculi autem,
 quibus Pietatem loquentem inducere placuit, sunt hi

Labbei Pietas legens libellos
 Pios, & faciles, & elegantes,
 Sed & grandiloquos, & eruditos;
 Piarum mera mella Gratiarum;
 Suas delicias, suos amores
 Admirans; ter ut ore basnavit,
 Dixit: vos eritis mei calores,
 Suaves, melliflui, pij calores,
 Quos divinus Amor suos vocavit;
 Illorum similes, quasi & gemelli,
 Quis usit nova corda Apostolorum
 Tum cum rusticuloseque, simplicesque
 Lex amoris haberet ut magistros,
 Disertos facere, & pios volebat.
 Digni, quos recinat Chori beati
 Illi, vertice, qui in sacro Sionis
 Cantantes cytharas, sequuntur Agnum.
 Et mox alma suo in sinu recondens,
 Vos pro lacteolis mihi papillis
 Este, o neſtarei, novi libelli.
 Seu quid dulcius est, suaviusque.
 Felices satis, oh! satis beati,
 Qui vos mente pia, & pij oculis
 Legent, & relegend, pioque sensus
 Milleno capient litos sapore;

Qualem de pluvio ante Solis ortum
 Cœli rore legebat illa quondam
 Gens electa, Deo parum fidelis.
 Hæc, & talia mille dixit alma,
 Labbei Pietas legens libellos
 Pios, & faciles, & elegantes,
 Sed & grandiloquos, & eruditos,
 Pluram mœra mella Gratiarum.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE LEÓN
 DIRECCIÓN GENERAL DE

AR.

ARGUMENTA

I.

Postis Origo, finis, luctus. a v. 1. ad 27. *Proposio.*
 a 28. ad 30.

Invocatio. a 31. ad 44.

Deum esse manifestum fit ex ipsa rerum creaturarum structura, & unanini gentium omnium consensu, a 45. ad 62.

Polytheismi, Præsertim Romani irrisio. a 69. ad 100.

Deus est unus. a 101. ad 125.

Deus est Qui est, & omnisariam perfectissimus. a 126. ad 145.

Deus est Trinus. a 146. ad fin.

II.

Seraphim ter Sanctum cantu predicant Deum. a v. 1. ad 16.

Deus in se Sanctus omnimode. a 17. ad 30.

Lex Dei sancta. a 31. ad 44.

Domus Dei sancta. a 45. ad 52.

Deus nas ab origine inquinatus mundat, & sanctos efficit. a 53. ad 86.

Sanctos coronat Gloria. ab 87. ad fin.

III.

Excelsiora omnia ad Deum comparata nihil sunt. a v. 1. ad 21.

Dei Majestas. a 22. ad 59.

Arcana Dei non investiganda a 60. ad 92. *Sed illius Bonitati, ac Misericordie acquiescendum.* a 93. ad 119.

Timor Dei habendus; maxime autem amor. a 120. ad fin.

IV.

Rerum omnium, sub Luna inconstantia, & vicissitudo. a v. 1. ad 20.

Solus Deus est Immutabilis, & Eternus. a 21. ad 56.

Homines, & humana, caduca omnia. a 57. ad 84.

Deus etiam mente immutabilis. a 85. ad fin.

V.

Amare absentem miserabile, & tristissimum est. a v. 1. ad 14.

Amare

Amare Deum, qui abesse non potest, dulcissimum. a. v. 15. ad 37.
Nihil est, quod nos possit separare a Deo. Nunquam nos deserit Deus, neque in Vita, neque in Morte. a. 38. ad fin.

VI.

Amare vehementer hominem tormentum est. a. v. 1. ad 18.
Nusquam requies cordi nostro, nisi in Deo. a. 19. ad 23.
Deus unus amat nos. a. 24. ad 33.
Beneficia in nos Dei magis obvia. a. 34. ad 48.
Dominatio in creatura omnia a Deo Homini attributa. a. 49. ad 98.
Terra bonus nostro divinitus immensis ditata. a. 99. ad 131.
Beneficia potiora: Humani generis reparatio per Christi mortem. Eucharistia. a. 132. ad fin.

VII.

Plerique hominum cogitatione sibi fingunt severissimum Deum; cum sit benignissimus. a. v. 1. ad 15.
Auditorium se spoudet preces nostras. a. v. 16. ad 33.
Orando Jofue stare facit Solem, & Lunam. Orando Elias pluvias abigit, &c. a. v. 34. ad 55.
Cur nos interdum Deus non audiat. a. 56. ad 60.
Quanta benignitate audierit Abrahami orationem. a. v. 61. ad 97.

Neque solum Sanctos, sed sceleratos etiam ad se reverentes Deus excipit benignissimus. a. v. 98. ad fin.

VIII.

Die

1. Creatio Abyssii, & Lucis, & Angelorum. a. v. 1. ad 11.
2. Creatio Caelorum. 12. ad 15.
3. Aquarum congregatio. Terra subitaria libertas. a. 16. ad 34.
4. Solis, ac Luna & Stellarum creatio. a. 35. ad 56.
5. Creatio Avium, Piscium &c. a. 57. ad 77.
6. Creatio Hominis. a. 78. ad 103.
- Fœmina & Viri testis fabricata.* a. 104. ad fin.

IX.

Omnia in sapientia fecit Deus. a. v. 1. ad 8.

Philo-

Omnia in sapientia fecit Deus. a. v. 1. ad 8.
Philosophia, & sapientia humana imbecillitas, & audacia. Terra modo stans, modo errans, modo rotunda, modo instar tui, modo instar cepæ mutans habitus, quasi ludores bacchanalia. a. 9. ad 61.

Nihil scimus, ne quidem stellarum vera nomina, & ne quidem ea, que quotidiano usu familiarissima nobis sunt. a. 65. ad fin.

X.

Deus omnium est & Pater, & Dominus. Omnia curat. a. v. 1. ad 23.

Homines autem præcipua quadam, & magis paterna providentia complectitur. a. 24. ad 53.

Futura, præterita, præsentia prospicit, & pro natu temperat. Vindex Piorum est, & exorior impiorum. a. 54. ad 122.
Sinit interdum Pios affigi, prosperari impios, Cur hoc? a. 123. ad fin.

XI.

Angelos, Custodes, & Pedagogos nostras constituit Deus. a. v. 1. ad 3.

Quam sit nobis salutaris custodia hæc, & quantis nos periculis ignavos eximat. a. 9. ad 47.

Officia Tobie juniori exhibita ab Raphaelo Archangelo. a. 48. ad 70.

Officia Angeli Custodis, hora mortis postrema, & decretoria. a. 71. ad fin.

XII.

Flagitiorum, quibus Deum homines ad iracundiam provocamus, compendiaria recensio. a. v. 1. ad 47.

Indignatio. a. 48. ad 50.
Infinita Dei Patientia. Cunctatio ad puniendum. Facilitas ad ignoscendum. a. 51. ad 109.

Et tamen, ex quo Deus Homo factus est, tardior est ad puniendum, facilius ad ignoscendum. a. 110. ad fin.

XIII.

Deus est verax, & Justus; neque respicit personas, sed merita. a. v. 1. ad 25.

G

Quo

Quo tardior est ad puniendum, eo est terribilior. a 26. ad 38.
 Carceris inferni descriptio. Poena, quae ibi exerceatur.
 a 39. ad 83.
 Poena, quam Theologi damnati vocant acerbior omnibus.
 ab 84. ad 97.
 Gloria, & premia parata Piis. a 98. ad fin.

XIV.

Exsultaremus eum, qui non jam formosum hominem, sed
 illius umbram deperit. Nos plerumque idem facimus. Do-
 minum obliviscimur, umbras sectamur. Femina ruina ge-
 neris humani. a v. 1. ad 42.
 Pulchritudo corporis ad Anima. Anima pulchritudo stilla
 quedam est divina pulchritudinis. a 43. ad 71.
 Haec tanta est, ut beatos faciat eos, qui intuentur coram,
 & vel sola spe aliquando videndi rapiat. a 72. ad fin.

XV.

Hicnis in Europa rigor. a v. 7. ad 11.
 Eiusdem in America benignitas. a v. 11. ad 25.
 Deus solus ubertatis Auctor. a 25. ad 48.
 Tonitrua, fulgura, & granda. a v. 48. ad 73.
 Nix, frigus, pluvia. a v. 73. ad 106.
 Maritima procella. a v. 106. ad finem.

XVI.

Flendo nascimur, flendo morimur omnes. Mortalium nec
 mo est felix. a v. 1. ad 39.
 Obruimur malis, quasi fluitibus. a 47. ad 59.
 Refugium in solo Deo est. Potest ille ventis, & fluiti-
 bus tranquillitatem verbo facere: & de ventre Cete incolumi-
 tatem repraesentare. Potest Leonibus ferocitatem admovere. Po-
 test in fornacem ardentem coniectum refrigerare, & oblecta-
 re. a 60. ad 93.

Potest viris addere, quibus, & flammis, & mortem con-
 temnamus. a 94. ad fin.

XVII.

Urbs, quam Dominus non tuebitur, corruet; quam tuebi-
 tur, premehis tuta. a v. 1. ad 10. Exer.

Exercitus Assyriorum deletus sub Ezechia. David puer
 incermis triumphans de Philistaeo. ab 11. ad 61.
 Frequentissimum est, fortiores vinci ab infirmioribus. a 62.
 ad 92.
 Praeclarissima victoria Joannis Austriaci de Turcis ad
 Naupactum, a 93. ad fin.

XVIII.

Bella, & praelia vulgare omnino, atque ignobile quid
 sunt. a v. 1. ad 39.
 Scientia, & Artes omnes a Deo sunt, etiam illiberales.
 a 40. ad 80.
 Scribendi Ars, Dialectica, Metaphysica a Deo manant.
 a v. 81. ad 101.
 Item Geometria, Algebra, Mechanica, &c. a 102. ad 211.
 Etiam inventa ea, quae nobis videntur fortuita, in qui-
 bus Medicina. a 202. ad 236.
 Etiam Juris Prudentia. a 227. ad 277.
 Theologia utraque, a 278. ad 327.
 Poetica. a 328. ad fin.

XIX.

Latus humani cordis impenetrabilis hominibus, imo &
 Angelis. a v. 1. ad 24.
 Uni Deo manifesta sunt arcana cordium. a 15. ad 45.
 Solus Deus legem indicit cordibus, quia solus ea intue-
 tur. a 46. ad 66.

In die temporum postrema, secreta cordium denudanda om-
 nia, & Orbi universa palam facienda sunt. a 67. ad fin.

XX.

Quia potentis continuatione assuevimus, & nihil move-
 mur; miraculis interdum, foecordiam nostram excitat Deus.
 a v. 1. ad 17.

Virga Moysi, a 18. ad 31.
 Plaga Aegypti 1. Nilus versus in sanguinem. 2. Ranae.
 3. Sciniphes. 4. Musca. 5. Pestis pecorum. a 32. ad 74.
 Plaga 6. Ulcera. 7. Tonitrua, granda, fulgura. 8. La-
 cusa.

36
cysta. 9. Tenebre densissimas. 10. Clades Primogenitorum.
a 75. ad 136.

Pharae cum exercitu submersus. a 137. ad fin.

XXI.

Elominum in divinandi arte delirium. a v. 1. ad 28.

Solus Deus futura praevidet. a v. 28. ad 36.

Predictiones Jacob, Joseph &c. a v. 36. ad 67.

Jeremia, & Danielis. a v. 67. ad 130.

Jesu Christi ortus, vita, mors a Variis praedicta. a v.
130. ad 188.

Hebraeorum status ab iis praedictis oracula confirmat. a
v. 188. ad fin.

DEUS HOMO.

XXII.

Jam tum cum Deus orbem condidit, praeudebat Christo
venturo. a v. 1. ad 14.

Oracula praecipua de reparatione humani generis per
Christum. a 15. ad 44.

Gabriel Archangelus ad Virginem a Deo missus. a 45. ad 73.

Deus in utero Virginis homo factus. a 74. ad 109.

Domus Nazareth ad Picenum ministerio Angelorum trans-
lata. a 110. ad fin.

XXIII.

Toto Orbe in pace composito, in obsequium nascituri Jesu,
MARIA Virgo venit Bethleem, & in stabulo hospita-
tur. a v. 1. ad 26.

Ibi Virgo manens in lucem edidit Servatorem. a 27. ad 38.

Genealogicum Pueri. Oracula insigniora de pace per Chri-
stum. a 39. ad 68.

Congratulatio Matri. Praedictiones celeberrimes in Scriptu-
ris de Deigenitrice. a 69. ad 95.

Bos. Mellus. Pastores. Descriptio floris, quem Mexica-
ni vocant de la Passion. Vaticinium Sybilla Cumae de Chri-
sti Nativitate. a 96. ad fin.

XXIV.

XXIV.

Sanguine voluit Jesus, Jesu nomen sibi comparare, &
mori suae quasi preludere. a v. 1. ad 29.

Nomina magna in Scripturis J. C. attributa, quae qui-
dem omnia Jesu nomen complectitur. Quam sit dulce hoc
nomen, & Salutare egris. a 30. ad 73.

Daemones formidabile. a 74. ad fin.

XXV.

Gentes illuminentur; Judaei obsecantur: Et quem Regem
diutissime, atque avidissime expectabant, detestant. a v.
1. ad 30.

Reges tres, ductu sideris, Hierosolymam eunt. Perturba-
tio Herodis, & dissimulatio. Inventum Puerum adorans,
dona offerunt. a 31. ad 86.

Gentes omnes fidere illo vocatae sunt, ab 87. ad fin.

XXVI.

Et Puer, & Mater sponte sua submitunt se legi. a v.
1. ad 8.

Simeonis senis Puerum ulnis suis excipientis lacrima pra-
gaudio. Vaticinatio, & mors placidissima. a 9. ad 40.

Herodis immanitas in Pueris. Lucius Rachel. Dira in
Heredem. a 41. ad 88.

Fuga in Aegyptum. ab 89. ad 100.

Puer amorum duodecim amissus; recuperatus. a 101. ad fin.

XXVII.

Subditus illis. Anselm Vita private J. C. a v. 1. ad 27.

In stabulo natus, Affixus cruci, signis evidentissimis ma-
nifestas se Deum. Nunc autem proesus later Deus, & hoc
unum pra se fert; Subditus illis a 28 ad 46.

Arbiter Orbis, & Rex Regum, & Lux Mundi est. Et
tamen oculis hominum nihil est praeterquam Subditus illis.
a 47. ad 65.

Quid hac tam profunda sui demissione nos doceat. a 66. ad fin.

XXVIII.

Jesu baptismo Joannis abluitur. Jordanis gloriatio. a v.
1. ad 27.

Permittit tentari a demone. a 28. ad 60.
 Vocat Apostolos, & e Piscatoribus facit Orbis Magistros.
 a 61. ad 76.

Illuminat cecos natos. 77. ad 88.

Illuminat mentes doctrina. ab 89. ad 119.

Puer, & Aius rudimentis doctrinae Christianae imbuti;
 sapientiores longe sunt, quam cuncti Philosophi Graeciae.

Præcipua capita doctrinae Jesu Christi. a 120. ad 160.

Jesus figuratur. a 161. ad fin.

XXX.

Nemo mansuetior, aut affabilior Jesu fuit. Dominus vitæ
 & mortis neminem damnavit morti. a v. 1. ad 16.

Adultera. a 17. ad 36.

Samaritani inhospitalis. a 37. ad 48.

Zaccheus, Samaritana, Magdalena. a 49. ad 109.

Etiams expirans animam, postulat ut inimicis suis Pater
 ignoscat. a 109. ad fin.

XXXI.

Amabilitas, & Boni Pastoris sollicitudo in quaerenda ovis
 perditâ. a v. 1. ad 26.

Boni Pastoris cantilena. a 26. ad 55.

Septem Sacramentorum institutio, sub Allegoria Pastoris
 Boni. a 56. ad fin.

XXXII.

Jesu Christi Hierosolyma intrantis triumphus, a v. 1. ad 45.

Christi miracula, tanquam si a turba circumfluente, &
 ab iis ipsi, quorum bono facta erant, præcinerentur. a 46.
 ad fin.

XXXIII.

Amoris ergo, Jesus, manibus suismet lavat, & tergit
 pedes Discipulis. a v. 1. ad 22.

Exempla profani amoris celebratoria in Eucharistia infla-
 tione sordent omnia. Eucharistia institutio. a 23. ad 53.

Admonetur Jesus, quasi nescires quam sint homines ingra-
 ti, & perfidi. a 54. ad 73.

Abduc

Abduc autem amat nos; perinde, imo & inpendio ma-
 gis quæso Mater amat filium. Sacramenti Ordinis institutio. a
 74. ad fin. XXXIII.

Iter in Gethsemani hortum. Admonetur Petrus future in-
 becillitatis. Annuit, gloriatur. Jesus patendi desideria
 morerem etiam sponte sua subire voluit. a v. 1. ad 35.

Causæ moreris. a 36. ad 55.

Christi oratio ad Patrem. Causæ alia secretiores angoris,
 & moris. Sudor sanguineus. a 56. ad fin.

XXXIV.

Juda perfidia. Dira in ipsum. a v. 1. ad 22.

Jesus procedit obviam hostibus. a 23. ad 38.

Comprehenditur. Calapho caditur. Ducitur ad Caipham;
 Oculus obtunditur. Irridetur. Petri imbecillitas. a 39. ad 79.

Jesus ducitur ad Pilatum. Calumniantur accusatores de
 seditione. Transmittit Jesum Praefes ad Herodem. Silet Je-
 sus, illuditur, remittitur ad Praesidem. Nitiur Praefes Je-
 sum liberare. Praecipiant Judæi Barabbam. Dira in ipsos.

ab 80. ad 159.

Verbera, & ludibria barbara. Praefes timore victus, dat
 Jesum morti. a 160. ad 183.

XXXV.

Dominatrix & quidem superbissima mortalium omnium
 Mors est. a v. 1. ad 14.

Jesus vero Dominus Mortis est, etiam moriendo. Postre-
 ma morientis verba. a v. 15. ad 66.

Centurio agnoscit Deum. Diviso vestium. Ossa Agno non
 frangenda. a 67. ad 81.

Jesus Primogenitus mortuorum. ab 82. ad fin.

XXXVI.

Ingeniuit Orbis, & Auctori suo emoriens parentat. a
 v. 1. ad 17.

Aspectus miserabilis Dei ad crucem affixi, & lencea con-
 fessi. a 18. ad 41. Dolores, & constantia Matris Virginis.
 a 42. ad 54.

C 4

Supla.

Sublatus de cruce, brachiis Matris excipitur. *Affectus*; lacrima. a 55. ad fin.

XXXVII.

Magdalena sepulcro anxie inhaerenti, ne jam fiat. a v. 1. ad 23.

Quantum superbiocerat Mors de Immortalis morte. a 24. ad 43.
Jesus descendit ad inferos, SS. PP. animas carcere illo detenta affert in libertatem. Mortem debellat. Triumphus. a 44. ad 78.

Canitur Jo. Visiori. a 79. ad fin.

XXXVIII.

Manifestat se Jesus redirevum suis quam sepiissime. Magdalenae obviam fit specie olivaris. a 1. ad 31.

Post dies quadraginta, ascendit in caelum. Vestigia. quibus postremo insistit, saxo imprimunt. Orbis latitiam, & planus. a 32. ad 74.

Occurrunt Angeli obviam, & Regem agnoscunt. Acclamatio Patrum, Davide praesente. Adami osculo pedum inhaerentis affectus. a 75. ad fin.

XXXIX.

Christi Domini Sacerdotium. a v. 1. ad 42.

Idem Sacerdos, & victima. a v. 42. ad 61.

Jesus Christus in Cruce Hostia. a v. 61. ad 82.

Sacro sanctum Misse Sacrificium. a v. 82. ad fin.

XL.

Humanam, non Angelicam naturam sibi copulat Deus. a v. 1. ad 38.

Angelorum admiratio, & stupor. a v. 38. ad 57.

Sponsae blanditiae. a v. 57. ad 103.

Sponsae comitatus, Apostoli, Martyres, Pontifices, Virgines. a v. 103. ad 195.

America ad Fidem vocatur. a v. 195. ad 206.

Ecclesia Sancta Arca Noemi. a v. 206. ad fin.

XLI.

Apostoli promissum Spiritum Sanctum postulant, & exspectant. a v. 1. ad 24.

Descen-

Descendit Spiritus Sanctus. Inflammantur Apostoli, & timere homines dediscunt. a 25. ad 46.

Recessit gentium, quae ex toto orbe Hierosolyma tum confluerunt. a 47. ad 81.

Apostoli organa Spiritus Sancti. Apostrophe. ab 82. ad fin.

XLII.

Christiana Religio Mysteriis incomprehensibilis est, & morum legibus severissima, a v. 1. ad 111.

Per Ordem universum propagandam asseveravit ipse. Auctor J. C. a 112. ad 121.

Magna miraculorum vi, plantata statim Hierosolymis. a 122. ad 155.

Pauli vocatio. ad 166.

Ab Apostolis Petro, & Paulo Christiana Religio Romam introducta: ac per reliquum Orbem dilatata per Apostolos. a 167. ad 211.

Apostoli crudelissime interempti. ad 260.

Insectationes Tyrannorum, & Constantini Pax. a 261. ad 349.
Haesum seditione profugata omnes. Religio per utrasque Americas dilatata. 350. ad 649.

Turbae posteriores refrenatae. ad 753.

PIO SEXTO P. M. Acclamatio ad 766.

XLIII.

Mundi finis, & excidium. a v. 1. ad 12.

Tuba ante Tribunal omnes vocantur. a v. 12. ad 33.

Supremi Judicii aspectus, & terror. a v. 33. ad 76.

Locus. a v. 76. ad 92.

Necessitas. a v. 93. ad 149.

Expenduntur delicta. a v. 149. ad 168.

Felix justorum fors. a v. 168. ad 184.

Impiorum supplicium. a v. 184. ad 196.

Conclusio totius Operis. a v. 196. ad fin.

CAR-

Sublatus de cruce, brachiis Matris excipitur. Affectus; lacrima. a 55. ad fin.

XXXVII.

Magdalena sepulcro anxie inhaerenti, ne jam feat. a v. 1. ad 23.

Quantum superbiocerat Mors de Immortalis morte. a 24. ad 43.
Jesus descendit ad inferos, SS. PP. animas carcere illo detentas afferit in libertatem. Mortem debellat. Triumphus. a 44. ad 78.

Canitur Jo. Visiori. a 79. ad fin.

XXXVIII.

Manifestat se Jesus redirevum suis quam sepiissime. Magdalenae obviam fit specie olivaris. a 1. ad 31.

Post dies quadraginta, ascendit in caelum. Vestigia. quibus postremo insistit, saaxo imprimunt. Orbis latitiam, & planus. a 32. ad 74.

Occurrunt Angeli obviam, & Regem agnoscunt. Acclamatio Patrum, Davide praesente. Adami osculo pedum inhaerentis affectus. a 75. ad fin.

XXXIX.

Christi Domini Sacerdotium. a v. 1. ad 42.

Idem Sacerdos, & victima. a v. 42. ad 61.

Jesus Christus in Cruce Hostia. a v. 61. ad 82.

Sacro sanctum Misse Sacrificium. a v. 82. ad fin.

XL.

Humanam, non Angelicam naturam sibi copulat Deus 2 a v. 1. ad 38.

Angelorum admiratio, & stupor. a v. 38. ad 57.

Sponsae blanditiae. a v. 57. ad 103.

Sponsae comitatus, Apostoli, Martyres, Pontifices, Virgines. a v. 103. ad 195.

America ad Fidem vocatur. a v. 195. ad 206.

Ecclesia Sancta Arca Noemi. a v. 206. ad fin.

XLI.

Apostoli promissum Spiritum Sanctum postulant, & eum spectant. a v. 1. ad 24.

Descen-

Descendit Spiritus Sanctus. Inflammantur Apostoli, & timere homines dediscunt. a 25. ad 46.

Recessit gentium, quae ex toto orbe Hierosolyma tum confluerunt. a 47. ad 81.

Apostoli organa Spiritus Sancti. Apostrophe. ab 82. ad fin.

XLII.

Christiana Religio Mysteriis incomprehensibilis est, & morum legibus severissima, a v. 1. ad 111.

Per Ordem universum propagandam asseveravit ipse. Auctor J. C. a 112. ad 121.

Magna miraculorum vi, plantata statim Hierosolymis. a 122. ad 155.

Pauli vocatio. ad 166.

Ab Apostolis Petro, & Paulo Christiana Religio Romam introducta: ac per reliquum Orbem dilatata per Apostolos. a 167. ad 211.

Apostoli crudelissime interempti. ad 260.

Insectationes Tyrannorum, & Constantini Pax. a 261. ad 349.

Haesum seditione profugata omnes. Religio per utrasque Americas dilatata. 350. ad 649.

Turbae posteriores refrenatae. ad 753.

PIO SEXTO P. M. Acclamatio ad 766.

XLIII.

Mundi finis, & excidium. a v. 1. ad 12.

Tuba ante Tribunal omnes vocantur. a v. 12. ad 33.

Supremi Judicii aspectus, & terror. a v. 33. ad 76.

Locus. a v. 76. ad 92.

Necessitas. a v. 93. ad 149.

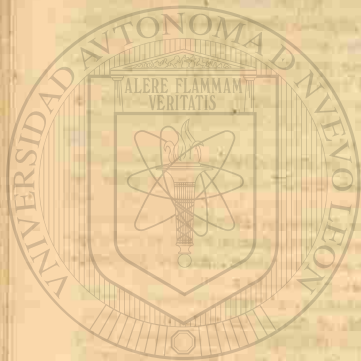
Expenduntur delicta. a v. 149. ad 168.

Felix justorum fors. a v. 168. ad 184.

Impiorum supplicium. a v. 184. ad 196.

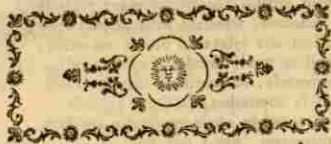
Conclusio totius Operis. a v. 196. ad fin.

CAR-

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA

DIRECCIÓN GENERAL DE

CARMEN DEO NOSTRO.

Ero, unigue Deo laudando nata Poetis
Lamentabatur, sese ad vilissima quæque
Captivam, invitamque trahi, dicitque parentem
Esse sibi, illacrimans, indignabatur *Homærum*.
Divina sese jurabat origine natam, 5
Ante suas mendax pareret quam *Græcia* Musas,

Anteque quam *Græcus* foret ulli auditus *Apollo*.

De celo ad *Mosen* delapsam se esse ferebat,

(a) Tum cum magnificentum *Maris* ille in litore carmen
Prorupit, cecinitque Deo, quo vindice, jamjam 10
Terga premens *Pharao*, fluctuque, iraque frementis
Et currus, & equi, tantulque exercitus, instar

(b) *Plumbi*, abiere deorsum, & sublede profundum.

(c) Solum nempè Deo natam se incendere odores,
Turaque, & humanas in cælum tollere mentes. 15

Ca.

(a) *Moyles* *Homæro* prior est annis 567.

Tunc cecinit Moyses & filii Israel carmen hoc Domino.

Ex 15. v. 1. Et hæc omnino est que prima in Scripturis de Carmine mentio fit. Ideoque primam Poetæ originem ad Mosen refero.

(b) *Submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Ib. v. 10.*

(c) *Ut tantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam, Ps. 70. v. 3.*

- Captivam proflus, contrectatamque profanis
 (a) Jam manibus, temerare ausis caelestia dona,
 Traductam sese insana ad deliria amantum,
 Ad constata meris mendacis anilla nugis, 20
 Ad portentosa, & vanissima somnia. Falsis
 Ex illo se numinibus, fœdissime subinde
 Sordibus incausum obnoxiam servire coactam.
 Hæc memorans, siebat sine fine: & fusa pudore
 Vultum avertēbat retro, manibusque tegebat,
 Conspectum fugiens hominum, avertēbatque lucem 25
 Invitam dudum sibi jam, mortemque præoptans:
 Usque & acerbabat flendo, urgebatque dolorem.
 Siqua ego lugenti possem solatia ferre;
 Vellem mendaces ad vera reducere Musas,
 Rursus & imbucere alma Religione Poësim. 30
 (b) Tu mihi ades, cujus tota est Sapiētia: mitte
 De solio ipse tuo radios, lucemque benignus
 Menti da: & mecum fac sit, mecumque laboret.
 Tu modo quæ sanctis arcana oracula libris
 Obsignasti, aperi, septenaque solve sigilla. 35
 De te dicturus, divinos hos mihi fontes
 Optarim. Nam tu solus te digna loquutus.
 Nec niti huc omnes potuere *Aganippidos* undæ,
 Quas & *Romani*, *Græcique* bibere Poëtæ.
 Incute carminibus vim tu his. Veluti imber in herbam, 40
 (c) Ut ros in gramen, descendant carmina in aures,
 Quæ te ubivis, nomenque tuum, laudesque sonabunt,
 Uni-

- (a) *Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam.* Judæ v. 4.
 (b) *Mitte illam de calis Santis tuis, & a sede Magnitudinis tua, ut mecum sit, & mecum laboret.* Sap. 9. v. 10.
 (c) *Floreat ut ros eloquium meum: quasi imber super herbam, & quasi stilla super granina: quia nomen Domini invocabo.* Deut. 32. v. 2.
A magnitudine enim speciei & creatura poterit cognoscibiliter creator horum videri. Sap. 13. v. 5.

Unigenæque tui, quem tu mortalibus ægris
 Misisti natum de Virgine JESUM CHRISTUM.

UNUS EST DEUS

Ad Rom. 3. v. 3.

Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus.
Et hi tres unum sunt. 1. Joan. 5. v. 8.

GARMEN I.

- A**rtificem magnum esse aliquem, qui sidera, calum, 45
 Qui mare, qui terras, totumque vocaverit orbem
 E nihilo, tantaque aptaverit, ac regat arte,
 Sponte sua res nos ipsæ informantque, docentque.
 Mente aliqua suprema opus est, quæ dirigat alto
 Tot simul altorum tam constanti ordine gyrum 50
 Tam varium, quin longa adeo turbaverit ætas,
 Quominus alteræ redeant noctesque, diesque,
 Semper & ad normam circumvolvantur in orbem,
 Crescendo semper, deescrendoque vicissim.
 Vel detractanti, & fugienti occurrit ubique, 55
 Et se sistit ubique Deus, Jumenta docebant
 (a) Hoc te, si necis, narrabant hoc tibi muti,
 Et stolidi pisces. Nulla unquam hoc ausa negare
 (b) Gens, vel inaccessæ septem subjecta trioni;
 Quamlibet averso Sole illac, segnius atræ 60
 Incumbunt super, & regnant lugubrius umbræ,
 Vel quæ gens ignota diu, male credita quondam
 (c) Torreri; nullos ætus, neque frigora sentit,
 Vereque perpetuo dives, ditissimaque auri

Est:

- (a) *Interroga jumenta, & docebunt te... & narrebunt pisces maris.* Job. 12. v. 7. & 8.
 (b) *Viderunt omnes populi gloriam ejus.* Ps. 96. v. 6.
 (c) *Mexicanos* indicat.

Est: & erat quondam medio sub Sole tenebris 65
Obruta: nunc totis & luce, & Sole fruuntur.

Nor homo, sed stipes, sed dura, & inhospita rupes,
Qui nullum sentit, nullum qui Numen adorat.

Peccarunt homines contra, nec mitius. Unum
(a) Divisere Deum in plures, deliria quæque, 70

Fabellæque apæum pro religione sequuti,
Non tot, cum fluctus tollit Mare, subrigit algas:

Nec tot in immenso exigua sunt litore arenæ:
Nec totidem viles herba nascuntur in agris,

Quor sibi stulti homines fecerunt numina, quotque 75
Ridentulos invexere deosque, desæque,
Quæis deridendis nulli satis esse cacchioni.

Ipsæ Pater Divum, qui fulmina librat ab aure,
Infames passim rixas, & jurgia miscet.

Ut misere solent multa vi cornus Tauri, 80
Quis memoris imperitet, quem bacula pulchra sequatur.

Taurus & interdum, interdum sit Jupiter imber
Aureus: interdumque etiam plumescit, & alis

Pædatrixem Aquilam, aut album mentitur florem
Subdolos: ineesumque eadem conjuxque, fororque 85

Anoxia circumfert sese, perque omnia versat.
Ingeniosa viro (fas hoc dixisse) libido est,

Natusque adulterio Jovis est bona turba deorum.
Tu quoque mutaris torve, Neptunæ, juvenco,

Virginis Eoitiæ malefano captus amore. 90

Et te, Pæonæ, palam citharamque, deumque professum
Casta magis fugiens horret Pæonia Daphnæ.

Quid Venus, & genitus Maja, & redimite corymbis
Bacche tu? At huic cæno piget ultra hæere, pudetque

Hæccinæ propudia, hæc monstra, hæc portenta colebat 95
Roma?

(a) Mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem inanis corruptibilis hominis & volucram, & quadrupedem, & serpentem. Ad Rom. 1. v. 23.

Roma? Ah probrosa humasæ deliria mentis!

Et quorum pupos himos, pupasque paderet.

Usque adeo nisi sancta Deus sua lumina porgat;

(a) Nos homines super his misere infanimus, & ipsum
Naturæ ingenitum tardamur cernere lumen. 100

Nonne dii plures alterarentur utrinque.

(Quandoquidem non mens una est, non una voluntas)

Utro possit uter plas? Qui non omnia possit;

Non erit ille Deus. Fac omnia possit uterque:

Estæ pares omnes. Pejus: tum viribus æquis 105

Concurrent, luctabuntur, poteruntque vicissim

Alternas rapere, & raptas avertere prædas.

Constita hinc, atque hinc tanto male diditus orbis

Debuerat vastam eudum traxisse ruinam.

Ceu Troja in cineres, abiit fundo eruta, tum cum 110

Mulciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo.

Mimica sunt isthæc. Et qui fecere gregales,

Ridueulos fecere deos. Unus sit oportet

(b) Rex, Auctor rerum, quo præside cuncta gerantur:

Omoia cui subsistit celo, terraque, marique: 115

Quique regat solus que fecerit omnia solus.

Si plures; nullus Deus est. Similemve, paremve

(c) Haud patitur. Nullum est, duo si sint numina, numen.

Nescia quo rueret, cum plures extulit; omnes

Cæca superstittio temeraria subruit aras. 120

Non secus ac nauta interdum male providus urget

Ad scopulum proram, tota quem mente cavebat

Sollicitus. Gemit abruptis compagibus alvus

Undi.

(a) Nam & si quis consummatus fuerit inter filios hominum, si ab illo abscerit sapientia tua, in nihilum computabitur. Sap. 9. v. 6.

(b) Dominus Deus noster Dominus unus est. Deut. 6. v. 4. In manu tua virtus, & potentia: in manu tua magnitudo, imperium omnium. 1. Pet. 29. v. 12.

(c) Non est similis tui Deus in celo desuper, & super terram deorsum. Reg. 8. v. 23.

Undique, & errori intulans ruit undique pontus
Fervidus, absorbetque una navemque, viroisque. 125

Mens mera, sublimis, supremaque, *Spiritus* inquam

- (a) Est Deus: haud ullo, veluti nos, corpore cretus,
Quod queat aut manibus contingi, oculisque videri
Humanis: neque fas illum comprehendere mente.
Non plus quam parva mare circumscibere concha 130
Immentum, aut stellas digito deducere caelo.

- (b) Magnificum hoc illi nomen *Qui est*. Scilicet ille
Ab se se, & erat jam tum quando omnia quotquot
Sunt, nihil tenebroso, intricatoque profundo
Obruta erant, usque est, qui non coepit unquam 135
Esse, & qui fuerit retro, aeternumque sine ulla.

- (c) Principio, semperque erit idemmet sine fine.
A quo cunctarum lurgant exordia rerum:
Cunctaque sustentata manu constantque, manentque.
Quo sine nec folium queat abripi, & arbore labi, 140
Nec vullus nostro cadere ex illo vertice crinis.

Unus sufficiens sibi met, nihil indigus extra:
Mire autem bonus erga nos, utroque benignus.
Nil aut optare, aut poteris confingere majus,
Nil simile: est que adeo, quoniam ille est Optimus Unus. 145

- (d) Sed non propterea est Deus infecundus, & orbis.
Non ita. Quippe Pater Deus est, & compare gaudet
Progenie: estque iterum compar Genitoque, Patrique
Quod sanctum spirat Flamen Genitusque Paterque.

Arcaum o! Mysterium incarnabile linguis! 150
Cum non sint plures, sit cum Deus unus, & idem:
Est

- (a) *Spiritus est Deus* Joa. 4. v. 24. *Quoniam nemo hominum vidit, sed nec videre potest.* 1. ad Timot. 6. v. 16.
(b) *Sic dicit filius Israel: Qui est misit me ad vos.* Ex. 3. v. 14.
(c) *Neque initium dierum, neque finem vite habens.* Ad Hebr. 7. v. 3. *Habitans aeternitatem.* Ha. 57. v. 15.
(d) *Si ego, qui generationem ceteris tribus sterilis ero, ait Dominus Deus tuus? Ha. 66. v. 9.*

Est Pater, est Genitus, Sanctus quoque Spiritus ipse est.
Suntque hi tres unum, & numero Deus impare gaudet.
Omnino ingenitus Pater est, & originis expertus.

- (a) Filius aeternum genitus, genitusque hodie dum 155
A Patre est, alta dum semet mente tuctus:
Proptereaque Patris *Verbum* est, & vivida *Imago*:
Proflumque est Patri aequalis, Patrique coaevus,
Deque Deo verus Deus, ac de Lamine Lumen:

- (b) Est & uterque aequo Omnipotens, Aeternus uterque 160
Omnipotens Aeternus item est qui Spiritus almus

- (c) A Patre, & Verbo procedit tamquam ab eodem
Principio sine principio. Non filius ille,
Nec genitus; Deus est tamen, & spirabile Numen,
Et Patris, & Gnati dia Aura, reciprocos ardor. 165
Nec tres Dii, tresve aeterni, rerumque potentes
Sunt, aut tres Domini. Quin contra, est ut Deus unus;
Una est Majestas, eademque potentia, & unus
Quotquot sunt rerum, celi & Moderator Olympi.

Sed quid ego haec balbutire imparissimus ore? 170
Aligeri Juvenes, celeres sine corpore mentes,
Qui te, Trine Deus, tremebundi, & cerui adorant;
Cantu concelebrant ter sanctum, plura nec audent.

SANCTUS SANCTUS SANCTUS
DOMINUS DEUS.

Isa. 6. v. 3. Apoc. 4. v. 8.

G A R M E N I I I

A Uditi *Esaias* sacrum hunc psalms canentes
Celestes illos Genios, quibus undique senae

Suz-

- (a) *Egressus ejus ab initio a diebus aeternitatis* Mich. 5. v. 2.
Ego hodie genui te. Ps. 2. v. 7.
(b) *Omnia quae unquam habet Pater mea sunt.* Joa. 16. v. 15.
(c) *Spiritum veritatis, qui a Patre procedit.* Joa. 15.

Surgebant alæ: velabant ora duabus,
 Velabantque pedes binis, binisque volabant.
 Auduit ingeminatum ipsum hunc præna Joannes;
 Alternans cælo exillum, *Patibogue beatus.*
 Et quamvis alias sibi tum sumplere figuras
 Algeri, speciemque aliam, vultusque ferebant
 Hic *Hominis*, *Bovis*, atque *Aquila* illi, atque ille *Leonis*;
 Carmen idem, sanctumque melos simul ore sonabant. 10
 (a) Hoc indefessis ingeminant noctesque, diesque,
 Et nunquam cantu cessant nec voce quiescunt.
 Cum sint innumera, quas possint dicere laudes;
 (b) Prætereunt alias, placet hanc iterare canendo.
 Scilicet hæc tua Sancte Deus divina voluptas, 15
 Hoc te delectat carmen, laudumque tuarum
 Hoc tu præ reliquis acroama libentius audis.
 Sanctus es, & Sanctus rursumque, iterumque vocari
 Mavis, quam *Sapiens*, *Immensus*, quidquid & omne es.
 Quin malles non esse Deus, Sanctusque manere, 20
 (c) Si quis non sanctus, si quis Deus improbus esset,
 Quales mentita est, & quales esse volebat
 Fœda superstitio, stultaque adolebat acerra.
 Ante superflua genialia fœdera jungant,
 Cumque intermixtis habitent simul ignibus undæ, 25
 Ante superledeant odiis, leseque vicissim
 Pellere dediscant lucem nox, luxque tenebras.
 Ante suis & cardinibus, suo & axe revullum
 Præcipitabit in ima ferens se Tartara Cælum;
 Quam te, sancte Deus, tangant contagia culpæ, 30
 Quam

Seraphim stabant super illud; sex alæ uni, & sex alæ alteri: duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, & duabus volabant. Isa. 6. v. 2.
 (a) *Et requiem non habebant die, ac nocte divinita Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Apoc. 4. v. 8.
 (b) *Magnificenam glorie Sanctitatis tua loquentur.* Pl. 144. v. 5.
 (c) *Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.* Pl. 5. v. 5.

Quam tu non fueris, veluti es nunc, undique Sanctus.
 Sanctus es, & cæli coram te sidera languent,
 (a) Nec sunt munda satis, prope sunt & fœdida vultu,
 (b) Nemo ut tu sanctus. Sancti tu regula prima,
 (c) Et norma es. Tua Lex sancta indelebilis hæret 35
 Usque infixæ animis nostris, damnaque nocentes
 (d) Vociferans, quatenisque alte, intentanque flagellum,
 Siquid peccamus, liquid committimus; ipsa
 Supplicium sibi mens est pravi conscia facti.
 (e) Nam te sentimus præsentem, teque veremur: 40
 Et tua nimirum tua nos præsentia terret.
 (f) Quantumvis latebras scelere queramus, & umbras;
 Sitque sine humano teste ullo, & iudice crimen.
 Indeprensæ etiam, obscurisque obductæ latebris;
 Formidant tamen, & coram te erimina pallent. 45
 Sancta quoque est tua magna Domus, nec limina adire
 Fas ulli; sancto nisi vitæ sine quierit,
 Elueritque omnes, si quas dum vita manebat
 Admisit sordes. Quod si nondum eluit omnes,
 Siqua inolefcit adhuc, superestve; arcebitur exul 50
 Ille Domo regnoque tuo, & caelestibus oris,
 (g) Exiguam donec maculam longo igne piarit,
 Fœdaque jam culpæ vestigia nulla supersint.
 Quam nobis labem primi aspersere Parentes,
 Tu carnem humanam indatus, moribundaque membra 55
 D 2 San-

(a) *Stelle non sunt munda in conspectu ejus.* Job. 25. v. 5.
 (b) *Nemo sanctus ut est Dominus.* 1. Reg. 2. v. 2.
 (c) *Lex Domini immaculata convertens animus.* Pl. 18. v. 8.
 (d) *Semper enim præsumit seiva perturbata conscientia.* Sap. 17. v. 10.
 (e) *Terrores tui conturbaverunt me.* Pl. 87. v. 17.
 (f) *Non sunt tenebrae, & non est umbra mortis, ut abscondatur ibi, qui operantur iniquitatem.* Job. 34. v. 22.
 (g) *Quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? Qui ingreditur sine macula.* Pl. 14. v. 1.

- (a) Sanguine lavisti: nam sic infederat alte;
 Ut nisi divino non posset sanguine tolli.
 Nunc paucis verbis, modicisque absumitur undis
 Quæ macula Heroes veteres, sanctumque Senatum,
 Mille alios, alios ter mille, atque amplius annos 60
 Post mortem, extorres patriæ, regniq; beatis
 Carcere detinuit mæsto, & nigrantibus umbris.
 Quin etiam maculis, quas ultro admisimus ipsi
 Abluimur rursus verbo: dant verba salutem,
 Quæ prope divino Judex tonat ore Sacerdos. 65
 Atqui consecrari olim semel Angelus ausus
 (b) Supplicia exhaustit, neque fas respicere: cælo
 Præceps, in rictu; mutatus, & ora draconis
 Cauda stellarum magnam vim uno impete secum
 Contorquens: nunquam extinguendis ignibus ardet. 70
 Ast homini infandis temerari sæpius auso
 Sordibus, & stygiis se ultro intinxisse venenis:
 Sinari satis est voluisse, parata medela est.
 Hæc tua, Sancte Deus, sunt munera, tu potes unus
 (c) Quamlibet infestos ab origine reddere mundos, 75
 Sanctosque efficere. Idem tu mortalibus ægris
 Auxiliator opem sanctam, viresque ministras:
 Quis nisi, quamvis gradimur per lubrica plantis
 Infirmis; uncti lectari, stareque firmi
 Possimus: mediasque acies, mediisque per hostes 80
 (d) Ire tamen, vimque inferre, atque irrumpere cælo.
 Deinde triumphali victricia tempora lauro
 Ipse manu cingis. Quin plus concedis honoris:

Name

- (a) *Lavis nos a peccatis nostris in sanguine suo.* Apoc. 1. v. 5.
 (b) *Angelis peccantibus non peccatis, sed violentibus infemi detrahit in tartarum tradidit cruciandos.* 2. Pet. 2. v. 4.
 (c) *Quis potest facere mundum de immundo conceptum seminat?*
 Nonne tu, qui solus es. Job. 14. v. 4.
 (d) *Violenti rapinant illud.* Matth. 11. v. 12.

- (a) Namque etiam Pugilem victorem tumet adoptas:
 Filius ille tibi tuus est (dignatio mira!) 85
 (b) Heresque. Atque adeo titulo hoc, & jure paterno,
 Sunt illi æterni tecum consortia regni.
 (c) Millia Sanctorum palmis, variisque coronis
 Insignita implent quæ plura sedilia cæli
 Scditiosa phalæx ad tartara, ad ima, per auras 90
 Exturbata, sua liquere vaciva ruina,
 Concolor Auroræ surgentis luce diei
 Candidior cunctos veltit fulgorque, nitorque:
 (d) Sic nitidas, sic & pulcras fecere, lavando,
 Occisique Agni saturando sanguine vestes. 95
 Ut varios carne induti peperere triumphos;
 Sic palmæ in manibus variant, variantque coronæ.
 Quis depingendis nulli tatis esse colores,
 Nulla manus, vox pulla. Silet stupescita Poesis,
 Castalia arefcunt rivis languentibus undæ. 100
 Omnibus in vultu est quæ pectore sua redundat
 (e) Letitia: exultant omnes, Agnumque sequuntur.
 Et Sanctum, Sanctum, Sanctum, ingeminantque canuntque:

D 3

IN

- (a) *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur.* Et super. 1. Joa. 3. v. 17.
 (b) *Si filii & heredes.* Ad Rom. 8. v. 17.
 (c) *Cum eo Sanctorum millia.* Deut. 33. v. 2. *Amittit stolis albis,* Et palmæ in manibus eorum. Apoc. 7. v. 9.
 (d) *Leverunt stolas suas,* Et dolerunt eas in sanguine Agni. Ibid. v. 14.
 (e) *Exultant Sancti in gloria...* Exaltationes Dei in gutture eorum. Pl. 149. v. 5. & 6.

Jer. 32. v. 19.

Quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, & investigabiles viae ejus? Ad Rom. II. v. 33;

CARMEN III.

Incomprehensibilis DEUS est, Et si modo quisquam;
 Exigua, ut nostra est, illum deprendere mente
 Posset: vel si quis Caeli de gente, supremus,
 Qui tanto est nobis mente excellentior, Ales;
 En tibi de Re suprema actum. Nec DEUS esset,
 Qui possit sic angustis, archisque teneri
 Cancellis. Viden' ut nostrum supereminet orbem
 Caelum? Nil contra immanes potuere Gigantes;
 Quantumvis super hos alios potuere superbi
 Agglomerare una, vastosque involvere montes.
 Quantus *Athos*, & quantus *Ereus*, quantusque nivali
 Vertice se attollens pater *Aspenius* ad aurat:
 Quantus qui caelos dicitur *Maurusius Atlas*
 Sustainere humeris, quantusque fragosus *Olympus*
Thessalus: & quantus, qui multo est celsior istis,
Orizabens frontem mons tollit ad astra.

(a) Ostentans fere in immensum fastigia Nautis
 Cana oive: hi montes, inquam, sunt instar arenae
 Exiguæ, oedibus quæ forte inlensis hæret:
 Proficisæque nihil quamvis concesseris omnes
 Infimus; hac scala si vis conscendere caelum.

Et

(a) Orizaba pater est obolensissimus Nave Hispania, novemque
 dat vicus Marti. Qui mediterraneus tuus sit, & a Portu Ve-
 rare Crucis distet miliaria nonaginta, adeo est excelsus, ut a
 Nautis tacide nonaginta alia miliaria a Portu rematis tan-
 spiciendum se det. Quæ visis narra.

- (a) Et vero ipsa DEUM infinita volumina caeli
 Non capiunt. *Aeternæ Urbis* radiantia stellis
 Mœnia, constructæ solido ex adamante columnæ
 Illius ad nutum titubant, pavideque tremiscent. 25
- (b) Quid Tellus? Solo aspectu tremefacta vacillat.
 Vix Terræ est Orbis coram illo ut guttula roris.
 At habitatores quot sunt, quos sustinet orbis,
 (c) Tot tumus exiles, non plus, miseræque locustæ.
 Repimus. Ille autem graditur super astra, tonatque 30
- (d) Magnifice. Fugere fera, & mortalia corda
 Vestigare nefas. Propius si forte tonantem
 Sentires; fragor imbelles dirumperet aures,
 Nonne vides? Cedros etiam dirumpit, & Ornos 35
- (e) Vox Domini. En ut dissiliunt, ut fragmina saltant!
 Explorare nihil fas nobis aures videre
 Nec fas est oculis, Luci, quam cernere nostræ
- (f) Pupillæ haud possunt Deum insidit infinite.
 Utque est ignorare nefas, nescireque Solem. 40
- Et quamvis picea interdum se nube recondat:
 Effundit radios tamen, impertitur & orbi
 Lucem, datque etiam blandum, quem luce carentes,
 D 4 Quem

- (a) Caelum, & caeli celorum nos te capiunt. 2. Par. 6. v. 18.
 Columnæ caeli contremiscent, & pavent ad nutum ejus. Job,
 26. v. 11.
- (b) Qui respicit terram, & facit eam tremere. Pl. 103. v. 32.
 Aute te orbis terrarum tanquam gutta roris antelucani. Sap. 11.
 v. 27.
- (c) Habitatores ejus sunt quasi locustæ. Isa. 40. v. 22.
- (d) Vox Domini in magnificentia. Pl. 28. v. 4. Tonabit voce ma-
 gnitudinis suæ. & non investigabitur cum audita fuerit vox
 ejus. Job. 26. v. 4.
- (e) Vox Domini confringentis cedros. . . & comminuet eas tan-
 quàm visulam Libani. Pl. 28. v. 5. & 6.
- (f) Lucem habet inaccessibilem: quem nullus hominum vidit;
 sed eam videre potest. 1. ad Tim. 6. v. 16.

- Quem vel caeci ipsi possint sentire calorem:
 Sic Deus est. Harum, quas cernimus undique rerum, 45
 Quae tanto ingenio, tanto ordine, & arte reguntur;
 (a) Artificem magnum, Auctorem ignorare nefas est.
 Ali iterum ut Solem propiusque diuine tueri
 Haud licet: & siquis tentet temerarius; ausus
 Scilicet ille luer stolidus, perdetque superbos, 50
 Andactelque oculos. Caeli scrutatier ignes
 Tentans; perpetua, in penas, dein nocte iacebit.
 Sic itidem, sic omnino, excubere luce
 (b) Immensa, penasque lues caligine mersus
 Horriferas; si consilia explorare, visisque
 Arcanas Domini, proculque impervia nobis
 Secreta attentas demens penetrare, sequique.
 Ne tu hoc: i retro, pronusque, & cernuus ore;
 Quae cernes ubique Dei vestigia adora.
 (c) Ne tu quaeris cur fortunantur iniqui? 60
 Et choceas plaudunt, citharasque & tympana pulsant,
 Sepe humanorum ignari, expertelque laborum?
 Cur contra Iusti assidue lugentique, gemuntque?
 (d) Immerisque jacent lacrimis plerumque, malisque? 65
 Nec cur sede finat *Mosis* cathedraque sedere

Non-

- (a) Invisibilia enim ipsius a creatura mundi, per ea qua facta sunt, intellectus conspiciuntur; sensibilia quoque ejus virtus, & divinitas: ita ut sint invisibilia. Ad Rom. 1. 20. Omnes homines vident eum, nusquamque intuentur procul. Job. 36. v. 25.
 (b) Qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria. Ps. 25. v. 27.
 (c) Quare via impiorum prosperat: bene est omnibus, qui pravificaverunt; & inique agunt? Jer. 12. v. 2. Tenent tympanum, & citharam, & cantent ad festum organum. Job. 21. v. 12. In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Pl. 72. v. 5.
 Multa tribulationes jultorum. Pl. 33. v. 20. Accedens ad
 (d) secretum Dei prepara animam tuam ad tensionem. Eccl. 2. v. 1.

- Nonnunquam Scribas? neque queras: cur *Pharaoni*
 Cor dedit e saxo? neque cur pendente Istrone
 Hinc uno, hinc alio, cum crimina nostra lavabat,
 Divinum fundens vel prodigitate cruorem;
 Unum dautaxat caelesti lumine tactum 70
 (a) Illustrans, caelo asseruit, caeloque locavit,
 Abjecitque alium: neque mentis dissipat umbras,
 Nec crucis, ac pœnz socium salvabit utrumque?
 (b) Gratia quippe fuit. Si gratia; debita nulli est,
 Sicut non faciat; nulli est injuria, nulli. 75
 Sed pete, & accipies. Satis hoc sedare timorem,
 (c) Hoc sat scire tibi, mihi que est: ne cetera quare.
 Undique inaccessis circumvallata tenebris
 Sunt hæc: nec fas hæc homini penetralia adire.
 Num tu arcana Dei trutinari, & noctua Solem 80
 Acquere, atque etiam censor, judexque sedere?
 Et monstrare viam, qua lucem impertiat orbi?
 (d) Quis Domini sensum unquam, consiliave profundum
 Divinans novit? Quis consiliarius illi,
 Præcedensque, iter ostendit, primusque prævit? 85
 (e) Nunquid figmentum jurgari, & potcere caussas,
 Aut alterari valeat, figulumque rogare:
 Quid me fecisti tu sic? Hæc tota potestas
 Est figuli, aut ignominiam, aut vero indere honorem
 Argil-

- (a) Unus assumetur, & alter relinquetur. Luc. 17. v. 34.
 (b) Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia jam non est gratia. Ad Rom. 11. v. 6.
 (c) Altius te ne quaeris, & fortiora te ne scrutatus fueris. Eccl. 3. v. 22.
 (d) Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit? Ad Rom. 11. v. 34.
 (e) Nunquid dicit figmentum ei, qui se fixit: Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa aliquid quidem vas facere in honorem; aliquid vero in contumeliam. Ad Rom. 9. v. 20. & 21.

Argillæ, ut volet. Id faciet quodcumque libebit, 90
Huic vasi purum, ac nitidum lautumque liquorem
Injiciet, vacuumque aliud, spretumque relinquet.

Respirare tamen licet, ac requiescere amore

Erga nos Domini, qui nil unquam odit eorum

(a) Quæ fecit: qui divitias, qui munera lucis 95

Alma salutariferæ, sanctumque, piumpque calorem

(b) Sub cælo quot sunt homines effundit in omnes.

Vix tacitis illum lacrimis, gemituque vocamus;

Blandi instar Zephyri, volucrique volucrior aura, 100

Auxilio venit, atque animos virefque benignus

Sufficit. Optamus nosmet solatia nobis

Segnius; & properat, citior venit ille vocatus.

Ipsè luto finxit nobis præcordia: novit

(c) Quam simus fragiles: quanta insecere Parentes

Nos macula: quantus nos undique circumit hostis. 105

Ipsè reluctantes etiam accersitque, vocatque:

(d) Expandentque manus, & quam dulcissimus ore,

Nutu, oculis, claraque allestat voce rebelles.

Et semel, atque iterum foribus, portisque repulsus;

(e) Stat tamen ante fores, pulsataque, vocatque, rogatque, 110

Nemo est, cui non & vitam, regnumque beatum

(f) Impertire velit. Ne tu (quod perfidus olim

Calvinus docuit) timeas ne te ignibus ille

Æternis, ultro, & solum quia sic lubet illi,

Nulla alia & causa, diris te destinet umbris: 115

Luctus ubi, & stridor dentum, gemitusque perennes,

Tri-

(a) Nihil edisti eorum quæ fecisti. Sap. 11. v. 25.

(b) Illuminat omnem hominem ventem in hoc mundum. Jo. 1. v. 9.

(c) Ipse cognovit signum nostrum. Pl. 102. v. 24.

(d) Expandi manus meas tota die ad populum incredulum qui graditur in via non bona post cogitationes suas. Isa. 65. v. 2. & ad Rom. 10. v. 20.

(e) Ego flo ad ostium, & pulso. Apoc. 3. v. 20.

(f) Omnes homines vult salvos fieri. 1. ad Tim. 2. v. 4.

Tristiaque infanda posuere cubilia curæ.

Nemo tenebrosa, atque æterna incendia quisquam

(a) It; nisi præcipitem sese ipse hos volvit in ignes.

Tu time, & attente, & sancto, castoque timore 120

(b) Concussus; totis nervis, ac viribus alma

Nitere nancisci, æternamque parare salutem.

Hic timor, assiduusque pavor vestigia firmant

(c) Nostra, & sustentant adeo, retinentque labantes.

Ne tu hos, ne comites unquam, sociolque relique. 125

Sed cave, ne sensim vultu, specieque timoris

Casti; crudelis jam desperatio quædam

(d) Obrepat. Suavis Deus, & dulcissimus ultro est,

Utque illam vitam assereret, regnumque beatum 130

(e) Nobis; ipse ultro ludibria, vulnera, mortem

Pertulit. En majora tibi mysteria Amoris:

His tu æqua, his libra mysteria magna Timoris.

ÆTERNITAS.

Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis
obumbratio. Jac. 1. v. 17.

CARMEN IV.

A Spice ut inconstans est, & mutatur in horas;
Et nunquam Lunæ est, nec vultus, nec color idem.

Æmola

(a) Perditio tua Israel: tantummodo in me auxilium tuum.

Osæ 13. v. 9.

(b) Cum metu, & tremore vestram salutem operamini. Ad

Philipp. 2. v. 12.

(c) In timore Domini declinatur a malo. Prov. 16. v. 6.

(d) Sperantem in Domino misericordia circumdabit. Pl. 31. Suavis Dominus universis, & miserationes ejus super omnia opera ejus. Pl. 144. v. 9.

(e) Vulneratus est propter iniquitates, attritus est propter scelera nostra. Isa. 53. v. 5.

- Æmula nunc fratris toto, & pleno ore refulget
 Candida: nunc languet, medioque atrata nigrescit
 Orbe: modo obtulis, modo acutis cornibus ardet 3
 Vix: nunc obruitur, penitusque immergitur umbris:
 Illius in cælo vestigia nulla supersunt.
 Hæc itidem cunctas res inconstantia versat
 Humanas: sic apparent, surguntque, caduntque:
 Sic & mutantur, quæ subsunt omnia Lunæ. 10
 (a) Occidit, atque oritur repetito funere, & ortu
 Inconstans etiam Sol, & lordefcit opacis
 Obscænis maculis. Turpant sua lûmina nigra
 Dealate circum fumo, ac fuligine crassa,
 Et mutat, vertitque locum, interdumque *Boota* 15
 Obvertit sese: deis contra obvertitur Austro,
 Retrosumque trahit gyrum, & consistere nescit.
 Omnia mutantur cælo, terraque, marique.
 Umbra, & nigroris, nihilique, unde eruta quondam
 Omnia, nunc etiam quædam vestigia servant. 20
 Unus mutari, maculalque, vicisque subire
 Duntaxat nescit Deus. Immutabilis idem
 Qui nunc est, fuit æternum, æternumque manebit.
 Nondum Tempus erat, neque Sol, neq; Luna, neq; Astra,
 Quæ metirentur, revoluta tempora cursu: 25
 (a) Necdum cælestes orbes, necdum Mare, Tellus
 Extulerant caput e nihilo: necdumque profundas
 Umbrabant valles nebulosa cacumina Montes:
 At Deus idem erit, & qui est nunc, quantusq; futurus.
 (c) Tempus erit, cum Sol totus noctescet, & alto 30

- (b) Oritur Sol, & occidit, ad locum suum revertitur, ibique
 renascens girat per Meridiam, & fertur ad Aquilonem.
 & in irinos suos revertitur. Eccl. 1. v. 5. & 6.
 (b) Prinsquam montes fierent, aut formaretur terra, & orbis;
 a faculo, & usque in seculum tu es. Pl. 89. v. 2.
 (c) Sol convertitur in tenebras, & Luna in sanguinem. Joel. 2.
 v. 31. Et stelle cadent de cælo. Matth. 24. v. 29. Tu
 autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Pl. 101. v. 28.

- Præcipitata ruent e cælo sidera: tristi
 Squalore, & putri tabesct jamguine Luna,
 Et turbata suis hæc Machina fundamentis
 Ibit in exiguis cineres, tenuesque favillas:
 At Deus, idem erit, & qui est nunc, quantusq; futurus. 35
 Utcumque huc illuc paleæ volvantur ianæ,
 Et nebula circum; tamen est immotus, & hæret
 Mole sua, & multum nubes excedit Olympus.
 Non, ut homo, angusto fugitivi temporis orbe
 Arrestatur Deus, annisve, aut ætate senescit. 40
 Quæ testudineo pedetentim incedere gressu,
 Pigrarique, & prolatari inmensa videntur
 Nobis; sunt illi exigui instar sæcula puncti.
 Distanti longe, bis centenisque futuro
 Annis post Regi; tanquam si adflaret, & aure 45
 (a) Mandata exciperet, proprio jam nomine *Cyrum*
 Compellans, facienda olim injungitque jubetque.
 Serius, ac vix quingentis vertentibus annis,
 Evolvenda Orbis terrarum maxima regna
 Quatuor, & seriem rerum, calulque, vicisque; 50
 Non aliter quam si unius mera somnia noctis
 (b) Essent, in statua speciem subitaria, & uno
 Assigendæ ictu ad terram, dat cuncta videnda
 In somnis qui *Nabuco* tum sceptræ tenebat. 55
 (c) Mille anni nihil illi omnino suntque periode
 Tanquam hesternæ dies, quæ jam nunc tota recessit.
 Contra homines fumus instar sumi, instarque vaporis
 (d) Qui fugit ex oculis, evanesctitque repente.

Tan-

- (a) Qui dicit *Cyros*, Pastor meus es, & omnem voluntatem meam
 complebit. Isa. 44. v. ult.
 (b) Tu Rex videbas, & ecce quasi statua una. Dan. 2. v. 31.
 Tunc contrita sunt, & redacta quasi in favillam. Ibid. v. 35.
 (c) Mille anni ante oculos tuos tanquam dies hesternæ, quæ
 præterit. Pl. 80. v. 4.
 (d) Defecerunt sicut fumus dies mei. Pl. 101. v. 4.

Tantisper fumus; at mora nulla est; fumus abibit.
 Quanto, qui vivunt, plures vixere, neque ultra 60
 Jam sunt? Discussus vapor ille est, transit umbra
 Quot sunt vel Reges, quorum vel nomina novit
 (a) Nemo, & vix ducti an fuerint meminisse laborant;
 Nec jam soli homines; Populi quoque, Regnaque, & Urbes
 Instabiles, ut homo sunt, intereuntque, caduntque. 65
 Quæ fera *Carthago* Romanis desuper altis
 Mœnibus intonuit victrix, *Cannique* superba
 Ex *Aniene* ipso *Tibri* insultata, & Urbi
 Jam nihil est. Murum, quod passim litus aratur
 Hoc unum superest, & discepatur utriusque 70
 Nunc, ubiqam fuerint tandem *Carthaginis* arces.
 Quid *Tyrus*, & *Sidon*? Quid quæ miracula *Mundi*
 Tot sola enixa est *Babylon*? mera nomina restant.
 (b) Ah *Babylon*, *Babylon*! Ubi nunc miracula, & horti
 Aerii, turres, contermina mœnia cœlo? 75
 Nusquam. Restabant quæ rubera, tesqueque *Pardis*
 Jam non sunt: etiam hæc perire, & nomina sola
 E tantis ægre & vix emerere ruinis.
 Humarum nihil est firmum. Absumuntur ab annis
 Omnia. Suntque etiam lapides, & saxa caduca. 80
 Parietibus, muris Regniq, atque Urbibus ipsis
 Mors instat, brevis est, voluceri & pede volvitur ætas.
 Omnia prætereunt, dilabunturque, perinde
 Ac rapido transit fluvio revolubilis unda.
 (c) Unum immortale est, unum immutabile semper 85
 Numen, quod longo intervallo tempora cuncta
 Antistans, nunquam incepit, neque desinet unquam,
 Nec

(a) Non est priorum memoria; sed nec eorum quidem quæ postea
 futura sunt erit recordatio. Eccl. 1. v. 11.

(b) Subito cecidit *Babylon*, & contrita est. Jer. 51. v. 8.

(c) Solus habet immortalitatem. 1. ad Tim. 6. v. 16. Ego De-
 minus, & non moror. Mala. 3. v. 6.

(a) Nec variat, neque præteritum, quidquamque futurum
 Illi est. Perpetuo præsens semper sibi constat.
 Omnia complectens, simul omnia conspicit uno 90
 Intuitu, neq. transcurrit, neque mente movetur.
 Divinæ Mentis nulla aut conceptio transit,
 (b) Aut amor, aut odium nunc est, quod non erit olim,
 Aut quod non fuerit semper sine fine per ævum.
 Non hoc, deinde aliud, fluxa, ut nos mente revolvit: 95
 Non animus sese studia in contraria scindit
 Nobilis, aut varius nunc hunc, nunc volvitur illuc.
 Mens immota manet, manet æque immota voluntas.
 Et solus Dominus sic immutabilis ipse est.
 Omnino Deus ille est, qui non cœperit esse, 100
 Immoque queat simul amplecti omnia mente.

PRÆSENTIA.

Quis nos separabis. Ad Rom. 8. v. 3.

CARMEN V.

O Ubinam es? Plus dimidio divellimur orbe,
 Et jacet immensum Mare me, teque inter *Alexi*.
 O ubinam es? titubata inter suspiria rursus
 Ingemino. At oec respondet, neq. me audit *Alexis*,
 Et perdo lacrimas frustra, & suspiria perdo. 5
 Ergo abiisti, & me potuisti linqere solum
 Crudelis? Sed nec suit o! crudelis *Alexis*,
 Nec potuit: noles illo, atque invitus abivit.
 Esto; abiit sed enim procul ille, avulsus & a me est. 8
 Et

(b) Qui ante sæculum, & usque in sæculum, neque adjectum
 est. Eccl. 42. v. 21.

(c) Cogitationes cordis ejus in generatione & generationem. Ps. 32.
 v. 11. Cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. Ps. 39. v. 6.

Et neque in amplexu ruere, & nec jungere dexteras 10
Possum, nec dulces audire & reddere voces.

Ad Solem plerumque amens convertor, & : O tu
Sol felix! Videas tu nunc fortassis *Alexim*.

Atque erat insanum mœli hoc solamen amoris.

Esse mihi tu, o Sol, & Cœli Sidera testes. 15

Nunquam ego jam demens, nunquam deo stultus amabo
Mortalem, qui, me invito, a me possit abire.

O Deus! o ubinam non es tu? Numine complex

(a) Cuncta tuo. Tu semper ades, tu semper ubique es:
Excelsoque sedens folio, ultra culmina cœli 20

(b) Sublimis, tanquam scamno huic initeris orbi
Terrarum. Quacunque tua hic vestigia cerno.

Omnia cum possis; tamen ipse a me procul esse
Non potes; atque etiam nolles, etsi hoc quoque posses.

Nam memini cum deliciis tecum esse solebas 25

(c) Ipse vocare tuas. Quanta indulgentia amoris!
Qui te amat, alme Deus, quando ad te fletu, gemitu:

Audis. Non lacrimas ille, aut suspiria mittit

Incausum, surdis que sint ludibria ventis.

Tumet pectoribus te nostris inferis, inque 30

Nostro corde sedens, lacrimas in origine prima

(d) Inspicis, & pendis, numerasque, sœpue recondis

Ipse tuo, & recreas, & consolaris amantem.

Quin gemitus necdum natos, arcanaque sensa,

Quæ mens concepit necdum sibi conscia, & alto 35

Pectore, clam nobis obvolvunturque, silentque;

Tu

(a) Numquid non cœlum & terram ego impleo dicit Dominus,
Jer. 23. v. 24.

(b) Cœlum sedes tuus; terra autem scabellum pedum tuorum. Isa
66. v. 1.

(c) Delicia mee esse cum filiis hominum. Prov. 8. v. 35.

(d) Passisti lacrimas meas in conspectu tuo. Pl. 55. v. 9. Ma-
rentes erigis suspirata. Job. 5. v. 11.

(a) Tu fentis prior, & prævertis vota benignus.

Quis me, o dulcis Amor, Deus alme, avellere possit

A te? Circumflent me enses, avidaque secures.

Sanguinis intentent me iugulo, exitiumque minentur 40

Quæ nova Marsi cudit priscis incognita seclis

Cum tonitru horrendum tormenta imitantia fulmen:

(b) Ridebo. Non ista DEUM a me avellere possunt,

Conjurent imis excite ab sedibus umbræ

Tartareæ: intertos pro criminibus exserat angues 45

Siqua est *Tisiphone*, & tranquillus voce vocando

Oreque tergemino lavit canis, omnia sursum

Cocyti erumpant, quot sunt crudelia monstra:

Ridebo tamen, & tranquillus voce vocando

Te; DEUS; has larvas seculæ, & portentosa fugabo, 50

(c) Despiciamque ferum, concubuloque draconem.

Ecce autem & cœlum proh quantas aggerat iras!

Eripuere diem nubes: nox atra repente

Incubuit; lux, præter quam dant fulmina, nulla est.

Et fremit, atque exrossa suo prope cardine tellus 55

Subsultat, reboansque intus furiosa facit

Undique, & undique hiat: turresque, urbesque minantur,

Præcipitant: montes volvuntur, corrui orbis.

(d) Stabo ego; nec tanto movear, trepidemve tumultu:

Quandoquidem non ista DEUM a me avellere possunt. 60

Pallida *Mors* en armata arcu, armataque falce,

Et tenebris adoperta caput, truculentaque vultu,

Horrifonum totis intendens viribus arcum,

E

Irruit,

(a) Preparationem cordis eorum audivit auris tua. Pl. 10. 160.
Hebr. v. 17.

(b) Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum. Pl. v. 3.

(c) Deico iste, quem formasti ad illudendum ei. Pl. 103. v. 26.

(d) Non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur mon-
tes in cor maris. Pl. 45. v. 3.

Etsi ambulavero in media umbra mortis, non timebo mala; quan-
tiam tu mecum es. Pl. 22. v. 4.

Irruit, & certam torquet, celeremque sagittam:
 Ridebo placidus multum, irideboque *Mortem*; 65
 Nam neque tu, *Mors* dira, *DEUM* a me tollere possis.
 Pigra venis, pigra & est tibi falx, pigraque sagitta.
 O quoties te suspiravi, teque vocavi!
 O bene quod tandem venisti vincula rumpe
 Corporis, ut possim tristi hoc e carcere missus, 70
 Usque meum contemplari Dominumque, Deumque,
 Et coram aspiciere, & coram placidissimo amore
 Usque frui, & sanctos propius bibere ebrius ignes.
 (a) Alme *DEUS*, solus tu me non deseris unquam,
 (b) Nec procul es. Nam si vivo, in te vivo, fruorque 75
 Lumine, & abs te habeo quod sum, quod sensibus utor,
 Mentemque, quod nutu & tacitus vix impero, & ultro
 Moxque pedes, & sponte manus mea iussa sequuntur,
 Quodque volo, id præstant. Libitum est currere, curro,
 Vixque incerta pedum vestigia pulvere signo. 80
 At si paulatim juvat, & procedere sensim,
 Sic eo, tardigradusque incedo, vadoque lente:
 Ut lubet accelero, moderorque, & dirigo gressus.
 Dein sedeo posita vario: nunc utraque crura
 Proterdens; nunc alterutrumque coercens 85
 Interius; nunc decussans, nunc libera linquens.
 Sic & disparili postura, habituque recumbo:
 Nam lateri insisto nunc dextro, deinde sinistro;
 Dein magis effusus jaceo, atque in terga supinor,
 Et modo dispando, modo colligo, contrahoque artus. 90
 Mille modis digitos circumplectio, vertoque in usus
 Admirabiliter varios: nunc scribo, tribulque
 Innexum digitis calamum circumfero charta.
 Nunc arcum, aut ensem, truncumve, aut grandia saxa

(a) Ipse enim dixit. Non te deseram, neque derelinquam. Ad
 Hebr. 13. v. 5.

(b) In ipso enim vivimus, & movemur, & sumus. A.A. 17. v. 28.

Suspendo, versoque manu; nunc demeto florem, 95
 Aut pomum ramo pendens: nunc sede quiesco,
 Inque foramen acus tenuis infero, & amplico filum.
 Mille, & mille sonos varios mihi dædala lingua
 Sufficit, ad libitumque rego, vocemque reflecto.
 Hæc equidem facio, sed qua ratione, modoque 100
 Fiant, haud capio, neque quæ sint organa motus,
 Sed neque cognosco, quam sint arte regenda.
 Tu solus nosti, regis omnia, & omnia præstas.
 (a) Si cælum conscendero, ades: si abscondero me umbris
 Infernis, ibi ades quoque tu: si sumptero pennas,
 Perque iter insuetum totas Maris arduus undas. 105
 Tranaro; tua me manus, & tua dextera ducet
 Illuc, atque ubivis dextram mihi porgis amicam.
 Denique quæ nodos nullos non rumpit, & uno
 Dimidium quandoque mei Mors dividet ictu
 A me, qui tecum mihi sunt, qui me tibi jungunt, 110
 Nulla vi dulcis potis est Mors rumpere nexum.
 Tu solus mihi semper ades, tu solus abesse
 Non potes, & solus non me ipsa in morte relinquit:
 Proptereaque mihi dein jam tu es solus amandus.

BENEFICENTIA

Omnia subiecisti sub pedibus ejus. Psal. 8. v. 8.

CARMEN VI.

ERGO meos, fateor tandem, male perdidit amores.
 Pœnitet ah! quamvis mihi nec crudelis *Alexis*,
 Nec fuit infidus. Bene respondebat amori

E 2

Si-

(a) Si ascendero in cælum tu illic es: si descendero in infernum
 ades. Si sumptero pennas meas diluculo, & habitavero in
 extremis maris: etenim illic manus tua deducet me, & test-
 abit me dextera tua. Ps. 138. a. v. 8. ad 10.

- Siquid in humanis tale unquam, si bene cuiquam
Respondit quisquam: nam me redamabat *Alexis*, 5
Parque pari referens, erat & mea casta voluptas,
Solamenque meum. Neque plus optare videbar
Possse, & conabar me fallere, & esse beatus
(a) Ipse mihi. Interea tamen impatientia listi
Pectore rumpebat pectus suspiria multa, 10
Perque oculos fulus lacrimis dolor ibat obortis.
Nescio quos grandes in corde expertus hiatus,
Nescio quod vacuum grande, impatientisque repleri;
Flebant, nec poterant, quidquid conarer, amore
(b) Propitiare meum, aut lacrimas sopire: fluebant 15
Nescio cur lacrimis invito, cruciabat & ultro,
Nempe hominem tandem, fuit hoc & crimen, amabam
Impetuosus, & humano absorbebar amore.
Tu DEUS, alma DEUS, solus tu dignus amari:
(c) Solus tu implere, & tu tranquillare profundum
Cor pro te factum, quantumlibet omnia tentet, 20
Nusquam fas ille sine te requiescere. Nostri
Solutus tu es cordis sincera, & plena voluptas.
Cetera tormenti genus, & ludibria amoris.
Tu me solus amas. Nam quis Pulcherrime rerum;
Quis nisi tu me unquam, quis me, te prater, amavit? 25
Tu sine me felix & eras, semperque fuisses;
Alta ego, & horrenda nihili caligine merlus
(d) Totus eram. Grandi merlus tu voce vocasti,
Audivique tuam vocem, emerisque vocatus
E nihilo: hoc ego eram sine te, semperque fuisset. 30
Tu

- (a) *Espectavimus pacem, & non erat.* Jer. 8. v. 15. *Ibi quod non erit regies tibi.* Isa. 23. v. 12.
(b) *Resistit consolari anima mea.*
(c) *Memor sui Dei, & delectatus sum.* Pl. 76. v. 5. *Mors est Deus corde nostro.* 1. Joa. 3. 20. *Is enim latibit cor nostrum.* Pl. 32. v. 21.
(d) *Vocat ea qua non sunt, tanquam ea que sunt.* Ad Rom. 4. v. 17.

- Tu mihi quod vivo, quod sum, DEUS alma, dedisti,
Et das nunc: nisi enim tua me pia dextra teneret;
Protinus in nihilum rursus revolutus abirem.
Quocumque aspicio, ecce tuis sunt omnia plena
Muneribus. Qui me involvit circumflans aer 35
Præsto est, & mitis sese pulmonibus infert,
Sanguis ut inde novis auctus vitalibus auris
Ire redire queat, facilisque subire meatus
Angustos, quibus it subrus, circumque, supraque.
(a) Magnum, iussisti Solem hunc mihi fundere lucem, 40
Perque vices, veluti intentum ad mea commoda, nunci,
Atque mori: & tunc celo alios accendit ignes,
Qui mulcere oculos, possintque reducere somnos,
Dulcia portantes curarum oblivia menti.
Quin ad arenam etiam tumidos Mare frangere fluctus 49
Ipse cogisti imperio, & præbere carinis
(b) Terga, utque ingentes veniant ad litora pisces,
Esco mihi impliciti laqueis, verubulque futuri.
Quin subieci mihi tu quæcumque creasti.
Idcirco, & docilis supponit terga *Esphantus*, 50
Si licet & tanta mole, atque armatus obancto
Dente: & gibbosus elinax fe in genua *Camelus*:
Et vexanda iugo dat inermia cornua *Taurus*;
Incurvoque gemens altos mihi pandit aratro,
Quis possit tuto committere femina sulcos. 59
(c) Et se subdit *Equus* mihi, collectoque superbus
Na-

- (a) *Sol in aspectu amissionis in exitu vas admirabile, opus excessu... Magnus Dominus qui fecit illum, & in sermonibus eius festinavit iter.* Eccl. 34. v. 2. & 5.
Usque huc venies, & non prodeces amplius, & hic consistet tumentes sulcos tuos. Job. 38. v. 11.
(b) *Omnes pisces maris manus vestra traditi sunt.* Gen. 9. v. 2.
(c) *Gloria varium ejus terror, Terram ingata sedit, exultat audacter, in occursum pergit armatis. Contemnit pavorem, nec cedit gladio.* Job. 38. a. v. 20. ad 22.

Naribus eructans ignes, pedibusque tremantem
 Concussit terram, quamvis ultro ipse coruscum
 Insiit in ferum, truditque in vulnera pectus
 Impavidus morti occurrens; tamen audit habenas. 60
 Me quoque ceu Dominum revereri, & vincla subire

- (a) Sævi ipsi didicere *Tigres*, didicere *Leones*.
 Nec potuere meo se subterducere penis
 Imperio *Mittum* volucris, fugitivæque turba;
 Namque veteranos nido præterdere fumos, 65
 Et laqueo didici captare, & fallere visco:
 Insiidiarumque immemores, ramoque sedentes,
 Expansisque etiam plumis per inane volantes
 Dejicere aut arcu, aut ignita sulphure glande.
 Nil præ me possunt animalia cætera. Ludus 70
 Est mihi de silice excutere, & dein fomite flammam
 Excipere, & tenebras longe, noctemque fugare:
 Ast nullo hæc pecudes conamine vincere, nullo
 Pennata poterunt nisi exturbare volucres:
 Sed sperare diem nido, lucemque tenentur, 75
 Interdumque pigram nimium, longoque sepultam
 Auroram somno cantu, gemituque vocare.
 Præterea de cælo ipsum deducere solem
Leve queo, & sylvas, totoque exurere montes.
 Plantis, arboribusque novas imponere leges 80
 Quandocumque lubet possum, & mea iussa accessunt,
 Ignotasque ferunt frondes, & non sua poma.
 Vulnifico armatus chalybe, armatusque bipenni
 Excelsas valeo detrudere montibus ornos, 85
 Annosaque icu momento sternere cedros,
 Tigna futura domus. Dissido marmora terra,
 Quamque volo scalpro deo inivit, indoque formam;
 Summaque templorum facile ad fastigia vecto.

Inti-

- (a) Terror vester, ac tremor sit super cuncta animalia terre, &
 super omnes volucres cæli. Gen. 9. v. 2.

- (a) Intima quo etiam telluris viscera possum
 Scrutari ferro, latebrosisque abdita venis 90
Æs, Aurum, Argentum exerere, atque efferre sub auras.
 Et fluviorum alio possum traducere cursus,
 Torpentesque agitare imo, & ficare paludes:
 Mansurasque Mari obijcere, atque opponere moles.
 Et temone sedens nolenti infundere sulcos 95
 Oceano, obliquisque antennis pergere, & ire
 Illac, qua venti, tempestatesque negabant.
 (b) Sic mihi tu aptasti ingenium, digitosque, manusque,
 Ut tamquam Domino, tamquam Regi omnia lubint.
 Terra mihi magna, & propria est domus. Hanc tua dextra
 (c) Condidit, & nullis nixam, sultamve columnis 100
 Suspensam medio libravit in aere firmam.
 Arida erat: iussisti & cogitur humidus aer
 (d) In nubes, ingens cælo venit agmen aquarum:
 (e) Nec cadit uno iclu, nec vortice, & impete cæco: 105
 Sed quasi per cribrum cunctando, atque ordine longo
 Funditur, & stillat filatim e nubibus imber.
 Dein quæ nuper aquæ cecidere, & viscera terre
 Intrarunt ima, & caveis latere profundis, 110
 Bullire incipiunt, doctæque repente subire
 (f) Ardua quæque, scatent interdum in vertice montis.
 Inde cadunt, fiunt ditissima flumina, & orbem

E 4

Instat

- (a) Repleta est terra argento, & auro: non est finis thesaurorum
 ejus. Isa. 2. v. 7.
 (b) Constituisi hominem, ut dominaretur creature, quæ a te facta
 est. Sap. 9. v. 3.
 (c) Appendit terram super nihilum. Job. 26. v. 7.
 (d) Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in cælo. Jer. 10.
 v. 13.
 (e) Ligat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum
 Job. 26. v. 8. cribrans aquas de cubibus 2. Reg. 22.
 v. 12.
 (f) Rigans montes de superioribus suis: de fractis operum tuorum
 satiabitur terra. Pl. 103. v. 10.

- Instar venarum amnes circumcuntque; cingantque:
 (a) Undique luxurians ridet latissima tellus,
 Graminaque & frutices viridantefq; explicat herbas. 119
 Multimodo vestiti ostro, pompaque superbi
 Magnifice incedunt flores, & aromata circum
 Suavia, & effundunt pretiosos prodigi odores,
 Curvantur pandæ, fontique gravantur ariste,
 Messoresque vocant, falcelque, atque horrea poscunt. 120
 Plena mero turgens calcari postulat uva.
 Crassaque locordes hortatur oliva trapetes.
 Matura ultro alta cinantur ab arbore poma,
 Quosque exquisitos subigunt, miscuntque sapes
 Ostant: vario assentantur odore, colore. 125
 Siquid avis furtim rostro libavit; & illa
 Admonet equondam possim jam carpere pomum,
 Rursus quidquid Avis cantat dulcis, mihi cantat:
 Nam nisi ego, ad cantus Avium sunt omnia surda.
 Magna quidem: sed parva tua hæc sunt munera dextræ 130
 Omnipotentis, & ex multo majora supersunt.
 Debueras, nam peccavi, me trudere ad umbras,
 Lugubres umbras Erebi, flammæque tremendas:
 Vincus ubi immentis, immortalisque catenas
 Mordendo, arderem, & nunquam consumerer igne. 135
 Iustum erat, & metui. Tu, clementissime rerum,
 Quid faceres? Neque enim fas impunita relinqui
 Crimina. Debentur poenæ, solvique necesse est.
 O infiniti ingeniosa industria amoris!
 Quas ego debebam poenas, tu corpore sumpto 140
 Factus homo, pro me ingrato, indignissimo amari
 (b) Exsolvis, pro meque manus in vincla dedisti:

Pro

- (a) Visitasti terram & inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam. Pl. 64. v. 10.
 (b) Dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis, Ad Ephes. 5. v. 2.

- Pro me verberibus, clavis, cruce, sanguine, spinis
 Qui solus poteras mea tu commissa piastri.
 Et tandem expirasti inter tormenta, latronelque, 145
 Attonito, & languente, & nequid tale videret,
 Sole repentinis caput obnubente tenebris.
 Nec tamen his contentus adhuc, sub imagine panis
 (a) Exigui involvens totum te Hominemque Deumque;
 Dissimulas majestatem, quam non capis orbis: 150
 Et dulces quærens latebras, cibus esse videris,
 Irrepisque cibi specie, & mea pectora tentas,
 Sollicitusque meos urges, & queris amores.
 (b) Languet amore Deus. Succurrite. Languet amore,
 (c) Quisquis es ah! redama quoque tu, languetque vicissim. 155

BENIGNITAS.

Omnia quæcumque petieris in oratione credentes, accipietis.
 Matth. 21. v. 22.

CARMEN VII.

- Qualem dum stulta, & cæcæ ambæ Græcia, Roma,
 Picturis coluere Jovem; sic plurima turba
 Cogitat esse Deum, vultu, aspectuque tremendum,
 Et similem indignanti, & semper æccha tuentem,
 Semper & irata meditantem fulmina dextra. 5
 Devius ah toto celo! & dignissimus bruis
 Rupisse infernis tam iustificabilis error!
 Interea Deus erga nos dulcissimus, alto
 (a) Prospicit e celo, tamquam irrequietus amore,
 Num =

- (a) Ego sum panis vivus, qui de celo descendidi. Jo. 6. v. 51.
 (b) Amore languet. Cant. 2. v. 5.
 (c) Anus itaque Dominus Deum tuum. Deut. 11. v. 1. inebriavit te ab omnibus bonis suis. Eccl. 32. v. 17.
 (d) Dominus de celo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut requirens Deum. Omnes declinaverunt. Pl. 13. v. 2.

- Numqui homines illum agnoscent, & deamentq; vicissim? 10
Declinaverunt omnes, & terga dederunt
Immemores: etiamque piget meminisse, Deique
Mira, incredibilisque homines oblivio cepit:
- (a) At benefactorum fera non adeo immemor ulla est.
O stupor, o pigre scelerata insania mentis! 15
Magni fit, si cui fas alloqui, adireque Regem
Coram, si faciles cuiquam Rex commodat aures.
- (b) Ecce autem Regum nobis Rex ostia pandit:
Accessu facilem dat se, necque denegat ulli
Auditum, cuicumque libet data copia fandi; 20
(c) Nec gemit exclusum sese mendicus, egenus
Nec durare diu ad portas, & saepe repelli,
Nec praestolari incassum, & saepe ire redire
Hic opus est: coram affari fas cuique, fruique
Colloquio, quanto, & quo tempore cunque libebit. 25
Tanta est supremi in nos indulgentia Regis!
Provocat ipse etiam, nostra ut nos vota, beata
Spe pleni, indubia coram se mente seramus:
- (d) Impetraturos prece nos quaecumque volumus;
Nec solio reditura suo ad nos irrita vota. 30
- (e) Si montem sorte obstantem ab radicibus imis
Tollere, & avulsim in mare deturbare velimus;
Nulla mora in Domino est: fiet, modo rite petamus.
Quanto est plus Solem stare? Atqui hoc Jossua fecit

Oran-

- (a) Obliti sunt benefactorum ejus, & mirabilium ejus, quae ostendit eis. Pl. 77. v. 11.
(b) Petite, & dabitur vobis: quaerite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. Matth. 7. v. 7. & Luc. 11. v. 9.
(c) Non spreverit, neque desperavit deprecationem pauperis. Pl. 21. v. 25.
(d) Omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis. Marc. 11. v. 24.
(e) Si habueritis fidem, & non hesitaveritis... & si monti huius dixeritis: Tolle, & jacta te in mare, fiet. Matth. 21. v. 21

- (a) Orando. Ne victori quos fuderat hostes 35
Eriperet, suscitisque involvens abderet alis
Nox, miro imperio, magno & clamore, fideque;
(b) Stare jubet Solem, tum cum properabat Olympum
Claudere, & ardentem prono lavere aequore currus.
Audiit, actutumque hominis nova iussa faciens; 40
(c) Haestenus indociles filii, irreducelque quadrigas
Continuit subito Sol: quas luxarat habenas
Adducens, retroque trahens ad fræna jugales.
Nec tam longa dies terris visa ante, nec unquam 45
Postea: quandoquidem bis senas restitit horas
Sol, totidemque hærens etiam, suspensaque eodem
Luna loco, gyrum tenuit, cursumque repressit.
- (d) Orando Elias, tanquam cæli arbiter esset,
Nunc abigit, prohibetque diu; nunc evocat imbres
(e) Pro libitu; nunc utiores cælo imperat ignes: 50
Et semel, atque iterum, quis Rex mandaverat ire
Quæsitum Eliam, in cineres facit ire maniplos.
Et pigramur adhuc (quando prece vertere cælum
Possumus) in cælum ignavas atollere mentes,
Munificumque adeo Regemque Deumque precari? 55
Sic minus audimur, non nos Oracula fallunt

Divi.

- (a) Invocavit Altissimum potentem, & audivit illum magnus, & sanctus Deus. Eccl. 46. v. 6.
(b) Sol contra Gabaon ne moveretur, & Luna contra vallem Aijalon. Jos. 10. v. 12.
(c) Steterunt itaque Sol & Luna... & non festinavit occumbere spatio unius diei. Non fuit antea, nec postea tam longa dies, obedierte Deo voci hominis. Ibid. v. 16. & 14.
(d) Oratione oravit, ut non placeret super terram, & non pluit annos tres, & menses sex. Et rursus oravit, & cælum dedit pluvium. Jac. 5. v. 17. & 18.
(e) Si homo Dei sum, descendat ignis de cælo, & devoret te, & quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de cælo; & devoravit eum, & quinquaginta qui erant cum eo. 4. Reg. 1. v. 10. item v. 12.

- (a) Divina. In nobis culpa est: obstitimus ipsi
Nobis, nec petimus, qua par est, mente, fideque:
Aut plerumque etiam sulta, & nocitura precamur.
Oranti, ut par est, nunquam Deus obstruit aures. 60
Orabit Pater *Abramus*, ne perdere flammis
Urbem, neu vellet sceleratam excindere gentem:
(b) Et nunquid, Domine, hæc tua non placabitur ira,
Si quinquaginta scelere omni, labeq; puri,
Et pietate vitæ insignes numerentur in urbe? 65
Num tu, qui clemens adeo es, confundere possis
Sontibus infantes, flammisque involvere utrosque?
(c) Annuit oranti Dominus: placabor & inquit
Urbi si totidem justos alar. Auder, & instat
Thariades: si quinque minus sine crimine vitæ, 70
(d) Si quadraginta fuerint, & quinque, satisc
Hi sint? Nonne etiam tua tum clementia vincet?
Hoc etiam tibi do, dixit Deus. Illeque rursus.
(e) Quid? Quadraginta si fors sunt; nonne perinde
Tum quoque mitescas? Esto: inconcussa manebit 75
Urbs, modo sint iusti tot. Confidentior ille:
(f) Quid si triginta, quid si non amplius existant
Moribus, ac vita integri? Num te hi quoque flectent?
Et

- (a) *Petitis, & non accipitis, eo quod male petatis. Jac. 4. v. 3.*
(b) *Si fuerint quinquaginta iusti in civitate, peribunt simul, & non parces loco illi propter quinquaginta justos, si fuerint in eo? Absit a te, ut rem hanc facias, & vocas justum cum impio, fiatque justus sicut impius. Gen. 18. v. 24. & 2.*
(c) *Dirigere Dominus ad eum: si invenere Sodomis quinquaginta justos... dimittam omni loco propter eos. Ib. v. 26.*
(d) *Quid si minus quinquaginta iusti quinque fuerint? Delebis propter quadraginta quinque universam urbem? & ait non delebo. Ib. v. 28.*
(e) *Si autem quadraginta ibi inventi fuerint, quid facies? Ait: Non precoriam, propter quadraginta. v. 29.*
(f) *Quid si ibi inventi fuerint triginta? Respondit. Non faciam, si invenere ibi triginta. v. 30.*

- Et dedit hoc etiam Deus, assensitque benignus.
Instat *Abramus* adhuc: Quid si fortasse superfluit 80
(a) Iusti non plures viginti? Irrame remittes?
Ut bonus est, rursum Deus annuit. Attamen ultra
Progreditur, pergitque *Abram* tentare precando:
(b) Et ne tu, quæso Domine, indignere roganti:
Hoc, sine me, adjiciam: Nonne & miseratione tanget 85
Urbis te, si forte decem insontesque, piique
Sint ibi? Concessit clemens Deus his quoque votis:
Haud equidem delebo inquit. Si forte piorum
Hic erit, hic etiam numerus tutabitur urbem.
Tanti est esse Pios! Tam grandia scænoræ reddunt 90
Urbibus! *Arstisi Sadona*. At his quinque fuissent
Si iusti; stares, atque his defensa, maneres.
Sed numquis Regum sic est affabilis ullus?
Non nosset Rex, aut Dominus Deus esse videtur:
Sic est affatu facilis, facilisque precando 95
Flecti. sic blandas orantibus exhibet aures:
Sic est humanus, sic se demittit amori:
At: Sancti fuerant, dicat quis, *Jossna, Abramus,*
Elias: nullo temerarent crimine vitam.
A sit ego quid merui, nisi penas? Non ego certe 100
Orando audiri dignus, neque sistere coram
Dignus me Dominus: mea nam me crimina terrent.
Atqui non Justos; sed qui pejora sequuti
(c) Errabamus, ait lese huc venisse vocare
Qui Deus ad nos excelsis demissus Olympo est. 105
Errastine? Redi tamen, excipere benigne:
Quin præ morigero, qui nil deliquerat unquam,
Præ
- (a) *Quid si ibi inventi fuerint viginti? Ait: non interficiam propter viginti. v. 31.*
(b) *Obsecro inquit, ne irascaris Domine, si loquar adhuc semel: Quid si inventi fuerint ibi decem? Et dixit: non delebo propter decem. Ib. v. 32.*
(c) *Non enim veni vocare justos, sed peccatores. Matth. 9. v. 13.*

- Præ Primogenito excipere benignius ipso.
 (a) Surget in occursum, blandissimo & osculo, & archè
 Te Pater amplexu excipiet, promique jubebit 110
 (b) Primam, quam prudens tibi in os servaverat ulus,
 Auro intertextam, & saturatam, ostroque nitentem
 Sarrano vestem, digito dari & annulum, agique
 Festa, atque applaudi, & convivia magna parari.
 Qui pavidum rigidum Dominum, Regemque severum 115
 Creditis esse Deum; capere experimenta venite:
 (c) Vosmet, quam suavis Dominus, gustate, videte.

OMNIPOTENTIA.

Ipsè dixit, & facta sunt, ipse mandavit, & creata sunt.
 Psal. 32. vers. 9.

CARMEN VIII.

- (d) **P** Principio Cælum, traxit, terramque profundo
 E nihilo Deus. Et nox ambitiosa tegebat
 Omnia. Divinus gradiebatur super undas
 Spiritus, & segnis tellus, & mœsta jacebat.
 (e) *Fiat Lux*, dixit tacite Deus; illa repente
 Risit, & e tenebris nitidum caput extulit alma,
 Lætitiâque ferens pennis, risusque, jocosque,

EX.

- (a) Cum autem adhuc longe esset, vidit illum Pater ipsius & misericordis motus est, & accurrens cecidit super collum ejus, & osculatus est eum. Luc. 15. v. 20.
 (b) Cito profert stolam primam, & induit illum, & date annulum in manum ejus. . . . & manducemus & epulemur. Ib. v. 22. & 23.
 (c) Gustate, & videte quoniam suavis est Dominus. Pl. 33. v. 9.
 (d) In principio creavit Deus cælum, & terram. Gen. 1. v. 1.
 Terra autem erat inanis, & vacuum, & tenebre erant super faciem abyssi: & Spiritus Dei ferebatur super aquas. v. 2.
 (e) Dixitque Deus: fiat lux, & facta est lux. v. 3.

- Exultat primogenita & pulcherrima rerum.
 Tum quoque & alate, & secreta a corpore mentes,
 Si modo Sanctorum sancta est doctrina Parentum, 10
 Tunc, inquam, mentes illæ cum luce creatæ.
 (a) Et fiant cæli, dixit Deus inter aquarum
 Moles, quæ sursum fusæ sunt, quæque deorsum.
 Dixit, & immensa explicuere volumina cæli
 Inter aquas hinc inde alias substatque supraque. 15
 (b) Quotquot aquæ sub cælo estis, dixit Deus, alveo
 Cogite vos uno, atque apparet arida tellus.
 Dixerat, & dicto citius, turgescere sursum,
 Arrectique jugum in cælum protendere montes,
 Submittique fodi subtus caveæque, sinisque. 20
 Immensæque fodi subtus caveæque, sinisque.
 Certant præcípites illac descendere glauci
 Undique collecti spumoso gurgite fluctus.
 Extollit frontem subito, undique eruta tellus
 Eminent, undiq; adhuc mœrens tamen, undiq; inanis. 25
 (e) Et Deus: erumpat tellus, herbasque virentes
 Grataque poma suis frondosis pendula ramis
 Germinet: ipsa ferant simul & sua semina secum.
 Et tulit extemplo segetes, & pascua tellus,
 Pomiferaque tulit cælo capita alta ferentes 30
 Frondes: & secum sua semina quæque tulere.
 Extiterat vix e terra, & proceræ repente
 Arbos intumuit trunco, ramosque tetendit,

Pæ.

- (a) Dixit quoque Deus: fiat firmamentum in medio aquarum, & dividat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmamentum, divisitque aquas, quæ erant sub firmamento ab his, quæ erant super firmamentum. v. 6. & 7.
 (b) Dixit vera Deus: congregentur aquæ, quæ sub cælo sunt in locum unum, & appareat arida. Et factum est ita. v. 9.
 (c) Et ait: germinet terra herbam virentem, & facientem fructus, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum. . . . Et factum est ita. v. 11.

Fœtaque maturis facta est ex tempore pomis.

- (a) Et dixit Deus: exoriantur lumina magna
In celo, & certas nocti, certaque diei
35
Constituant metas, sint & certissima signa,
Quis partiri homines possint, & tempora, & annos.
Illicet astrorum Rex Sol prorupit, & illum
Nascentem stupuit tanta luce ebrius orbis.
40
Luna quoque obstupuit, totique obnoxia Soli,
Admirans ipsum, luce altera ipsa resulsit:
Præsidet hæc nocti: sed præsidet ille diei.
Tunc & quinque alii caelestibus orbibus ignes
45
Ab Sole accensi taciti fulsere Planeta:
Mercuriusque, Venusque, & Mars, & Jupiter alte
Incedens, lunis hinc inde minoribus auctus
Quatuor, & quinque cinctus, cinctisque corona
Saturnus, lassamque via, fessamque labore
Multiplici lucem reparans, augensque repulsu
50
Tum quoque sydereæ cæli ipso in vertice flammæ,
Inter sese alio, atque alio varioque colore
Innumera erupere, nihil jam Solis egentes,
Nam totidem magni sunt, quot sunt sydere, Soles;
(b) Omnia facta tamen præstare vicaria terris
55
Lomias, & ut terra inservirent omnia facta.
(c) Dixit item Deus: e gremio nascantur aquarum
Reptantes pisces, simul & genus omne volucrum.
Et subsultabant toto mox æquore pisces,
60
Fluminibusque: & respirare, & vivere in undis

Edi-

- (a) Dixit autem Deus; fiant luminaria, in firmamento cæli, & dividant diem, & noctem, & sint in signa, & tempora, & dies, & annos, &c. Facit itaque Deus duo luminaria majus, luminaria majus, ut præstet diei, & luminare minus ut præstet nocti, & stellas. v. 15. & 16.
(b) Et posuit eas in firmamento cæli, ut lucentes super terram. v. 17
(c) Dixit etiam Deus: producant aquæ reptile animæ viventis, & volatile super terram sub firmamento. v. 20.

- Edidicere ipsi; contra emerlere, & ab undis
Remigio alarum capita exseruere volucres:
Quemque reluctantem sibi subjecere volatu
Mulcebant dulces, hilarabantque æra cantu.
(a) Dixit item Deus: e terra viventia bruta
65
In lucem erumpant: quorum pars repere tantum
Per terram; pars quadrupes incedere possint.
Nec mora, rebebant jam mox animalia multa,
Multaque per campos cursu, saltuque micabant.
Illæ agnoscons *Leo*, Regem se esse ferarum, 70
Arduus incedit, rugituque imperat arvis:
Hæc exultat *Equus*, modoque huc, modo subsilit illuc,
Lascivituque toris, animosum & murmurat ignem:
Illuc æræ pendens in vertice rupis,
75
Ramosa excelso calo insert cornua *Cervus*.
Balantumque greges passim; *Capri*que petulci
Ludicra bella gerunt, salustque micantque per agros.
(b) Tunc: *Hominem* faciamus, ait Deus almus; & ille
Instar sit nostri, nostrique simillima imago:
Rex sit, & imperio sub se premat omnia magno. 80
Quaque patet, toto late dominetur in orbe.
(c) Ipse suis manibus limum informavit, & ore
Inspirans, immortalem Deus indidit auram:
Sic & vile lutum, argillamque animavit, & amplo,
85
Magnificoque ornans cultu; dedit esse capacem

Con-

- (a) Dixit quoque Deus: producat terra animam viventem in genere suo, jumenta, & reptilia, & bestias terra secundum species suas. Factumque est ita. v. 24.
(b) Et ait; faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestiis, universaque terra, omnique reptili, quod movetur in terra. Gen. 1. v. 26.
(c) Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terra & inspiravit in faciem ejus spiritum vitæ. Gen. 2. v. 7.

- (a) Consilii, & libertatis: Dominumque supremum;
 Auctoremque suum, ac Patrem cognoscere, amare.
 Grande opus! usque adeo excessum de semine celi
 Mentem; corporeos tamen apte infundere in artus,
 Et simul una animam, corpusque, lutumque jugare, 90
 Disparilescque adeo arcano res jungere nodo!
 Factus homo, cujus pars immortalis imago
 Viva Dei est. Una est, & trina: potentia triplex
 Uni est, Auctorisque sui late impressa sigilla
- (b) Magna ferebat Homo. Ceu Regi, illi undique flores, 95
 Undique pregnautes tellus fundebat aristas,
 Sponteque pendebant matura sub arbore poma.
 Blandi aderant hominem cauda mulcere Leones,
 Cumque jubebatur, saltabat ab æquore piscis,
 Cogebantque alas, descendebantque vocatz 100
 Sublimi e celo volucres, fremituque jocose
 Ludebant humeros circum, circumque sedebant,
 Certatimque dabant suaves et gutture cantus.
 Femina deinde viro comes improvvisa repente
 Adstitit assurgenti, experrectoque sopore 105
 Primo: admiratus similem sibi fœdere sancto
 Adjunxit; magis sancta alia, & nova fœdera mundo
 Jam præsignificans Deus, æquævalque Parenti
 Filius, & Primogenitus, rerumque supremus
 Arbiter, ultro olim morti concedet, & alte 110
 Vulnere percusso latere, atque undante cruore;
 (c) Ipse sibi Sponsam fabricabit, reddet & ipse
 Dignam se. En quid erat, quod dormitantis *Adami*
 E

- (a) Creavit illi scientiam spiritus, sensu implevit cor illorum,
 & mala & bona ostendit eis... ut nomen sanctificationis cal-
 lident... ut magna alia enarrent operum ejus. Eccl. 17. v. 6. & 7.
- (b) Signatum est super nos lumen vultus tui. Pl. 4. v. 9.
- (c) Sponsam te mihi in sempiternum... & in misericordia, &
 in miserationibus... & scies quia ego Dominus. Osee 2. v.
 19. & 20. Vulnerasti cor meum sicut mea sponsa. Cant. 4. v. 9.

- E latere, ipsius pulcherrima Sponsa futura
 (a) *Eva*, Dei manibus (sumpta de cratibus una 115
 Pectoris, eque viri costis) fabricata repente est.
 Scilicet hæc fuerant Sponsæ præludia quedam
 (b) Divinæ, quam Divinus deus fœdere Princeps
 Casto, atque æterno sibi consociavit amore.
 Continuo ut voluit, verbo Deus omnia fecit: 120
 (c) Omnia & aspiciens quæ fecerat, ipse probavit.
 Fiat dixit, olli factis est: hoc scilicet uno
 Quam magna est orbis surrexit fabrica verbo.

S A P I E N T I A

Omnia in Sapiencia fecisti. Pl. 103. v. 24.

C A R M E N I X.

- O Mnipotenti olim, cum de nihilo extudit orbem,
 Adstitit infinita quidem, at non sola potestas;
 Adfuit indivisa comes Sapiencia, & illa
 Artificis quasi dextra manus fuit omnipotentis:
 (a) Omnia secreto libravit pondere utriusque 5
 Mensuraque Deus justa, numeroque pependit.
 Mentis, & artis opus divinæ est orbis: & unus
 Ipse Auctor novit, qui facta est machina mundi.
 Admirari homines fabricam hanc bene possumus. Ultra
 F 2 Vix

- (a) Edificavit Dominus Deus cœliam, quam tulerat de Adam,
 in mulierem. Gen. 2. v. 22.
- (b) Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo,
 & in Ecclesia. ad Ephes. 5. v. 32.
- (c) Viditque Deus cœliam, qua fecerat, & erat valde bona.
 Gen. 1. v. ult.
 Et tecum Sapiencia tua, qua novit opera tua, que & adfuit
 tunc cum orbem terrarum faceres. Sap. 9. v. 9.
- (d) Omnia in mensura, numero, & pondere disposuisti. Sap.
 11. v. 21.

- (a) Consilii, & libertatis: Dominumque supremum;
 Auctoremque suum, ac Patrem cognoscere, amare.
 Grande opus! usque adeo excessum de semine celi
 Mentem; corporeos tamen apte infundere in artus,
 Et simul una animam, corpusque, lutumque jugare, 90
 Disparilescque adeo arcano res jungere nodo!
 Factus homo, cujus pars immortalis imago
 Viva Dei est. Una est, & trina: potentia triplex
 Uni est, Auctorisque sui late impressa sigilla
- (b) Magna ferebat Homo. Ceu Regi, illi undique flores, 95
 Undique pregnautes tellus fundebat aristas,
 Sponteque pendebant matura sub arbore poma.
 Blandi aderant hominem cauda mulcere Leones,
 Cumque jubebatur, saltabat ab æquore piscis,
 Cogebantque alas, descendebantque vocatz 100
 Sublimi e celo volucres, fremituque jocose
 Ludebant humeros circum, circumque sedebant,
 Certatimque dabant suaves et gutture cantus.
 Femina deinde viro comes improvvisa repente
 Adstitit assurgenti, experrectoque sopore 105
 Primo: admiratus similem sibi fœdere sancto
 Adjunxit; magis sancta alia, & nova fœdera mundo
 Jam præsignificans Deus, æquævalque Parenti
 Filius, & Primogenitus, rerumque supremus
 Arbiter, ultro olim morti concedet, & alte 110
 Vulnere percusso latere, atque undante cruore;
 (c) Ipse sibi Sponsam fabricabit, reddet & ipse
 Dignam se. En quid erat, quod dormitantis *Adami*
 E

- (a) Creavit illi scientiam spiritus, sensu implevit cor illorum,
 & mala & bona ostendit eis... ut nomen sanctificationis cal-
 lident... ut magna alia enarrent operum ejus. Eccl. 17. v. 6. & 7.
- (b) Signatum est super nos lumen vultus tui. Pl. 4. v. 9.
- (c) Sponsam te mihi in sempiternum... & in misericordia, &
 in miserationibus... & scies quia ego Dominus. Osee 2. v.
 19. & 20. Vulnerasti cor meum sicut mea sponsa. Cant. 4. v. 9.

- E latere, ipsius pulcherrima Sponsa futura
 (a) *Eva*, Dei manibus (sumpta de cratribus una 115
 Pectoris, eque viri costis) fabricata repente est.
 Scilicet hæc fuerant Sponsæ præludia quædam
 (b) Divinæ, quam Divinus deus fœdere Princeps
 Casto, atque æterno sibi consociavit amore.
 Continuo ut voluit, verbo Deus omnia fecit: 120
 (c) Omnia & aspiciens quæ fecerat, ipse probavit.
 Fiat dixit, olli factis est: hoc scilicet uno
 Quam magna est orbis surrexit fabrica verbo.

S A P I E N T I A

Omnia in Sapiencia fecisti. Pl. 103. v. 24.

C A R M E N I X.

- O Mnipotenti olim, cum de nihilo extudit orbem,
 Adstitit infinita quidem, at non sola potestas;
 Adfuit indivisa comes Sapiencia, & illa
 Artificis quasi dextra manus fuit omnipotentis:
 (a) Omnia secreto libravit pondere utrinque, 5
 Mensuraque Deus justa, numeroque pependit.
 Mentis, & artis opus divinæ est orbis: & unus
 Ipse Auctor novit, qui facta est machina mundi.
 Admirari homines fabricam hanc bene possumus. Ultra
 F 2 Vix

- (a) Edificavit Dominus Deus cœliam, quam tolerat de Adam,
 in mulierem. Gen. 2. v. 22.
- (b) Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo,
 & in Ecclesia. ad Ephes. 5. v. 32.
- (c) Viditque Deus cœliam, qua fecerat, & erat valde bona.
 Gen. 1. v. ult.
 Et tecum Sapiencia tua, qua novit opera tua, que & adfuit
 tunc cum orbem terrarum faceres. Sap. 9. v. 9.
- (d) Omnia in mensura, numero, & pondere disposuisti. Sap.
 11. v. 21.

(a) Vix quidquam. Tenebras in luce offendimus ipsa. 10
 Quam solet in bustis, aut celi in culmine templi
 Caligare oculis imbellibus, & rude carmen
 Obstreperè absurda, importunaque *Nesius* cantu.
 Nil formidamus tamen, & canabula mundi
 Ipsamet, & primarum arcana exordia rerum 15
 Tentare audeamus: cuiusque in praelia, ritu
 Audabaturum, & quisque suas vult figere leges
 Imprimis, & oburgat diversa sequentes:
 Risemusque alios, iridemurque vicissim.
 In mundi centro Terra, olim immobilis hærens, 20
 Pigra quiescebat. Sibi nati, & surgere Solem,
 Atque mori, inque vices, alteram surgere Lunam,
 Et totos cælorum orbis, & sidera volvi
 Circum se in gyrum stans ipsa immota videbat.
 Nunc jam tellurem placuit de sede moveri 25
 Antiqua, *Veneremque* inter, *Martemque* rotari,
 Qua proavis olim nostris Sol ire solebat
 Officiosus, & auricomis agitare quadrigas.
 Nunc sopor, & tristis miserum iocordia Solem
 Invasit. Segnis torpet, languetque quietus 30
 In centro, tellus ubi dehdiosa jacebat.
 Vix super axè suo, viginti & quinque diebus,
 Convolvit sese paullatim, ægreque perinde
 Ac fessum mutat latus, insistens & eidem
 Ulque loco, & cubito innixus, vix volvitur æger. 35
 Nec verò fugitiva semel contenta vagari
 Tellus est. Quin ut solita plerumque puellæ
 Confectas nuper vestes, cultusque superbae
 Fastidire, novosque sibi prurire paratus:
 Sic itidem, quadam quasi bacchanalia ludens, 40
 Sic habitus, sic & tellus mutare figurâs.

Sphe-

(a) *Indica mihi, si nesci stans, in qua via lux habitat.* Job.
 38. v. 18. & 19.

Sphæra fuit quondam tota undique, tota rotunda;
 Ovi instar deinceps facta est, qua definit axis
 Oblonga, & medium versus vacuata dehiscens.
 Contra est nunc, instar cæpæ compressa fatiscit 45
 Qua finit cardo, vertexque Aquilonis, & Austri
 Extremus, medio pregnans elata tumescit
 Ventre. Invertuntur sic pro nostro omnia nutu,
 Ad libitumque novas leges imponimus orbi.
 O bene, quod nunquam nostra hæc mandata fecisset, 50
 Et surdas nostris opponit legibus aures!
 Quantumcumque bonis, nostris si legibus iret
 Orbis, jam fessus pridem, fractusque ruisset.
 (a) Divina omnino est, qua stat, sapientia Mundus:
 Qua ratione illum Omnipotens compegerit olim, 55
 Quæve illum rerum serie, nexuque gubernet;
 Caligo alta est, nosque latet, semperque labebit.
 (b) Quanto plus homines insudent, plusque laborent;
 Tanto equidem minus invenient, pejorque lababunt
 Tum, cum plaudentes sibi confidentius ibunt, 60
 Et titubare minas sua jam vestigia credent.
 En cælo (nam stellarum nec nomina scimus)
Ursas intulimus, *Taurusque*, *Caprosque* bicornes,
 Atque *Leonem*, & *Dolphinum*, *Cycnumque*, *Gruemque*;
 Atq. *Aquilam*, gemirosq. *Canes*, *Leporemque*, *Lupumque.* 65
 Et vix non totidem quot sunt animalia terras.
 Sic balbutimus, sic & blateramus inepti.
 (c) Nec quot sint cælo stellæ numerare valeamus;

F 3

At

(a) *Preparavit orbem in sapientia sua.* Jer. 51. v. 15.
 (b) *Et intellexi, quod omnium operum Dei nullam possit homo
 invenire rationem eorum, qua fiunt sub Sole. Et quanto plus
 laboraverit ad querendum, tanto minus inveniat: etiamsi dix-
 rit Sapiens se nosse eam, non poterit reperire.* Eccl. 8. v. 17.
 (c) *Numeræ stellæ, si potes.* Gen. 15. v. 5.

(a) At numerat folio fidens Deus, & sua stellæ
 Nomina cuique vocat, singillatimque recenset: 70
 Illæ autem subito aulcunt, adfuntque vocanti
 Illicet, Auctori que suo plauduntque, micantque.
 Quid stellæ autem? Quæ vi, quove impete, pila
 Ludere qua fortasse soles, descendat ab alto,
 Semper & imparibus numeris iter ocynus omni 75
 Momento accelerans properet quasi fessa deorsum?
 Nemo unquam expedit. Neque quas tuus educat hortus
 Herbas, & flores, & quæ pendentiæ carpis
 Poma manu, possis capere, aut deprendere mente.
 Aut quam fieri possit ratione, ut eodem 80
 E nutrimento, succoque inodoro, & inertis,
 Inspidoque, eadem plantis quem Mater alendis
 Suppeditat tellus, possint tot deinde colores
 Floribus alpergi, & variari? & sæpe superbus
 Flos idem expandi tam verficoloribus alis? 85
 Unde odor hæc, illi tam proflus dispar & alter?
 Undeve dissimiles adeo potuere saporis
 Condiri? ac tot, tam varii coalescere fructus?
 Qui te exquisito absentem vestigat odore,
 Et quin multifida, & perplexa ambræ viarum 90
 Erret, te demum assequitur, caudamque regyrans
 Plausum mille modis dat, blanditorque catellus:
 Quid tandem sit? Nemo ullus tibi dicere possit
 Philosophus. Dabit hic animam, sensumque negabit
 Ille. Arma expedit: multa vi vulnera utrinque 95
 Ingeminabuntur: varie inclinata vacillans
 Hac illac, neutri tandem victoria constat.
 Vincit uterque hostem aggrediens, pugnamque laceffens;
 At sua connixus defendere, sequæ tueri.

Victus

(a) Qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat. Pl. 146. v. 4. Vocata sunt, & dixerunt: Assisnus, & laxerunt eis cura iuchnitate qui fecit illas. Bar. 3. v. 35.

Victus uterque cadit, victusque occumbit uterque. 100
 Vel quæ despiciamus, conculcaminque subinde
 Haudquam capimus. Mens, ars divina resulget
 In minimis etiam, quæ nos prætervolat omnes.
 Abiectis etiam in rebus sapientia proflus 105
 Digna Deo est, nullaque humana imitabilis arte.
 En parvum Culicem. Quid toto villis orbe est?
 At Elephas, quanta mole est, haud organa vitæ
 Plura regat; quin plura Culex animatque, regitque,
 Majoreque animos contracto in corpore verlat. 110
 Bellator galea affurgit, cristisque, tubamque
 Horrisonam irarum plenis concentibus implet.
 Sex, octove pedes insunt, si forte libebit
 Ire pedes; sed multivagis quatit æra pennis,
 Audet & averfos contra ire, laceffere ventos 115
 Arduus: arma etiam, stimulumque probofcide gestat:
 Quem trux insigat totam, totamque cruentet;
 Si quis ab exiguo sibi non bene caverit hoste.
 (a) Mole Culex minor est alius (tibi, Mexico, surgit
 Vere novo passum) non Martem accendere cantu, 120
 Non insillare tubam, stimulumve insigere novit
 Sanguineam: volat innocuus, solisque tenebris
 Indicit bellum. Prope se increbescere noctem
 Haud patitur. Simul umbrosas nox explicat alas;
 Flammingeram (mirum!) quam parva continet alvo 125
 Explicat ille facem, tenebrosamque æra tæda
 Dimovet alata, & nigrantes territat umbras.
 Abscondit lucem interdum; dein rursus eandem
 Accendit, rursusque abdit, rursusque sepultam
 Suscitatur, alternis quasi mictans lumine, & umbris. 130
 Nec sublimate volat, nec multum se erigit. Etas
 Impubes passim ruit, & quam lumine signat,

F 4

Insi-

(a) Culices hos Cicindelas vocarunt Latini; Lampydes Græci. Multitudinis sunt. Illum ego describo quem vidi, & observavi sapius.

- Inflitque, premitque viam, manibusque prehensum
 Miratur sine fine, & cum clamore, triumpho
 Captum deportant culicem: ac modo vita superfit; 135
 Non illum fulgore *Adamas*, æquetque *Pyrapus*.
 (a) Ludit in orbe DEUS. Sed quanta in lufibus ipfis
 Ars est! Artificis summi fapientia summa est.

PROVIDENTIA

Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. Matth. 10. v. 30.

GARMEN X.

- E**T Pater, & Dominus DEUS est, Sublimis olympto,
 Et circumspiciens terras inde arduus omnes,
 Se circum effundit, ceu Sol, & humillima quæque
 Respicit, ac nutrit, recreatque, fovetque calore.
 Omnitrens, uno, lucis ritu omnia lustrat
 Intuitu, & regit imperio, nutuque coerct. 5
 Omnia sunt illi curæ: vendendus & affe
 (b) Captivus, captiva etiam cum prole gemella,
 Haud cadit in loqueum, illius sine numine *Passer*:
 Maxima cum minimis quot sunt, quot & omnia fecit, 10
 Tranquillus nullo molimine cuncta gubernat.
 Aspice, quam vacui curis, plaudentibus aliis,
 Ludunt per sudum crocitantæ aera *Corvi*,
 Venturi immemores. Non illi femina sulcis
 (c) Committunt, non proventus, messelque repostas 15

Agglo-

- (a) *Ludens in orbe terrarum. Prov. 8. v. 31.*
De preparato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terram. Pl. 32.
Puffillum, & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus. Sap. 6. v. 8.
 (b) *Nomine duo passeres esse videntur, & unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro. March. 10. v. 29.*
 (c) *Considerate corvos, qui non seminant, neque metunt; quibus non est cellarium, neque horreum, & Deus pascit illos. Luc. 12. v. 24.*

- Agglomerant, nec congesta *Cerere* horrea rumpant
 Solliciti: Deus interea, Deus implet edaces.
 (a) Aspice, qua pompa in caelum erumpentia surgunt
Lilia! Nec *Salomon* vestitu æquaverit unum
 Ex his: illa tamen neque norunt ducere fuso 20
 Fila, neque arguto percurrere pectine telas.
 Cælestis prorsus Pater est, qui lilia campi
 Cingit odorifero, niveoque decorat amictu.
 (b) Atqui nos plaris sumus illi. Utrumque passillæ;
 Quamlibet exigua res sint, si nos modo tangunt, 25
 (c) Sollicitant illum, sumus & sua maxima cura,
 Vel cum negligere, & nil nos curare videtur.
 (d) Aspice, ut inclusus corbe, & male vimine tectus
 Infans abripitur mediis miserabilis undis
Nili! Ast hic infans faciet te, *Nile*, colorem 30
 Mutare, obscænoque horrescere sanguine fluctus,
Egyptique Deus, Regisque videbitur. Ecce
 (e) In manibus nos ipse lais descripsit, habetque,
 Et tenet assidue intentos, fixoque benigne
 (f) In nobis oculos; nec delassabitur unquam. 35
 (g) Num teneri infantis capientæ oblivæ Matrem?
 Fac capiant. Pueri fuerit fac immemor illa:
 At non ulla tui mihi par oblivio repet:
 Cura tui nostro nunquam de pectore abibat.
 Hæc DEUS. At quænam puerum sic Mater amavit 40
 Solli-

- (a) *Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque metunt: dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperatus est, sicut unum ex istis. Mat. 6. v. 28. & 29.*
 (b) *Quanto magis vos plaris estis illis? Luc. 12. v. 24.*
 (c) *Dominus sollicitus est mei. Pl. 39. v. 18.*
 (d) *Exod. 2. v. 2.*
 (e) *Ecce in manibus meis descripsi te. Isa. 49. v. 11.*
 (f) *Videns omnes sine intermissione. Sap. 15. v. 19.*
 (g) *Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? Etsi illa oblivita fuerit; ego non obliviscar tui. Isa. 49. v. 15.*

Sollicita, ut viles velit aut numerare capillos;
Aut curare etiam, puerone an decidat ullus?
Ergoec tanta DEUM nostri hæc quoque cura subire?
Tanta quidem. Tanto plus nos quam Mater amavit.

(a) Ut Gallina, suos, Mivenu si forte volentem 45

Desuper aspexit; pavitans vocat auxia pullos,
Amplexuque fovet blando, & circumtegit alis:
Sic Deus (exemplum Deus hoc nos ipse docebat)

Errantes licet usque vocat, gemituque requirit
Anxius, ut veniant, extentaque regmina pandit 50
Alarum circum, materna & protegit umbra.

(b) Ut pupillam oculi circumtegit undique, nequid
Lædere nos, nequis temere contingere possit.

Tardè, cunctanterque olim eventura, priusquam
Eveniant longe antevideas, moderatur: & illo 55
Invito, fieri nihil, aut contingere fas est.

Quæ finit esse mala, & consurgere tristitia, miscet
Ipse salutarem seu detrectantibus ægris

Miscet amaritiam Medicus, placituraque prudens
Submovet. Asserent interdum dulcicia mortem, 60
Et gnata dabant interdum Absynthia vitam.

Nec tamen angarum finit ultra exerecere molem,

(c) Quam perferre queant vires: & cum mala crescunt,
Prælo est, virtutemque addit, duplicatque vigorem.

Temperat ille vices hominum, serièque gerendæ 65
Per varios, vario rerum discrimine, calus

(d) Vitæ. Num tempus sibi quis, quo lucis in auras

(a) Quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina
congregat pullos suos sub alas, & noluisse? Matt. 13. v. 37.

(b) Custodiavit quasi pupillam oculi sui. Deut. 32. v. 10.

(c) Non permitte nos tentari supra id quod potestis; sed facis
etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere. 1. ad
Cor. 10. v. 13.

(d) Scitabas tunc quod nasciturus esses? Job. 38. v. 21. Nescio
qualiter in nigro meo apparuisti. . . . Mandi Creator, qui
formavit hominis naturam. 2. Mach. 7. v. 22. & 23.

Esset venturus tenebrosa matris ab alvo;
Aut queis mavellet recipi, vagireque cunis,
Optavit? Numquid Patriam, certosque Parentes 70
Præstituit sibi met quisquam? quæve indole, quoniam
Ingenio, qua satura, facieque futurus?

(a) Non album e nigro, neque quem jam degener ætas
Infecit, nigrum possis præstare capillum. 75

Sed neque fas nostris nostram componere vitam
Auspiciis. Meditate etiam, beneque æta sagitta
Abilit, & pierumque alio, quam intenta misatur
Mens; cadit incautum, atque in ventum effunditur istus; 80
Humana intervertuntur meliora repente

(b) Quid ventura dies, quid ventura afforet hora;
Instabili graditæ passu, titubatique neque ullum

(c) Certum habet, aut tutum, possit quem preadere cursum,
Quo se eumque ferat, qua qua se vertere tentet: 85
Cæca via est, aneque iter, & vestigia fallunt.

(d) Casu. At nil casu, quod nil nisi nomen inane est,
Contingit. Quæ sub, supra, quæ sorte videntur

Ancipiti volvi, & temere intercurrete; magna 90
Desuper, & falli ignora ratione reguntur.

(e) Confusamque sinu, deturbatamque profundo
Hanc jubet, aut illam Dominus procedere sortem.

Quæ

(a) Non potes vnum capillum album facere, aut nigrum. Mat.
th. 5. v. 36.

(b) Futura nullo scire potest nictia. Ecl. 8. v. 7.

(c) Cogitationes mortalium timida, & incerta providentia no-
stra. Sap. 9. v. 14.

(d) Tempus, casusque in omnibus. Ecl. 9. 11.
(e) Sortes mittuntur in sinum; sed a Domino temperatur.
Prov. 16. v. ult.

(a) Quæ sint; quæ fuerint, & quæ ventura sequentur;
 Quæque forent etiam, paullum si verteret ordo, 95
 Qui nunc est rerum, videt unus, & omnia miro
 Consilio totum dispensat, & ordine magno.
 (b) Dissimulat tamen, atque adeo nescire videtur
 Equid agant homines: Nec confessum ieruit ultor
 Impatiens: videt ausuros, nec vincula necit, 100
 (c) Nec libertati sceleratos impedit usus.
 (d) Sed tamen ille hominum ridet molimina, & unus
 Omnia componit, placido & regit omnia nutu;
 Quidquid contra homines tendant, contraque repugnent.
 (e) Nec sua ipse manu, flamen subtermine textit 105
 Arcano: & quamvis rumpi, invertique videtur
 Fila, sed incepto numquam de tramite aberrant.
 En juvenem *Isacidem* probroso & carcere raptum
 Evehit ad solium: tota illum *Egyptus*, & ipsi
 Invidi, & inimites trepidanti poplite adorant 110
 (f) Fratres, quem, puerum infontem, & nil tale merentem,
 Post intentatam crudeli funere mortem,
 Nil veriti tamquam vilem venundare vernam.
 En rursus quam sublimis diademate cinctus
 Regifico incedit, cui crux insanda parata 115
 Nupece erat. Sed momento DEUS omnia retro
 Egit, & immani trabe, qui præstruxerat illam

In-

(a) *Seis præterita, & de futuris asistas, & signa, & monstra scie antequam fiat, & eventus temporum, & sæculorum* Sap. 8. v. 8.
 (b) *Et dixerunt: quomodo scit Deus, & si est scientia in excelsis?* Pl. 72. v. 11.
 (c) *Apposuit tibi ignem, & aquam: ad quod volueris porrigere manum tuam.* Eccl. 15. v. 17.
 (d) *Qui habitat in caelis iridebit eos, & Dominus subsanabit eos.* Pl. 2. v. 4. *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.* Prov. 21. v. 30.
 (e) *Tellus quam creatus est super nationes.* Isa. 25. v. 7.
 (f) *Et invenisti adstraverunt eam.* Gen. 43. v. 28.

(a) Infanti, pendet scelerum fabricator *Annus*.
 Nec semel aut iterum tantum hoc. Nulla extitit ætas,
 Quæ non his paria, aut certe his affinia passim. 120
 (b) Nempe humana regit Deus: & subvertit iniquos
 Plerumque, & vindex sæpe est, ultorque piorum.
 Ast etiam sinit interdum se extollere fontes
 Impune, & fastu, & pompa, & circumdat honore,
 Divitiisque onerat multis, & prosperat auro. 125
 Interea sinit in vinclis, luctuose jacere,
 Traducique odiis, rerumque esse omnium egenos,
 Vexarique pios. Hoc tu miraris, & audes,
 (c) Cur hoc tam lentus patiaris, poscere causas?
 (d) Tu quis homo, es? Numquidne Deo sapientior es tu? 130
 Dic mihi, si nosti, quamam ex parte aera rupit
 Quod tete afflavit vibratum fulmen ab alto?
 Quamve viam tenuit volitans nervo acta sagitta?
 Quosve maris fluctus veniens fidit uicta carina?
 Ergo age, sume tibi mundi rectoris habenas: 135
 Aude, inferque Deo lucem, sermo inelyte leges,
 Quis melius deinceps regat, & sapientius orbem.
 Nescis, heu! nescis, quæ pœnæ fontibus instant
 A tergo: nec quæ justum expectantque, manentque
 Præmia: quanta ferent abituri gaudia luctus! 140
 Nigra albis passim confundimus, albaque nigris.

Annuit

(a) *Suspensus est itaque Aman in patibulo quod paraverat Mardocheo.* Esth. 7. v. ult. *Non nobis, sed Deo reddente ei quæ meruit.* Esth. 16. v. 18.
 (b) *Qui malignatur exterminabuntur: sustinentes autem Dominum ipsi hereditabunt terram.* Pl. 36. v. 9. *Non vidit justum derelictum,* Ibid. v. 25.
 (c) *Quare ergo impii vivunt, sublevari sunt, confortatique divitiis?* Job. 21. v. 7. *& taces devorante impio justitiam* sel Hibæ. 1. v. 13.
 (d) *Numquid consilium Dei audisti, & inferior te erit ejus sapientia?* Joa. 15. v. 8.

- (a) Annuit iratus quædam DEUS, & bona sepe
 (b) Futilia, ambigua hæc negat, avertitque benignus.
 (c) Et tacet interdum idcirco quia grandior ira est.
 Quæ bona, quæque mala ad fugitivæ tempora vitæ 145
 Circumferuntur, nihili sunt, somnia quædam
 (d) Sunt. Experrechi somno, ridebimus ista,
 Attoniti, potuisse unquam tam ludicra, tamque
 Exigua hæc nobis delulis magna videri.
 Tempus erit, magno cum optaverit impius emptos 150
 Luctus, pauperismque, ligo miniamque Piorum
 Sanctam: cum vitæ illecebras, fastulque superbos
 (e) Oderit. Interea, neque enim mora longa, quiesce:
 Desine, qui fecit regat ipse, & temperet orbem.

GUSTOS

Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus
 viis tuis. Pl. 90. v. 11.

CARMEN XI.

Hoc quoque providit DEUS, & de gente beata,
 De primis cæli indigenis, manuumque suarum
 Primitiis, facie insignes, pulchros mage luce,
 Alatos juvenes tergo, ad solium propinquos
 (f) Stare Dei solitos, ad nos descendere fidos

Cu.

- (a) Prosperitas fluctantem perdat illos. Prov. 1. v. 32. Tradidit
 illos Deus in desideria cordis eorum. Ad Rom. 1. v. 24.
 (b) Ne fictio deciperet animum illius. Sap. 4. v. 11.
 (c) Secundum multitudinem iræ suæ non quæret. Pl. 10. secund.
 Hebr. v. 4.
 (d) Velas somnium avolans non invenietur, transfret sicut visus
 nocturnæ. Job. 20. v. 8.
 (e) Adhuc pusillum, & non eris peccator, quæres locum ejus,
 & non invenies. Pl. 36. v. 10. Hodie extollitur, & cras
 non invenietur. 1. Math. 2. v. 67.
 (f) Omnes Angeli stabant in circuitu throni. Apoc. 7. v. 11.

- Custodes jubet, atque infirmis corpore, mente,
 (a) Esse dedit comitesque viæ, comitesque salutis:
 Quis tantum sperare unquam? Quis poscere tantum?
 Unus amabilior mortalibus omnibus, uous
 Duntaxat stabilis, solusque fidelis amicus 10
 Perpetua invigilans cura noctelque, diesque
 Officiosus adest nobis pulcherrimus Ales.
 Nec dedignatur (quamvis virtute, manque
 Et regere imperio, & poterat moderarier unus
 Terralque, & maria, & cæli semplicis orbis) 15
 Unius, immemorisque hominis vigilare saluti
 Totus, & assiduo famulatu hære, & adeste
 Quamlibet ingrato, & nil prorsus tale merenti.
 (b) Quacumque incedis, tecum it, ibi obambulat ante
 Indefessus, & in manibus te fertque, tenetque; 20
 (c) Necubi in obstantem lapidem, vespere cruentus,
 Offendatve pedem. Dormis tu; sed vigil ille
 Semper adest, nec discedit, nec deserit unquam
 Incomitatum. Et si in cælum peccare rebellis,
 Insanusque audes; necdum tamen ille reliquit, 25
 (d) Necdum deslituit, necdum aspernatur alumnus.
 Quin vocat errantem, dextraque reducere tentat:
 (e) Interdumque etiam nolentem cogit amice
 Ne pereat, neve infando miser ardeat igne.
 Si scires quantis ignarum te ille periculis 30
 Eripuit! Quoties te expansis abdidit alis!
 Et quot, quam savos ultro obvius ægide, & ense,
 Cir-

- (a) Mihi propter eas qui hereditatem capiunt salutis. Ad Hebr. 1. v. ult.
 (b) Ecce ego mitto Angelum meum, qui præcedat te. Exod. 23. v. 20.
 (c) In manibus portabant te, ne forte offenderas ad lapidem pe-
 dum tuum. Pl. 90. v. 12.
 (d) Non dimittet eum peccaverit. Ex. 23. v. 21.
 (e) Cogebant enim Angeli dicentes: surge, tolle uxorem tuam,
 & duas filias, quas habes: ne & tu pereas in seclere civi-
 tatis. Gen. 19. v. 15.

Circumferentes procul arcuit istibus hostes.
 Nam qui sidera ruit exturbatus ab arce
Lucifer, aeterna invidia, infandoque furore 35
 Accensus, quod nimirum nos viderit illac,
 Unde ruit praecipit, unde excidit ille vocari:
 (a) Perfurit, & lanienaz inhians, instarque *Leonis*
 Circumiens, & rugitum dans ore; minaces
 Proritat dentes, rabidisque exasperat ungues. 40
 Hoc ille, hoc tentant quas secum proruit uno
 Impete, millena, conjurataque cohortes.
 Et saturavissent rabiem, explerentque dolorem,
 (b) Et tenebroso obvolvissent jam gutture vivos
 Nos, nisi caelestis nobis custodia adefset, 45
 Nosque tueretur. Nam quis tot adire pericla,
 Aut solus tantis posset se opponere monstris?
 Aspice *Tobiam* juvenem. Comes additus illi
 Angelus, humana specie, humano ore latebat:
 (c) Esse putabatur juvenis quoque, & esse *Ananie* 50
 Filius. Audistin' quam grandia munera, quanta
 Officia exhibuit, benefactaque, & ut mala cuncta
 Verterit in melius? Juveni connubia sancta
 Asseruit, deque insaultis felicia fecit.
 Lucifugum genium, septem qui morte virorum, 55
 Funestas totidem tædas, totidemque hymenozos
 Fecerat; exegit procul, adstrinxitque catenis.
 Caeso etiam lucem Patri reparavit ademptam,
 Cumque oculis extincta diu solatia vitæ.
 Nam quænam caeli communi luminis usu 60
 Orbato, tenebrisque immerso gaudia surgant?

Gnato

- (a) *Adversarius vester diabolus tanquam Leo rugiens circum quærens quem devoret.* 1. Pet. 5. v. 8.
 (b) *Nisi quia Dominus erat in nobis... forte vivos deglutissent nos.* Pl. 133. v. 1. & 2.
 (c) *Unde te habemus hunc juvenis?* Tob. 5. v. 6. *Ego sum Ananias Ananias magni filius.* Ibid. v. 18.

Gnato adventanti, ut poterat, pedibusque subinde
 Offendens, puero innixus, baculoque, ruebat
 Totus in amplexum; neque erat spes ulla videndi.
 At vidit: siquidem hæc etiam *Raphaelis* alumnus 65
 Attulit edoctus caro nova gaudia Patri,
 (a) Felle linens oculos, qui vix non fecerat orbem
 Patrem, qui juvenem piscis jam pene vorarat.
 Usque adeo Custos divinus tristitia quæque,
 Et cuncta in melius, veritique in gaudia luctus. 70
 Cum vitæ, mortisque inter confinia, & inter
 Temporis, æternique vias versabimur ævi;
 Tum vero fama est, oculis se sistere coram
 Corporeis, iras acuentem savius hostem,
 Et quantas habet exsertantem in prælia vires:
 Nam postrema quidem jam, decretoriaque hora est: 75
 Horror ubique animum: circum præcordia sanguis
 Strabit iners: oculi existantes, erinesque rigebunt
 Hispidi: anhelabit moribundo marmure pectus.
 At dabitur, tanta hæc si vera est fama videre 80
 Tum quoque te lateri adstantem, fidissime Custos,
 Et qua fas, qua facta sinant, certamine tanto
 (b) Scilicet afflictum pennis, palmaque regentem,
 Ac propulsantem vim vi, & victricibus armis, 85
 Quam vellet, siqui te posthabuere, tuique
 Vixere immemores, tum te coluisse, nec aures
 Tam surdas vocique tuæ, monitisque dedisse!
 Sera nimis miseris, desesse, & manca voluntas.
 Nunc o sancte rege, & dubios tu dirige gressus
 Ad meliora meos, quo possim temere lavos 90
 Hostes impavidulque tua defendier umbra,

Teque

- (a) *Tunc sumens Tobias de felle piscis linxit oculos patris sui... statimque visum recepit.* Ibid. v. 13. & 15.
 (b) *Scapulis suis obumbravit tibi, & sub pennis ejus sperabis.* Pl. 20. v. 4.

Teque duce, exutus mortalia, sumere pennas;
Adscribique choris vestris, abscribier astris.

P A T I E N T I A

Tu Deus clemens, & misericors, & patiens, & nulla mi-
serationis, & ignosces super malitia. Jona 4. v. 2.

C A R M E N X I I.

Q Uis furor o! Jam flagitiorum pondere fessus
Nostrorum, sese male sustinet, & gemit orbis.
(a) Eū plerique hominum, eū prona animalia, terris
Hærent, immemores procius calique, Deique.
Quot passim horrenda indomitæ perjuria lingue? 5
(b) Quot dein, quot strages male sana *Superbia*, quotque
Lurida tabifico clam rodens omnia dente
Invidia, & frendens semper rabida ore cruento
Ira? Hæ sunt furie tres, tartareque sorores,
Quæ simul erupere, errantque licentias inter 10
Nos. Superat tamen, & multo imperiosior effert
Probrosam caput execranda, insana *libido*
Auri. Aurum *Platon* est, tartareusque tyrannus.
Hunc homines tamen invitum, tenebrisque vocatum
Infernis, fecere sibi numenque, deumque. 15
Parte alia furiosa magis, magis improba fevit
Bruta *Libido*, sibi male adaptans nomen *Amoris*.
Hæc *Sphinx* est, corpusque *Canis*, eademque *Draconis*
Callida dissimulans, facie illecebrosa puella
Regnat, & huic *Pluton*, huic servit, obedit & aurum 20
Aver-

(a) Delicta nostra creverunt usque ad calum. v. Efd. 9. v. 7.

(b) *Canis* commissa fuerit, *Lægis*, *homicidium*, *furtum*, &
filii, *corruptio*, & *infidelitas*, *turbatio*, & *perjurium*, *in-*
nitus *hominum*, *Dei* *inimicatio*, *animarum* *inquinatio*, *na-*
ritutis *inimicatio*, *nuptiarum* *inconfamatio*, *inordinatio* *mo-*
chia, & *impudicitia*. Sap. 14. v. 25. & 26.

Averto hinc oculos alio. Bella horrida cerno,
Seminecesque viros nantes in sanguine multo,
Inter equos, inter confusa cadavera, & arma.
Huc caput, illuc it truncum, & sine nomine corpus,
Sanguineum spirans flumen, fluitantque cruore 25
It manus: avulsa est, & adhuc audax rotat ensem.
Hæc quorsum fugiam? Ibo domum penetrabilia, ibique
Cæde fatigatos oculos recreabo, videbo
Quid? Cædes etiam, atque armis pejora venena.
Nusquam tuta fides. Clam toxica diluit uxor 30
Perfida; nec solæ norunt *aconita* *noverca*.
Hic struit insidias frater fratri, ille Parenti
Impius, extremumque audit, cumulatque furorem.
Quid didicere ipsæ gnatorum sanguine Matres
Fœdari, suametque effundere viscera ferro. 35
Et superesse malum, & scelus his crudelius ullum?
At superest. Qui *Philosophos* se nomine dicunt,
Mirum quo jam prorumpant. Sanctissima quæque
(a) Eradicare, & convellere dogmata tentant
Infani: novi & *Æneladi*, novi ubique *Typoxi* 40
Sacrilogos armant calamis in sancta, Deumque.
En dejecta oculos, vultus dejecta decoros,
Nuda pedes, trahitur manibus post terga revinctis
Religio, portans immania vincula collo,
Inter clamores scleratos. Impia turba 45
It circum captæ insultans, iteransque cachinnos:
Nec sinit, audiri gemitus, lacusque Piorum.
Siccine? Et hæc ausa impietas impune triumphet?
O ubinam Deus est? Ultiores Numinis este
Vos montes, cadite o! Mare tu superbræ, vosque 50
Denfa

G 2

(a) Ecce inimici tui sonuerunt, & qui odentur te extulerunt ca-
pit. Pl. 82. v. 3. Pronittant se viselaro sancta tua, & pol-
luere tabernaculum nominis tui, & desuere gladio suo cornu
alteris tui. Judith. 9. v. 11.

- Densa catervatum obruit orbem fulmina, flammæ?
 Hæc ego; & interea ridet mitissimus iras
- (a) Has DEUS. Et Solem nasci discrimine nullo
 Santibus, & pluvias jubet; & descendere rorem
- (b) De celo. Exsurge ingemino, exurge, exereque enses 33
 Fulmineum, vindæque esto, causamque tuere
 Ipse tuum. Quare obdormis? Dormire videtur.
 Taota Deo est mansuetudo, patientia tanta!
 Non hominum ritu Omnipotens irascitur: Ille
 Quandocumque volet meritis infligere poenas 60
- (c) Nusquam illum reus effugiet, nusquamque latebit
 Abditus. Exiguas vires violentior ira
 Arguit. Ingenio Clemens DEUS est, quia nempe
- (d) Quæ vult eumque potest. Vel cum jam plectere sontes
 Cogitur, horrendos strepitus ciet ante, minaxque 65
 Fulgurat, & vacuo tonitru sine fulmine terret.
- (e) Ardentem vibrat gladium, multumque, diuque
 Cunctando, & coram circumsonat, obstrepit arcu.
 Terror is elicit gemitum, expressitque dolorem:
Panisset ad! tibi met vix, necdum voce, sed imo 70
 Pectore, inauditus dixisti; ast audiit ille,
 Et satis hoc fuit: omnipotens elanguit arcus
- (f) Illicet: imbelles manibus cecidere sagittæ:
 Pacifica inclusus vagina obmutuit ensis.

Tan-

- (a) Solem suum vixi facit super bonos & malos; & pluit
 super iustos, & iniustos. Matt. 5. v. 45.
- (b) Exsurge Deus Judæa causam tuam. Pl. 73. v. 22. Exsur-
 ge, quare obdormis Dominus. Pl. 43. v. 23.
- (c) Tuam manum effugere impossibile est. Sap. 16. v. 18.
- (d) Miserearis omnium quia omnia potes. Sap. 11. v. 24. Cum
 transgressitate iudicas, & cum magna reverentia disponis ius:
 subest enim tibi cum volueris posse. Sap. 12. v. 18.
- (e) Nisi convalesci fueritis gladium suum vibravitis, arcum tene-
 dit, & paravit illum. P. 7. v. 13.
- (f) Agam; & ego panitentiam super malo, quod cogitavi ad
 faciem ei. Jer. 18. v. 8.

- Tanta Deo nostro est bonitas, clementia tanta! 75
 Jusserat in *Ninivem* armatum terrore, minisque
 Ire, & sic meritis gentique, ubique propinquum
 Excidium, stragemque extremam edicere Vatem.
 Detrectabat onus vero, diverisque Vates
 Littora, & opposites *Cilices*, *Tarsumque* petebat. 80
 Ibitne invito celo: Datus in mare præceps,
 Vivusque horrendo *Pylæis* ventre sepultus
 Soles tres totos, ingentique inde receptus
 Portento intolomis: jam tum mandata capessens,
 Implebat clamore vias, perque omnia passim 85
 Compita, per totamque urbem, hoc mestissimus ore
 Ingeminabat atrox, & lamentabile carmen:
 (a) *Quadragesima dies*: & tota a culmine fundo
 Vertetur *Ninive*, & vastam dabit ampla ruicam.
 Terribilis sed enim simul hæc vox impulit aures, 90
 Perculsi *Ninivæ* animis, tactique dolore,
 Flebiliter tristes plangebant pectora palmis.
- (b) Degrediens folio Rex iple, ingentia lætus
 Signa dat. Hirsutis includens corpora setis,
 Nullos ore cibos contingit: tempora, crines 95
 Deformat cinere: exemplum, lætumque sequuntur
 Omnes. Ipse etiam pastu pecudæque, gregisque
 Arcentur: gramen nulla unquam, nulla neque amnem
 (c) Delibet quadrupes: lætantes ubere matrum
 Abrepti; cælum complent bajatibus agni.
 Parceturæ Urbi? Omnino. Licet irrita Vatis 100
 (d) *Diæda*, minæque cadant: lacrimas, gemituque precantum
 G 3 Di- (R)
- (a) *Abbas quadragesima dies*, & *Ninive* subvertetur. Jon. 3. v. 4.
 (b) Surrexit de folio suo, & abiicit vestimentum suum a se, &
 indutus est sacco, & sedit in cinere Jon. 3. v. 6.
 (c) Ibid. v. 7.
 (d) Misertus est Deus super multitudine, quam loquutus fuerat, ut
 faceret eis, & non fecit. Ibid. v. ult. O mucro Dominus...
 ingrediens in vaginam tuam, refrigerare, & file. Jer. 47. v. 6.

Divinum impendentem ictum, gladiumque retundent;
Usque adeo noster, si fas hoc dicere, frangi
Est facilis fletu Deus, & placabilis ira!

- (a) Et tamen eluvione olim pessumdedit orbem 105
Totum vorticibus flammarum absorbaie urbes
(b) Quatuor, & fumant etiamnum; semina retro
(c) Pene inconsulto aspiciens, sal facta repente est.
(d) Obtreclatores Moysi tres ima dehiscens
Sub pedibus, vivos tellus, & Tartarus hausit. 110
(e) Quadrupedem inter quadrupedes incedere Regem
Fecit, & immundas ad passum q̄sere glandes.
Non ita nunc; silet usque Deus: dormire videtur
Altius ac olim, neque jam prorumpit in iras
Ut quondam. Quid enim? Puer est, & prorsus incruis 115
In Matris gremio, pendens & ab ubere dormit.
Qui Leo terribilis quondam; nunc mitior agnis
(f) Agnus, pacificans quas irritavimus iras
Patris; languineas mactatur victimas ad aras.
Non, ut erant olim, in manibus sunt arcus, & ensis. 120
Hærent infixi clavi, immenso, atque profundo
Vulnere, & omnipotens clavis tribus e cruce pendet,
(g) Consilians iterum Mundum Patrique, sibique.
(h) Divina idcirco nunc est Patientia major.

JUSTI.

- (a) Gen. 7.
(b) Gen. 19. Vide interp. ibi.
(c) *Verba est in statum salis.* Ibid. v. 26.
(d) *Dirupta est terra sub pedibus eorum.* Descenderantque
vivi in infernum. Num. 16. v. 31. & 33.
(e) *Ex hominibus abscissus est, & servum ut hoc concedit.* Dan. 4. v. 30.
(f) *Pacificans per sanguinem crucis ejus sive que in terris, sive
que in caelis sunt.* Ad Coloss. 1. v. 20. *Quasi Agnus man-*
suetus qui portatur ad victimam. Jer. 11. v. 19.
(g) *Deus erat in Christomundum reconcilians sibi.* 2. ad Cor. 5. v. 19.
(h) *Secundum altitudinem caeli a terra, corroboravit misericordiam
suam.* Pl. 102. v. 11. *Quae superabundavit in nobis.* Ad Eph. 1. v. 8.

JUSTITIA

Deus Fidelis, & absque ulla iniquitate
Justus, & Rectus. Deut. 32. v. 4.

GARMEN XIII.

- C Redite, Mortales, atque huc advertite mentes;
Verax & Justus DEUS est, & fallere nescit,
Nec vero falli. Adjacit promissa, minasque.
Magna illa, horrendas vero has: implebit utrumq̄.
(a) Volventur stellæ in præceps, compagine caeli 5
Rupta solventur, caelumque & terra peribunt;
Verba Dei stabunt. Nullas hic nescere fraudes,
Nullo mercari, aut emptos obtrudere testes,
Insanumve forum, falsa aut tabularia possit.
(b) Non ille aut damnare Pios, aut solvere fontes 10
Igoorans quid agat, temere delusus iniquis
Testibus. Humanus nempe hic, & pessimus error.
Deinde odium nullum, nulla illum gratia fleclit.
Non patitur quemquam peccare impune; perinde
Illi est quidquid eris, seu Rex, sive infima plebes. 15
(c) Quidquid sint homines, coram illo nil sumus omnes.
Non quid quis fuerit; sed quid quisque egerit unus
Expendit: libranque æquato examine lances,
(d) Præmia pro meritis, aut pœnas cuique rependit.

G 4

Fert

- (a) *Vigilabo ego super verbo meo, ut faciam illud.* Jer. 1. v. 13. *Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non transi-*
bunt. Lucae 21. v. 33.
(b) *Verè enim Deus non condemnabit frustra, neque omnipotens
subvertet judicium.* Job. 34. v. 12.
*Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, nec verediter
magnitudinem cuiusquam.* Sap. 6. v. 8.
(c) *Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi
nihilum, & inane reputata sunt ei.* Isa. 40. v. 17.
(d) *Reddet unicuique secundum opera ejus.* Ad Rom. 2. v. 6.

Fert equidem dextra palmas, osque sinistra; 20
 Omnipotens sed utraque manu est, multoque cruore
 (a) Ebricus ardet adhuc, sitiensque est sanguinis ensis.
 (b) Illius ad nutum volat atra, & iussa facessit
 Mors: idcirco homines æquo pede proterit omnes,
 Et nihil Heroas, Reges nihil illa veretur. 29
 (c) Non equidem abripitur, non excandescit in horas,
 Mors hominum Deus. Excedat, procrastinat ultro
 Tardus vindictam, Sed enim implacabilis ultor
 Procurpuit tandem, & quas dudum continet iras,
 (d) Effundit. Veluti indignatur, & ægere rupto, 30
 Quo stagnabat iners olim, & sine murmure, tandem
 Ingens præcipitat spumoso vortice flumen,
 Secum iram, stragemque ferens, sonitumque, metumque,
 Et certam silvis, gregibusque, virisque ruinam.
 Vix illac Pastor stans forte in vertice rupis, 35
 Evalit, stragemque oculis exterritus hausit.
 Nec meminit pæturam ovium, pecorumque suorum:
 Nam sibi adhuc horrens totus, montique veretur.
 Sed nihil ista, nihil Majores aggerat iras
 Omnipotens. Immortales accendier ignes 40
 (e) Iussit, & angusto, & tenebroso carcere condi,
 Qua coit in centrum tellus. Furit intus anhelus
 Ignis, & obstructæ horrescunt lugubris umbræ.
 Ne tu hic Tartarum *Flegontæ*, amnemque severum,
 Neve

- (a) Inebriatus est in celo gladius meus. . . gladius Domini repletus est sanguine, inebriatus est adipi. Isa. 34. v. 5. & 6.
 (b) Ante faciem ejus ibit mors. H. hac. 3. v. 5.
 (c) Numquid irascitur per singulos dies? Pl. 7. v. 12. Expectat Dominus, ut miseretur vestri. Isa. 30. v. 18.
 (d) Quasi fluvius violentus, quem spiritus Domini cogit. Isa. 59. v. 19.
 (e) Preparata est civitas ab heri Tophet, a Rege preparata, profunda & dilatata. Nutriventum ejus levis, & ligna multa: flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam. Isa. 30. v. ult.

Neve pusa hic *Syngiam* tristem, pigramque paludem. 45
 Ludicra sunt isthæc. Uruur illi acrius ignes.
 Majores multo quam quas sinxere Poetae
 Solvuntur pæne. Quemam sint vera, docebo.
 Tum cum de nihilo Deus orbem, & cuncta vocabat,
 Angeli in Omnipotentem conspirare superbi 50
 (a) Auli, supplicia hæc primum fabere tremenda.
 Hi sunt tortores hominum, torquentur & ipsi.
 Immanes heul tortores, quæis mille nocendi
 Artes, insidiæ mille, & sævissima semper,
 Et mixta invidiæ robies; quod mitior usque est 55
 Erga homines Deus, & nec promptas exerit iras.
 (b) Nec simul ut peccant, cogit jam pendere pœnas.
 (c) Quin ad se ut redeant vocat, invitatque benignus;
 Nec nisi post seram, vult plectere crimina, mortem
 Ergo indignantes illi in miracula rerum 60
 Transformant sese. *Tigris* modo sunt, modoque *Ursi*,
 Impastique *Lupi*, atque ungues, rictusque minaces
 Exiurant odiis, ululantque, & moribus hærent:
 Fit jam qui nuper *Tigris* de *Tigris* *Vultur*,
 Sanguinem edax inhiat miserorum, atq. intima tundit 65
 Viscera, rimaturque epulis, & verberat alis,
 Incumbitque: facitque alto sub pectore nidum.
 Ast alii induti furias, ac terga draconum,
 Viperæos stringunt ad pectora, collæque nodos;
 Denteque, & attactu, & suffectis sanguine, & igni 70
 Inspirant oculis faniem, asperguntque venenum.
 Sed quis, fando, illas queat unquam dicere pœnas,
 Aut infanda ullis tormenta includere verbis?
 Supplicium majus sibi sunt, & mutuus horror

- (a) Paratus est diabolo, & Angelis ejus. Mart. 25. v. 41.
 (b) Suspirans in multa patientia vasa iræ aperta in interitum. Ad Rom. 9. v. 22.
 (c) Convertimini, & agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris: & non erit vobis in vana iniquitas. Ezech. 18. v. 30.

Consortes penarum ipsi. *Discordia pernox* 75
 Accubat, & miseris precordia ad intima tadas
 Nigro adipe, & patri *Furiarum* sanguine tinctas
 (a) Subdit, & immortale odium incendique, fovetque.
 Ardentes oculorum orbis trauce lentior ira
 Efferat, horrificatque immanius: undique atroci 80
 Dentum stridore, horrendique ululatus aures
 Rumpunt: crudeliter laniena recipere, necdum
 Carnificina iras explet, latitave furorem.

Eminet in pœnis quotquot sunt, præque nefandis
 Tormentis, & præ flammis crudelius angit 85
 (b) Avertisse Deum faciem, avertisque vultum,
 Cujus ab aspectu toti dulcedine torant
 Cæli, cui Sol compositus, cui sidera sordent:
 Et facile potuisse frui, æternumque beari,
 Nec superesse ullam sibi jam spem deinde videndi, 90
 Et neque fas tantos unquam finire dolores.

(c) Heu! Suspirabunt mortem, mortemque vocabant
 Incaustum. Absorpti nunquam absumentur ab igne.
 Semper erunt vinculi vinculis, trabsitque catenis,
 Inter commixtas ultioribus ignibus umbras, 95
 Inter & ultrices vivaci sulphure flammæ.
 Hæc Deus in fontem nolens, & pœne coactus.

Sed quam ultro ille Piis ingentia præmia, palmas
 Dividit, & facit immensum, & sine fine beatos!
 Divitias Regum spernunt. Opulentius illi 100
 Regnant. Sublimes Solem ipsum, & sidera calcant.
 Nulli ibi sunt gemitus, aut luctus. Quidquid acerbi est
 Inter

- (a) Hic est gladius occisionis magne, qui absumpsere eos facit,
 & corde tabescere, & multiplicat ruinas. Ezech. 21. v. 14.
 & 15. Ibi fetus, & stridor dentium. Matth. 13. v. 42. & 50.
 (b) Juxta immunditiam eorum, & scelus socii eis, & abscondi
 faciem meam ab illis. Ezech. 39. v. 24. Etenim celi distil-
 laverunt a facie Dei Smai, a facie Dei Israel. Pl. 67.
 (c) Desiderabunt: mori, & mors fugiet ab eis. Apoc. 9. v. 6.

Inter mortales illis longe exulat oris.
 (a) Nam lacrimas Deus ipse manu detergit amica
 Sanctorum ex oculis. Procul hinc lethumque, laborque; 105
 Angorque, & mæror terretima nebula, et omnes
 Quæ tacitæ rodant mortalia pectora curæ:
 Quæ pulsat exilio terris cessere: ibi regnant

(b) Pax animi, & secunda quies, *Concordiaque* inter
 Sese, & parus *Amor*: neque fert imbuta veneno 110
 Est sincerus *Amor*: solis nam sordibus illis
 Spicula, nec nigro tingit clam felle sagittas.
 Non sic sese aliquis; quo tantum diligit omnes
 Felices socios, fortunatosque sodales.

Alter in amplexu alterius suavissimus hæret, 115
 Alter, & alterius gestit, plauditque triumphis.
 Risus ubique, & ubique lepor, cantusque, chorique;
 (c) Deliciaque immortales, Candorque, Fidelisque.

Auget latitiam veterum meminisse malorum.
 (d) Nam qua mensura, quondam, dum vita flebat 120
 Mortalis, conjurati crevere dolores;
 Hæc rursum tum delicia, tum gaudia crescunt.

(e) Instar torrentis sancte ebria pectora inundat
 Semper inexhausta, & nunquam interitura voluptas.
 Deliciarum equidem tantarum fons, & origo 125
 Ipse illis Deus est. Felices cominus illum
 Aspiciunt. nam cesserunt ænigmata, & umbræ,
 Quæ

- (a) Abstergit Deus omnem lacrimam ab oculis eorum, & mors
 ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit
 ultra. Apoc. 21. v. 4.
 (b) In loco isto dabo pacem dicit Dominus exercituum. Agg. 2. v. 10.
 (c) Sancti ejus exultatione exultabunt. Pl. 131. v. 16.
 (d) Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum
 suum laborem. 1. ad Cor. 3. v. 8.
 (e) Inebriabuntur ab ubertate Domus tue, & torrente voluptatis
 tue potabis eos. Pl. 35. v. 9.

- (a) Quæ procul aspectu divini luminis arcent,
Mortalesque hebetant visus, oculosque profanos.
Jam coram totum aspiciunt, totoque fruuntur; 130
Nec capit humantum tam grandia gaudia pectus.
Vos o! Felices estis, nimiumque beati!
(b) Felicæque eritis, donec Deus altus olympo
Regnabit, sceptrumque manu, imperiumque tenebit.

PULCHRITUDO

Quorum si specie delectari Deos putaverunt, sciant quanto
his dominator eorum speciosior est. Sap. 13. v. 3.

CARMEN XIV.

Siquis pulchri hominis nil mīraretur, & unam,
Quam jacit a tergo, peramaret perditus umbram;
Ac repens pedibus, pectusque de more, quaternis,
Inter blanditias, inter mulcentia verba,
Amplexus mille, & mille oscula porgeret umbræ: 5
Proh quantæ in miserum sanæ, risulque creparent
Undique! Quæ talis, quæ te dementia cepit
Tanta? Quid instabilem, fugitivam amplecteris umbram?
Nonne vides, quam sit Dominus mage dignus amari?
Hunc sequere, hunc & ama. Sed nos imitatur iniqui? 10
Hæc eadem, quæ tantopere objurgamus acerbi
Censores: furor idem, idem nos fascinat error.
Umbras insani sectamur, amamus, & umbras.
Repimus, & lippos oculos vix tollimus unquam
Ad rerum Dominum: & cum sit pulcherrimus unus 15
Ille, illo nobis formosior umbra videtur.
Sunt, fateor, cæli, Sol, Luna, & sidera pulchra.
Stulti homines specie illecti, captique, putabant
Esse

(a) Videmus unum per speculum in enigmate; tunc autem facit
ad faciem. 1. ad Cor. 13. v. 13.

(b) Et securitas in sempiternum. Mat. 32. v. 27.

- Esse Deos. At debuerant cognoscere, quanto
Qui Solem accendit, Sole speciosior ipso est. 20
(a) Alt' apage ista, inquis: jampridem insania tanta
Excussa est, tantus jamdudum evanuit error.
Esse, & nec Solem jam homines, nec sidera adorent.
Quid juvat hoc, pejora sibi si numina fingunt,
Pejoreque deos, quam sunt Sol, sidera, Luna? 25
Fœmina quæ placuit Deus est: hæc sidere Eoo,
Hæc Luna, & Stellis, & Sole est pulchrior: illam,
(b) Nec pudet hoc homines, utroque fatentur) adorant,
Posthabito te, contemptu, Deus alma, nefando:
Quæ tibi debere edixisti, quæ tibi poscis, 30
Cor totum, mentem totam sibi fœmina tollit
Prædatrix, & sacrilegas contra erigit aras,
Ac prope divini carni cumulantur honores.
(c) Fœmina principium luctus fuit una, malique,
Unaque mortales nos fœmina perdidit omnes. 35
Nulla unquam strages, aut pestis acerbior orbem
(d) Vastavit, nec tot populos exhaustit, & urbes.
Multo quam torvus, profuso sanguine gaudens
Mars, scelerosa fuit Venus exitiarior orbi.
(e) Pulchra quidem titillando alliciuntque, trahuntque: 40
Et pulchri unus inest amor omnibus, una voluptas;
Sed

(a) A magnitudine enim speciei, & creatura cognoscibiliter poterit creator harum videri. Sap. 13. v. 5.

(b) Speciem mulieris aliena mundi admirati reprobi sibi sunt. Eccl. 9. 11.

(c) A muliere initium factum est peccati, & per illam omnes morimur. Eccl. 25. v. 33.

(d) Multos enim vulneratos despicit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea, vis inferi domus ejus penetrantes in interiora mortis. Prov. 7. v. 26. & 27.

(e) Meretricis speciosa, & grata, & habentis maleficia. Nahum. 3. v. 4. Ne attendas fallaciam mulieris. Fovus enim distillantibus labiis meretricis; & nitidus oleo guttur ejus. Novissima autem illius amara quasi absinthium. Prov. 5. v. 2. ad 4.

Seu cœcutimus, nec quæ sint pulchra videmus.

Eja age, & huicce tuz pulchræ, bellæque puellæ
Deme animam. Quid jam superest? informe cadaver.
En extincti oculi jam sunt, & marcida frontis 45
Lilla, pallentisque genæ: nigroreque tincta,
Murice consumpto, male hiantia labra defiscunt.
Excessere simul cum anima tanta illa venustas,
Ac decor, & teter successit pallor, & horror,
Incubuitque super tam foede stragis acervum. 50
In vultu, inque oculis nidum fecere, cubantque
Horribiles visu, saturique putredine vermes.

(b) En consanguineos carnis, quem stultus adoras.

Umbrae umbræ insanis sequeris. Quæ forma cadaua

(c) Te rapit, umbra mera est animæ, custodia, carcer. 55

Umbra, & imago Dei, divinique halitus oris

Est Anima. Hæc jam compeibus, vinculisque soluta

Corporis, ut recreat sese, & quæ vincula rupit,

Tamque diu traxit, nec sensit; libera tandem

Miratur! Meminit cœlestis originis: illac 60

Ardet abire fuga, & scelera excedere terra,

Illacque, unde fuit sibi origo prima, reverti.

Pulchrior est cunctis cœlestibus ignibus. Illam

Attoniti calorum orbis mirantur euntem,

Quacumque incedit, pro floribus aurea spargunt 65

Lumina, consternuntque viam, pedibusque beatis

Sidera supponi, & calcari ardentque, petuntque.

Conjice, si poteris quanto est formosior auctor,

A quo processit tamquam-levis halitus ille

Spiritus, auctoris rude vix imitamem, & umbra, 70

Stilla venustatis, divinæ particula auræ.

Alpexisse semel jam te, o pulcherrime rerum,

(a) Putredini dixi pater meus es; mater mea, & soror mea
varius. Job. 17. v. 15.

(b) Edux de custodia animam meam. Pl. 141. v. ult.

Divinique tui vultus pascique, fruique
Lumine, & in te oculos semel intendisse beari est,

(a) Consimileque tui fieri, teque ore referre. 75

In te defixos oculosque, animosque tenentes

Pennati juvenes, primi stellantis Olympi

Indigenæ elapso necdum sensere, putantque

Annos millenos bis jam ter, temporis esse

Punctum, dum coram te stant, tuoque ora tuentur 80

Affidui, aspectuque tuo, obstatuque beantur.

Vel sola innoxii iple, te quandoque videndi

Coram; terrenam molem, mortalia membra

(b) Obliiti, rapimur fursum, dulcissimus alto 85

Irradians, vigor incendit præcordia, totis

Undique divinus sese implicat offibus ignis.

(c) Qualis defessus longo per confraga cursu

Exfertans linguam, singultoque ilia pulsans

Fontanos Cervus latices sitibundus anhelat:

Sic ego te irrequietus amo, cupioque beari 90

Adipecta, amplexuque tuo; Sic flamma medullas

Ambedit intimior; languenque ardore, sitique

Uror, & impatienti toto sic pectore anhelat.

(d) Hei mihi! namque diu detentus carcere, & exul

Ingemo, & extorris patria prohi! distrahor a te! 95

Intuituque vector, tenebris, luctuque sepultus!

(e) Quando erit, ut liceat vididit, tuoque potiri

Amplexu, in faciemque oculos intendere coram?

(f) Quis me corporeo nexu hoc, & compele mortis

Exi-

(a) Similes ei eremus, quoniam videbimus eum sicuti est. 1. Joa. 3. v. 2.

(b) Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei & pars

mea, Deus in æternum. Pl. 72. v. 26.

(c) Quomodo inhiem desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Pl. 41. v. 2.

(d) Hei mihi! quia incolatus meus prolongatus est. Pl. 119. v. 5.

(e) Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Pl. 41. v. 2.

(f) Quis me liberabit de corpore mortis hujus. Ad Rom. 7. v. 24.

- Eximat, & carnis laqueos, nodosque relaxet? 100
 Jam satis exilio ingemuit: miserere, & amant
 (a) Pondere magna diu quæ traxit vincula solve.
 Interea, Deus alma, tuo largire Poetæ
 Divinum lumen, divini & luminis auram:
 Nempe ut de te semper jam cogitet, ipsum 103
 (b) Et te, nam solus pulcher, deum diligit unum.

CELI DOMINUS

*Calum Cæli Domino; terram autem dedit filiis
 hominum. Pl. 113. v. 16.*

GARMEN XV.

- M**æsta recurrit hiems, neque jam mihi vivere fas est.
 Obruor, hiberno ut video nigrescere cælum
 Horrere: atratasque dies, caligine semper
 Nocti consimiles, pluviasque, nivisque parari
 Æternas, & quæ truncos, quæ marmora fundant 5
 Frigora, quæ cursu impediunt, & flumina sillant.
 Sub cælo hoc nati ridet me: ajuntque necesse
 (c) Hoc, ut deinde suo tellus det tempore fruges,
 Arboreisque comis, & gramine vestiât agros.
 Et cessaturam proventus, atque ubere partu; 10
 Hibernis nist nunc pluvius, nivibusque maderet
 Ebris. Sed memini degisse ubi nubila nunquam
 Obducat tenebris hiberno tempore cælum:
 Nix ubi siquando cecidit; videre cadentem 15
 Attonitis similes pueri, juvenesque: ubi vixdam
 In

- (a) *Geminus; adoptionem filiorum Dei expectante. Ibid. 3. v. 27.*
 (b) *Ece in pulcher es dilecte mi. Cant. 1. v. 15. Tonus desiderabilis: talis est dilectus meus. Cant. 5. v. 16.*
 (c) *Inbee, & nix de cælo... inebriat, terram, & infundit earum, & germinat eam facit. Isa. 55. v. 20.*

- I**n terram incubuit lubito tepescita liquecit:
 Nec riget in glaciem, neque sursum tollere cristas
 Audet, & in magnos concreta assurgere montes.
 Et tamen illa quidem longe est felicitior ista
 Tellus. Nec solum quæ fert hæc omnia condit 20
 Ubiore sinu, ac reddit meliora; sed ultra,
 Plus viginti hic nec solo dum nomine nota
 Nectæreo poma, ac vario condita sapore,
 Asperuque etiam jucunda, & grandia mole
 Fatque, refertque sinu nutrix opulenta suorum. 25
 Nil tam distimile huic quam tellus illa. Colono
 Interea sua cuique placet: quam pallinat ipse,
 Antehabet, præsertque aliis: gratissima tellus
 Est sua cuique. Suis præstant hæc, illaque Matris
 Munera, & indigenas indefesso utroque lætatur 30
 Ubre: contentusque sua unusquisque superbit
 (a) Matre. Ubertatem Deus impartitur utrique
 Amplam, diverso, atque alio, varioque tenore,
 Quo Dominum se esse ostendat. Sic imbribus isthic
 (b) Præcipit & nivibus descendat; impedit illic 35
 Et jubet ire Hiemes sudas, semperque serenas.
 Vult hic Phæbeo Æstatem cadere rubentem
 Igne; illic autem ætivo intercedere Soli
 Nubes, ac large montes, camposque rigare:
 Continuoque migrare alio, luxemque, diemque 40
 Reddere, nec multum lissi, caloque morari.
 Subsumus, atque humiles concludimur undique cælo
 Excesso: & quamvis magna inde incommoda, & inde
 Proveniunt iterum quam plurima commoda vitæ;
 At faciem hanc, illam cælo dare, nulla potestas 45
 H
 Quid.

- (a) *Visitasti terram, & inebriasti eam: multiplicasti lacumque eam. Pl. 64. v. 10.*
 (b) *Præcipit urvi ut descendat in terram, & hiemis pluvius. Job. 37. v. 0.*

- Quidquid conetur, nulla est humana facultas.
Terrarum imperium Dominus communicat ultro
Nobiscum, at cæli arbitrium sibi servat habendum.
- (a) Cum tonat hæc Domini vox est) cum desuper aures
Verberat, & jugulo flammatis imminet alis
Impigra Mors; pallor vultus, tremor occupat artus.
- (b) Stare loco nescit, subsultat, palpat & cor
Haud aliter quam supplicii altum pegma, locumque,
Carnificemque videns propiorum, jamque parata
Instrumenta necis, pavet, aspectuque fatiscit, 55
Concutiturque reus: premit, extrema instat & hora.
- (c) Ecquis erit, Dominum qui cæli in nubibus æquet?
- (d) Sipariorum illas instat revocatque, vocatque.
Ista oculi totum involvit, totumque repente
Cælum operit, nostroque aspectu subtrahit; inde 60
Ista oculi rursus, pandit, retegiteque serenum.
Cum ruit, & sæva inter murmura, fulminaque inkr
Funditur effusa tenebrosus grandine nimbus;
Nil opis humana contra est: diffugit arator,
Tristis & agricola, & scruposi formice saxi 65
Vix tectus, desset fata læta, suosque labores,
Et spes momento absumptas, & turbine raptas.
Hæc illac volventi oculos mœrissima rerum
(e) Undique se facies aperit: neque pascua campis
Apparet usquam, viridis neque frondibus arbor: 70
Nec

- (a) *Intonnis de celo Dominus, & altissimus dedit vocem suam*
Pl. 17. v. 14.
- (b) *A voce tonitru tui formidabunt.* Pl. 103. v. 7.
- (c) *Quis in nubibus equabitur Domino?* Pl. 88. v. 9.
- (d) *Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum.* Job. 36. v. 20.
- (e) *Deposulato est regio, luxit humus: quantum devastatus est
viticam, confusus est vinum, elagavit oleum: confusi sunt
agricola, ululaverunt vinectores.* Joel. 1. v. 10. & 11.

- Nec saltem superest viduatus culmus arista,
Aut frondens reliquus consumpta pampinus uva:
Spirant horrorem omnia, mœroremque, famemque.
Impetuosa quidem minus, & sine murmure, nolens
Audiri, incessu pigro, taciturnaque, lento 75
Agmine præcipitat cælo Nix; sed tamen illam
Propulsare nefas, damnumve repellere. Sensim
Insidiola cadens, immansi pondere tectis
Incubat, & montes onerat, camposque, lacusque.
Nulla, viatore superest que ducat euntem 80
Semita: & immensi medio velut æquore ponti
Navita, sic hærens errat, dubiusque vacillat.
At necedum cessat: super hæc venit altera, adurens
Perstringensque oculos. Paullatim deinde liquefcit:
Debilitata imbre intestino tectis fatiscunt: 85
Cælo etiam pluit innubi, repluitque: perennes,
Interes dum tabescit, nix invehit imbres.
Jam lymphæ, atque oleum, ac vinum ipsum, scædile ferro
Fit: sanie, & multo concreto sanguine turgent,
Rumpuntur digiti extremi: mala stiria naso 90
Ambusto pendet: cutis arida, & aspera tactu
Finditur: invito tintinnant murmure dentes.
Intimiora etiam penetrabile frigus in ossa
Sævitur: & accenso nisi te vallævetis igne,
Flammataque struem lignorum objeceris hosti; 95
Vincat enim, vitæque comes calor ossa relinquat.
Et quid jam pluvie? Numquis prohibere ruentes
Imperio, aut queat exturbare, ac demere cælo
Triste supercilium, nitidamque reducere frontem?
Num contra refides premere, edictoque vocare 100
Nubes? Aut hos, aut illos cum navigat alto
Aut compellare, aut nutu compescere ventos?
Non ita. Nil homines aliud, nil possimus ultra,
Quam sursum aspicerè, ac Dominum, Regemque precari,
Qui.

(a) Qui pluvias terræ parat, & qui pondera ventis 109
 Invidit, & gradiens super, impellitque, regitque.
 Ibam olim (memini, ac nimium meminisse necesse est)
 Infidum per iter pelagi, iratoque vehēbar
 Oceano: nihil hic nimium aulos esse Poetas,
 Expertus demum disici. Ultra culmina summa 110
 Malorum vidi arrectos affurgere montes
 Undarum, & colluctari, elidique vicissim
 Fronte, & spumosa irrorari alpergine nubes.
 Nox ruit interea: rabidi magis Africus illinc,
 Hinc Eurus fundo volvunt mare: nulla salutis 115
 Jam spes: cesserunt Nautæ temone relicto.
 Nunc hoc, nunc abies illud desessa recumbit
 In latus: horrendum tabulæ, horrendumque rudentes
 Strident, rumpunturque: atrox ulularis ad astra
 Undiq; confurgens dirumpit, & attonat aures. 120
 Ecce autem majus quid. Per tabulata repente
 Intima (suspensæ qua lecti funibus) ibat
 A puppi veniens succensæ sulphure tædæ
 Nigranti assimilis, famosus, & igneus orbis.
 Et lente, & strepitu nullo, nulloque tumultu 125
 Progrediebatur, recta qua capit eundo,
 Donec, qua major navi committitur arbor,
 Erumpens, tonitru increpuit, vastumque fragorem
 Edens, dissecuit medium valido impete malum.
 Rescissam solum quæ circum sparteæ vinclo, 130
 Casuram arstantem vix: nutabatque malignæ
 Vertice. Quam dubiam præbebant fulgura lucem
 Unus nautarum manibusque, oculisque sequutus;
 Egredere & vix rupit tandem vincula illa bipenni.
 Tum vero ipse suo ultra pondere corruit ingens 135
 Quam-

(a) Qui parat terræ pluvias. Pl. 136 v. 8. Qui fecit ventis
 pondera. Job. 28. v. 25. Qui ambulat super pennas ventorum.
 Pl. 103. v. 3.

Quantus erat, mediis malus se proluvit undis
 Intacta in latus oppositum fugiente carina.
 Et fuit illa salus nobis inde, unde periculum
 Esse videbatur majus. Sperare, timere
 (a) Nescimus: nostrum non est neque tempora nosse. 146

REFUGIUM

Deus noster Refugium, & victus, adiutor in tribulationibus,
 que invenerunt nos nimis. Pl. 45. v. 1.

CARMEN XVI.

Quam sumus ah! miseri mortales! Nascimur omnes
 Flendo: sentimus primo ipso in limine vitæ
 Quæ mala nos, & quanta manent, & ponitæ auram
 Vitalem hausisse, & materno exisse sepulcro.
 Flendo etiam morimur: lachrymæ, pars ultima vitæ, &
 Injuste exiliunt, morientum & lumina claudunt.
 Humanam luctus vitam concludit utrinque.
 A luctu ordimur, luctu finimus eandem:
 A fine in finem lachrymarum uberrima vita est.
 (b) Felices, quibus extremas, ægreque cadentes 10
 Expressit jam mors lacrimas! Felicior ille
 Qui necdum natus, nec vidit quæ mala fiunt
 Sub Sole, & necdum cervice excepit acerbum,
 (c) Triste jugum, infelicis quod portamus Adam
 Posteris, ab ipso utero jam Matris ad usq; sepulcrum. 15
 Non solum, sceptrum, diadema, aut purpura Regum
 Feli-

H 3

(a) Non est vestrum nosse tempora. Act. 1. v. 7.
 Primum vocem similes omnibus emittit plorans. Sap. 7. v. 3.
 (b) Et laudavi magis mortuos quam viventes, & feliciorum utroque judicavi qui necdum natus est, nec vidit mala quæ
 sub Sole fiunt. Eccl. 4. v. 2. & 3.
 (c) Jugum grave filios Adam a die exitus de ventre matris eorum,
 usque in diem sepultura in matrem omnium. Eccl. 40. v. 1.

Felices faciunt: non quos vertigine capti
 Cæca, fumolos, vapidisque sitimus honores:
 Non que divitiæ prope *Diis* regna profundi
 Amantate, ipsa iuvata, æqueque ferente
 Natura, manibus passim effodiuntur avaris.

(a) Audent, & scandunt solium, perque aures tecta,
 Per contrata ostro volitant laquearia curæ
 Mordaces, mentisque vagi, insonneque tumultus.
 Et rigidi medio nascuntur pectore sentes.

Nemo fait, nemo est felix mortalis, eritve
 Unquam. Infelices homines æque sumus omnes.

(b) Nusquam inventa quies; semper quaesita. Recedit
 Ae fugit, & nostris quam longe illa exultat oris.
 Ac veluti montes, quando e convalle profunda
 Et procul aspiciamus, contingere vertice cælum,
 Sideribusque ipsis caput inseruisse putamus;
 Subsedit tamen immensum, prorsusque perinde
 Quantum humilis vallis tantum mons distat Olympo.
 Sic itidem quos aut opibus, pompave, & honore
 Extolli aspiciamus, felices remur; at illi
 Interea miseri sibi sunt, miserique perinde
 Ac nos: & contra credunt nos esse beatos
 Duntaxat; stultusque errore penditur error.

Vita mare, & litus mors est, quo tendimus: illac
 Imus per fluctus, & amararum undique aequorum
 Confictus, per mille vices, per mille pericla.

Vix respiramus: nam vix emerimus una;

Merc

- (a) *A residente super sedem gloriosum usque ad humilitatem in terra, & cinere, ab eo qui utitur hyacintho, & portat coronam, usque ad eum qui operitur lino crudo, zelus, tumultus, fluctuatio, & timor mortis.* Eccl. 40. v. 3: & 4.
 (b) *Oculus meus afflictus est, nec tamen, eo quod non esset requies.* Thren. 3. v. 49.

(a) Mergimur ecce alia miseri, obruimurque procella.
 Ventorum rabies siquando fessa remittit;
 Mox redit asperior, postisque redeintegrat iras.

(b) Nulla dies unquam tota est, qua lenior aura
 Spiret, & irasci faciles non asperet undas.
 Siquando ulla quies assulget; perisda rursus
 Terga dat, ac velut umbra fugit, suspicia secum

Nostra ferens; sero, aut nunquam reditura deinceps.
 Hæremus tabulis ægre, & vix: pectora nuda
 Fluctibus objicimus, nec respirare potestas.

Obdurare animum, queiscumque & fluctibus actum
 Perfurare immotum, cui stat *Marpesha* cautes,
 Et nec sentire, ut bilaterat bona turba soporum;

Grandiloquæ nugæ, mera sunt, & inania verba.
 Sentimus mala nostra nimis, neque marmore nobis
 Obrigit, neque sulum e ferro est, æreve pectus.

(c) Ad cælum aspiciere, & moribundos tollere vultus
 (d) Spes una est. In te una salus, Deus salve. Perimus
 Huc ades o! Misero succurre, extendeque dextram.
 Vel dic: nam verbo tumidos tu frangere fluctus
 Et pates, & attoniti venti, fluctusque silebunt:

(e) Impera, & attoniti venti, fluctusque silebunt:
 Stagni instar, placidi sternentur: marmoris instar
 Pigrescent, pedibusque dabunt iter æquora tutum.
 Impera, & hac illac fugient, retroque reductis,
 Arrectæ stabunt undæ, siccumque profundum

H 4

Lin-

- (a) *Circumdederunt me aquæ usque ad animam: abyssus vallavit me, pelagus operit caput meum.* Jonæ 2. v. 6.
 (b) *Cuncti dies eius dolores, & aramnis pleni sunt.* Eccl. 2. v. 23.
 (c) *Nec sortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea aures est.* Job. 6. v. 12.
 (d) *Spes mea tu in die afflictionis.* Jer. 17. v. 17.
 (e) *In sermone ejus siliuit ventus, & cogitatione sua placavit abyssum.* Eccl. 43. v. 25.

- (a) Linquent, per mediumque mihi via tuta patebit: 70
 (*) Impera, & immani siquod me gutture *Cete*
 Hauserit, atque avida, vastaque voragine ventris
 (b) Considerit, vomer incolumem, ac me in littore ponet
 Seruatim bis ab utro utro majore periclo.
 Siquod in obscuro barathrum, caveamve *Leonum* 75
 Dejicior præcepit, ingentique ostia saxo
 (c) Desuper ocludant, nec sit spes ulla reliqua;
 Tu placidos nutu efficias, cicurelsque *Leones*,
 (d) Oraque compescet multam sententia mortem.
 Ante pedes illi innocui, blandique jacebunt,
 Agnorum ritu, complaudentive castelli,
 Et palpanda manu præbebunt colla, jubaesque.
 Si me compedibus geminis, manicisque revinctum
 In quater accensam gravius, graviusque furentem
 (e) Fornacem de me victrix manus impia trudit; 85
 Non me desitues ibi tu: tu vincula franges
 Ferrea: tu solves ærata ab compedu plantas:
 Et gradiar medios, media fornace, per ignes
 Incolumis neque dum tenes violare capillos
 Audebunt flammæ, neque dum contingere vestes. 90
 Tamquam effem circum forantibus undique fultus

Flo-

- (a) Et mare dirivisti ante eos, & transferunt per medium maris in sicco. 2. Esd. 9. v. 11.
 (*) Cete utique plurale; sed genitivus eisdem plurali, in quo illud usurpato, Cete etiam est.
 (b) Et dixit Dominus Jisai, & evomuit solum in aridam. Jozæ 2. v. ult.
 (c) Adduxerunt Daniele, & miserunt eum in lacum leonum... Allatusque est lapis vultus, & positus est super os lacu. Dan. 6. v. 16. & 17.
 (d) Deus meus misit Angelum suum, & cavensit ore Leonum, & non nocuerunt mihi. Ibid. v. 22.
 (e) Ceciderunt in medio camino ignis, ardentis, colligati, Dan. 3. v. 23. Et non cessabant qui miserant eos ministri Regis succendere fornacem. Ibid. v. 46.

- (a) Floribus, indultive rosis, ibi rore madebo,
 Et respirabo placidas placidissimas auras.
 Hæc Deus & tu olim fecisti, & quando libebit
 Efficias. Quod si nolis, & sæviat ignis, 95
 Tuque sinas, procul usque a me & videaris abesse.
 (b) Atque: Ubi, dic, ubinam Deus est tuus? acta nefanda
 Impietas rabie, morientii clangat ad aurem;
 (c) Nempe ibi tu mihi eris præsens, animosque viriles
 Adde, quæc possum crudelem spernere mortem. 100
 Versa, & manduca, dicam pleno ore. Triumphus
 Hic major, minor est flammæ cohibere furentes:
 Effugere illud erat; sed enim hoc est vincere mortem.
 Ecce adûs modo tu, Deus alme, in utrumque paratum
 Me: quodcumque voles; hoc me quodcumque juvabit. 105
 Aut fugere irrisam, aut irrisæ occumbere morti.

DOMINUS EXERCITIUM

Dominus Exercituum nomen ejus. Isa. 48. v. 2. Amos 4. v. ult.

CARMEN XVII.

- I N cassum struit aërias ad mœnia turres,
 In cassum æratas vigilat defendere portas,
 Et tumido iratos bombo *Mars* evomit ignes,
 Excubiisque urbem, ac densa statione coronat.
 Urbs captiva solo sternetur tota, ruetque, 5
 (d) Ni Dominus custodem agat, & circumtegat illam.
 Contra, si Dominus tutabitur; impia frustra
 Arma
 (a) Et fecit medium fornacis quasi ventum voris flantem, & non tetigit eos annino ignis, neque contrivavit, nec quicquam molestia intulit. Ibid. v. 50.
 (b) Ubi est Dominus Deus tuus? Mich. 7. v. 10.
 (c) Eriam si occiderit me, in ipso sperabo. Job. 13. v.
 (d) Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilas qui custodit eam. Pl. 126. v. 1.

- (a) Linquent, per mediumque mihi via tuta patebit: 70
 (*) Impera, & immani siquod me gutture *Cete*
 Hauserit, atque avida, vastaque voragine ventris
 (b) Considerit, vomer incolumem, ac me in littore ponet
 Seruatim bis ab utro utro majore periclo.
 Siquod in obscuro barathrum, caveamve *Leonum* 75
 Dejicior præcepit, ingentique ostia saxo
 (c) Desuper ocludant, nec sit spes ulla reliqua;
 Tu placidos nutu efficias, cicurelsque *Leones*,
 (d) Oraque compescet multam sententia mortem.
 Ante pedes illi innocui, blandique jacebunt,
 Agnorum ritu, complaudentive castelli,
 Et palpanda manu præbebunt colla, jubaesque.
 Si me compedibus geminis, manicisque revinctum
 In quater accensam gravius, graviusque furentem
 (e) Fornacem de me victrix manus impia trudit; 85
 Non me desitues ibi tu: tu vincula franges
 Ferrea: tu solves ærata ab compedu plantas:
 Et gradiar medios, media fornace, per ignes
 Incolumis neque dum tenes violare capillos
 Audebunt flammæ, neque dum contingere vestes. 90
 Tamquam effem circum forantibus undique fultus

Flo-

- (a) Et mare dirivisti ante eos, & transferunt per medium maris in sicco. 2. Esd. 9. v. 11.
 (*) Cete utique plurale; sed genitivus eisdem plurali, in quo illud usurpato, Cete etiam est.
 (b) Et dixit Dominus Jisai, & evomavit Joram in aridam. Joaze 2. v. ult.
 (c) Adduxerunt Daniele, & miserunt eum in lacum leonum... Allatusque est lapis vauis, & positus est super os lacu. Dan. 6. v. 16. & 17.
 (d) Deus meus misit Angelum suum, & caretavit ore Leonum, & non nocuerunt mihi. Ibid. v. 22.
 (e) Ceciderunt in medio camino ignis, ardentis, colligati, Dan. 3. v. 23. Et non cessabant qui miserant eos ministri Regis succendere fornacem. Ibid. v. 46.

- (a) Floribus, indultive rosis, ibi rore madebo;
 Et respirabo placidas placidissimas auras.
 Hæc Deus & tu olim fecisti, & quando libebit
 Efficias. Quod si nolis, & sæviat ignis, 95
 Tuque sinas, procul usque a me & videaris abesse.
 (b) Atque: Ubi, dic, ubinam Deus est tuus? acta nefanda
 Impietas rabie, morientii clangat ad aurem;
 (c) Nempe ibi tu mihi eris præsens, animosque viriles
 Addes, quæis possim crudelem spernere mortem. 100
 Versa, & manduca, dicam pleno ore. Triumphus
 Hic major, minor est flammæ cohibere furentes:
 Effugere illud erat; sed enim hoc est vincere mortem.
 Ecce adûs modo tu, Deus alme, in utrumque paratum
 Me: quodcumque voles; hoc me quodcumque juvabit. 105
 Aut fugere irrisam, aut irrisæ occumbere morti.

DOMINUS EXERCITIUM

Dominus Exercituum nomen ejus. Isa. 48. v. 2. Amos 4. v. ult.

CARMEN XVII.

- I N cassum struit aërias ad mœnia turres,
 In cassum æratas vigilat defendere portas,
 Et tumido iratos bombo *Mars* evomit ignes,
 Excubiisque urbem, ac densa statione coronat.
 Urbs captiva solo sternetur tota, ruetque, 5
 (d) Ni Dominus custodem agat, & circumtegat illam.
 Contra, si Dominus tutabitur; impia frustra
 Arma
- (a) Et fecit medium fornacis quasi ventum voris flantem, & non tetigit eos annino ignis, neque contrivavit, nec quicquam molestia intulit. Ibid. v. 50.
 (b) Ubi est Dominus Deus tuus? Mich. 7. v. 10.
 (c) Eriam si occiderit me, in ipso sperabo. Job. 13. v.
 (d) Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilas qui custodit eam. Pl. 126. v. 1.

- (a) Arma fremunt circum. Veluti insano obstrepit unda
Murmure, & attollit circum spumasque, minasque;
Sed tandem fessa, atque ad rupem illisa recedit. 10
Rege sub Erechia, pene obrupta, penesque capta
Lugebant *Solyma*, & nil non crudele timebant.
Barbarus, affluctusque deos contemnere victor
Cum prope ecceatens his millibus ibat ad urbem.
At demens insultabat Regique, Deoque. 15
Rex plus interea ad caelum tendebat inermes
(b) Cum fletu, gemituque manus, Tu, qui regis *Israel*
Sublimisque *Cherubinis* accumbis, & unus
Es Deus, & Regum terræ Rex, qui que jubendo,
Et nutu caelum, terramque, & cuncta creasti. 20
Eja age, causa tua est: audi quæ, quamque nefanda
Assyrius. Tu deturba, tu sternè superbam,
Te putat ille, instar statuarum, instarque deorum
Filiolum, quos comminuit, quos tradidit igni
Iridens. Fac te esse, sciat, Dominumque, Deumque: 25
Fac, sciat, esse tuam dextramque, iramque potentem.
Audiit, & caelo Omnipotens miseratus ab alto,
(c) Ostrogina hominum, centumque, & millia quinque
Dat morti, atque improvise uno demetit istu
Angelus. Undabat cruor undique, & undique onusti 30
Tanta

(a) Bellabant adversum te, & non pravelebunt: quia ego tecum sum, ut salvem te, & eriam te, dicit Dominus. Jer. 15. v. 20.

(b) Oravit in conspectu ejus, dicens: Domine Deus *Israel*, qui sedes super *Cherubim*, tu es Deus solus omnium Regum terræ, tu fecisti caelum, & terram. . . . Audi omnia verba *Sennacherib*, cui misit, ut exprobraret nobis Deum. vi. entem. . . . Nunc igitur Dominus Deus noster, servos nos fac de manu ejus, ut solvant omnia regna terræ, quia tu es Dominus Deus solus. 4. Reg. 19. a. v. 15. ad 19.

(c) Factum est igitur nocte illa venit Angelus Domini, & percussit in castris *Assyriorum* centum octoginta quinque milia. Ibid. v. 35.

- Tanta strage ipsi montes, campique gemebant.
Nec cladem illius noctis, nec funera quisquam,
Explere, aut ullis queat unquam expromere verbis.
Non tamen interit Rex inquam. Esse superstes
(a) Debit, ut cladem totam sentiret, & inter 35
Horroremque, metumque, & strata cadavera, posset
Vix reperire viam, vix morti vertere terga
Tantillum. Nam mox ferro confosus ab ipsa
(b) Gnatis, æternas fugit indignatus ad umbras.
Sic plerumque hebetat, confringit, & impia ridet 40
Arma Deus. Siquidem mors, & victoria parent
(c) Illi uni, nutusque suos, sua jussa sequuntur.
Nec semper vult de caelis accire ministrum
Alipedem, ultorem. Jubet ille; aciesque, ducesque
(d) Imbellis gladio, vel clavo femina fundit: 45
Vel puer in funda & lapide. En procedere nescit
Armatus, galeamque, ensesque, ut inutile pondus
Abjicit, & torpet belli ad præludia *David*,
Et puer, & pastor, rudis est, & inutilis armis.
Quinque sibi lapides, en arma, elegit; at unus 50
Sat fuit. Ut primo contorsit verberè fundam;
(e) Corruit immani, scopulosa mole *Gerbeus*
Cum gemitu, introrsumque lapis cerebro altus inhaesit.
Non secus ac nubes prætergressa, ardua pulsans
Sidera ferali cono, concussa trifido 55
Ful.

(a) Vidit omnia corpora mortuorum, & recedens abiit. Ibid.
(b) *Adramelech*, & *Sarasar* filii ejus præcesserunt eum gladio. Ibid. v. ult.

(c) Non secundum armorum potentiam, sed prout ipsi placet dat dignis victoriam; 2. Mach. 15. v. 21.

(d) *Judith*: 13. v. 10. & *Judic.* 4. v. 21.

(e) In tollendo manum saxo fundis dejecit exultationem *Golia*: nam invocavit Dominum omnipotentem, & dedit in dextera ejus tollere hominem fortem in bello, & exaltare cornu gentis suæ. *Ecc.* 47. v. 5., & 6.

Fulmine, & ab summis radicibus eruta, grandæ
Sylværum fecerunt, tundit terram cyparissus,
Prorumpit Victor, detractoque ense, jacenti
Nubiferum abscondit caput, ostentatque trophæum.
(a) Conspurgit plausus: Potuit *Saul* vincere mille;
Sed tu, *Jesseides*, vincis bis millia quinque.

60

Tu tamen interea: sunt isthæc rara reponis,
Nec passim eveniunt. Ego contra dicere pergo,
Plerumque hæc fieri. Non humana arte reguntur
(b) Bella, neque humano ingenio victoria surgit.

65

Immigrat improvisa alio, manibusque proterva
Avolat, & spes humanas traducere gessit.
(c) Fortia quæque cadunt; surgunt infirma repente:
Et lapis exiguus, casu de monte revallus,
Ingentem vultu prostravit mole colossam,
Auro, atque argento, ferroque, armisque superbum.
Esse Deum, occultamque manum, quæ clam regat arma,
Consensere omnes gentes. Hoc magna subinde
Viribus imperia exiguis delecta docebant,
Resque adeo bello variz; sed nomen inane
(d) *Palladis* & *Martis* nequidquam in vota vocabant.

70

75

(d) Nempe invisibilis manus est, quæ præsidet armis,
Esque exercituum Dominus Deus. Incutit ille
Desuper, at lubet, his, illisve, admittitve timorem:
Ingenium, vires, animum, ut vult, demit, & addit. Et

En

(e) En cur parva manus sæpe immania agmina fundit,
Ut sancti annales passim, & monumenta profana,
Ætateque omnes millena exempla ministrant.
(e) Huc ego te, magnam compello, *Jossua*, tellem,
Cujus ad imperium, *Jaricunthis* moenia profumum 85
Strata solo, non balista, non ariete crebro;
Sed clangore uno, & geminato horrore tubarum.
Te quoque, bellipotens o *Samsen*, te Gedeonque
Magnificos testes, & te *Machabæe*, vocabo
Juda huc. Imparibus quoties vos viribus hostes 90
Fudistis? Quantos consula stragis acervos,
Maxilla tu asini, *Samsen*, vos ense dedisti?

Nec te præteream, nostra ut quoque tempora tangam,
Austriaca (fatis hoc fuerit) de gente, *Joannes*:
Quem super & *Marios*, super & duo fulmina belli 95
Scipiadæ, & quos aliosque subdidi orbem
Joculat *Roma* duces, *Naupacti* gloria tollit.
Te tremuit, stetit & medio conterrita celo
Olyssium numen, pallata, & pallida Luna.
Agnovit te victorem, abjecitve tridentem 100
Neptunus, tibi & imperio, tibi & æquore cessit.
Tu mare, *Naupacti* circum quod littora lambit,
Thracum effecisti sparso undique sanguine nigrum.
Tu cladem pelagi classem, lunataque contis
Agmina vicisti, submersistisque profundo: 105
Dum pius ille senex, *Pius*, & cognomine *Quintus*,
Quem

Quem

- (a) Et præcinebant mulieres ludentes, atque dicentes: Percussit *Saul* mille, & *David* decem millia. 1. Reg. 18. v. 17.
(b) Non enim in arcu meo sperabo: & gladius meus non salvabit me. Pl. 43. v. 7.
(c) Arcus fortium superatus est, & infirmi accitelli sunt robore. 1. Reg. 2. v. 4. Dan. 2. v. 34. & 35.
(d) Dei quippe est adjutare, & in fugam convertere. 2. Paral. 25. v. 8. Dabo pavorem in cordibus eorum. . . . terribis est sonitus solis volantis. Levit. 26. v. 36.

- (a) Quomodo persequatur unus mille, & duo fugent decem milia? Nemo ideo, quia Deus suus vendidit eos, & Dominus conclusit illos? Deut. 32. v. 39.
(b) Desideri enim non tempus evanescens de Gedeon, *Barac*, *Samsen*, *Jephete*, *David*, *Samsel*, & Prophetis, qui per fidem vicerunt regna. . . . obtulerunt ora Leonum, extinxerunt impetum ignis, effugerunt arcem gladii, convulsuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra vertantur exterritum. Ad Hebr. 11. v. 32. & seq.

Quem tunc ornabant scaptrumque, sacerque tias,
 Urgebat precibus, tibi ut hæc victoria tanta
 Inde exercitum ab Domino ad te missa veniret.
 (a) Ah percat quicumque Deum obliviscitur, inque 110
 Milite, & infans cassam spem ponit in armis?

DEUS SCIENTIARUM

Deus Scientiarum Dominus est. 1. Reg. c. 2. v. 3.

CARMEN XVIII.

Belligerare manu, & Martis concurrere campo
 Haud magnam est. Pecudes quoque, quadrupedumque feræque
 Hoc faciunt. Pugnant *Thauri*, pugnantque *Leones*:
 Coenæque, atque unguis, dentisque in vulnera miscent
 Fulmineos: large cruor it per colla, per armos. 5
 Rugitque tremunt, & inundant sanguine cautes.
 Nonne vides, quanto concurrunt impete, quanta
 Se rabie, & strepitu laniant *Felæque*, *Cænesque*?
 Ne tu (crede mihi) nimium confide: periculo
 Id facias, rædus si vis componere pacem. 10
 Bella *Cornuæ* etiam, & fera prælia tentant;
 Namque agrum in medium, pugnae, caussaque furoris
 Pabula si jacias, mox in certamina tendunt
 Hinc, atque hinc: atque adversis confligere castris,
 Et rapere irrupunt rostris pugnacibus escas. 15
 Mitis inermis *Olar*, siquando e nubibus alte
 Bellatrix *Aquila* imprudentem invasit: in iras
 Surgit, & Armigerum *Jovis*, haud perterritus hoste
 Tanto, sustentat luctamine, verberat alis:
 Et quis erit tandem duce dux animosior illo, 20
 Qui cantu vocat Auroram, cui purpurat alto,
 Ceu

(a) Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem
 brachium suum, & a Domino recedet cor ejus. Jer. 17. v. 5.

Ceu Regi, cristatus apex, perque ardua colla,
 Perque torosa cadit, clypei instar, pectora, crebris
 Mixta albo circumvolvens le purpura rugis?
 Nemo hoc impavidus magis, aut animosior unquam 25
 Accendat Martem, aut ardentius impetat hostem.
 Audet ut belli horrorem, fremitumque tubarum
 Bellaces imitantur *Apes*? Concurritur: ingens
 Fit strages: pugnant Heroum more: pericla
 Sperrunt, magnanimamque netunt per vulgera mortem. 30
 Prælio item viles vel *Musca*, & *Scæna* certant,
 Insidiisque, atque oblongis per mutua nexis
 Crutibus, enixe, & valide luctantur utrinque.
 Bella gerunt itidem medio vel in æquore *Pisces*,
 Quamquam sunt adeo solidi, manibusque carentes, 45
 Voceque. Magna ubivis, per terras, æera, pontum,
 Quadrupedum cernas, volucrumque, & bella natantum.
 Uique adeo quod cantare, & celebrare Poetæ
 Uique solent; vulgare est, atque ignobile *Bellum*.
 Ingenium, & doctas mentem excoluisse per artes 40
 Hoc demum est aliquid. Nam, vi, validisque læertis
 Præstat *Egus*, præstant *Taurus*, *Leo*, *Tigris*, & *Ursus*.
 Vincimus ingenio tamen, exsuperamus & omnes
 Squamigerum, Alitumque acies, turbasque ferarum.
 Arte magistra, ignes incude, una & foreipe ferrum 45
 Verlamus: supplet vires industria: & armis,
 Cuspideque instructis telis, hastilibus, hamis,
 Quæ parat *Ars*, portentosa, atque immania *Cete*
 Confundimus, vastamque abducimus æquore prædam.
 (a) Atqui hoc a Domino est, ferrum trahere peritus 50
 Quod Faber est, ac tam varias quam postulat usus,
 Færi, Argento, Auro miras inducere formas. Et

(a) Implevi eum spiritu Dei, sapientia, & intelligentia, &
 scientia in omni opere ad exequendum quicquid sabrosiori po-
 uisset ex auro, & argento, & etc. Exod. 31. v. 3. & 4.

Et quis non multo plus quam fabrilis, pensa
 Et lana, & lini faciat, quæ sedula Mater
 Sede sedens, tacite, assiduo indefessa labori 55
 Incumbens; digitis, fuso, ducitque, trahitque?
 Frigora ne charos lædant gnatosque, Virumque.
 (a) Hoc iterum a Domino est: ignaros ille Parentes
 Educuit primos (vel tum, cum crimina pœnas
 Poscebant) tegere, & circumdare corpora veste. 60
 Quis quocunque modo excellit sapientia, & arte,
 (b) Desuper immissa, ne divina hæc dona, Deique
 Munera sunt: inde & veniunt, manantque, fluuntque
 (c) Nil boni habes, montes quamvis congereris auri;
 Si tibi lux animo nulla est, mentemque profunde 65
 Desideriosam, ignavamque obsedere tenebræ.
 (d) Ampla magis sunt hæc aliis; pretiosaque dona,
 Præ quas gignit opes opulenta *America* fodinis,
 Et præ quas nitidas dives parit *India* gemmas.
 Siquid habes horum; cave, ne tua stultus, & excors 70
 Esse putes. Non hæc nisi, humanoque labore
 Proveniunt; quamquam veniunt, crescuntque labore.
 (e) Non labor Agricolarum; sed quam Deus indidit almæ
 Telluri, ubertas argentes explicat uvæ,

Pra-

- (a) Fecit quoque Dominus Deus Adæ, & vestis ejus tunicas
 pelliceas, & induit eos. Gen. 3. v. 21.
 (b) Omnis sapientia a Domino Deo est. Eccl. 1. v. 1. Dat sapi-
 entiam sapientibus, & scientiam intelligentibus disciplinam.
 Dan. 2. v. 21.
 (c) Uir non est scientia animæ, non est bonum. Prov. 19. v. 2.
 (d) Melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis. Prov. 8. v.
 11. Nec comparavi illi lapidem pretiosum, quoniam omne ar-
 gentum in comparatione illius arena est exigua. Sap. 7. v. 9.
 (e) Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat; sed qui in-
 crementum dat Deus. 1. ad Cor. 3. v. 7. Producent sarrum
 jumentis, & herbam servituti hominum: ut educaas panem de
 terra: & vinum lætificet cor hominis: & exhiberet faciem in
 oleo. Pl. 103. v. 14. & 15.

Præpingueque oleis: & vellit gramine campos, 75
 Et tempestivis fecundat frugibus agros.
 Frustra alii sudant; nulla & lux hæc tenus illis
 (a) Assu sit. Vapor est quidam, atque immisso quædam
 Omnipotentis. Inexhausta illa ab Luce perennis
 Lux oritur, quæ se nostris clam mentibus indit. 80
 Anne putas potuisse homines sine numine divo
 Hanc reperire artem, qua, quot sunt omnia (mirum!)
 Sensa animi, licuit paucis includere signis?
 Et facili dextræ ducta, cursuque benigno
 Omniigenas mentis formas interprete pœna 85
 Edere, & alberti, ac bibulæ transmittere chartæ?
 Absentesque etiam coram, quasi adire, loquique?
 Et sunt prima rudimenta hæc. Quid cætera? Numquid
 Quas leges adeo certas *Dialectica* menti
 Præfixit, quibus ex alio quid rite sequatur? 90
 Quid non? ut recto possimus tramite verum
 Assueti, & erucere ex notis incognita: filo
 Nostra regens semper tuto vestigia; nequa
 Occupet incautam, & ludat Fallacia mentem:
 Hæc, inquam, nunquidne Dæi, Mentisque supremæ 95
 (b) Munera non sunt? Insanus nisi senseris esse.
 Quid germana soror *Dialectica*, ad usque remota
 Vulgo hominum magis, ad vigili vix pervia menti
 Assurgens contemplatrix? Non sensibus ortum
 Debit hæc. Audet scrutari quæ procul omnem 100
 Exsuperant sensum, Mentemque, Animumque, Deumque.
 Te magis admior *Geometria*. Tu nihil esse,
 Effere quid magicum ignaris, rudibusque videris,
 Sed vero hunc adeo tristem, immanemque stuporem
 I Tu

- (a) Vapor est enim virtutis Dei, & emanatio quædam est cla-
 ritate omnipotentis Dei sinceræ. Sap. 7. v. 25.
 (b) Cor dedit illis exortantibus, & disciplina intellectus reple-
 vit illos. Eccl. 17. v. 5.

Tu cides. DEUS ipse, DEUS, cum condidit orbem; 105
 (a) Esse *Geometras* voluit, libramine terere
 Fundamenta locans; hanc & nobis dedit artem,
 Perpetua, & certa mensura, pondereque usus.
 Tu charta super exigua, exiguoque Toigono,
 Maxima componens minimis, quid distet ab orbe 110
 Nostro hoc Luna, quid excelsi magis usque Planetæ?
 Quam facile pueros etiam inhiuissique, docelesque.
 Sat tibi si *latus est unum, duo & anguli* utrinque
Nova; alia ut *latera ignota*, atque ut *tercius ille*
Angulus haud notus, certo, subitoque patelescant. 115
 Majora his audet tua collectanea, tecum
Algebra nutrita. Hæc liquidem quasi nota fuissent
 Jam; sic omnino quæ sunt incognita versat,
 Hinc illinc *transponendo*, & quæ sustulit isthæc,
 Mutato aduersa signo jam parte locando: 120
 Addendoque, & demendo: & quæ maxima vis est,
 Substituendo aliud pro alio. Quod repperit esse
 Par ignoto; huic substituens procedit: & hisce
 Quæis credas nodis magis irretire latentem
 Rem; prius ignotam explanat, panditque repente. 125
 Et nonne hoc etiam est diuinum, abscondita scire?
 Atque intrincando extricare, & solvere nodos?
 Mensuram sic, & Numerum tractamus, ab alto
 Edocti. *Pondus* vero (quippe hæc tria summus
 Recum Opifex opere in magno exhibuitque, deditque 130
 Contemplanda oculis nostris) quanto impete, quanto
 Ingenio, ad libitum versantque, moventque periti?
 Navem instar montis magnam e navalibus, apte
Mechanica applicitis *trochleis*, & *vestibus*, est

Usque

Usque reluctantem, ventosque, undaque paventem 135
 Abripit: & tanquam si turbine laceret; uno
 Istâ a complexu terræ divellit, & altum
 Nequidquam contra obvitementem trudit in æquor.
 Usque adeo ingenium valet! & sic incitat augens;
 Multo, & longe ultra quam possent brachia, vires. 140
 Aspice quam varia, atque ingentia pondera, parvo
 Parte alia appenso, explorat, libratque *Statæra*
Romana. Exigui, magna est distantia eodem
A centro; at magni, tanto est distantia eodem
A centro brevior, quanto hoc, quod corpore, mole 145
 Est majus, superat pondus, molemque minorem.
 Scilicet *inversa ratione* hinc *ponderis*, illinc
 Intervalli, atque *spatii*, quo distat utrumque
 A centro. Totidem sunt hæc miracula, quamvis
 Obvia. Vulgo omnes tractant *Laniquæ*, Coquique; 150
 Sed tamen hæc pauci capiunt *Mysteria Libræ*.
 Et quanto est magis ingeniosum avertere fundo,
 Vassalque, & pigras *cochleis* siccare paludes?
 At facit hoc, facit ultra *Hydraulica* machina passim
 Surgere aquam sursum, & valido prorumpere in auras 155
 Impete, & assiduo saltu, ludoque micare:
 Tanquam oblita sui, tanquam esset ponderis expertus.
 Et gravior tamen usque est aere, quem super effert
 Sese, aut invitam sursum facit *embolus* ire.
 Et quid sunt tandem cuncta hæc? imitamina quædam 160
 (a) Artificis magno, qui fundamenta pendit
Terræ, & *Aquis* leges dedit: invenitumque furorem
Oceani, exigua, quasi vinelis, viaxit arena,
 Ulterius tentare vetans, jussuque coercens.

I a

Quod

(a) Ubi eras quando ponebam fundamenta terræ . . . Quis posuit mensuras ejus, vel quis retinuit super eam lineam? Job. 38. v. 4. & 5. Omnia in mensura, & numero, & pondere disposuisti. Sap. 11. v. 21.

(a) Quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis ne transirent fines suos: quando appendebat fundamenta terræ. Prov. 8. v. 29. circumdedit illud terminis suis, & posuit vestem, & ostia. Job. 38. v. 10.

- Quod Divina itidem fecit Sapientia prima 165
- (a) Circumiens cæli immensum rapidissima gyrum:
 Perque Maris tumide placidissima fluctus
 Incedens pedibus, quin tingeret æquore plantas:
 Scilicet hoc cæli, *Astrorumque Scientia* nostra,
 Nauticæque, ut possunt, imitantur, parvaque magnis 170
 Aptando, exiguo cælum concludimus orbe,
 Certasque ad gyrum leges præscribimus astris,
 Teutamisque iter ambiguum, & vada cæca profundi
 Aggredimurque viam audaces, & pergimus ire;
 Quamlibet adversi fluctus, ventique repugnant. 175
- (b) Ne dubita: dedit ille viam, qua valsa secare
 Possemus, fragilique animam committere ligno;
 Nec tamen ablorberi undis, per totaque pericla
 Ire: tenere & iter certum qua semita nulla est.
 Dein metiri orbem, ac Regionum scire, situsque 180
 Regnorum, & quorsum cursum, aut intendere proram
 Expediat brevior viâ, si *Baltica*, vel *Indos*,
 Aut *Memphim*, *Meroenque* petas, contrave *Byzannos*,
 Aut *Basapor*, aut *Mexicana*, aut *Peruvia* reges.
 Scire iterum ad Solis gyrum, Lunæque recursus 185
 Tempora digere: & nec secula prisca movere,
 Aut turbare sua sede: & post inde futura
 Præsignare etiam, atque ortus, obitusque notare
 Astrorum, & certis cuncta hæc præfigere fastis,
 (b) Indubia hæc inquam sunt, & caelestia dona. 190
 Nec

- (h) Gyrum cæli circui sola, & profundam abyssi penetraui,
 & in fluctibus maris ambulavi. Eccl. 24. v. 8.
- (a) Dedit illi & in mari viam, & iter fluctibus semitam firmis-
 simam. Sap. 14. v. 3. Ut non essent vacua Sapientie tuæ ope-
 ra: propter hoc etiam & exiguo ligno credunt homines animas
 suas, & transvenit mare per rateum liberati sunt. Ibid. v. 5.
- (c) Ipse enim dedit mihi horam qua sunt Scientiam veram, ut
 sciam dispositionem orbis terrarum, & virtutes elementorum:
 191.

- Nec mildus est, potuisse homines, quis septa tenebris
 Lux erat; exiguum saltem quid pellere, & ipsos
 Ante oculos, septem quibus est compacta colores,
 Ponere distincte, singillatimque videndos,
 Distinctos omnes vitreo ruptoque trigono:
 Quis nobis tandem dedit? Ominio ille, tenebras 195
 Qui mentis nescit, qui Lux est. Ille profundis
 Qui fecit primam e tenebris erumpere lucem;
 Etatem hanc voluit nostram his ornare repertis.
 Et pretiosa magis, non aut industria solers,
 Aut vis ingenii; sed *Sors* (ut sæpe loquuntur 200
 Nunc homines) casus nil unquam tale putanti,
 Conantive aliud, detexit, & obtulit ultro.
 Sic & *Magnæ* vis est primo illa reperta,
 Qua ferrum trahit ad sese: hunc & indit amorem
 Ferri ferro ipsi. Nihil ultra secula prisca 210
 Cognorant. Sed dein multis volventibus annis,
 Sors iterum virtutem aliam, vimque undique miram,
 Excellamque magis detexit: & attulit orbi
 Commoda tot, tot divitias, quot nempe per undas
 Perque mare immensum, tempestatæque furentes, 215
 Longe ex orbe alio venientes pyxide, acque
 Consisit, nobis passim advexere carinæ.
 Casu itidem nil tale putans, dum sulphura nitro
 Miscet homo armorum ignarus, bellique; tremendo
 Pulvere concussit, torumque exterruit orbem: 220
 Nil prisca arma juvant, neque jam defendere muros,
 Aut expugnare ut quondam, & prosteruere fas est.
 Nec jam *Balista*, aut *Aries*, *Catapulta*ve quidquam
 Efficiant. Expugnandi, bellique gerendi
 Longe alia est ars, & ratio. *Bombarda* repente 225
 Fu-

nitium, & consummationem, & medietatem temporum, vi-
 situdinum permutationes; & commutationes temporum, anni
 susus, & stellarum dispositiones. Sap. 7. a. v. 17. ad 19.

Fumiferam attollens commixto sulphure noxam;
 Mœnia subvertit momento, subruit Urbes.
 Hoc uno invento, totus (quis credere tantum?)
 Terrarum aspectum, faciemque aliam induit orbis:
 Fortuito rursus morbos depellere, & usus, 230
 Atque potestates herbarum, visque medendi
 Fossium, verbo, utilior Medicinis reperta est.
 Quo magis hanc opis, aut artis non esse pateret
 Nostræ, qui ne tale quidem præsumere mente,
 (a) Aut sperare. Dei sunt certe hi munera casus.
 Jam regere imperio populos, sancireque leges
 Quas decet, & motas apte discernere lites,
 (b) Hoc opus Excellsi, atque DEI admirabile donum;
 Ecce tibi geminæ lacrimis, clamoreque Matres
 Implorant Regem. Prima insit: Filius unus. 240
 Cum mihi; tum Matri fuit huic & filius alter.
 Utque ætate pares, oculos, atque ora, manisque
 Consimiles adeo; ut vel Matres falleret error,
 Sæpe etiam nos. Quippe ædes habitamus eisdem
 Cum parvis solæ gratiæ. Hæc obruta somno, 245
 Imprudentem suum, gremio quem forte fovebat,
 Exstinxit, sed enim surgens de nocte silenti,
 Fessa ego cum primum prostrabam pectore somnum,
 Accessit, rapuitque meum: & jam morte percemptum,
 Infantemque suum lecto, gremioque locavit. 250
 Me stertente meo. Simul ac lux alma refulsit;
 Ubera, lac nato properabam: lumina clausa,
 Pallorem mortis video. Exquisitus illum
 Contemplans, signa & quædam variantia vultus

Obser-

- (a) *A Deo est enim omnis medela.* Eccl. 38. v. 2. *Deus vester... vobis forte dixit.* Jos. 23. v. 3. & 4. *In manibus tuis fortes mea.* Pl. 30. v. 16.
 (b) *Per me reges regnant; & legum conditores iusta decernunt.* *Per me Principes imperant; & potentes decernunt iustitiam.* Prov. 8. v. 15. & 16.

Observans; non esse meum, fraudemque malignam 255
 Comperio. Vix finierat: successa furore
 Altera: Siene, inquit, mentiri, illudere Regi
 Audes? omnino meus, o Rex, ille superflus
 Infans est. Puerum ista suum, infantemque tenellum
 Se super injiciens male cauta, ignara percavit. 260
 Quæ sua sunt, effrons mihi dat: mendacia veadit.
 En item. Quid agat tandem Rex? Nulli ibi testes
 Omnino, nulla Instrumenta, probatio nulla.
 Nec facile indicium hic aliquod captare, sequi.
 Nec via, nec ratio est ulla, aut præsumptio tuta, 265
 Quæ tam perplexam litem expeditivæ, regatve.
 (a) Asserte huc, inquit, gladium hæc; mediumque secate
 Infantem vivum. Medium hæc; mediumque secate
 Portet. At his verbis percussa, exterrita Mater.
 Ne tu hoc o! ne tu id jubess, Rex optime Regum.
 Nam mihi quod vivat satis est: ferat altera totum. 270
 Ast illa: hoc melius quod Rex decrevit: utrique
 Dimidium detur. Tum Rex: Date protinus illi
 (b) Infantem vivum, cui proles viscera Matris
 Sunt, quæque est adeo pueri expavesfacta periclo.
 Immissa huic fuerat Regi sapientia ab alto.
 Sin minus haud facile ambigam dignoscere Matrem.
 Et nunquidne Theologia penetrare profunda,
 Evehi & ad cæli culmen sublime licebit,
 Ni Deus & passus regat, & vestigia firmet? 275
 (c) Hoc sancti præstant Libri, & quæ verba profari 280
 Dignatus Deus est ipse: & signata sigillis

I 4

Sc.

- (a) *Dividite, inquit, infantem vivum in duas partes: & date
 te dimidium partem uni, & dimidium partem uni.* 3.
 Reg. 3. v. 25.
 (b) *Date huic infantem vivum, & non occidatur: hæc est enim
 mater ejus... & timerant regem, videntes Sapientiam Dei
 esse in eo ad faciendum iudicium.* Ibid. v. 27. & 28.
 (c) *Lucerna prædibus meis verbum suum.* Pl. 118. v. 105.

Septem, ne quisquam speret referare suopte
 Ingenio posse; hæc nobis dat sancta, profunde
 Submissio, docilique animo, ingenioque legenda.
 En cur delirant adeo veteresque, novique
Philosophi. Neque enim datur his mysteria Regni
 Cælestis capere, ideoque, quia nempe superbi

(a) Sunt, ipsique sibi nimium ariditque, placentque.
 Si tibi met, tumidus, prudens, sapiensque videris
 Esse; hæc semper erunt tibi magna obstructa sigilla: 290
 Atque die media, & etiam nisi luce videbis.
 Lux DEUS est. Nulli sine luce agnoscere lucem
 Fas. Neque nosse DEUM, nisi tumet, *Spiritus alma*,

(b) *Par Patri, Genitricque* tua ad nos lumina magna
 Desuper irradians, tuæque alta incendia mittas. 299
 Sed neque fas est humana prudentia, & arte,

Ingeniove reserare, & componere mores.
 Quo nemo æterna est fama celebratio ullus
 Legumlatorum, permisit furta *Lycurgus*. 300

Quodque horrent aures, execranturque: puellas
 Lucari iussit nudas (solemnia quædam

Hæc gravis, & rigida *Sparta*) juvenumque maniplis
 Mixtas, saltare, infamisque agitare choreas.

Vix infans natus quisquam, si forte vigore
 Destituit, atque adeo ad bellum, & minus aptus ad arma 305
 Esse videbatur senibus; prope *Taygeta* montem

In fossam (horrendum dictum!) immanemque cavernam
 Præcipitabatur miser ille, & parvulus Infans.

Nec in liora *Salon* his: nec meliora dedere
 Qui *Tabulas* Romæ dederunt peccare vetantes. 310

Et tamen hæc *Tabula* Patri jus esse volebant,

Ven-

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

- (a) *Dicentes se esse sapientes; stulti facti sunt*, ad Rom. 1. v. 22. *Auferetur ab impiis lux sua* Job. 38. v. 15. *Us videntes non videant*. Luc. 8. v. 10.
 (b) *Qua Dei sunt nemo cognovit nisi Spiritus Dei*. 1. ad Cor. v. 11.

Vendere ter, gnatosque etiam demittere morti:
 Atque impune cruore manus scelerare paternas.
 In totidem rursus discerpi membra jubebant
 (Tanquam essent pecudes) quot debita solvere preffi 315
 Pauperie haud poterant. Dirum, infandumque macellum!
 Et tamen hoc *Tabula* faciunt peccare vetantes.

Legumlatores omnes quotquot fuerit,
Philosophosque omnes quotquot sunt volve, revolve.

Fœde omnes labi interdum, atque errare videbis 320
 Turpiter, atque etiam ipsum pejerare *Lycurgum*.

(a) Lex Domini est sola immaculata, atque undique sancta,
 Quæ digito conscripta DEI, & clangore tubarum
 Promulgata fuit fumanti in vertice montis.

(b) Sola hæc æternæ via tuta, & semita vitæ est. 325
 Quæ non divina est, fert legum latio mortem.

Et jam sola manes, mihi tu dicenda leporum
 Mater, & æthero tu prima, *Pœtica*, partu

Edita, Legifero & Vati data tu quoque prima.
 Quis tu cunque is, *Ambrosiæ* diffusis odores: 330

Semper & ad numerum gradens, pulcherrima semper,
 Magnifice ingedis. Tua te Germana, Sororque,

Quæ certa nescit gressus componere lege;
 Admiratur enim, & vestigia semper odorat.

Tu sola æternare vales monumenta, virosque: 335
 Nam lapide es *Pario*, solidoque prennior ære.

Quid sine te *Aeneas*? nihil: & nihil esset *Achilles*.
 Flexanima es tu, & sola potes memore jacentem

Erigere, & consolari, recreareque cantu.
 Tu peregrinans terris, neque semper inhæres. 340

Improvisa venis, volitalque, fugisque repente
 Improvisa etiam: neque fas te persequi euntem,

Aut prensare manu; donec tu sponte benigne
 Subri-

- (a) *Lex Domini immaculata convertens animas*. Pl. 18. v. 8.
 (b) *Si autem vis ad vitam ingredi, serva mandata*. Matt. 19. v. 17.

Subridens, iterum redeas, rediensque serenum
 Divini spargas quasi ludens luminis imbrem. 345
 Cætera tu cælo assisitis, cæloque moraris:
 Ingeminatque Deo cantus: lituosque tubæque
 Ore inflas: digitisque moves citharamque chelynoque.

SCRUTANS COR

Tu solus nosti cor omnium filiorum hominum.

3. Reg. 2. v. 39. 2. Paral. 6. v. 30.

CARMEN XIX.

Pectore conclusum medio cor, & undique vallo
 Perplexo septum gerimus. Penetrabile nulli est.
 Scindit homo, & referat ferro penetralia terræ,
 Et trahit inde quod attonitum tum palluit aurum,
 Admirans, latebras vinci, & sua claustra recludi. 5
 Quin barathrum explorat maris, immensamque profundum
 Rimatur foveæ, & plumbo, descendereque audeat
 Illac, & ponti cæco sub gurgite gemmas
 Vindicat, & gazam sarcibus eximit undis,
 Quin etiam canna oblonga sese inserit astris, 10
 Astrozumque vias premit, implexorūque meatus:
 Et quam quodque viam, quem cursum quodque tenebit,
 Quosque abitus peragent, reditusque, in sæcula mille
 Non dubitat, certis Vates præfigere fastis;
 At non humani penetrare in pectoris ima 15
 Evaluit: neque cum jurat hic industria victrix
 Sæpe alibi, totis cælo, terraque, marique.
 Et tamen hocce parum est. Superis delapsus ab auris
 Angelus, ingenium, viretque, hominumque labores
 Immane est quantum superet, perque omnia vincat. 20
 Nec

(a) Parvum est cor hominis, & inscrutabile. Quis cognoscet illud Jer. 17. v. 9.

Nec tamen humani potis illa repagula cordis
 Vincere, inaccessas neque debellare latebras.
 Colligit usque adeo totum se, sequæ coarctat
 Intus, & ambiguis cor sese ambagibus addit.
 Præterquam Domino, nulli hos intrare recessus 25
 Fas. Geminae arcani claves sunt: & dedit ille
 Unam, cuique suam nobis; aliam sibi seruat.
 (a) Scrutans cor nomen divinum est, & DEUS inde
 Stemma sibi; titulumque, & vult adsciscere nomen.
 (b) Olli cuncta patent: tacita quæ mente revolvis 30
 Clam, tecum vix, quæque adyto interiore recondis:
 Quæ desiderio vix est amplexa fugaci
 Ocyor & ventis, rapidisque citatior alis
 Fulminis, introgressa; simulque egressa voluntas.
 Intravit, fugitque etiam indeprensa, neque illam 35
 Præ foribus stantes oculi sentire, neque aures,
 Excubiaque tuas veniensque, abiensque, scellit.
 Hæret, & interdum sese impedit, inque voluta
 Mens vario, ancipitique irretitur labyrintho
 Ipsa suo. Nolens gressuque, notaque viarum 40
 Turbat: & ipsa lux plane supet incia mentis.
 (c) Ast introspicens discriminat omnia, & omnes
 Dinumerat gressus DEUS, ambagelique resolvit:
 (d) Et faciem ambiguum scelceram, trisacique bilingues
 Expediit, ac toti orbi olim vulganda reservat. 45
 Nemo hominum menti, atque animo præscribere leges
 Ausus

- (a) Ego Dominus scrutans cor. Jer. 17. v. 10. Scrutans corda,
 & renes Deus. Pl. 7. v. 10.
 (b) Oculi Domini multa lucidiores sunt super Solem, circumspiciens omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes. Eccl. 23. v. 28.
 (c) Intellexisti cogitationes meas de longis, semitam totam, & omnes vias meas prævedisti. Pl. 138. v. 2. & 3.
 (d) Ipse revelat profunda, & abscondita, & novis in tenebris constituta, & lux enim eo est. Dan. 2. v. 22.

Aufus, nec potuit. Sunt regna illa inavia nobis:
 Non amor, aut odium sanciri, aut peccore pelli:
 Nec desiderium contundi, aut lege vetari,
 Aut periri humana potuit latis. Usque latebit 50
 Tutum; nec possis tenebrosum extundero furtum.
 Altius affurgit, mentemque, animumque coercent,
 Et desiderium vetat, atque indicit amorem
 Lex divina. Est illa quidem mitissima; at imis
 (a) Cordibus inscripta est, mediisque infixis medullis. 55
 Tota asima, totis, quibus intus agitque, valetque
 Viribus, ac totis, penitusque edicit amandum
 (b) Corde, ac mente Deum. Hoc primum. Simile inde secundum
 Inter sese homines necestes dulcissimo, amare,
 Ut se quisque, alium jubet. His contenta duobus 60
 Divina est pulchri Lex quam suavissima amoris.
 Etli inter silvas, & inhospita lustra ferarum
 Nutritus, neque dum vocem auscultaveris uouquam
 Humanam, neque mandata hæc exceperis aure;
 Corde geres, hanc & Legem tibi dicet amoris, 65
 Auctoremque tuum tua te mens ipsa docebit.
 (c) Adventet suprema dies, quo buccina signum
 Terribilis dabit horrendum, & consurgere gentes
 Undique, & ex imis eructari ossa sepulchris
 Semesa, & sparsos cineres hinc inde coire 70
 Rursus, & absumpta instaurari corpora, rursusque

Erigi,

- (a) Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam. Jer. 31. v. 33.
 (b) Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua. Luc. 10. v. 27. Hoc est maximum, & primum mandatum. Secundum autem simile est huic, diliges proximum tuum sicut te ipsum. In his duobus mandatis universa lex pendet. Matth. 22. v. 38.
 (c) Dies tubæ & clangoris. Sophon. 2. v. 16. Canet enim tuba. & morietur resurgent. 1. ad. Cor. 15. v. 52.

Erigi, & ætatum listi imperiosa jubebit.
 (a) Ante tribunal divinum tum stabimus omnes,
 (b) Quanto proh! quanto attoniti exsanguesque pavore!
 Tum demum secreta adyta, & penetralia cordis 75
 (c) Humani incustodita, & nudata patebunt
 Omnibus. Ut si qua grandi suspensa ruina
 Pandat se tellus imo, umbrarumque profundum
 Sissat sese oculis patulum, trepidareque cernas
 Insueta attonitos luce, & formidine Manes. 80
 Hoc ego Philosophus istos, qui credere nollent
 (d) Esse Deum, arcanis nostris qui sensibus adit
 Præsens, qui fundo canantur vertere sancta
 Dogmata, uti sistant sese, compello, citoque. 85
 Huc veteratores vafros, prætere vultu
 (e) Præclaram solitos larvam pietatis; & hamos
 Interes instruere; & secretos tendere casses,
 Et simulare fidem, & fraudem prætere rila.
 Fingit olivinas interdum Noctua plumas 90
 Sabdola, velleribulque Agni didicere rapaces
 (f) Delituisse Lupi, & balatum reddere voce.
 Detrahet illa dies has larvas: fraudisque
 Vici aberant, abituque suos, in sua quemque reponent.
 (g) Tunc respirabunt quos atra calumnia pressit In-

- (a) Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Ad Rom. 14. v. 9
 (b) Unusquisque ad proximum suum respondebit: facies combustus vultus eorum. II. 12. v. 8.
 (c) Illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. 2d. Cor. 4. v. 5.
 (d) Et dicebant: non videbit Dominus, nec intelliget Deus Jacob. Pl. 93. v. 7.
 (e) Habentes quidem speciem pietatis; virtutem autem ejus abnegantes. 2. ad Tim. 3. v. 5.
 (f) Vocem ad vos in vestimentis ovium; intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Matt. 7. v. 15.
 (g) Judicabit pauperes populi, & salvos faciet filios pauperum: & humiliabit calumniatorem. Pl. 71. v. 4.

- Infantes: & quas dudum traxere, videbunt 95
 (a) In scelerum artifices translatae esse catenas.
 Quae pietas sincera, olim dum vita manebat,
 Conspectum fugiens hominum, contemtaque solo
 Teste Deo, obscuris ultro sese abdidit umbris;
 (b) Effertur os sacrum caelo, & regnabit Olympo. 100
 Ceu regnat postquam latuit dudum obruta, tandem
 Per pigra irrupens, nocturnaque nubila Luna.

QUI FECIT MIRABILIA SOLUS

Pl. 71. v. 15. Pl. 135. vers. 4.

CARMEN XX.

- QUA tu cumq. oculos, mentemq. animumq. reflectas,
 Divini Artificis fargant impressa sigilla,
 Omnipotentis ubivis manus emioet. Undique caelum
 Portenta, ac portenta etiam fert undique tellus.
 Sed tamen his, longo a pueris assuevimus usu; 5
 Nilque admiramur nisi rarum. Sydera, Solem
 Spernimus immemores, ut enim si forte minacem
 Explicuit caelo barbam, erinemve Cometa,
 Tum vero attoniti vulgo puerique, senesque
 Attollunt caput in caelum: oblitosque quietis 10
 Haud piget insomnem admirando ducere noctem.
 Scilicet excutimur somno, excutimurque veterno
 Cum nova lux oculos perstringit, cum tonat alte
 Omnipotens, & quas fixit, rerumque perennas
 Principio statuit leges, nutu ipse refigit. 15
 Et facit interdum hoc Deus, ut torpore jacentes

Excitet

- (a) Juxta est dies Domini super omnes gentes: sicut fecisti, fiet tibi, retributionem tuam convocet in caput tuum. Abdias v. 15.
 (b) Tunc erumpet quasi mane lumen tuum. & antebis faciem tuam in gloria tua, & gloria Domini colliget te. H. 58. v. 8.

- Excitet, utque sua sibi amicos protegat umbra.
 Quam gentem Deus e reliquis sibi legerat unam
 Religione piam, sanctisque parentibus ortam
 Servitio addictam infami, insanoque labori 20
 Vexabat Pharaon, ac sensim delere parabat.
 Armavit Moysen virga Deus, ireque jussit,
 Et portentorum magna vi rumpere vincla
 Captivi populi, & Regem terrere superbum.
 O tu, si scires quantam, Rex impie, cladem 25
 Et tibi, & Aegypti toti virga illa ferebat?
 Principio in colubrum immanem conversa, ferocem
 Exfertans linguam, improvisaque guttura pandens,
 (a) Dentibus infrendens indignabunda; voravit
 Quos similes fecere Magi, aut fixere dracones. 30
 Prodigium! Majora tamen portenta manebant.
 Percussus virga, mutata decolor unda,
 (b) Obsceno intumuit retro, obrigitque cruore
 Nilus, & oblitus cursum, sitiens stetit amnis.
 Frustra inde innatis conati assurgere remis, 35
 (c) Hæserunt putri tumulari in sanguine pisces.
 Stagna, lacus, fontes, urnaeque, & aquaria vasa
 Omnia sanguis erant, horrebantque omnia tabo;
 (d) Nec sedare sitim fas, nec resinguere lympha.
 Rursus ad imperium virgæ, erupere repente 40
 (e) Spissis coarctantur trisle, absurdeque canentum.
 Agmina ranarum. Agros, urbes, tecta, domosque,
 Jpaæ.

- (a) Projeceruntque singuli virgas suas, quæ versa sunt in dracones: sed devoravit virga Aaron virgas eorum. Ex. 7. v. 20.
 (b) Et elevans virgam, percussit aquam fluminis eorum Pharaone, & servus ejus: quæ versa est in sanguinem. Ex. 7. v. 20.
 (c) Et pisces qui erant in flumine mortui sunt. Ibid. v. 21.
 (d) Converterit in sanguine flumina eorum, & imbræ eorum, ne biberent. Pl. 77. v. 44.
 (e) Ebuliet fluvius renos, quæ ascendant, & ingredientur domum tuam, & cubiculum lecti tui, & super stratum tuum. Ex. 8. v. 3.

- Ipsaemet penetralia, pulvinaria Regis
 Pestifera illuvie cum raucifono lamento
 Omnia fœdebant, complebantque omnia rana: 45
 Nec cibo ali; neque fas unquam dare lumina somno.
- (a) Rans dein culicum nimbi, horribilesque phalanges
 Succedere. Æstu secensus veluti irruit Auster.
 Pulvereamque trahens tenebroso turbine nubem,
 Ecipit, abducitque oculis lucemque, diemque. 50
 Vulneca portantes, & inevitabile telum,
 Atrox, atroci stimuloque, tubaque ciebant
 Bellum, nulla unquam requie, nec pace sequestra.
- (b) His cognata phalanx suffesta est pessima musca,
 Quam dixere *Æstrum Græci*, cui nomen *Asilo*
Romanum est. Audax, & sanguinolenta caterva 55
 Horrendis late implebat stridoribus auras.
 Quosque magis biberat; mage mox sitibunda bibebat
 Effulsum rivis pecudumque, hominumque cruorem.
 Hanc tamen asperior clades, & plaga sequuta est.
- (c) Corrupto cæli tractu, terrima pestis 60
 Ingruit, & pecudum genus omne, armenta, gregesque
 Exitio dabat, & morti. Validi sub aratro
 Interclusa anima, occumbent alter, & alter,
 Et super hunc alius geminata morte juveni.
 Demittunt aures, patulis & naribus ægre 65
 Spirant, & tremulo tudentes vix pede terram
 Exanimi sternuntur equi: passimque cameli;
 Dulces exhalant animas: & cum grege toto,
 Balatu in medio procumbit spes gregis agnus.

Nec

- (a) Omnis pulvis terre versus est in sciniphas per totam terram
 Egypti. Ibid. v. 17.
 (b) Et venit musca gravissima in domos Pharaonis, & servorum
 ejus, & in omnem terram Egypti. Ibid. v. 24.
 (c) Super equos, & asinos, & camelos, & boves, & oves
 pestis valde gravis. Exod. 9. v. 3.

- (a) Nec tamen *Isacidum* pelvis popularier agros
 Ausa est, aut pecudes, armentave dedere morti. 70
 Et mirabatur; sed vero obdurerat Rex
- (b) Impius, exemplum feris ætatibus olim,
 Heu! nimium triste exemplum, ostentumque futurum.
 Pulveris exigui jactu, cinerisque pagullo 75
 In calum sparso, *Moses* nova vulnera genti
 Intulit: iniana serpens prurigine, fœdis
 Ulceribus, papulisque ardentibus omnia vulgo
 Corpora, contactisque artus sacer ignis edebat.
 Nec vero hic juvere Magos præstigia, & artes 80
 Circæ: probrosam hanc ab se avertere pestem.
- (d) Nullis carminibus miseri potuere, neque herbis.
 At Rex nec mentem insanam, nec ferrea corda
 Excerat: promissa dabat; promissa negabat. 85
- (e) Elata *Moses* virga, cælum omne cogita grando
 Misit. *Ægypto* non unquam cognita grando
 Fulminibus commixta ruit: tonat omne fragore
 Insolito cælum, trifida face fulmen, & imber
 Sæxus immani devastant pondere silvas,
 Et nemora, & frondes circum, pecudeque, virosque. 90
 (f) At vero *Hebræis* in *Gessen* omnia tuta.
 Necdum Rex sapere, & necdum ad sese ipse redire.

K

Ex.

- (a) De animalibus vero filiorum Israel nihil omnino perit. Ib. v. 6.
 (b) Ingravatunque est cor Pharaonis, & non dimisit populum. Ib. v. 7.
 (c) Tuleruntque cinerem de camino, & steterunt coram Pharaone
 & sparsit illum *Moses* in cælum: factaque sunt ulcera
 vestiarum argenteum in universa terra *Ægypti*. Ibid. v. 10.
 (d) Nec poterant malefici stare coram *Moyse* propter ulcera. Ib. v. 11.
 (e) Extenditque *Moyse* virgam in cælum, & dedit Dominus
 tonitruum, & grandinam: Et percussit grando in omni terra
Ægypti cuncta quæ fuerat in agris ab homine usque ad ju-
 mentum. Ex. 9. v. 23. & 25.
 (f) Tentum in terra *Gessen*, ubi erant filii Israel, grando non
 cecidit. Ibid. v. 26.

- (a) Extenta rursus virga, nova plaga locusta
Siquid erat reliquum petrosæ grandinis iræ,
Consumpsit. Nulquam frondes, aut læta, virensve 95
Arbos, aut pomum, aut fructus, foliumve superstes,
Aut gramen. Nudi squillebant undique campi,
Inque voluta suo lagebat funere tellus.
- (b) Rex incusabat sese, & resipiscere tandem
Velle videbatur: sed vix terrore solutus; 100
Rursus ad ingenium vecors, fraudesque redibat.
- (c) Ergo iterum *Moses* virgaque, manuque minatus
In cælum, horribiles civit, sparsitque tenebras,
Quas palpare manu, quas atterere licebat,
Et quales nunquam retro olim viderat orbis. 105
- (d) Nulli accessi ignes poterant, funalia nulla
Aut lucem impartiri aliquam, aut solatia ferre,
Aut tam crudelē exturbare, aut rumpere noctem.
Nulli iam oculis uti, aut spectare propinquum.
- (e) Diræ oculos tantum facies, simulacraque visu 110
Horrenda, & stridens terrebat sibilus aures.
In quo quisque loco fuerat, quasi compede viocli,
Per tees immoti. Reterunt noctesque diesque.

Et

- (a) Et extendit *Moses* virgam... & mox facta ventus uras
levavit locustas... Operueruntque universam superficiem terra
volantes omnia. Devorata est igitur herba terra, & quidquid
promontum in arboribus fuit, quæ grando dimiserat. Ex.
10. v. 13. & 15.
- (b) *Pharao* vocavit *Mosē*, & *Aaron*, & dixit eis: peccavi
in Dominum Deum vestrum, & in vos... nec dimisit filius
Israel. Ibid. v. 16. & 20.
- (c) Extenditque *Moses* manum in cælum, & factæ sunt tene-
bræ horribiles in universa terra *Ægypti* tribus diebus. Ex.
10. v. 22. Tamen densæ ut palpari queant. Ibid. v. 21.
- (d) Et igitur quidem nulla vis poterat illis lumen præbere. Sup.
17. v. 5.
- (e) Sonitus descendens perturbabat eos, & personæ tristes illis
apparetes pavorem illis præstabant. Ibid. v. 4.

- Et, quod mirandum magis est, ubicumque fuisset,
(a) Lux erat interea *Isacidis* placidissima ubique. 115
Et Rex attonitus: per me, inquit, jam licet, ite
Ite ait, at dixit vixdum, dixisse pigebat.
- (b) Quin *Mosi* asperior: si deus le sistere coram
Audeat; exitum intemat, mortemque minatur.
Heu miser! in temet tuamet sententia vertet, 120
Et fatalis erit *Græto*, *Regnoque*, tibi que.
- (c) Quotquot erant primigeniti, primæque parentum
Blanditiæ, cui Rex sceptrum, & diadema parabat,
Quique ad pistrinum, inter vincla, in carcere, *Matre*
Captiva est natus, rox, & mors abstulit una 125
Omnes. Nulla domus parastu, gemituque vacabat.
Plangor ubique, & lamenta, atrocisque ululatus
Orbarum *Matrum*, desertarumque sororum.
Credere nolebant oculis. Usque anxia *Mater*
Nil jam sensurum juvenem, surdumque cadaver, 130
Os ori adstringens, iterumque, iterumque vocabat.
Tum demum luctu immersus, patrioque dolore
Victus, uti vellent, *Pharao* concessit, abirent
Hebræi, ferrentque greges, suaque omnia secum.
Mansissetque utinam dictis. Sed pristina rursus 135
Impulit, avertitque retro sententia mentem.
- (d) Quidquid in *Ægypto* fuit armorumque, ducumque
K 2 Appa-

- (a) Ubicumque autem habitabant filii *Israel*, lux erat. Ex. 10. v. 23.
- (b) Dixitque *Pharao* ad *Mosē*: recede a me, & cave, ne
ultra videas faciem meam, quocumque enim die apparueris
mibi, morieris. Ex. 11. v. 28.
- (c) Factum est autem in noctis medio percussit Dominus omne
primogenitum in terra *Ægypti* a primogenito *Pharao*nis qui in
solio ejus sedebat usque ad primogenitum capræ quæ erat in
cæcero... Et ortus est clamor magnus in *Ægypto*, neque enim
erat domus, in qua non jaceret mortuus. Ex. 12. v. 50. & 30.
- (d) Juxxit ergo currum, & omnem populum suum assumpsit se-
cum. Tollitque sexcentos currus electos, & quidquid in *Ægypto*
currum fuit, & duces totius exercitus. Ex. 14. v. 6. & 7.

Apparat, insequiturque premens vestigia: currus
 Sexcentos magnos, pluresque, securibus omnes
 Armatos, vimque immensam, immensa agmina ducens 148
 A tergo instabat Pharo; hic flabat mare contra.
 Ut vidit Moses venientes, sustulit alte

- (a) Virgam, & Erythraos percussit verberare fluctus.
 Extemplo (mirum!) hæc, illac diducier undæ,
 Storque, & undarum arrepti concreverunt montes 149
 Hinc, atque hinc. Mare divilum in latera ardua utrinque,
 Tectam inter fluctus, nudamque reliquit arenam.
 Isacides properare fugam, qua pandit hiatus
 Sese, qua nunquam visa antehac femita ducit.
 Irruit & Pharo, demensque, iter illud apertum 150
 Credit esse sibi quoque. Jamque Aurora subebat
 Roscida, & ambiguo spargebat lumine terram,
 Litora ab opposito cum cernens omnia Moses,
 Significansque manu; jussit concurrere fluctus
 Rursus, & in præceps revolutò pondere ferri. 155
 Nulla mora: scutum gemino hinc, iade aggere moles
 Præcipitavit; & immenso implicuitque, ruitque
 Vortice velaum Regem, currulque, virolque.
 Obluctantur equi frustra, passimque supinos
 Ad litus, galeas inter, clypeosque, rotasque 160
 Armaque, corporaque inter dilaniata virorum
 Evomit affurgens curvato gurgite pontus;
 (b) Rursus in abruptum sorbet, tumulatque profundo.
 Tot nuper, nusquam apparebant. Nemo superstes
 Nemò equidem fuit e ouper tot millibus unus. 165
 En portenta. Deum jam tu admirare, & adora.

AN.

[a] Incepit mare rubrum, & exsiccatum est. Ps. 105. v. 9. Erat enim aqua quasi maris a dextera eorum, & lava. Ex. 13. v. 22.
 [b] Revolvit eos Dominus in maris fluctibus. . . nec unus quidem superstiti ex eis. Ex. 14. v. 27. & 28.

ANNUNTIANS FUTURA.

Annuntians que præterierunt, & que superventura sunt,
 revelans vestigia occultorum.

Ecl. 42. v. 19.

CARMEN XXI.

D Ivinandi avidi, ac rerum, fortisque futuræ
 Anxii, & ignari Mortales, omnia frustra
 Tentabant, siqua antegredi, explorareque casus
 Dorso impendentes possent. Oraula adibant,
 Extaque inactatarum ovium, hædorumque, bouumq; 5
 Plurimaque auspicia ad cantus, aviumque volatus.
 Omina quin totidem, præsaque signa futuri
 Captabant, quæcunque oculis objecta repente,
 Aut inopinatum siquid pullaverat aures.
 Defectus etiam Solis, Lunæque labores 10
 Ad conjecturam, vestigandique trahebant
 Artes, & quam cæli regione tonaret:
 Astrorumque situm, & faciem, & qua sidera cuique
 Nascenti obtigerant, & quas cava utraque ferebat
 Inscriptasque manu, designatasque figuras: 15
 Somniaque, & quotquot deliria inania casto
 Fatiloquarum anuum cudi potuere cerebro.
 Et tamen hæc tua, Roma, fuit, tua, Græcia, quondam
 Relligio. Lituæ cælum ut diviserat Augur;
 Auscultabatur, tanquam divina loquuntur,
 Tanquam seita Jovis daret, ac responsa deorum.
 Educti cavea pulli pulite mne vorarent?
 Dictator, Consul, fasces ponebat uterque
 Territus, sugurio siquid fortasse sinistro 25
 Actum, cum dictus Consul, Dictator uteris.

K 3

Hoc

Hoc bene, quod potior regno, potiorque supremo
Religio fuit imperio; sed digna cachinnis,
Dignaque ridiculis præca illa oracula divi.

- (a) Falla deos falsos, fidosque oracula decebant; 30
Verum vera Deum, qui solus ad usque futura
(b) Intuita penetrat, nullo & discrimine qua sunt,
Quæque fuerit, & erunt videt, aspectuque gubernat.
Inde equidem libitum quos ipsi est præcia rerum
Eventuram tacito Sipientia lapsu 35
Descendens implet: Sanctorumque ore profatur
(c) Eventura Deus. Sic tu qui carcere vinculus,
(d) Vinculoque inter eras insons, qui vincula tandem
Mutasti Egypti imperio, tutissimus Augur
(e) Prædixit, sibi quid vellet per somnia visa 40
Expressæ in Regis calicem uvæ? tresque canistri
Panis? quid volucres supra, circumque volantes?
(f) Quid nitida, ac læta septem pinguedine vacca
Insignes? ac dein totidem macieque, fameque
Informes? quid septem iterum modo pulcher opimis, 45
Et modo jejunis oneratus culmus aristis?
Sic Pater adstantes coram moriturus Jacob
(g) Affatur natos duodenos, singula pandens
Ordine cuique sua, & quamam regione morari
Unusquisque olim, multis volventibus annis 50
Deberet? quos forte datos habitare penates?

Sic

- (a) Prophetabant in Baal, & decipiebant populum. Ser. 13. v. 13.
(b) Quis similis mei? vocet & annuntiet, & ordinem exponat
mibi. . . ventura, & qua futura sunt annuntiet eis. Isa. 44. v. 7.
(c) Loquutus es per os Sanctarum. Luc. 1. v. 70.
(d) Eloquutus Dominus inflavit eum. Misit Rex, & solvit
eam. Pl. 104. v. 19.
(e) Gen. 40. a v. 8. ad fin.
(f) Gen. 41. a v. 20.
(g) Congregamini ut annuntiem qua ventura sunt vobis in no-
vissimis diebus. Gen. 49.

- Sic Moses, Samuelque, etiam post funera, & experts
Mortis adhuc Vates, rapidoque simillimus igni
(a) Haud placitura quidem, nulla formidine, ad aurem
Regibus, ignari assentandi, oracula tonabant. 55
Nec minus impavidus Michæas tristia Achabo
Nuntia fert. Aderat venalis, & omnia Regi
Fausa adpromittens, lætissimaque omnia jectans
Ariolus. Vatem hic præfugia vera canentem
(b) Exceptit petulans colopho: exceptique catenis 60
Rex, iræ, mentisque impos, plenusque triumphi
Vana spe, curru tendit sublimis in arma,
Et Martem movet. At librata utcuque per auras,
(c) Atque incerta volans, temereque impulsa sagitta
Sibilat, ac pulmonem inter, stomachumque recepta 65
Singulantem animam, & spem Regi extorquet ioanem.
(d) Undantemque canes linguntque, bibuntque cruorem.
Quid tu, cui Patris geminatus contigit ordo
Elisæ? Fame inaudita, horribilique gemebat
Urbs obsessa diu, circumdataque undique vallo 70
(e) Hostili: caro empta dabant jam ster cora visum.
Tu vero, fors promittis, mox omnia vertant
In melius, subitoque, amplam, vitemque futuram

K 4

Anno-

- (a) Exod. 8. & seqq. & 1. Reg. 13. & 28. & 3. Reg. 18. &
21. & 4. Reg. 1. v. 16.
(b) Percussit Michæam in maxillam. 3. Reg. 22. v. 24. Hæc di-
cit Rex: mittite virum istum in carcerem, & sustentate eum
pane tribulationis, & aqua angustia, donec revertar in pace.
Ibi. v. 27.
(c) Vir autem quidam tetendit arcum, in incertum sagittam di-
rigens, & casu percussit Regem Israel inter pulmonem, &
stomachum. Ibi. v. 32.
(d) Mortuus est autem Rex . . . & Inixerunt canes Sanguinem
ejus. Ibi. v. 37. & 38.
(e) Facta est fames magna in Samaria, & tamia obsessa est,
donec venundaretur . . . quarta pars cæbi stercoreis columbarum
quinguis argenteis. 4. Reg. 6. v. 24.

- Annonam eras. Irrisit te incredulus alte
 Alicus, in quem Rex cubito incumbebat, &: est, 75
- (a) Eja, inquit, fac de calo descendere fruges,
 Ceu grandio ruit interdum, aut densissimus imber;
 Necum tanta fuit subito eras copia rerum.
 At fuit. Obscura nocte improvisus ab alto
- (b) Armorum impendentium horror, fremitusque pavore 80
 Obruit, inque fugam attonitos procul impulit hostes.
 Solliciti celerare fugam; tentoria, castra,
 Sicuti erant, plenoque aggesta cibaria acervo,
 Immenfas & opes pavidi abjicere, fuitque
- (c) Publica projecti vilissima copia victus. 85
 Ipse suis oculis, fieri hæc qui posse negabat,
 Vidit enim; sed nil potuit gustare (negarat
 Hoc illi Vates) jussuque ab Rege præesse
- (d) Portis; erumpentem urbe, intrantemque tumultu
 Obrutus, atque supercaltatus, sanguine dentes 90
 Commixtos, linguamque, atque intima viscera fudit.
 Quid vero *Helciades*? certissima vincula, vincla
 Ipse ferrens, & captivam præcunctat urbem.
- (e) Et migraturos *Babylonem*: deinde ibi ad annos
 Septenos decies mansuros. Omnia prorsus

Eve-

- (a) Si Dominus fecerit etiam cascaltas in calo, nunquid pere-
 rit esse quod loqueris? Qui ait: videbis oculis tuis, & ipse
 non coascet. 4. Reg. 7. v. 2.
- (b) Dominus scitum audiri fecerat in castris Syria curraum,
 & equorum, & exercitus plurimi... Surrexerunt ergo, &
 fuerunt in teueb is. Ibid. v. 6. & 7.
- (c) Facillique est medius similia statere uno, & duo modii bordes
 statere non juxta verbum *Damini*. Ibid. v. 26.
- (d) Porro Rex *Acem* illum, in cujus manu incumbebat consuevit
 ad portam; quem conculexit vir turba in introitu portæ, & mor-
 tuus est jux a quod lectus fuerat vir Dei. Ibid. v. 17.
- (e) Abducimini in *Babylonem* captivi. Bar. 6. v. 1. Cum ce-
 perint impleri in *Babylone* septuaginta anni, visitabo vos...
 ne redueam vos ad locum istum. Ser. 29. v. 10.

- Eveniunt sic. Quin populo adblandiriæ ausis
 Falsidiciis, tanquam rupes immota, resistit
- (a) Vatribus. O *Hanania*, audi, moriere, neque istum
 Præterlabentem lapsum jam videris anuum
 Tu, qui promissis populum mendacibus imple. 100
 Nec secus evenit: Mors blanda, & falsa sonantem
 Abfulerat, necdumque annus perfererat orbem.
 Majora his *Daniel*. Quæ turbida somnia Regi
 E mente exciderant memorat: dein fata, vicelque
 (b) Regnorum, Regi Statuæ sub imagine visa 105
 Explicat. *Assyrio* capita aurea: pectora *Medis*,
 Ac *Persis*, itidemque argentea brachia desert.
 Assignat *Græcis*, ventrem, ac femora ærea: datque
Romanis crura e ferro durissima; at imos
 Ad talos commissa luto, pedibusque futura 110
 Infirma: atque adeo, visino e monte voluti
 Impulsu lapidis, vastam tractura ruinam.
 Quin videt Oceano fulvam, alatumque *Loanum*
- (c) Surgere: deinde *Usum*: rapido post impete *Paradm*,
 Bis geminas alas, totidem capita alta ferentem: 115
 Horribilemque magis, calcantemque omnia quartam
 Postremamque feram: quæ quatuor ipsa notabant
 Regna. Videt rursum exultantem cornibus *Hircum*,
 Soleque ab occiduo venientem: nec pede terram
- (d) Tangere: namque *Sries* contra flans truxque ferax; 120
 Vincereque, & solitus late dominariis arvis,
 Hircio animos, & pugnavit incendebat amorem. Con-

- (a) Audi *Hanania*... tu confidere scisisti populum istum in men-
 daciis: Idcirco hæc dixit Dominus... hoc avus morieris. Et
 mortuus est *Hanania* Propheta in anno illo mense septimo.
 Ser. 28. v. 15. & seq.
- (b) *Daniel*. 2. a v. 31.
- (c) *Dan*. 7. a v. 3.
- (d) Hæc autem hircus caprarum veniebat ab Occidente super fa-
 ctiem totius terræ, & non tangebat terram. *Dan*. 8. v. 5.

Confligunt, strepituque ingenti in cornua surgunt
Frontibus adversis: trepidat nemus omnia, filetque
Attonitum. Sed vero *Aries* non sustinet *Hirci*

(a) Vim vegetam, retroque fugit, retroque recedit:
At tandem victus cadit, imperiumque relinquit.

(b) En tibi *Pellam* juvenem, victumque *Darium*
Perfarum extremum, vatemque ætate priorem
Annis bis centum, *Cyro* hæc sub Rege canentem. 130

Sed quorsum feror? infans conamine tentans
Augusto immensum perstringere limite campum.
Huc referor, totaq; lubens hac mente revolvor,
Qua digitum video cunctos intendere Vates
Præcipue, quo concordii clamore vocabant

Omnes ad Regem lapsos succurrere Mundo
Venturum. Ventura canunt; transacta putabis
Tu canere, aut oculis que jam præsentia cernant:
Sic res anticipant, sic ordine singula narrant,
Atque minutatim. *Davidis* sanguine cretum

(c) Concinit hic, sobolemque suam, sanctumque nepotem
Devenerans, vocat ipse suum *Dominumque Deumque*

(d) Ceu matutinis tacitus celo adventit imber,
Quam super incumbit quin senserit herba cadentem;
Hæc aliter sanctæ insinuandum Matris in alvum,
Præcantant alii: atque oriturum in luminis auras
Virgines partu. Cunas canit ille daturam

(e) *Bethlem*: toto alii Pacem tunc Orbe futuram,
Mulceat ut cunis Puerum: Regesque *Sabeos*

Thura

- [a] Et percussit arietem: & non poterat aries resistere ei. Ibid. v. 7.
[b] *Aries* . . . rex *Nedorum* est, atque *Perfarum*. Porro *hircus*
capraium rex *Græcorum* est. Ibid. v. 20. & 21.
[c] De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Pl. 131. v. 11.
[d] Descendet sicut pluvia in vellus. Pl. 71. v. 5. Ecce *Virgo*
conspicit, & paries filium. Il. 7. v. 14.
[e] Michæas 5. v. 2. Orietur in diebus ejus *justitia*, & advo-
cantis pacis.

Thura recens nato, myrrhamque, au-umque ferentes. 150

(a) Ecce tuus (latere Sion) Rex pauper, ælli
Terga premens, venietque tibi, optatamque salutem,

(b) Justitiamque orbe extorem, profugamque reducet.
Cum ventet, cæcis oculos reterabit, & aures
Surdicis: & salient claudi, mutique loquentur. 155

(c) Nummis triginta tamen est vendendus: & illum
Perfidus hoc pretio addicet, quem pascere, quicum
Partiri solitus panem. Nihil ille recusat,
Detrectetve pati. Quin perferet ille dolores

(d) Languoresque ultro nostros, neque mittere vocem,
Aut lamentari discet. Mactandus, ad aram
Sponte sua tendet; balatum non dabit *Agnus*.

(e) Quid sunt plage istæ, intimius, medioque tuarum
Quas video infixas manuum? Crudeliter cheu!
Confossus geminasque manus, geminasque pedes est! 165

(f) Ecce, & acetum ore sitientis, selæ propinat!
(g) Nil superest illi sanum, atque a vertice ad ima
It venis cruor effusus, tumet undique vulnus!

Omnia

[a] Exulta satis filia Sion, jubila filia Jerusalem. Ecce Rex
tuus venit tibi *iosus*, & salvator: ipse pauper, & *escam*
deus super *asnam*, & super pullum filium *asinæ*. Zach. 9. v. 9.

[b] Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures sudorum patebunt &c.
Il. 35. v. 5.

[c] Appenderunt mercedem meam triginta argenteos. Zach. 11
v. 12. Homo pacis meæ, in quo speravi, qui edebat panem
meum magnificavit super me supplantationem. Pl. 40. v. 10.

[d] Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse por-
tauit. Oblatus est quia ipse voluit, & non aperuit os suum:
sicut ovis ad occisionem, ducetur, & quasi agnus coram tor-
dente se abscisset. Il. 53. v. 4 & 7.

[e] Quid sunt plage istæ in membris manuum tuarum? Zach. 13.
v. 6. Foderunt manus meas, & pedes meos. Pl. 21. v. 17.

[f] Dederunt in *escam* meam sel, & in sai mea potaverunt me
acetum. Pl. 68. v. 22.

[g] A planta pedis usque ad verticem capitis non est in eo san-
nitas: vulnus, & livor, & plaga tumens. Il. 1. v. 6.

- (a) Omnia distento facile numeraveris ossa!
 Sed violare nefas ultra; neque crura, neque ullum 170
 (b) Dein sibi comminui, frangive os siverit *Agnus*:
 Nec dirimi in partes tunicam. Discindere vestes
 [c] Fas alias; tunicam vero fors deseret uni.
 [d] Ludificabuntur capite, & convicia dicent
 Expiranti animam. At stupefactus crimine tanto
 Contrahet interea radios Sol: culmine cali
 [e] Stans medio, mediaque die, circumteget atra
 Noctē capar, luctu involvens terramque, polumque.
 Ipsæ etiam nigra Stellæ ferrugine tinctæ
 Lugebunt, lumenque suum dare Luna negabit, 180
 Concessitque suo titubavit cardine Mundus.
 Mox autem Mortis domitor, victorque, ferocem
 (f) Conculcans victam pedibus, Morti inferet ipsi
 Mortem: diripietque Erebi tenebrosa profunda:
 [g] Heroumque animas diuturno ibi carcere vincetas 185
 Eximet, ac secum revehet, secumque beabit.
 (h) Ascendens nube exceptus, repetensque triumpho

Quæ

- [a] Dinumeraverunt omnia ossa mea. Pl. 21. v. 18.
 [b] Nec os illius confringetur. Exod. 12. v. 46. Os ejus non confringent. Num. 9. v. 12.
 [c] Diriserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Pl. 21. v. 8.
 [d] Omnes videntes me diriserunt me: locuti sunt labiis & moverunt caput. Pl. 21. v. 8.
 [e] Et erit in die illa, dicit Dominus: occidet Sol in meridie. Amos 8. v. 9. Sol & Luna obtenebrati sunt, & Stelle retraherunt splendorem suum... & moventur cali, & terra. Joel. 3. v. 15. & 16.
 [f] Ero mors tua o mors. Oleez 13. v. 14.
 [g] Eduxit eos de tenebris, & umbra mortis, & vincula eorum dirupit. Pl. 106. v. 14.
 [h] Potis nubem ascensum tuum. Pl. 103. v. 3. Quis est ille rex gloria? Dominus sortis, & potens, Dominus potens in praeio. Pl. 23. v. 8.

- Quæ sua bello etiam fecit caelestia regna.
 Hæc procul, atque annis interdum mille priores
 De Christo sancti cecinere oracula Vates. 190
 Ipsemet testes primi, qui facta fuisset
 Alpe xere oculis hæc omnia, pingere nunquid
 Vividius potuere, aliisve coloribus uti?
 At Vates tendunt ultra, infandamque suorum
 Perfidiam vexant: Serpentum hauserunt furorem, 195
 [a] Consimilemque illis facti sunt: Aspidis instar
 Obturant aures. Infida ah! perfida proles!
 [b] Occident Christum! Sed proh! quas pendere poenas
 Cogentur! Deus abjiciet, neque diliget ultra
 Ut quondam; Sed desituet, populumque negabit 200
 Esse suum. Italia venient navisque ducesque;
 Urbemque excident templumque, ac diruta flammis
 In cineresque redacta dabunt ferri omnia ventis.
 [c] Devastabuntur penitus, nunquamque coibunt
 Rursus: per gentes omnes, totumque per orbem 205
 Dispersi, errantes, pavidi excipientur ubique
 Sibilo, eruntque illis comites Horrorque, Pavorque,
 Obprobriumque, odiumque, & semper passibus æquis
 Qua demum se tanque ferent illi, ista sequentur.

Ob-

- (a) Furor illis secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis furda, & obturavit aures suas. Pl. 57. v. 5. Generatio enim perversa est, & infideles filii. Deut. 32. v. 20.
 [b] Occidetur Christus, & non erit ejus populus qui eum negaturus est. Et civitatem, & Sanctuarium dissipabit populus cum hæc ventura. Dan. 9. v. 26. Et veniet super eum tristes & Romani... & erunt in gladio, & in flamma. Dan. 11. v. 30. & 33.
 (c) Et post forem belli statua desolatio. Dan. 9. v. 26. Ventilabo omnes reliquias tuas in omne ventum. Ezech. 5. v. 10. Et erit opprobrium, & blasphemia exemplum, & stupor in gentibus. Ibid. v. 15. & Ser. 19. v. 18.

[c] Obcaebuntur, medioque in lumine, lumen 210
Utro ipsi involvent, obscurabuntque tenebris.

Atqui oracula manu hæc nobis contingere fas est.
Romani illi orbis domini perire, neque ultra
Usquam sunt: lapide exciso de monte, superba
Corruit, attrita & flatus est; durantque, manentque 215
Hebraei extorres patria, totoque vagantur

Orbe, urbemque suam nusquam, aut sua moenia cerant,
Nec potuere una coalescere, figere sedes.
Secreta semper quædam formidine tristes,

Et viles habiti, ac ludibria quæque verentes, 220
Omnia tuta timent. Hebraeos esse, pavori
Causa est, atque odio: nullo impellente, suapte

Oderunt etiam pueri, trimæque puellæ
Irridentque, notantque manu. Interæque libenter
Obdurant miseri, circumdati & undique luce, 225

Obnubunt oculos contra, lucisque repugnant,
Et placide æternæ requiescunt mortis ad umbram.

(a) Sero illi lucem accipient, oculosque recludent,
Tum cum deficient jam cæli lumina, & orbis
Ibit in interitum, patefietque hæcætenus. *Arcæ*

(h) Abdita. Sic scriptum est. En cur dormitoribus orbis
Extinctis; reliqui tamen, innumerique supersunt
Hebraei, super usque & erunt ad funera Mundi.

Finis Partis Primæ.

(a) *Extincta cor populi hujus . . . & oculus ejus claudet, ut forte videat oculus suis.* Ita. 6. v. 10. Joa. 12. v. 39.

(b) *Nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc . . . quia scitatis ex parte contigit in Israel, donec plenitudo gentium intraret, & sic omnis Israel salvus fiet.* Ad Romi 11. v. 25. *velamen positum est super cor eorum.* Ad Gal. 3. v. 14. *Cum autem conversus fuerit ad Dominum auferetur velamen.* Ibid. v. 15.

(c) 2. Machab. 2. v. 7. & 8.

PARS SECUNDA

DEUS HOMO.

Fecit potentiam in brachio suo. Lucæ 1. v. 5.

GARMEN XXII.

Quando librabat terras, cælosque tetendit
Admiranda adeo mensura, pondereque usus
Omnipotens; jam majus opus tum mente fovebat
Arcana, fieri nemo quod posse putaret. 5
Non homo, non aliquis felicio: incola cæli. 5

(a) Majus opus, cui majores impendere vires
Debebat, cui sollicitus, tot sæcula retro
Jam præludebat, vel tum cam condidit orbem.

Scilicet humano vestiri corpore, & alvo
Virginis includi quem totus non capit orbis, 10
Et fieri Puer, atque Infans Deus ipse parabat,

(b) Ergone descendens cælo immutabile Nomen,
Mutabit vultus, pueri & puer induet artus,
Ut nos, mortales, fragilesque? Stupescite cæli.

Jam quater implebat millenos orbibus orbis 15
Sed, postquam nostri primi, insausitque Parentes
Humanam secum stirpem, & genus omne suorum

Nunquam lugenda satis involvere ruina.
(c) Femina causa mali tanti, cantamine vatri
Serpentis, portentificoque implexa veneno,

Quar-

Dispensatio sacramenti abscondidi a facultis in Deo. Ad Eph. 3. v. 9.

(a) *Supereminens magnitudo virtutis ejus in nos.* Ad Eph. 1. v. 19.

(b) *Ergone incredibile est, ut habitet Deus cum hominibus super terram?* 2. Paral. 6. v. 18.

(c) *Serpens Hevram seduxit astutia.* 2. ad Cor. 11. v. 3.

[c] Obcaebuntur, medioque in lumine, lumen 210
Utro ipsi involvent, obscurabuntque tenebris.

Atqui oracula manu hæc nobis contingere fas est.
Romani illi orbis domini perire, neque ultra
Usquam sunt: lapide exciso de monte, superba
Corruit, attrita & flatus est; durantque, manentque 215
Hæbrai extorres patria, totoque vagantur
Orbe, urbemque suam nusquam, aut sua moenia cerant,
Nec potuere una coalescere, figere sedes.
Secreta semper quædam formidine tristes,
Et viles habiti, ac ludibria quæque verentes, 220
Omnia tuta timent. Hæbreos esse, pavori
Causa est, atque odio: nullo impellente, suapte
Oderunt etiam pueri, trimque puellæ
Irridentque, notantque manu. Interæque libenter
Obdurant miseri, circumdati & undique luce, 225
Obnubunt oculos contra, lucisque repugnant,
Et placide æternæ requiescunt mortis ad umbram.

(a) Sero illi lucem accipient, oculosque recludent,
Tum cum deficient jam cæli lumina, & orbis
Ibit in interitum, patefietque hæcætenus. *Arcæ*
(h) Abdita. Sic scriptum est. En cur dormitoribus orbis
Extinctis; reliqui tamen, innumerique supersunt
Hæbrai, super usque & erunt ad funera Mundi.

Finis Partis Primæ.

(a) *Extincta cor populi hujus . . . & oculos ejus claudet, ut forte videat oculos suos.* Ita. 6. v. 10. Joa. 12. v. 39.

(b) *Nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc . . . quia scitatis ex parte contigit in Israel, donec plenitudo gentium intraret, & sic omnis Israel salvus fiet.* Ad Romi 11. v. 25. *velamen positum est super cor eorum.* Ad Gal. 3. v. 14. *Cum autem conversus fuerit ad Dominum auferetur velamen.* Ibid. v. 15.

(c) 2. Machab. 2. v. 7. & 8.

PARS SECUNDA

DEUS HOMO.

Fecit potentiam in brachio suo. Lucæ 1. v. 5.

GARMEN XXII.

Quando librabat terras, cælosque tetendit
Admiranda adeo mensura, pondereque usus
Omnipotens; jam majus opus tum mente fovebat
Arcana, fieri nemo quod posse putaret.
Non homo, non aliquis felicio: incola cæli. 5

(a) Majus opus, cui majores impendere vires
Debebat, cui sollicitus, tot sæcula retro
Jam præludebat, vel tum cam condidit orbem.
Scilicet humano vestiri corpore, & alvo
Virginis includi quem totus non capit orbis, 10
Et fieri Puer, atque Infans Deus ipse parabat,

(b) Ergone descendens cælo immutabile Nomen,
Mutabit vultus, pueri & puer induet artus,
Ut nos, mortales, fragilesque? Stupescite cæli.
Jam quater implebat millenos orbibus orbis 15
Sed, postquam nostri primi, insausitque Parentes
Humanam secum stirpem, & genus omne suorum
Nunquam lugenda satis involvere ruina.

(c) Femina causa mali tanti, cantamine vatri
Serpentis, portentificoque implexa veneno,

Quar-

Dispensatio sacramenti abscondidi a facultis in Deo. Ad Eph. 3. v. 9.

(a) *Supereminens magnitudo virtutis ejus in nos.* Ad Eph. 1. v. 19.

(b) *Ergone incredibile est, ut habitet Deus cum hominibus super terram?* 2. Paral. 6. v. 18.

(c) *Serpens Hevram seduxit astutia.* 2. ad Cor. 11. v. 3.

- (a) Quando inconcessa decerpit ab arbore pomum
Fosdfragum, obtrusitque etiam importuna Marito.
At Pater Omnipotens jamtum miseratus iniquam
Stragem (quandoquidem totum subverterat orbem
Femina) femineo ex utero, volventibus annis, 25
(b) Ultorem magnum promiserat, & fore Matrem,
Que serpentinis victrix contunderet orbem
Que pede contereret caput exitiale Draconis.
Nec semel hoc. Iterum, atque iterum promissio facta
Magna hæc *Thoriade* Patri. de femine quondam 30
Illius tandem venturum in luminis auras,
(c) Qui commune malum, stirpique hærentis damna
Verteret in melius, genitivæque signa, luemque
Antiquam ablueret, qui sanctum redderet orbem
Jesside hæc iterata eodem promissio Regi est 35
(d) Terque quaterque thronum æternum, imperiumq. futurum
Venturi Regis, qui mirando ordine rerum
Jesside Dominus, Rexque ipse, & filius esset.
Et jam tempus erat promissa exsolvere. Virgo
Ipsa futura Dei Genitrix, contempta, humilique 40
Ipsa sibi, hæc reputans tum forte oracula; beatam
Dicebat, Matremque Dei, quæcumque futura
Esset, adorabat, trepidans, submissaque vultu.
Insciaque ipsa suos admirabatur honores.
Ecce autem insolita circum late-omnia complens 45
Luce, immortalem spirans de vertice odorem,

Im.

- (a) Et tulit de fructu illius & comedit: deditque viro suo, qui
comedit. Gen. 3. v. 6.
(b) Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuum,
& semen illius: ipsa conteret caput tuum. Ib. v. 15.
(c) In te benedicentur omnes cognationes terre. Gen. 22. v. 3.
Benedicentur in semine tuo omnes gentes terre. Gen. 22. v. 18.
(d) Thronus David erit stabilis coram Domino in sempiternum.
3. Reg. 2. v. 45. Ponam in seculum sæculi semen ejus, &
ibromam ejus sicut dies cæli. Pl. 88. v. 30.

- Improvius adest coram celer ætus ab alto
(a) Angelus, e septem primis, septemque supremis,
Qui propius solio assistunt, solinque propinquant 50
Omnipotentis, & ille prior sic farier orsus:
Salve ingens cæli decus, ingens gloria gentis
Humane, in quam cælestis, divinaque cælo
Descendens, pleno comulata est Gratia cornu.
Te Deus adlegit cunctis de Matribus unam
Inter quotquot erunt, quot sunt, quot & ante fuerunt, 55
Cui subolem daret ipse sum. Castissima sancto
(b) Dona geres utero, & paries, qui Filius idem
Excelsi Patris est, nomenque vocabis Jesum.
Ille Patris *David* sedem, imperiumque tenebit
Æternum, imperium magnum, sine fine futurum. 60
Audiit, & pavitans, penitusque exterrita Virgo:
(c) Qui fieri hæc? Virum ego nullum. Nec plura loquuta;
Conticuit. Roseo Alipotens hæc addidit ore:
(d) Excæ, Diva, metus sanctis te desuper auris 65
Solitus afflabit, requiescet Spiritus in te
Sanctus & omnipotente implebit viscera foetu.
Sancta manens, intacta manens, gravidabere Verbo,
In-

L

In-

- (a) Missus est Angelus Gabriel a Deo . . . ad Virginem de-
spensatam viro cui nomen erat Joseph de domo David, &
nomen Virginis Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit:
Ave gratia plena Dominus tecum: Benedicta tu in mulieri-
bus. Luc. 1. a. v. 28. ad 28.
(b) Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen
ejus Jesum. Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur,
& dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus, &
regnabit in Domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit
finit. Ib. a. v. 31. ad 33.
(c) Dixit autem Maria ad Angelum: quomodo fiet istud, quoniam
virum non cognosco. Ibid. v. 34.
(d) Et respondens Angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superve-
niet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque, &
quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei. Ibid. v. 35.

Ingenitique Patris soboles, erit & tua proles.
 Ne dubita: nam vera audis, en sanguine juncta,
 Et cognata tibi *Elisabeth* jam menſe laborat 70
 Sexto, fertque utero puerum, nova pignora Matris;
 Quamlibet infœcunda, etiamque effœta ſenili
 Etate. Uſque adeo nil non facile Omnipotenti eſt.

His firmata animum Regina, humililque etiamcum

(a) Ipſa ſibi: Ecce ancilla, inquit, Domini: omnia ſiant 75
 Ur dixit. Dixit vixdum, ſimul annuit illa;
 Totum ſponte ſua cœlum inclinavit, ab altoque
 Ad nos deſcendit Deus, æternique Parentis
 Unica progenies, & inenarrabile Verbum.

Qui Patri æquum, ſuit ante exordia rerum, 80
 Antequam quam ridens orbi lux prima niteret,
 Quem maria, & terre, cœlique volubilis orbes
 Auctorem agnoſcunt, cui, quod ſunt omnia debent,
 Quique infinita majeſtate omnia complet;
 Vult ſimilis noſtri fieri, & conjungere ſummis 85

Infima, & in nobis habitare, & filius eſſe
 Femina: & humanam, carnemque animamque cooptans
 Ipſe ſibi, & pueri exiguus collectus in artus,
 Virginea totum ſe incluſit, & abſcudit alvo.

Primi exemplo hominis, ſtatura, & viribus æquis 90
 Vir fieri exemplo potuit: neque carcere cingi
 Materno, ullius neque Matris filius eſſe.

Anguſtari utero tamen, ut nos, parvulus infans
 Maluit. At nos ſopiti, & quali ſenſibus orbi
 Tunc fuius: neque tunc habiles ſentire, neq. arcta 95
 Faſtidire uteri clauiſtro, aut horrere tenebras.
 Ille autem ſenſu vigil, excellitque, Deoque
 Digna vel jamtum mente, & ratione vigebat.

Haſte.

(a) Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Ibid. v. 38.
 Inclinauit calos, & deſcendit. Pl. 17. v. 10.

Haſtenus & Vir erat jamtum: Infantemque, Virumque

(a) Femina (quod Vates cecinit) circumdedit alvo. 100

(b) O bene! Rorasti cœli jam, tuque tulisti
 Virgineo tellus de germine Servatorem!
 Exoptatus adest tot retro ætatibus ille

Humano Vindex Generi promiſſus, & Ultor. 105.

(c) Sic nos dilexit Deus, ut parilem ſibi prolem
 Unigenam dederit, quo nil dare majus habebat.

(d) Qui tribus appendit digitis, & ſuſcepit orbem,
 Quas habet immenſas vires huc conſtulit omnes,
 Brachii & extenſi huc congeſta potentia tota eſt.

Conſcia tu tanti myſterii, & æmula cœli 110

(e) Parva domus, ſemper jam deinde vocabere Sancta
 Jure tuo. Totus te orbis, te *Vesper*, & *Ortus*,
*Auſter*que, & *Boreas*, & te colet ultima tellus.

Litore ab extremo maris, ignoto procul orbe
 Ex alio venient, properabuntque undique gentes 115
 Portantes manibus vota, & donaria plenis.

(f) In terram vultu prout tua limina tangent,
 Et pretioſa tibi cumulabant munera Reges.

Conſceta cadent, & falce ſua *Capitolia*, & urbes 120
 Affliget. Mundi miracula prout ætas
 Omnia, reſſiquiſque etiam, cinereſque vorabit

L 2

In-

(a) Creavit Deus novum super terram. Fœmina circumdabit virum. Jer. 31. v. 22.

(b) Rorate cœli deſuper, & nubes pluviam aperiantur terra, & germinet ſervatorem. Il. 45. v. 8.

(c) Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum daret. Jo. 3. v. 16.

(d) Appendit tribus digitis molem terra. Il. 40. v. 12.

(e) Domum tuam Domine decet ſancitudo in longitudinem diſtans. Pl. 92. v. ult.

(f) Nationes ex longinquo ad te veniunt, & munera deferentes adorabunt in te Dominum. Tob. 13. v. 14.

(g) Et erunt Reges materis tuae, & Reges matris tuae: vultu in terram demisso adorabunt te. Il. 49. v. 2. 3.

Ingluvis; at te suscipiet, vocerabitur unam
 Te; nec mordaci violare, aut tangere dente
 Audebit delens, conflumensque omnia tempus.
 Quin avulsa tuis, abreptaque fundamentis, 125
 Aligerumque choris subitus tendentibus alas,
 Pennatis innixa humeris, & nubila tranans,
 Et mare velivolam, nimboseque culmina, montes
 Subtus despiciens, iterumque, iterumque per auras,
 Perque iter inflectum, liquidumque per aera vecta, 130
 Ad maus *Adriaci* occiduum, atque hoc nomine felix
 Litus, frondosae *Piceni* ad litoris oras
 Consistens; oculos caecis, aurefque reduces
 Surdis, & vita defuncta cadavera vitæ
 Restitues, ac portentis impleveris orbem. 135
 Facta renarrabunt quæ suspendentes ad aras,
 Nequa dies memori portenta tot eximat ævo,
 Artis *Apelles* memores, pictæque tabellæ.

PRINCEPS PACIS.

Orietur in diebus ejus justitia, & abundantia pacis.
 Psal. 71. v. 7.

CARMEN XXIII.

ET jam Luna suas novies pudibunda latebras
 Intrarat, novisque iterum se fulgida cælo
 Extulerat, fratris totis tota obviam flammis;
 Cum paritura venit quo oracula sancti vocabant
 (a) In *Bethleem* Virgo. Ignorans hæc omnia *Cæsar* 5
 Implebat, tuleratque edictum *Augustus*, ut orbis
 Accen-

(a) Et tu *Bethleem* Ephrata parvulus es in milibus *Juda*; ex te
 mihi egredietur quis sit dominator in *Israel*, & egressus ejus
 ab *mitta*, a *strabus* atropolitans. *Mich.* 5. v. 2. Exiit editio
 a *Cæsare Augusto* ut describeretur universus ordo. *Luc.* 2. v. 1.

Accenseretur. Compollus pace quierat
 Totus in obsequium *Pueri*. Sopiverat arma;
 Ne sua, ne circum streperent cunabula, jamque 10
 (a) *Pacis* venturus *Rex* tranquillaverat orbem.
 (b) Venerat & describi una cum conjuge sancta
 In *Bethleem Joseph*: liquidem de sanguine *David*
 Deque antiquorum Regum stirpe ortus uterque.
 Pauperie tamen obscuri, hospitioque recepti
 (c) Nullo sunt. Quin rejecti, passimque repulsi, 15
 Ut mos pauperibus fieri, asperneret omnes.
 Spelunca ima fuit silvestribus horrida dumis,
 Atque intus toptho, & viridi multo obrita musco.
 Illuc *Pastores*, cælo densissimus imber
 Cum ruit, accelerare gradum, abscondique solebant, 20
 Tutarique gregem fera jam nocte bubulci,
 Cum tandem fessi repetebant tecta, casaque.
 Atque erat hospitium hoc cælo, hæc cunabula Regi
 Regum venturo. Quam sunt contraria nostris,
 Quamque arcana Dei, quantumque impervia nobis 25
 Consilia! Umbriferas nox alta tetenderat alas,
 Jamque fere cæli medium trascenderat axem,
 Alta, manu, indices, faciensque silentia terris;
 Cum carne indutus manifeste apparuit *Infans*
 Factus, qui *Verbum* Patris est, cum *Regia* *Virgo*, 30
 (d) *Virgo* manens, nullo nixu, nullo ægra dolore,

L 3

Edi.

(a) Et erit iste pax. *Mich.* 5. Non sanet gens adversus gentem
 gladium, & non discant ultra belligrare. *Mich.* 4. v. 3.
 (b) Ascendit autem & *Joseph* a *Galilea* de civitate *Nazaret* in
Judæam in civitatem *David*, quæ vocatur *Bethleem*: eo quod
 esset de domo, & familia *David*, ut proficeretur cum *Maria*
 desponsata sibi uxore prægnante. *Luc.* 2. v. 4. & 5.
 (c) In propria venit, & sui eum non receperunt. *Jo.* 1. v. 11.
 Non erat eis locus in *diversorio*. *Luc.* 2. v. 7.
 (d) Porta hæc clausa erit; non aperietur, & vir non transiit
 per eam: quantum *Donnus* *Dens* *Israel* ingressus est per eam,
 eritque clausa, *Ezech.* 44. v. 2.

Edidit Infantem divinum, Hominemque, Deumque:
 Quam solet intemerata manens, illaesaque ubique,
 Quin & pura magis fetu, partuque futura,
 De caelo allapsam transfundere limpida lucem 35
 Crystallus. Vos nascenti, vos plaudite sancto
 Aligeri Puero, & Puerique applaudite Matri,
 Ac puero, & Matri mecum vos dicite carmen.
 Salve vera Dei soboles, & Virginis idem
 Proles: Præcipue nunc admirabile nomen, 40
 Consiliumque tuum, tuaque alta potentia nunc est,
 (a) Cum vili in stabulo, tanquam puer ultimus orbis,
 Nascere ignotus: cum dat cunabula sænum:
 Cum vix sunt panni, & puerilia lintea Matri;
 Nec satis ut non te crudelia frigora lædent: 45
 Cum tacite e teneris lacrimæ labuntur oculis:
 Cum lac dulces trahens labris, & ab ubere pendens,
 Languidulus dormis, vagisque tenellulus infans.
 Ut vult, nec possunt tam parvula brachia Matrem
 Amplecti! Ut Mater copatus dicere; vixdum 50
 Dimidiatam iterat vocem, balbatit & ore!
 Ut gremio insurgit ridens, pedibusque tenellis
 Insistens; Matri mille oscula dulcia figit!
 Hæret in obtutu Matris Puer; illa modestos
 Attollens oculos, oculis respondet amori. 55

Salve Auctor, salve Rex pacis: te veniente
 Clauduntur belli portæ: dudum exilii ab orbe
 Alma redit tandem quam formosissima vultu
 (b) Pax: in vomerem, & in falcem consilabitur ensis
 Barbarus: in stabulo cum Pardo accumbet eodem 60
 Hadus,

- (a) Parvulus enim natus est nobis, filius datus est nobis, & vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis. Ila. 9. v. 6.
 (b) Et consilabitur gladius suus in vomeres, lanceas suas in falces Ila. 2. v. 4.

(a) Hadus, cumque Lupis impune morabitur Agnus:
 Et simul una ibunt, simul herbida pascua carpent
 Innocui inter oves, interque armenta Leones.
 (b) Horrida pestiferis habitata draconibus antra;
 Et Junci & Calami, & Nordi benevolentis aristas 65
 Frondelescent: vulgo Assyrium prorumpet Anomum,
 (c) De ruidis oleum faxis, & limpida mella
 Diffillata fluent, & lactea flumina current.
 Salve sancta Parens, sola & tu Virgo, Parenisque.
 Ancillam te humilem, non plus, tu te ipsa vocabas? 70
 Utere jam tandem, dulci utere nomine Matris.
 Natura attonita, & confusa, atque silente
 Mater es: Auctorque tuo quam cepit inire
 Huic nostræ similem vitam Puero alma dedisti.
 Exhausti lese Omnipotens, Altissimus in te. 75
 Quique potest nutu pulchros mage eudere Soles
 Millenos alios, melioraque sidera, & orbis:
 Nec poterit deinceps, nec jam conabitur unquam
 Majorem te, nec meliorem sistere Matrem.
 Salve iterum Mater divina, puerpera Virgo. 80
 (d) Tu Rubus ille ardens illæsus: tu quoque es illud
 (e) Vellus rore madens, circum sitientibus agris;
 Rursus & intactum medio agro vellus ab imbre.
 (f) Tu Domini excelsus Mons es, qui vertice caelum

L 4

Con.

- (a) Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hædo accubabit: vitulus & leo, & ovis simul morabuntur. . . . Et leo sicut bos comedit paleas. Ila. 11. v. 6. & 7.
 (b) In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror Calami, & Junci. Ila. 35. v. 7.
 (c) Et erit in die illa: Stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte. Joel. 3. v. 18.
 (d) Exod. 3. v. 3.
 (e) Judic. 6 v. 37.
 (f) Erit in novissimis diebus preparatus mons Domini in vertice montium. Ila. 2. v. 2.

- Contingens, prætergredis toto ordine magnos 85
 Te super extollens, superanque cacumine montes.
 [a] Tu Spes, tuque illa *Elia Nubecula* parva,
 Quæ totum subito cælum circumtulit alvo.
 (b) Tu de *Jessæ* radice es mystica virga,
 De qua prorupit tandem flos candidus ille, 90
 (c) Quem suspicantes, votis, lacrimisque vocabant
 Aeterni colles, veteres, sanctique Parentes.
 (d) Tu Thalamus, de quo Dominus processit, & instar
 Sponsi, mortalem non dedignatus amicum;
 Humanam aeterno lobolem sibi sedere junxit. 95
 (e) Agnovit *Bar.*, & rudis ipse agnovit *Affellus*
 Numen: & officiosi procubere, & anhele
 Ore, anima, algentem Puerum recreantque foventque,
 Pastores huc o celeres, pleoisque canistris
 (Quandoquidem ridet, fert & nuoc omnia tellus) 100
 Ferte citi flores, & circumfundite florem
Mexicum, florum regem, florum decus ingens:
 Nam gestat secum nostræ argumenta salutis,
 Tergeminus alto capitatos vertice clavos,
 Culpide obarmatos imo, & ferrugine tinctos 105
 Trifidi, surgentem in medio arrectamque columnam
 Marmoream: & quasi vibratam, intortumque flagellum
 Et spisse circumtextam, impexamque coronam:
 Quinque sanguineis magnis extantia guttis
 Vulnera. Flos equidem Pueri gratissimus hic est. 110
 Interea canta tua tu, *Cumæa Sybilla*,
 Carmina, que rerum ignarus male carmina torfit

Ne-

- (a) Reg. 18. v. 44.
 (b) *Exceditur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendit.* Isa. 11. v. 1.
 (c) *Desiderium collium aeternorum.* Genesi 49. versiculo 26.
 (d) *Tanquam sponsus procedens de thalamo suo.* Pl. 18. v. 5.
 (e) *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui.* Isa. 1. v. 3.

- Nescio quis: sed erat, memini, bonus ille Poeta:
 "Magnus ab integro sæclorum nascitur ordo.
 "Jam nova progenies cælo descendit ab alto. 115
 "Te duce signa maneat sceleris vestigia nostri
 "Irrita, perpetua solvent sermōine terras.
 "Occidet & serpens, & fallax herba veneni
 "Occidet. Hæc rerum tantarum ignarus, & audax
 Sacrilego rapuit furto, cantaque Poeta. 120
 Tu Virgo, tu diva Parens, tera colla tumens
 Porro calcasti, contrivisti que *draconem*.
 Nec vero potuit *draco* teter, & improbus ille
 Te mortuæ scdare, tibi ve aspergere virus
 Immane, & saniem horrendam, latebrosa venena, 125
 Quis necdum natos mortales implicat omnes.
 Dicite io! ingeminate & io! Male saucius *anguis*
 Ad caput illiūm pavitantes vix plicat orbis.
 Ad mala, quæ nobis primæ hærent semina culpæ,
 Tu Mater Virgo, tuus & dulcissimus Iufans 130
 Divina, & præiens estis medicina salutis.
 Nobiscum Deus est, cælogue æterna Parentis
 Bis genita, & nova progenies descendit ab alto.
 Servati, & memores hoc nos ab cardine rerum
 Venturos deinceps, nostrosque putabimus annos, 135
 Et novus hinc oritur, sæclorum, & vertitur ordo.
 [a] Aurea nunc ibit; subfidet decolor ætas.
 Ignotoque etiam surget gens aurea mundo.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

CENTRAL DE BIBLIOTECAS

- (a) *Benedicentur in ipso omnes terræ, omnes gentes magnificabunt enim.* Pl. 71. v. 17. *Et dicam non populo meo, Populus meus es tu: & ipse dicet, Deus meus es tu.* Olo. 3. veti. ult.

SUPER OMNE NOMEN.

Donavis illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine JESU omne genuflectatur, caelestium, terrestrium, & inferuorum.

Ad Philip. 2. v. 9. & 10.

CARMEN XXIV.

ERgone tam tenero, primos & luminis haustus
Orso vix Puer querendum sanguine nomen?
Ne puer o! te tu antecipe, & ne præripe tempus.
Cum ter plus denis jam tres exegeris annos,
Explebis tua vota, tuoque cruore madebis: 5
Atque etiam extincto tibi jam, postremus ab imo
Diffluet, immitti ferro actus, pectore sanguis.
Hæc Puer hæc equidem jamnaum suspirat, & ardet;
Sed mora longa nimis visa est, & ponere gestit 10
Dura rudimenta, optatæ præludia mortis.
Et qui nec prisco ritu, nec lege tenetur;
Sponte tamen subdit sese, legique severæ
Obsequitur. Nonne exemplo instaurare videtur
Ipse suo legem hanc nobis? Delere parabat. 15
(a) Delevit: sanctis & nos, pro sanguine tingi
Jussit aquis: & virtutem, vimque addidit undis;
Tergere manentem clam prima ab origine labem.
Quæ tulit ille tener dura Infans vulnera, cultros
Abstulit, amovit. Sed enim sibi parere non vult;
Sanguine questum sibi vult & nomen Jesu. 20
Nomen de cælo mistum, quod nuntius Ales

(b) Ante etiam attulerat, divinus quam foret Infans
Vir.

(a) *Qua libertate Christus nos liberavit.* Ad Gal. 4. v. ult.
(b) *Quod vocatum est ab Angelo, priusquam in utero conciperetur.* Luc. 2. v. 21.

Virginea inclusus divinæ Matris in alvo:
Qui prisca Heroes cognomina tanta tulere,
Mystica [magous honor!] fuerant proludia Dii 25
Quondam venturi Infantis, qui munera solus
Tam magni, ac proflus divini nominis implet:
(a) Nam solus Puer hic salvos nos fecit Jesus.
Nec fuit in Pueru hoc vacuum, aut umbratile nomen.
Tu, Puer, Æterna Æterni es Sapiens Patris, 30
(b) Splendorque, ac Virtus, profulque simillima Imago.
(c) Tu Primogenitus rerum: te propter eundem
Eruta de nihilo sunt quæ sunt cumque creata.
(d) Nativo imperio tu es Rex, & Legisfer orbis:
(e) Tu Via, tu Veri exemplar, tu Vita perennis: 35
(f) Tuque tenebrofi Lux es purissima Mundi.
(g) Tu Pastor bonus es; tu idem mitissimus Agnus,
Hostiæque, aversum nostra ob commissa Parentem
Concilians, & mansuram per sæcula pacem.
(h) Sanctus Sanctorum quoque tu, æternulque Sacerdos. 40
(i) Tu quoque es Emmanuel, & Adonai: nomina magna,
Quæ semel accumulata, simul aggerat omnia nomen
Divinum, Jesus. Nil nomine dulcius hoc est.
Dulce magis quam stipat apis quæ florea mella:
Quam matutinus ros est sentientibus herbis: 45
Quam

(a) *Ipse enim salvum faciet populum suum.* Matth. 1. v. 21.
(b) *Splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, portansque omnia verbo carnis sui.* Ad Hebr. 1. v. 3.
(c) *Primogenitus omnis creatura. Quoniam in ipso condita sunt universa in cælis, & in terra, visibilia, & invisibilia... omnia per ipsum, & in ipso creata sunt.* Ad Coloss. 1. v. 15. & 16.
(d) *Domini legisfer noster, Domini Rex noster.* Isa. 33. v. 22.
(e) *Joan. 14. v. 6.*
(f) *Joan. 8. v. 12.*
(g) *Joan. 10. v. 11. & Joan. 1. v. 29.*
(h) *Dan. 9. v. 24. & Pl. 109. v. 4.*
(i) *Isa. 7. v. 14. & Exod. 6. v. 3.*

Quam sopor affiduo fessis, duroque labore:
 Quam lux sese oculis captum flenti indita rursus:
 Quam litus, mediis qui jactabatur in undis
 Naufragus, & jamjam languebant brachia, vires
 Quamque est improvisa salus, cum funera gnato, 50
 Unigenaeque suo Mater jam moesta parabat.
 Qui caeli convexa tenent, qui sidera calcant,
 Qui terras, quatumque suos Sol igneus orbes,
 Exortens, moriensque iterat, qui Sole carentes,
 Informesque domos habitant, immittis regna 55
 De genu adorabant submissi hoc, quod super omne
 (a) Scilicet est nomen, divinum nomen Jesu.
 (b) Desuper effusum est oleum, ac mortalibus agris
 Una illud lucem fert animam, fertque medulam.
 (c) Ad templi portam *Speciosam* nomine dictam 60
 Eger homo, utroque & pede inutilis, inque ligatus
 Materno ex utero, tristem, afflictamque trahebat
 Vitam. Conspectit *Petrus*, intrantemque sodalem;
 (d) Ac de more slipem miseram, victumque rogabat,
 Aurum, atq. argentum mihi nullum est, quae dare possis 65
 (e) Haec tibi do, dixit *Petrus*, atque in nomine Jesu
 Surgere concessim, pedibusque incedere jussit.

Et

(e) Et nihil addubitans urget, dextraque prehensum
 Arrigit. Extemplo ille miser fundamina sensit
 Firma pedum, solidasque bases: jam se regit ipse 70
 Arduus: huc, ille sese verstatque, movetque,
 Insultatque solo, ut vult, laetitiaque triumphans
 Exsilit, & cursu potis est pervertere ventos.
 Nomen ad hoc illa infans, atque infanda deorum
 Colluvies, dominata olim imperiosa per orbem 75
 (b) Corruet, atque avulsa suis de sedibus, aris
 Subversis, totoque vicissim extorris ab orbe
 Nusquam comparet. Traduntur inertia flammis
 Idola, in cineresque abeunt ludibria ventis.
 Fatidici celebrata adeo spiracula *Disis* 80
 Delphica muta silent, neque jam ructare vapores
 Audent insanos: *Libycis* neque syrtibus *Haumos*
 Corniger, aut quercus, *Dadonaeae* *Columba*.
 Aut usquam stygiae pestes, Manesque profundi
 Hiscere deinde audent, aeterna silentia servant. 85
 Haec monstra, has furias vinxit, contrivit *Jelus*.
 Terribile hoc illis vel solo nomine Nomen;
 (c) Nobis deliciae, mel, nec tar, vita, salusque.

- (a) Super omnem principatum, & potestatem, & viciniam, & dominationem, & omne nomen quod nominatur non solum in hoc saeculo; sed etiam in futuro. Ad Eph. 1. v. 21.
 (b) Oleum effusum nomen tuum. Cant. 1. v. 2.
 (c) Quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suae baptizatus: quem ponebant quatuor ad portam templi quae dicitur Speciosa. Act. 3. v. 2.
 (d) Is cum vidisset *Petrus*, & *Joannem* incipientes intrare in templum, rogabat ut elemosinam acciperet. Ibid. v. 3.
 (e) *Petrus* autem dixit: Argentum, & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni surge, & ambula.

Rex

- (a) Et appropinquans manu ejus dextera allevarit eum, Et presens consolidatae sunt bases ejus, & planities. Et exiliens stetit, & ambulabit. Ibid. a. v. 6. ad 8.
 (b) Et erit in die illa dicit Dominus exercituum: Disperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur ultra, & pseudoprophetae, & spirituum immundorum, ausuram de terra. Zach. 13. v. 2.
 (c) Omnis qui invocaverit nomen Domini salvus erit. Jecl. 2. v. 32. & ad Rom. 10. v. 13.

REX GENTIUM.

Reges Arabum, & Saba dona adducent, & adorabunt eum omnes Reges terra: omnes gentes seruient ei.

Pl. 71. v. 10. & 11.

CARMEN XXV.

Que lux! Que tenebra! Prisco verso ordine rerum,
Mortis, & umbrarum in regione inopina refulsit
Lux; ubi regnabat, lux insidiosa repente
Nox Erebo ex imo quas funderet extudit umbras.
Stella peregrina officiosa renidet *Eois* 5

Regibus, ac dulci, & vocali lumine, natum
Quem Gentes dudum expectabant, nuntiat orbi.

(a) *Hebraei* contra, quibus hæc & stella micabat
Pridem, promissus quibus & de Virgine Matre

(b) *Filius*; hunc nolent venisse, diemque perosi, 10
Avertunt oculos retro, seseque volentes

(c) *Obeæcant* miseri, propria & sua dona recusant.
Sceptrum de *Juda* exierat, proripsum perempta
Spe reditus, manus ignota, atque aliena regebat
Sceptrumq; imperiumq; Atqui omnino hoc fore tempus, 15

(d) *Quo* Rex promissus, quo Rex venturus adisset,
Carmine, & Oraculo insigni morientis *Jacob*

Præ-

*Habitantibus in regione umbrae mortis lux orta est eis. Il. 9. v. 1.
Lux obtenebrata est. Il. 5. v. ult.*

(a) *Oritur stella ex Jacob.* Num. 24. 17. Vide *Bened. XIV.*
in festo Epiphaniæ.

(b) *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium.* Il. 7. v. 14.

(c) *Inerassatum est enim cor populi huius, & auribus graviter
audierunt, & oculos suos compresserunt, ne forte videant.*
Act. 28. v. 27.

(d) *Non auferetur sceptrum de *Juda*, & dux de femore ejus,
donec veniat qui mittendus est.* Gen. 49. v. 10.

Præmoniti, parvi pueri, & vix farier orsi,
Perque vias passim, per compitæque ore canebant.
Præterea arcana jamtum *Danielis* abissis 20

(a) *Hebdomades*, componendo hæc Oracula primis;
Exacta annorum series, resque ipsa docebant.

Et tamen hunc adeo optandum, optatumque repente
Destituunt, coramque adstantem agnoscere Regem
Nolunt, spesque suas jugulant, ultroque recidunt, 25
Scilicet hæc *Ioboles* illa est, quæ perisda posthæc
Sacriligam intendet vocem, & clamore nefando,
Nolumus hunc, dicent illi, *regnare super nos.*

Heu pietas! heu prisca fides, prisicique Parentes!
[b] *Quam* vos degeneres nati, infidoseque nepotes! 30

Sideris interea ductu, & radiantis Olympi
Tergemini *Solyman* Reges venere. Necessè
Hoc erat, *Hebrais* nequa exculatio, nequis
Perfidie infandæ color, obtentive maneret.
Percunctabantur: quænam cunabula nuper 35
Natum exceperissent Regem? Titubatio nulla.

(c) *In Bethlem* nasci omnino debere, fatentur,
Testanturque uno ore omnes: meminereque Vatis,
Qui tam magnificos *Bethlem* assignabat honores.
Audit, & varia confusus imagine rerum 40

Herodes (quo non *Libycis* immanius antris
Prorupit monstrum) furit; & quæ, fraudibus, astu,

Et laniena etiam infanda, male parta tenebat
Sceptra, sibi e manibus labi, ad Puerumque reverti 45

Angitur, & cura infelix tabescit inani.
Ah miser! haud equidem venit, ut mortalia demat
Regna; sed ut nobis Puer hic caelestia donet. (R)

Non aufert; dat regna Puer. Jam pelle timorem:
Rex

(a) Dan. 9.

(b) *Generatio enim peruersa est, infideles filii.* Deut. 32. v. 20.

(c) *At illi dixerunt ei in Bethlem *Juda*.* Matth. 2. v. 5.

- (a) Rex est pacificus: quam Regum tollere nemo,
 Quam Regum dare nemo potest, fert munera pacis. 50
 Ista illi sordent, possunt quæ crimine haberi,
 Quæ tumet multo invasisti crimine regna.
 Sed quid ago? Nullo possunt medicamine tolli.
 Quæ super adventu Regum, Regisque supremi
 Arcana *Herodens* curaque, iraque coquebant. 55
 Dissimulat tamen, ac frontem, vultumque serent.
 Ac veluti ambiguus *Serpens* dans corpore tortus,
 Obliquat sese contra quam fronte minatur;
 Aut veluti humanam fingit vocem *Crocodilus*,
 (b) Fingit, adorare Infantem, Numenque precari 60
 Se quoque velle: instat multis, comperta doceri
 De Pueri: quæ vidissent sibi cuncta referri
 (c) Mandabat. *Bethlem* Reges contendere pergunt.
 Stella quidem *Solymis*, quæ designata rebelles
 Hebræos, vultum indignata averterat, effert 65
 Splendida sese iterum Cælo, lucemque coruscam
 Exhibet, anteparatque viam, & præcedit cunctes.
 Ad stabulum donec veniens, quasi diceret: Ecce,
 In stabulo hoc humili, hic est divinissimus Infans,
 Grandius expandens jubar, instaurantque nitorem. 70
 Constitit, atque suo jam munere functa quievit.
 Tum vero unanimi plausu, & fremitu æthera complens
 Conspurgit clamor: stanti dant cornua cantu
 Signum: respondent alte barritu *Elephantii*,

Hin-

- (a) Rex Salem, quod est Rex pacis. Ad Hebr. 7. v. 2. Pacem
 meam do vobis: non quando mundus dat ego do vobis.
 Joan. 14. v. 27.
 (b) Et mittens illos in Bethlem dixit: Ite, & interrogate dili-
 genter de Pueri, & cum inveneritis, renuntiate mihi, ut
 ego veniens adorem eum. Matth. 2. v. 8.
 (c) Qui cum audissent Regem abierunt. Et ecce stella, quam
 viderant in oriente: antecesserat eos, usque dum veniens staret
 supra, ubi erat Puer. Ibid. v. 9.

- Hinnitu* alipedes, & pectora, collaque in orbem 75
 Circumvolventes, fraena spumantia mandant.
 (a) Nec mora prosternunt se, prosternuntque coronas
 Reges ante pedes Pueri, tum forte sedentes
 In gremio, & gemina impliciti inter brachia Matris
 Virginis: & reque tam agrestis fastigii tecti 80
 Mirantur, nec res inopes: hæc omnia Vates
 Præcinnisse sciunt olim, & placuisse beatam
 Pauperiem Regi. Dein mystica munera porgunt
 Quisque suum: myrrha mortem, & crudelia quæque
 Ultra amplexurum agnoscent: rursumque *Sabeo* 85
 Thure Deum: Regemque auro, obsequioque fatentur.
 (b) Plaudite quas oriens, & quas asslavit anhelis
 Sol moriturus equis, una omnes plaudite gentes.
 Vos designabant, pro vobis dona ferebant
 Illi *Arabum* Reges: expressa in imagine jamtum 90
 Vos hominem, Regem, atque Deum coluistis Jesum
 Nascentem. Vos tum stella, vos lumine factis,
 Vos, cum vagitus primos dabat ille, vocabat.
 Ignotus vobis olim Deus, ecce videndum
 Exhibuit sese, & manifesto in lumine totus 95
 (c) Est coram. Lux nunc estis; tenebræque fuisistis.

M

Si-

- (a) Et intrantes domum invenerunt Puerum cum Maria Matre
 ejus, & præcidentes adoraverunt eum: Et aperitis thesauris
 suis, obtulerunt ei munera aurum, & myrram. Ibid.
 v. 11. Dabitur ei de auro Arabiæ. Pl. 71. v. 15.
 (b) Omnes gentes plaudite manibus, jubilate Deo in voce exul-
 tationis. Pl. 46. v. 1.
 (c) Eratis aliquando tenebræ; nunc autem lux in Domino. Ad
 Ephes. 5. v. 8.

SIGNUM CUI CONTRADICETUR.

Eccē positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum, cui contradicetur.

Lucæ 2. v. 34.

CARMEN XXVI.

AD templum, læva gestans, ad pectora præsum
Dulce iocus infantem Puerum, dextraque gemellas
Lacteolæque ferens, Matrum de more columbas
Pauperiorum, it Virgo Parens, sine labe pudoris
Enixa, atque adeo non illi obnoxia legi.

It tamen, & quamvis communi lege soluti

(a) Et Puer, & Mater; legi ultro paret uterque,
Ut Pueri est Mater, Matricæ simillima proles.

Intrañt occurrit cano venerabilis ævo,

Et pietate senex: quem Sanctus desuper aura
Spiritus allabens, pulchris impleverat olim

(b) Promissis: non ante, diem, non lumina morte
Clasurum, quam vidisset, quem sæcula retro

Quem suspirabant tot prisca oracula Vatum.
Ergo ubi adesse Deum, propioraque numina sensit;

Irruit impatiens, Puerumque tremantibus ulnis

Exceptum strigens arcte, amplexanque subinde,

Et largo fletu ora rigans, incanaque menta,

Vaticinanque, ut erat divino percitus æstro;

Ægre has, multa inter rupit suspiria, voces;

Ergone

(a) Tulerat illius in Jerusalem, ut sisterent cum Domino...
Et ut darent hostiam... per turturum, aut duos pullas columbarum. Luc. 2. v. 22. & 24.

(b) Nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum tuum
in pace: quia viderunt oculi mei salutem tuam, quod præfissi
ante faciem omnium populorum, lumen ad revelationem gentium,
& gloriam plebis tue Israel. lb. 2 v. 29. ad 32.

Ergone jam tandem venisti, oculisque meismet
Vidi ego te, expectata diu lux alma, salusque
Orbis, & Isaacum immortalis gloria gentis?
Hæc ego defessam ætatem, tristementem senectam,
Hæc sustentabam spe longæ tædiæ vitæ.

Magnifice implesti tua tu promissa beata
(a) Summe Pater: nunc dimitte, & me corporis hujus
(Quando aliud nihil est, quod sperem ultra) exue vinculis.

Et quam te memorem, Virgo, quæ sola salutem

Tam suspiratam peperisti sospita terris!

Eccē hic in vitam, in mortemque etiam, inque ruinam

Multorum Puer est positus, positus quasi signum

In jaculum: ferroque hæc, hæc armata veneno

Spicula torquebunt. Contradicetur iuique.

Tu quoque magna Parens, cladis pars magna futura es.

Tempus erit, tibi cum crudelis ad intona adactus

Viscera, dilaniet, præcordiaque hauriat ensis.

Et fuit hæc postrema senis, postremaque cygni

(b) Vox; ac demittens quasi concedentia somno

Lumina; mox placida, optataque ibi morte quievit.

Nec mora: facta fides jamtum distictis, minisque.

(c) Delusum sese Herodes; quos mente furores

Hæcenus arcanos obduxerat, impius omnes

Effudit. Sicut stridens, tumidisque repente,

Seque ipso major, mille undique, & undique tela

Apparat, & furis æccensibus concutit Histrix.

Aut tanquam lætitans herboso gramine testas

Propter aquam; tandem calcatus, & improbus ira

M 2

(a) Et dixit ad Mariam Matrem ejus: Ecce hic &c. Et tuam
ipsum animum prætransiit gladius. lbid. v. 35.
(b) Ita Menolog. Gregorian. Vido Benedic. XIV. in festo Purificat.
(c) Tunc Herodes videns quantum illud est a Magis iratus est
valde. Matth. 2. v. 6.

Sibilat, & caput, & furialia pectora *Serpens* 30
 Arduus in caelum attollens, late omnia tabo
 Inficit exitiali, omnesque interficit herbas,
 Et calice exortos flores vix, enecat omnes.

(a) Horrendum! Pueros annis retro inde duobus
 In *Bethlem*, pagisque etiam, villisque propinquis 35
 Natos transfidigi, ferroque absumier omnes
 Iussit; inundarique insontem sanguine cunas.

(f) Vox in *Rama* audita est, lamentatioque ingens
Rachel. Amisissos primo ipso in limine vitæ
 Perpetuum luget foetus: & ab ubere raptos 60
 Anxia conquirens frustra, solatia nulla
 Ausit, & immoritur luctu: quia nullibi jam sunt.

Barbare, crudelis, multoque immanior hydriæ,
 Aspidibusque soporiferis, turdisque, & Hyæna
 Singuolentior, & Crocodilo. Tantulane atas, 65
 Quæ Penos etiam potuit lenire Leones;

Visa tibi apta suo involvi, mergique cruore?
 Impie mentis ubi es? Cæloni indigere bellum
 Audes? Cui cælum famulatur, sidera subsunt;
 Huic tu speras immaturam accedere mortem 70
 Nolenti? Incausum furis. Hunc tu perdere ferro
 Unum non poteris, quem demens, quem petis unum
 Excidio tanto, Deus est, & cum volet ille,
 Cumque ab Divino sibi credita munera Patre

(d) Implevit, surdisque aures, & lumina cæcis 75
 (d) Inciderit, tumululique vocata cadavera, magno

Im.

(a) Et mittens occidit omnes pueros, qui erant in *Bethlem*, & omnibus finibus ejus o. v. imatu, & infra, secundum tempus quod exquiserat e. Magis Ibid.

(b) Vox in *Rama* audita est, ploratus, & ululatus multus: *Rachel* plorans filios suos, & noluit consolari quia non sunt. Ibid. v. 18. & Jer. 31. v. 15.

(c) Aperientur oculi caecorum, & aures surdorum patebunt. II. 35. v. 5.

(d) In resurrectionem multorum. Luc. 2. v. 34.

Imperio superas iterum revocavit ad auras,
 (a) Intuleritque novam lucem, nova fœdera mundo;
 Tum demum, nam mortales ideo induit artus,
 Tum jam sponte sua, omnes nos, veterumque Parentum 80
 Antiqua labem largo lavet amœ cruoris.

Nunc autem, morti, quantumlibet omnia veritas,
 Quamvis millenos contra illum strinxeris ences;
 Necdum maturus, necdum est obnoxius Infans.
 At te jam viventem etiam sibi pabula vermes 85
 Obscœni addicent: ignisque introrsus obortus
 Viscera consumet, tundens: animamque ferinam
 Efflabis, fontes aovis horror iturus ad umbras.

Interea fuge chære Puer, fuge Regia Virgo,
 Inque sinu abscondens Puerum pluviz inscisa regna, 90
 (b) *Hermopolimque* pete. Hoc demissus ab æthere penus

(c) Nuntius admonuit *Joseph*, cui munia Patris
 Ipse gerenda dedit Pater, adlegitque futurum
 Exsilio comitemque viæ, comitemque laboris.
 I gemebunda Parens, i Virgo, assuesce dolori 95
 Jam nunc, & gladio: nam te graviora manebunt
 Vulnera. Quæ nunc orta cito subsidet, & ultro

(d) Ponet tempestas: ex *Ægypto*que vocatum
 Infantem (utrumque hoc oracula sancta canebant)
 (e) Excipiet reducem *Galilea*, & *Nazara* tellus. 100
 Post ubi jam pueri firmata adoleverit ætas,

Et bis jam senos dulces tecum egerit annos;
 Rursus inundabunt lacrimæ, & nova vulnera libans
 Tentabit rursus tua tum præcordia mucro.

Nam *Solyms* reditura domum, atque emensa diei 105

M 3

To.

(a) Dedit te in fœdus populi, in lucem gentium. Isa. 42. v. 6.

(b) Vide *Calmet* Lib. 7. Hist. Vet. & Nov. Testam.

(c) Accipe Puerum, & Matrem ejus, & fuge in *Ægyptum*.

Matth. 2. v. 13.

(d) Ex *Ægypto* vocavi filium meum. Ibid. v. 15.

(e) Quoniam *Nazareus* vocabitur. Ibid. v. ult.

Totum iter, ereptum ignaræ, amissumque dolore
 Ingenti agnosces Puerum: & vestigia retro
 Observata leges, scitaberis anxia: nunquid
 Inter cognatos comes additus iverit ille?
 Anne labore vix fessus, fortasse reledit? 110
 Sicubine abductus-variarum errore viarum?
 Jamque dies, alterque dies, claudentur, & alter,
 Et totidem insomnes inter suspiria noctes;
 [a] Cum tandem in templo, attonita auscultante corona
 Doctorum, invenies, prisorum oracula Vatum 115
 Percunctantem ultro, atque ignaros inde docentem,
 Melligenisque alta irrupentem in pectora dictis.
 O ut tum, Mater, tibi jam, & qui munia *Joseph*
 Patris agit, conversi aberant in gaudia luctus!
 At majora manent te vulnere, & altius enis 120
 Viscera transadiget: capulo tenus abditus olim
 Hærebit totus. Neque tum cum conjuge sancto
 Fas, ut nunc, curam, aut partiri, Virgo dolorem.
 Vera nimis, gravius senis in te dicta recurrit.

SUBDITUS ILLIS.

Et erat subditus illis. Lucæ 2. v. 51.

CARMEN XXVII.

EN quid agam? Attonitus, præsetne filere, loquine?
 Hæreo. Triginta annorum, quos egit Jesus
 Carne Deus nostra indutus (mirabile dictu!)
 Hi sunt annales, duo verba hæc: *Subditus illis*.
 Abditus ille domi, conclusus paupere tecto, 5
 Obsc.

- (a) Et factum est post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio Doctorum audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui eum audiebant super prædicationem & responsis ejus. Ibid. v. 46. & 47.

Obsequio (dicamne hoc?) servitioque Parentum
 Intentus, neque præterea dum cognitus ulli;
 (a) Filius esse humilis fabri, ac de millibus unus
 Esse putabatur, manibusque perinde laborem
 Ipse exercebat, quasi fabri filius esset, 10
 Curvabatque humeros lignis, & ligna dolabat.
 Nec putat indignum hoc manibus, quibus omnia jamtum
 (b) Omnipotens dederat Pater, & fabrilis pensa
 (c) Scilicet ille subit, per quem sunt omnia facta.
 Uique adeo obscurus Deus, ignotulque latebat! 15
 Qualis *Erythrææ*, qualis *Garamantidos* undæ
 Egregium decus, obscura latet abdita concha
 Gemma, futura & honos olim, Regumque corona,
 Et tamen illa jacet, meritos neque poscit honores.
 Aut veluti assurgens pater *Apenninus* ad auras, 20
 Quantumvis toto miscet se vertice cælo;
 Nube peregrina, atque alio vestitus amictu
 Quantum erat fugit ex oculis: mera nubila cenet
 Aspicere ignarus rerum procul usque viator.
 Quorsum me stupor abripuit? Villissima quæque 25
 Ad rem infinitam frustra hæc componere tento.
 Ipsum ipsi (hoc unum fas est) componere pergo.
 (d) Præsepe excepit natum; miserabilis infans
 Esse videbatur, pauper, rerum omnium egenus;
 Sed tamen esse Deum testantur, & æthera cauto 30
 (c) Cælicolæ complent, miscentque, agitantque choreas:

M 4

Pa-

- (a) Nanne hic est fabri filius? Matth. 13. v. 55.
 (b) Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus. Joan. 13. v. 3.
 (c) Omnia per ipsum facta sunt. Joan. 1. v. 3. Quem constituit hæredem universorum, per quem fecit & sæcula. Ad Hebr. 1. v. 2.
 (d) Reclinavit enim in præsepio. Luc. 2. v. 7.
 (e) Facta est cum Angelo multitudine militiæ caelestis laudentium Deum. Ibid. v. 13.

- [a] Pastoresque vocant parvi ad cunabula nati:
Et nova prorumpens, nova fundens sidera cælum,
(b) Evocat, & stella ab regis adducit *Eois*
Ternos tergemina allaturos munera Reges. 35
(c) Vel tum, cum tanquam reus, & sceleratus, & inter
Latrones geminos hinc inde, manusque pedesque
Confossus, mortem infamem amplectetur Jesus;
(d) Cum moriente, volat quoque Sol comes ire, morique:
Et gemitum dabit imensum, & vix non ruet orbis: 40
Exspirare, morique Deum vel saxa loquentur.
Nunc autem nusquam apparet Deus. Undique totus
Deliruit, specie obscura, obscurisque latebris
Abditus. Humanis nulla hic admixta refugient
Prodigia. Indicio nullo Deus eminet. Unum hoc 45
Eminet, hoc unum præsert: *Subditus illis*.
(e) Rex erat, & Regum supremus, & arbiter orbis.
At nusquam Regum pompa illi, insignia nulla.
Non sceptrum, aut diadema gerit: non alta superbo
Marmore, non ostro constrata palatia surgunt. 50
Non illum crebræ excubite, despectus phœnices
Circumstant, aut armata statione coronant.
Quotcumque aspicias, credas de millibus unum;
Non plus: ligna dolat: Matri officiosus obicit,
Ac *Joseph*: totusque apparet *Subditus illis*. 55

Lux

- [1] Pastores loquebantur ad invicem: Transamus usque ad Bethlem, & videmus hoc verbum quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Ibid. v. 15.
(b) Ambulabant gentes in lumine tuo, & Reges in splendore auris tui. Ibid. 60. v. 3.
(c) Cum sceleratis reputatus est Ihs. 53. v. ult.
(d) Et erit in isto die, dicit Dominus: occidet Sol in meridie. Amos 8. v. o.
(e) Habet in vestimento, & in femore suo scriptum; Rex Regum, & dominus Dominantium. Apoc. 19. v. 16.

- (a) Lux erat, & tenebras veniebat pellere mundo,
Et monstrare viam, divinum & spargere lumen:
Et narrare palam, & divina arcana docere
Abdita Philoſophis, præſcituque incognita sælis.
Et quondam Puer hæc fecit, munusque Magistri 60
Egit, Doctorum toto admirante senatu.
At nunc abscondit radios, lucemque coercet
Intus, & immensum splendorem obaubit, obumbrat,
Perque annos bene ter deos, auditque, siletque,
Atque oculis hominum nihil est nisi *Subditus illis*. 65
Audisne? Hæc quoque habent divina silentia vocem,
[b] Esse humilem corde, ac mitem (quod nemo profecto
Philosophus) tunc exemplo, dein voce docebat.
(c) Esse Deo similes (proh quanta superbia, quamque
Infana?) humani generis volvere Parentes 70
Primi. Ex illo eadem vesera superbia fudit
Sese, ac famosa, & tumida caligine circum
Mortales cinxit. Tristissima origo malorum
(d) Hæc erat. Huic Jesus exemplo, ac voce mederi;
Sed prius exemplo vult, exemploque Magistrum 75
Se dat inauditæ, neque dum dicte hæcenas ulli
Doctrinæ: voluitque Deus despectus haberi
Passum, & ceteri quasi fabri filius esset.
Primus homo, oblitus se hominem, Deus esse volebat.
At Deus humana specie se, & corpore totum 80
[c] Abscondit: nec se esse Deum meminisse videtur.
Hæc tulit ille illi primæ medicamina culpe
Di.

- (a) Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Joan. 1. v. 9.
(b) Distite a me, quia misis sum & humilis corde. Matt. 11. v. 29.
(c) Eratis sicut dii. Gen. 3. v. 5.
(d) Initium omnis peccati est superbia. Eccl. 10. v. 15. In ipsa, initium sumpsit omnis perditio. Tob. 4. v. 14.
(e) In similitudinem hominum factus, & habitus innocentis ut homo Ad Philip. 2. v. 7.

Digna Deo. Nulla est proflus medicabilis arte,
Sicut non tulerit tanta hæc medicina salutem.
Tu quis es, aut quorsum te effers, quorsumve superbis? 8;
Ecce homo, & ecce Deus submissus, *Subditus illis.*

LUX MUNDI.

Ego sum Lux Mundi. Joan. 8. v. 12.

CARMEN XXVIII.

Ignotus dudum; tandem *Jordanis* ad undas
Ostendit sese. Sed adhuc caligine luci
Permixa, vult lustrari, vult flumine tingi:
Et jam se ostendens, etiamnum sed abdit Jesus.
Nec dum, quis latuit totas bene dispulit umbras. 5
Non secus ac cæli cum primi albescere tractus.
Incipiunt, surgit sensim, nec tota repente
Lux oritur: nec tantum oculi præferre nitorem
Assueti tenebris possent. Affinia nocti
Obscurum quid habent creperæ primordia lucis. 10
At cælum interea, ac de cælo audita sonora
Vox, confessa Deum, tandem claravit Jesum,
Quæque illi supra caput adstitit [almus ab alto
(b) Spiritus hæc specie veniens] delapsa columba.
Atque Deum Trium, tum demum innotuit esse: 15
De cælo auditi primum Genitusque, Paterque.
Tantam lux oriens Jesus lucem attulit orbi.
Sensit *Jordanes* sua muneræ, nec capit ultra
Jam se, nec ripis, nec jam se continet alveo

Spa

- (a) Venit Jesus in Galilæa in Jordanem ad Joannem ut baptizaretur ab eo. Matth. 3. v. 13.
(b) Et descendit Spiritus Sanctus corporali specie, sicut columba in ipsam. Luc. 3. v. 22. Et ecce vox de cælis dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Matth. 3. v. 17.

Spumeus. Attollens viridi oblita cornua musco 20
Ferver, & arrectis, iterumque cadentibus undis,
Exultatque vadis, assentaturque, favetque.
Quos sibi laudari audierat jam spernit *Axarem*,
Et decantatum perplexa ab origine *Nilum*:
Spernit & *Euphratem*, & *Tigrim*, fastuque tumentem 25
[a] *Eridanum*, quamvis ausum se tollere cælo,
Quamvis fluviorum Regem se dicere suctum.
Senferat exortam lucem, qui regna profunda
Torquet, & imperium tenebrarum, animasque nefandas:
Prorumpensque nigris, & noctipotentibus antris; 30
Extulit infandum caput in cælumque, Deumque.
Longa, procul monte abducto, noctisque dieique
Orando assiduus, tulerat jejunia Jesus.
[b] Et sentire famem voluit, voluitque docere 35
Nos, exemplo, hostem antiquum, immanemque domare.
Adstitit hic, lapidemque manu protendit, & : cja
Si Deus es [dubitabat enim] dic ut lapis iste
Sit jamnum panis. Scriptum est, subjunxit Jesus,
[c] Sustentari hominem sancto, quod manat ab ore 40
Divino, verbo; neque solo vivere pane.
Fractus erat; neque desiluit tamen improbus hostis.
Abreptum, excello templi summoque locavit
Vertice: & hinc inquit, pronam te mitte deorsum:
Quandoquidem cæli Aligeris Deus ipse jubebit, 45
Ut scriptum est, te sustineant, ne forte cruentes,
Offendatve pedem ad lapidem. Sic ille maligne
Scripturas ausus primus corrumpere. Jesus

Erro-

- (a) Eridanus una e constellationibus, ut ajunt, caelestibus in parte Australi.
(b) Cum jejunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esurivit. Matth. 4. v. 2. Tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Ad Hebr. 4. v. 15.
(c) Scriptum est, non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Matt. 4. v. 4.

Errorem emendans: Dominum tentare nefas est,
 (a) Inquit: & hoc etiam scriptum est. Sed perstitit audax
 Insidiator: & ad Montis fastigia raptum
 Momento: ostendens illi regna omnia Mundi:
 Hæc tibi cuncta, inquit, dabo mox; si pronus a dorso
 [b] Me. Jesus vero: I retro, longeque recede
 Perfide. Qui Deus est unus, Dominusque supremus
 Solus adorandus. Tum vero exterritus hostis:
 Et caudam pavitantem utero, inter crura, pedesque
 Committens: caput obnubit, penitusque profunda,
 Multa gemens ignominiam, sese abdidit umbris.
 [c] Tanc autem Algeris famulis, cælique ministris
 Accitis; tandem jejunia solvit Jesus.
 [d] Discipulos legit bis fenos, retia tantum
 Nescere, & assuetos indagine cingere pisces.
 Non jam divitiis, atavilve, aut artibus ullis
 Ingeniis, non doctrinæ, ingenivve decoros
 Fama, non suadæ, aut facundæ munere liuguz.
 Hos tamen, hos Orbis fieri jubet ille Magistros.
 (e) Vos lux Mundi stis dixit, fecitque perinde
 Ac dixit. Vocem exaudivit, factaque lux est.
 Obscuro illi homines facti clarissima Mundi
 Lumina, divinx sparserunt munera lucis
 Undique: quæque diu, longe lateque per Orbem
 Regnabant ubivis tenebras, noctemque fugarunt.
 Qualis cælestes inter pulcherrimos ignes
 Auroram incæpitat seram, nitidusque resulget

Luti-

- (a) Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. Ib. v. 7.
 (b) Vade Satana: scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies. Ibid. v. 10.
 (c) Et ecce Angeli accesserunt. & ministrabant ei. Ibid. v. 11.
 (d) Eleget audierunt. Luc. 6. v. 13. Erant enim piscatores. Matth. 4. v. 18.
 (e) Vos stis lux mundi. Matth. 5. v. 14. Dixit de cæcis in lucem splende scere 2. ad Cor. 4. v. 6.

Lucifer; ille tamen rudis est, & terrea moles:
 Totam ab Sole suum trahit ille, bibitque nitorem.
 Quin desperata penitus caligine meris
 (a) Ignotam primus lucem impertivit Jesus.
 Nempe oculis, qui natives, nimiumque sequaces
 Ex utero ferum Matris traxere tenebras,
 Qui nihil [ah!] poterant, præterquam flere, nec ullos
 Gustarent unquam jucundi luminis haustus;
 Perpetuis vivi tenebris, quasi morte sepulti.
 Tot retro sacris, quamvis excusserat umbras
 Mortis nonnemo; nemo has excusserat umbras.
 Cæcigenorum oculis superaddere, & indere lucem,
 [b] Ulque recensendo prima inde ab origine Mundi,
 Nulla unquam audierat tale hoc, nec viderat ætas.
 Exigua hæc. Multo Jesus majora parabat
 [c] Munera, Divino ut lustraret lumine mentes
 Venerat. Huic operi intentus (mirabile dictu!)
 (d) Nec sibi tam charæ Matris meminisse videtur.
 Hoc agit, huic operi incumbit. Per castra, per urbes,
 Qua se Jordanes fundit circumque, supraque,
 Quaque Palestine contra, Mare litora torquet,
 [e] Itque, reditque viam. In monte, in convallibus imis,
 In templo; in trivivisque etiam, per compita sæpe,
 Perque vias passim lucem accenditque, docetque.
 [f] Undique convenere omnes audire docentem, Nec

(1) Ut aperies oculos caecorum. Isa. 42. v. 7.

(2) A seculo non est audient, quis quis aperuit oculos caeci nati. Joan. 9. v. 32.

(3) Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Luc. 2. v. 79.

(4) Quæ est Mater mea? Matth. 12. v. 48.

(5) Et circumibat Jesus omnes civitates, & castella docens in synagogis eorum, & prædicans Matth. 9. v. 35.

(6) Et sequabatur eum turba, & comprimebant eum. Marc. 5. v. 24.

(7) Et sequabatur eum turba, & comprimebant eum. Marc. 5. v. 25.

Nec cibo ali finit interdum circumfusa turba. 100
 Ante chaos deforme erat orbis, & omnia densis
 Obvolvabantur, turbabanturque tenebris.
 Devenere homines fabri, artificesque deorum.
 (a) Et qui dimidium lignum combusserat igni;
 Lignum dimidium, manuumque opera ipsa suarum, 105
 Degener, & tota obbrutefecit mente, putabat
 Esse deos. Vix *Philosophi*, vix unus, & alter
 Agnorant Unum; sed turpiter hi quoque multa
 (b) Namina adorabant. Ierant per devia cæci,
 Cæcorumque duces fuerant cum *Socrate*, *Zeno*, 110
Pythagoras, *Plato*, *Aristoteles*, quæ nomina magna
 Inflatas adeo crepitabat *Græcia* buccis.
 Nam constare Deum, veluti nos, corpore quodam
 Censebant; nec quid tandem, quid *Spiritus* esset,
 Cognorant illi satis, aut confinia iusti, 115
 Injustique, unus potuit sat cernere quisquam.
 Nemo unus regere, & recte componere mores
 Evault. Quæ recta quidem bene multa docebant,
 Turpibus, & crebris erroribus incestabant.
 Ac veluti manibus puerorum turbo, flagello 120
 Percutis, incertis subsultans saltibus errat,
 Et redit unde abiit, rursusque repente recedit,
 Ancipitemque trahit gyrum erro, stareque necit:
 Sic insonantes, varique, leveisque seruntur
Philosophi, nusquam tandem consistere certi. 125
 Nunc animos nullo perimi, neque posse resolvi
 Interitu, nullis cum consent partibus: ajunt:
 Mox autem super hoc titubant, misereque vacillant.

Nunc

- (a) Medium ejus combussit igni. . . reliquum autem ejus deum fecit. *Id. 45. v. 16.* Opus manuum suarum adoraverunt. *Id. 2. v. 8.*
 (b) Cum cognovissent Deum; non sicut Deum glorificaverunt. *Ad Rom. 1. v. 21.* Et colerunt, & servierunt creature potius quam Creatori. *Ibid. v. 25.*

Nunc humana regi cura, certoque deorum
 Consilio, nunc consilium intercedere nullum, 130
Nec curare Deum credunt mortalita quæquam;
 Sed furdi immoto volvi omnia tramite fati;
 Aut contra instabili temere impelli omnia casu.
 Et modo condemnant, modo laudant qui sibi mortem
 Conscivere ipsi, fagerent ut tædia vitæ; 135
 Nunc super hoc titubant, solita & vertigine rapti,
 Ambiguos semper circumvolvuntur in orbem.
 (a) *Philosophis* puer est, & anus sapientior illis
 Omnibus, ex quo Orbi vox est audita Magistri
 (b) Divini. Ille novi sanxit pia fœdera amoris. 140
 (c) Inferosque ipsos inimicos justis amari;
 Quos odisse erat & virtus, & gloria quondam
 Barbara; nec satis est adeo ignovisse. Magister
 Vult, bene item factis odia, & malefacta rependi.
 Rursus, quod fieri passim sine more solebat, 145
 (d) Ecclio vetuit, dein vincla jugalia solvi.
 Crimen adulterii admitti [execrabile crimen!]
 (e) Vel solo intuitu, solaque cupidine mentis,
 Admonuit. Tantum potuit vesana nocere
 Corde latens, solisque oculis grassata libido! 150
 (f) Pauperibus cælum addixit, contraque negavit
 Hoc fore divitibus facile, & proclivius esse

Ad-

- (a) *Univasas filias tuas dolo a Domino. Isa. 54. v. 13.*
 (b) *Mandatam novum do vobis, ut diligatis inimicem, sic ut dilexi vos. Joan. 13. v. 34.*
 (c) *Diligite inimicos vestros, & benefacite his qui oderunt vos. Matth. 5. v. 44.*
 (d) *Qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit mæchatur, & qui dimissam a viro ducit, mæchatur. Luc. 16. v. 18.*
 (e) *Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam mæchatur est eam in corde suo. Matth. 5. v. 28.*
 (f) *Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Mat. h. 5. v. 3.* Facilius est Camelum per foramen acus introire, quam divitem intrare in regnum celorum. *Luc. 18. v. 25.*

- Addidit, interea, & per acum tranfire *Camelum*.
 (a) Discipulos omnes post se iubet ire, crucemque Ferre humeris. Qui detrectans portare reculat; 155
 Hunc negat esse suum. Pleno vocat ore beatos
 (b) Qui lugent, qui nil meriti, patiuntur acerba,
 Et mala multa. Ingens caelo his est, altaque merces.
 Insipienti alapam porgi patienter, & ultro
 [c] Vult aliam necdum percussam verbere malam. 160
 Interea, vult ille, suos contemnere mortem
 Impavidos; & non illos, qui perdere ferro
 [d] Corpora, de se ultro demum peritura; sed illum,
 Qui potis est animas etiam multare, timendum,
 Cumque animas æternis corpus quoque tundere flammis. 165
 [e] Edicir: *Mosis* cathedram, sedemque verendam,
 Vel cum Scriba aliquis sedet, indignusque sedere est.
 (f) Vult: qui præcedit, maiorque est, ceu minor esset,
 Se gerere, & nullo inflari, aut turgescere fastu.
 [g] Siquid cui dederit, liquid bene dextera fecit; 170
 Non vult germanam, non vult id scire sinistram.

Quod.

- (a) Si quis vult post me venire abneget semetipsum: & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Luc. 9. v. 23. Qui non habulet crucem suam, & sequitur me: non potest meus esse discipulus. Luc. 14. v. 27.
 (b) Beati qui lugent. Matth. 5. v. 5. Beati estis cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omnia mala adversum vos mentientes, propter me. Ib. v. 11. & 12.
 (c) Si quis te percusserit in dextram maxillam tuam, præbe illi & alteram. Ibid. v. 39.
 (d) Nalite timere eos, qui occidunt corpus... sed potius timeate eam, qui potest, & animam, & corpus perdere in gehennam. Matth. 10. v. 28.
 (e) Super cathedram *Mosis* sederunt Scribae, & Pharisei. Omnis ergo quacumque dixerint vobis, servate. Matth. v. 23. 1. & 2.
 [f] Qui maior est in vobis fiat sicut minor, & qui præcessit ut sicut ministrator. Luc. 22. v. 26.
 [g] Te autem faciente elemosinam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Matth. 6. v. 3.

- (a) Quodque unum, laudem, pompam virtutis amabant
Philosopphi; condemnavit, longæque removit.
 (b) Ille orare Deum rite, assidue precari
 Nos docuit, nosque instituit (quod nemo suapte 175
 (c) Auderet) non tam Dominum; quam dicite Patrem.
 (d) Orbis non caperet libros, siquis modo posset
 Scribere quæ docuit, quæ fecit & omnia Jesus.
 Nox erat, & tenebris involverat omnia: flammæ
 Sidereæ caelo vixdum, timideque micabant, 180
 Cum Jesus tres discipulos, quæ seve solebat
 Plus indulgere, arcanos & credere sensus,
 In montem secum abducit, de moreque Patrem
 Orabat. Sed enim sublimis in æera raptus,
 Fulgorem immensum, ingenitum, quamque intus alebat 185
 Impulit, explicuitque, & tum prorumpere lucem
 (e) Concessit: neque erat jam vultus, nec color idem.
 Fusa videbatur nix antequam texere vestem:
 (f) Inlar Solis erat facies: lux undique totus.
 Qualis erat tum demum apparuit: Alter, & alter 190
 (g) Adstant lateri Vates: qui scilicet olim
 Captivam exemit vinctis, & duxit ab oris
 Isaciadum gentem Phariis, Regemque ferocem
 Contumolavit aquis: & qui trepidantibus auris,
 Flammigero excelsum veclus super æthera curru, 195
 At sermo interea (quis tale hic?) de cruce, deque

N

Com-

- (a) Attendat ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis. Ibid. v. 1.
 (b) Oportet semper orare & non desistere. Luc. 18. v. 1.
 (c) Sic ergo orabit: Pater noster, qui es in caelis. Matth. 6. v. 9.
 (d) Quæ si scribantur per singula, nec ipsum orbivox mundum capere posse eos, qui scribentis sunt libri. Joan. ult. v. ult.
 (e) Et facta est dum oraret species vultus ejus altera. Luc. 9. v. 29.
 (f) Et resplenduit facies ejus sicut Sol: Vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix. Matth. 17. v. 2.
 (g) Et ecce apparuerunt eis Moyses, & Elias cum eo loquentes. Ibid. v. 3.

(a) Complendo *Solymis* excessu. Gloria nempe
Hæc illi est, hæc deticitæ, hoc unum ardet, amatque.

R E X M A N S U E T U S .

Ectæ Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21. v. 5.

G A R M E N X X I X .

Ultra quam dici fas, quam comprehendere mente,
Mansuetus noster Rex est, & mitis Jesus.

Filius ille hominis vulgo cognomine dici
Vult: nec supra hominem, quamquam est Altissimus, effert
Sese. Affabilior nemo, mansuetior alter
Nemo fuit. Regum Rex est, atque Arbiter orbis;
Sed non majestas, non alta potentia frontem

(b) Asperat, aut tristem vultu, aspectuque severum

(c) Reddit. Non ille imperiosam attollere vocem,
Aut majestatem rigido portendere vultu,
Aut aliquem meritis sceleratum dedere morti
Qui mortis dominus, vitæque est. Hanc dedit ille
Multis, at nulli eripuit: nam venerat, Orbem
Pacare, & gravibus vinculis, & carcere victos

(d) In libertatem offerere, afflictisque mederi,
Et recreare, & lugentes solariæ omnes.

Non autem damnare aliquem. Deprensâ recenti
Femina adulterio (quod non nisi morte piandum,

Et

- [a] Et dicebant excessum, quam completurus erat in *Jerusalem*. Luc. 9. v. 31.
[b] Non eris tristes, neque turbulenti. Isa. 42. v. 4.
[c] Non clamabit. . . neque audietur vox ejus foris. Ibid. v. 2.
[d] Misisti me ut moderer contritis corde, & predicarem captivis indulgentiam, & clausis aperitionem. . . ut consolaver omnes lugentes. Isa. 61. v. 1. & 2. & Luc. 4. v. 17. Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. Joa. 3. v. 17.

Et quod terrendum, tumulandumque undique saxis
Crimen erat) vinculis religata adducitur: urgens 20
Accusatores duri, legemque nefandi

Ultricem ostentant sceleris, penamque reposcunt
Sanctam: lapides ultro, citroque minantur.
Et quid tom Judex? Arcana recondita quædam
Nescio quæ, digito, curvans se, in pulvere signat. 25
Et mox confurgens: Primus lapide impetat ille,
Qui sine peccato est vestrum. His quasi fulmine, verbis
Perculli, aut quasi versa retro in te laxa resistent;

(a) Conticuere, abiere omnes. Converter ad illam,
Et queis vincula manus (sic fama est) vincula solvens: 30
Qui te accusabant ubinam suat? Nemone tandem
(b) Te condemnavit? Neque ego; I, respicite periculo,
I salva, i melior, veterumque extingue malorum
Famam, & conscelerari ultra, & peccare deinceps
J. m noli, Ut Rex, utque Auctor, dominusque supremus 35
Legis supplicio exemit, legemque refixit.

Festinat iter *Solymam*, festumque labore
Sidoniam ingrediens urbem, succedere testæ,
Et recipi hospitio, seraque recumbere nocte
(c) Poscebat. Sed inhumari repulere precantem: 40
Nec lassum veriti peregrinum, more fera um,
Arcere, & testum fesso, hospitiumque negare.
(d) Vellent discipuli, descendere fulmine caelo,
Absumique domos, & inhospita moenia flammis.

N. 2

Non

- (a) Audientes autem unus post unum exibant. . . & remansit Jesus, & mulier in medio stans v. 9. Dixit ei: Mulier, ubi sunt qui te accusabant: nemo te condemnavit? v. 10.
(b) Neque ego te condemnabo. Vade, & jam amplius noli peccare. v. 11.
(c) Ei non receperunt eum; quia facies ejus erat euntis in *Jerusalem*. Luc. 9. v. 13.
(d) Domine, vis dicamus, ut ignis descendat de caelo, & consumat illos? v. 54.

(a) Complendo *Solymis* excessu. Gloria nempe
Hæc illi est, hæc deticitæ, hoc unum ardet, amatque.

R E X M A N S U E T U S .

Ectæ Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21. v. 5.

G A R M E N X X I X .

ULtra quam dici fas, quam comprehendere mente,
Mansuetus noster Rex est, & mitis Jesus.

Filius ille hominis vulgo cognomine dici
Vult: nec supra hominem, quamquam est Altissimus, effert
Sese. Affabilior nemo, mansuetior alter
Nemo fuit. Regum Rex est, atque Arbiter orbis;
Sed non majestas, non alta potentia frontem

(b) Asperat, aut tristem vultu, aspectuque severum

(c) Reddit. Non ille imperiosam attollere vocem,
Aut majestatem rigido portendere vultu,
Aut aliquem meritis sceleratum dedere morti
Qui mortis dominus, vitæque est. Hanc dedit ille
Multis, at nulli eripuit: nam venerat, Orbem
Pacare, & gravibus vinculis, & carcere victos

(d) In libertatem offerere, afflictisque mederi,
Et recreare, & lugentes solariæ omnes.

Non autem damnare aliquem. Deprensâ recenti
Femina adulterio (quod non nisi morte piandum,

Et

- [a] Et dicebant excessum, quam completurus erat in *Jerusalem*. Luc. 9. v. 31.
[b] Non eris tristis, neque turbulens. *Isa.* 42. v. 4.
[c] Non clamabit. . . neque audietur vox ejus foris. *Ibid.* v. 2.
[d] Misisti me ut moderer contritis corde, & predicarem captivis indulgentiam, & clausis aperitionem. . . ut consolaver omnes lugentes. *Isa.* 61. v. 1. & 2. & Luc. 4. v. 17. Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. *Joan.* 3. v. 17.

Et quod terrendum, tumulandumque undique saxis
Crimen erat) vinculis religata adducitur: urget 20
Accusatores duri, legemque nefandi

Ultricem ostentant sceleris, penamque reposcunt
Sanctam: lapides ultro, citroque minantur.
Et quid tom Judex? Arcana recondita quædam
Nescio quæ, digito, curvans se, in pulvere signat. 25
Et mox confurgens: Primus lapide impetat ille,
Qui sine peccato est vestrum. His quasi fulmine, verbis
Perculli, aut quasi versa retro in te laxa resistent;

(a) Conticuere, abiere omnes. Converter ad illam,
Et queis vincula manus (sic fama est) vincula solvens: 30
Qui te accusabant ubinam suat? Nemone tandem
(b) Te condemnavit? Neque ego; I, respicite periculo,
I salva, i melior, veterumque extingue malorum
Famam, & conscelerari ultra, & peccare deinceps
J. m noli, Ut Rex, utque Auctor, dominusque supremus 35
Legis supplicio exemit, legemque refixit.

Festinat iter *Solymam*, festumque labore
Sidoniam ingrediens urbem, succedere testæ,
Et recipi hospitio, seraque recumbere nocte
(c) Poscebat. Sed inhumari repulere precantem: 40
Nec lassum veriti peregrinum, more fera um,
Arcere, & testum fesso, hospitiumque negare.
(d) Vellent discipuli, descendere fulmine caelo,
Absumique domos, & inhospita moenia flammis.

N. 2

Non

- (a) Audientes autem unus post unum exibant. . . & remansit solus Jesus, & mulier in medio stans v. 9. Dixit ei: Mulier, ubi sunt qui te accusabant: nemo te condemnavit? v. 10.
(b) Neque ego te condemnabo. Vade, & jam amplius noli peccare. v. 11.
(c) Ei non receperunt eum; quia facies ejus erat euntis in *Jerusalem*. Luc. 9. v. 13.
(d) Domine, vis dicamus, ut ignis descendat de caelo, & consumat illos? v. 54.

- Non tulit hoc dici, & iustas pius obtudit iras 45
 (a) Jესus: Nescitis, inquit, quo vos rapit ardor,
 Quamque mei facit, absimiles, qui ferre salutem,
 Qui fervare animas veni; non perdere morte.
 Sicubi quam possit lucrari, quidquid inepti
 Censores contra oblitperent; neque limina adire; 50
 Nec sceleratorum pierumque accumbere mensis
 Horrescit. Quia *Zachaeo* sese oggerit ultro,
 Qui nempe infando, & male nato fenore partas
 Accumulabat opes. Sed amor fatiatus habendi
 Est, simul ac tantus successit sedibus hospes. 55
 (b) Quae fraude, & furto congesterat; omnia reddit
 Quadrupla: dimidiata sua impertitur egenis.
 Tantum hospes potuit Jესus suadere honorum.
 At (mirum omnino hoc magis est) affabilis ipsi
 Proflibalis fuit: ut piceas extinguere flammis, 60
 Equae volutabro, & gravenlenti abducere caeno
 Posset, & abjecti curam inspirare pudoris.
 Tempus erat, quo Sol medio sublimis Olympo
 Regnat, & excello de culmine fulminat aestus
 Urentes, nemorumque altorum contrahit umbras. 65
 Fervet anhela dies; languent, sitientibus agris,
 Demittuntque caput flores: animalia passim
 Strata jacent, patulisque expirant naribus ignes:
 Et cantu cessant, obmutescuntque volucres.
 (c) Haec ora, ad puteum, & praepter Samaritidis urbis 70
 Mos.

- (a) Et conversus inreparavit illos dicens: Nescitis cujus spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare. v. 35. & 36.
 (b) Sicut autem Zachaeus dixit ad Dominum: Ecce dimidiam honorum meorum dabo pauperibus: & si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum. At Jესus ad eum: Quia hodie salus domus huius facta est. v. 8. & 9.
 (c) Jესus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. Joan. 4. v. 6. Venit mulier de Samaria haurire aquam.

- Mœnia, longum iter emensus, mediique dici
 Sole fatigatus, tandem confedit Jესus.
 Venit & ad fontem vicina ex urbe, prociaci
 Incessu, altivolisque oculis lasciva puella,
 Dextra hydriam, tricalque ferens, de more, sinistra. 75
 Haurerat allatura domum, cum supplice voce
 (a) Imploravit aquam Jესus. At illa superba,
 (b) Quorsum *Judaeus* mihi tu te sistere coram
 Audere, & potum petere a me? Si modo scires
 (c) Qui sum, qui posco; tu a me, fortasse petisses: 80
 Et tibi aquam meliorem ista, vivamque dedissem,
 Multis hinc illinc sermonibus, omnia tandem
 Vicit: & in melius nitus mutavit Jესus.
 Quaeque lupanaris nuper spirabat odorem
 Femina; longe alias casto iam peccore flammis 85
 [d] Excipiens, hydriamque suam, laqueosque relinquens;
 Egit praeconeum Christi, totamque per urbem
 Discurrens; totam Christi inflammavit amore.
 Tu multo felix mage *Magdalena Maria*,
 Ut tu, hilares inter mensas, conviviaeque, audax, 90
 Et bene nunc effrons, irrumpis! Et omnia luctu
 (e) Confundens, lacrimis oneras revoluta, rigisque
 Quos amplexa pedes Jესu: tergisque capillis
 Formolis. Frustra tamen hoc: nam rurlus amaro

N 3

Flu-

- (a) Dicit ei Jესus: Da mihi bibere. v. 7.
 (b) Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu *Judaeus* cum sis, bibere a me possis, quae sum mulier Samaritana? non enim contutur Judaei Samaritanis. v. 9.
 (c) Respondit Jესus & dixit: Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forsitan perisses ad eum, & dedisset tibi aquam vivam. v. 10.
 (d) Reliquit ergo hydriam suam mulier. . . . Est civitate autem illa multis crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris. v. 28. & 39.
 (e) Lacrimis capis rigare pedes ejus, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat. Luc. 9. v. 38.

Flumine, & immenso lacrimarum turbine inundas. 95
Nec te ulque hærentem pedibus, repetitaque dantem
Oscula detrectat, neque designatur Jesus.

- (a) Sed neque quos (frangens alabastrum, nequa superfit
Gutta tibi) pedibus rursus, capitique sedentis
Jesu, thesauros pretiosos, nardi, & amomi, 100
Et casæ, & stæthes manu utraque effundis odores,
Arguet hoc, & perjuris damnabit Judas,
Discipulique alii ignari; at non linquet insolitam
(b) Jesus te. Obstrectatores compefcer, agetque
Pro te stans defensorum: totumque per Orbem, 105
Et quacumque sua expandit Sol lumina, magna
Præconum voce extolli hæc tua facta jubebit.
Perge modo, & jamjam moriturum (namque sepulchrum
(c) Haud poteris) nunc præverte, & nunc unge volentem.
Magna hæc Manuæti Regis documenta; sed ultra 110
Ecce aliud majus. Confossus, pendulus alta
De trabæ tormento, pæna, ritique latronum
Expirans inter sceleratos, undique septus
Hollibus, his ipsis ignosci postulat, & vult:
Excelsas, ignorantæ scisse, Supremos 115
Hæc inter mortis gemitus poscitque, rogatque
(d) Patrem: dum rabidi insultant, & levius hostes
(e) Impia inhumani obtrudunt convicia ad aurem.

Ulsque

- (b) Uloquens nardi spicati pretiosi, & fracto alabastris affudit
super caput ejus. Marc. 14. v. 3.
(b) Quid miræ estis hæc huic mulieri? opus enim bonum operata
est in me... Amen dico vobis, ubicumque predicatum fuerit
hoc evangelium in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit in
memoria ejus. Matth. 26. v. 10. & 13.
(c) Quod habuit hæc, fecit: prævenit unguere corpus meum in
sepulchrum. Marc. 14. v. 8.
(d) Crucifixærent eam, & laterones, unum a dextris & alterum
a sinistris: Jesus autem dicebat: Pater dimitte illis; non enim
sunt scilicet: quid faciunt. Luc. 23. v. 33. & 34.
(e) Et stabat populus spectans, & deridebant eum. v. 35.

Ulsque adeo clemens, ad portentumque benignus,
Ulsque adeo noster Rex est mansuetus Jesus! 120

BONUS PASTOR.

Ego sum bonus Pastor. Joan. 10. v. 11. & 14.

CARMEN XXX.

Equis hic est Libani veniens de vertice, transans
Colles, transiliens montana cacumina Pastor?
Kore madens, & lacteolus, rubicundus & ore,
Quo sine nil dulce est quidquam, neque amabile quidquam.
Telsqua per horrida, per vepreta, per invia laxa, 5
Per scopulosa, per & prærupta, per aspera quæque,
Errabundam, quam ab sese malus abstulit error,
Quærit ovem. Et quamquam tam longo errore viarum
Fessus; nec vultum meminit sudore madentem
Tergere nec Solis furias, æstusque veretur, 10
Nec gelidam noctem, matutinamque pruina,
Nec torvis caelum involventes nubibus imbrës.
Nil sentit. Plenus curarum, plenus amoris,
Interea dum perditæ ovis vestigia lustrat;
Nullum horret, nullum non devorat ille laborem. 15
Sollicitum sic reddit amor. Quotcumque perirent,
Præcipitesque agerentur oves; non pauper, inoplye
Propterea fieret: millenis undique caulis
Sunt illi innumeri tuti cum matribus agni.
Pastorum princeps est, & ditissimus agri, 20
Atque ovium; sed ne percat, sic anxius unam,

N 4

Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles. Cant. 2.
v. 8. Caput meum plenum est rore, & cicutini mei gutta.
noctium. Cant. 5. v. 2.
Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex mil-
libus. Ibid. v. 10.

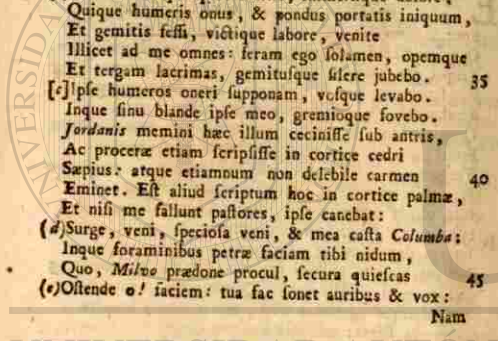
Tanquam sola foret, tanquam non amplius una
 Illi esset, sic ingratis conquirat, amatque.
 (a) Desertis alias, solisque in montibus omnes,
 Tanquam si illarum foret immemor ille, reliquit. 25
 Utque est cantandi, pastorum more, peritus,
 Interdum dulci movet ore, & arundine carmen,
 Si trahat errantem, si forte ad ovile reducat,
 Illiciatque iterum sensum dulcedioe cantus.
 Et memini vocem, nuperque & verba tenebam: 30
 (b) Vos omnes quotquot mœsti, immerisque dolore,
 Quique humeris onus, & pondus portatis iniquum,
 Et gemitis fessi, victique labore, venite
 Illicet ad me omnes: seram ego solamen, opemque
 Et tergam lacrimas, gemitusque silere jubebo. 35
 [c] Ipse humeros oneri supponam, vosque levabo.
 Inque sinu blande ipse meo, gremioque sovebo.
 Jordanis memini hæc illum cecinisse sub antris,
 Ac proceræ etiam scripsisse in cortice cedri
 Sæpius: atque etiamonum non debile carmen 40
 Eminet. Est aliud scriptum hoc in cortice palmæ,
 Et nisi me fallunt passiores, ipse canebat:
 (d) Surge, veni, speciosa veni, & mea casta Columba:
 Inque foraminibus petræ faciam tibi nidum,
 Quo, *Mituo* prædone procul, secura quiescat 45
 (e) Ostende o! faciem: tua fac sonet auribus & vox:
 Nam

- (a) *Nome reliquit nonaginta novem in montibus, & vir dit querere eam, que erravit.* Matt. 18. v. 12.
 (b) *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis & ego reficiam vos.* Matth. 11. v. 18.
 (c) *In brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit.* Is. 40. v. 11.
 (d) *Surge anica mea, speciosa mea, & veni: columba mea in foraminibus petra, in caverna maceria.*
 (e) *Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, & facies tua decora.* Cant. 2. v. 13. & 14.

Nam tua vox est quam dulcis, faciesque decora.
 Currite *Idumæa* teneræ, castæque puellæ,
 Ferteque Pastori divino lilia plenis
 (a) Fiscellis, & narcissos, calthæque, rosasque 50
 Fragrantes, quibus ille suum soletur amorem.
 Ferte & odorifera inter flores *Citria* mala:
 Et succum exprimate, & lymphis, & melle remixtum
 Porgite languenti; siquid fortasse levamen
 Afferat, ardentemque hæc potio mitiget æstum. 55
 (b) Pestis acerba, luesque infanda infecerat omnem,
 Vastabatque gregem. Serpens vaser omnia circum,
 Pascuaque, & fluvios, ipsaque in origine fontis
 Arcano imbuerat tabo, imbueratque veneno.
 Sæpe cadaveribus congesta cadavera, propter 60
 Fiumina, perque vias, perque agros sula jacebant.
 Præterea quasi non strages tanta hæc satis esset;
 (c) Debacchabantur passim furesque, lupique,
 Donec ab athereo descendens vertice Pastor,
 (d) Arcuit a stabulis furesque, luposque rapaces: 65
 Sanavitque gregem, docuitque salubribus undis
 Fonte novo, quem monstravit, quemque extudit ipse,
 (e) Mortiferamque sitim, veteremque avertere pestem.
 Nec satis hoc: oleo fragrantia balsama miscens,
 Quam dederat salientis aquæ vitale lavacrum 70
 Infirmis auxit, confirmavitque salutem.
 Prælagivit, oves ductas errore, suamet
 Sponte petituras mortali intincta veneno

- (a) *Fulcite me floribus, stipate me malis.* Ibid. v. 5.
 (b) *Regnavit mors ab Adam usque ad Moysen etiam in nos.* Ad Rom. 5. v. 14. *In omnes homines mors pertransiit.* Ibid. v. 12.
 (c) *In medio luporum.* Matth. 10. v. 16.
 (d) *Salvabo gregem meum, & non erit ultra in rapinam.* Ezech. 34. v. 22.
 (e) *Agua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Joan. 3. v. 14.

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.M.L.

- Pabula, quasque ater serpens afflaverat herbas.
 Quisque indignari, irascique perire volenti
 Debuerat; tulit huic etiam medicamina morbo 75
 Accersito ultro: quædamque recondita verba
 (a) Pastores docuit, queis & depellere morbos,
 Tabificamque luem confestim abstergere possent.
 Quin, ultra hæc, de cui mala gramina deinde placerent, 80
 Toxicæque illecebris pellacibus illita; sanctam
 (b) De celo allatam Cererem, cerealia liba
 Manducanda dedit, mensisque paravit opimas,
 Queis positæ in tuto confarent vita, salusque.
 Dein ducturus oves meliora ad ovilia, sursum: 85
 Siqua lateret adhuc fortasse recondita labes
 Velleribus, siqua aut forsan vestigia morbi
 Præteriti; delere etiam, sanctoque linitu
 (c) Tergere, candoremque dedit renovare nivalem.
 Et cum mortalem speciem, mortalia membra 90
 Induerit, mortem exoptans, animamque duras
 Pro grege; Pastores, queis danda vicaria curas,
 (d) Sufficit, qui nempe gregis detergere fordes,
 Cælestemque etiam celo deducere panem,
 Sicuti erant docti, verbis, ac voce valerent. 95
 Cumque videret agi in præceptis pecudesque, gregesque
 Impulsos stimulis sine lege parentis amoris;
 Protinus instabilem, variisque, vagumque refrens;
 Firmavit que nutabant socialia jura,
 (e) Mansuramque fidem, & sanctissima sœdera sanxit. 100
 Si.

- (a) Quæcumque solueritis super terram, erunt soluta, & in celo. Matth. 18. v. 18.
 (b) Panem de celo dedit eis manducare. Joan. 6. v. 31. Ut si quis ex ipso manducaverit non moriatur. Ib. v. 50.
 (c) Et si in peccatis sit remittentur ei. Jacob. 5. v. 14.
 (d) Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Joan. 20.
 (e) Præceptum non ego, sed Dominus uxorem a viro non discedere. 1. ad Cor. 7. v. 10.

- (a) Siquis erit, qui te, Pastor dulcissime Jesu,
 Non amet; ille odium mortalibus omnibus, ille
 Fomes inextinctis, tenebrosisque ignibus esto.

TRIUMPHUS.

Ecce Rex tuus venit sedens super pullum asinae. Jo. 12. v. 15.

CARMEN XXXI.

- D E fine (convivet quamquam tibi subditus orbis)
 Define, Roma, tuos jactare superba triumphos,
 Quosque triumphales agis ad Capitolia currus,
 Victricesque tuas ad cælum tollere pompas.
 En major *Solymis* supereminet, itque triumphus. 5
 Non Reges hic (infandum!) post terga revincti
 Squallentes luctu: non auri immensa talenta
 Captiva, aut captivæ urbes: non pompa superba,
 Pompa cruenta, volens hominum data millia morti:
 Nec lugubre rubent, neque torant sanguine palmae. 10
 Omnia lætitiæ spirant hic, omnia ridet.
 Ecce venit Rex mansuetus, venit & sine pompa,
 Pullo *asini* insidens: nam sic prædixerat, olim
 Venturum, totis quingentis amplius annis
 (b) Retro, hæc vaticinans præfago carminis Vates. 15
 Frons, oculi, major mortali gratia vultus,
 Omnia divini portendunt signa decoris.
 Nudus erat vertex: per dorsum a vertice crines,
 Cincinnique ibant sinceri: missa fluebat
 Ad talos, sine futura, contextaque gyro 20
 Uno

- (a) Si quis non amat Dominum nostrum Jesum Christum; sit anathema, Maran Atha. 1. ad Cor. 16. v. 21.
 (b) Zachar. 9. v. 9.

- [a] Uno perpetuo; violalque imitata colore
 Vestis, quam parvo Puero properaverat olim
 Ipsa suis Mater manibus, noctelque, dielque
 Incumbens operi. dein sensim creverat una
 Cum Puero; neque tot lapsos dum fenserat annos. 25
 Effudit sese portis urbs. Quam solet alto
 Fundere se, rupto caelo, spessissimus imber.
 Quacumque incedit, quacumque incedere tentat;
 (b) Detractus humeris venienti sternere vestes
 Certatim accurrunt omnes, illeque vicissim, 30
 Utro uter obsequio impigrior, praevertere, certant,
 Praecipiantque aliis alii sortemque, vicemque.
 Lilia, purpureasque rosas super undique plenis
 Effundunt calathis, & inumbrant aera nimbo,
 (c) Frondes de arboribus, palmas, oleasque virentes, 35
 Quisque suam populatus iter, sternantque, feruntque
 Prae manibus. Credas ipsas incedere silvas:
 Quin ipsas videas ultro ab radicibus imis
 Lauros, ultro etiam submittere culmina palmas,
 Et placide Regi clinare cacumina montes. 40
 Tempus erit, cum submittent *Capitolia* frontem,
 Cum septemgemi curvabunt se quoque colles.
 [d] *Hosanna* Rex de excelso, fate sanguine *David*,
 Clamore immenso ingeminat. Fremit undique plausus
 Undisonus: longe valles, montesque resulant. 45
 Pone sequebatur tanti pars magna triumphii

La.

- (a) Erat autem tunica inconsutilla; desuper contexta per totum. Joan. 19. v. 23.
 (b) Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via. Math. 21. v. 8.
 (c) Alii autem cadebant ramos de arboribus, & sternerant in via. Ibid.
 (d) Turba autem, quae praecedebat, & quae sequebatur, clamabant dicentes: Hosanna Filio David: benedictus, qui venit in nomine Domini: hosanna in altissimis. Ibid. v. 9.

- [c] *Lazarus*. Hunc, nequeunt satiari corda, tuendo.
 Exsequias nuper comitati, & funera testes:
 (a) Nos expiranti additimus, gelidumque cadaver
 Lugubri extulimus planctu, obruimusque sepulchro. 50
 Quatuor ille dies, totidem jam funere noctes
 Mersus erat, gravolentemque exhalabat odorem,
 Pelliferamque lucem circum, mortemque, metumque,
 (b) Sed tamen ad vocem, imperiumque iubentis Jesu
 Exire, exivit, non stans, non viribus usus 55
 Ille suis: sed qualis erat, tumuloque jacebat,
 Subtentus dorso totus, facieque supinas,
 Sindoneque, & circum replicatis undique vinclis
 Funeris: vittisque immobilis, inque volutus.
 Haec illi. Nec multo alii diversa ferebant: 60
 (c) Ut juvenem Matri unigenam, melioribus annis,
 Tum cum prima genis vernabat flore juventa,
 Fato immaturo ereptum, feretroque repositum
 Funereo, tangens feretrum revocaverit Orco,
 Lugenti immensa, improvisaque gaudia Matri. 65
 (d) Ut flenti rursus Matri, Patrique puellam
 Reddidit: & tanquam somno, non morte jaceret:
 Surge puella. Hoc uno, excussit funera, verbo.
 Ut confanguineos lethi, lethumque serentes Di

- (a) Testimonium ergo perhibebat turba, quae erat cum eo quando *Lazarus* vocavit de monumento, & suscitavit eum a mortuis. Joan. 11. v. 17. Jam sciet, quatuoriduanus est enim. Joan. 11. v. 39.
 (b) Vox magna clamavit: *Lazarus* veni foras. Et statim prostratus qui fuerat mortuus, ligatus pedes, & manus instituit, & facies ejus sudario erat ligata. Joan. 11. v. 43. & 44.
 (c) Defunctus essebatur filius unicus Matris *Jesu*. . . Et accessit, & tetigit loculum. Et ait: Adolescens tibi dico, surge. Et resedit qui erat mortuus. Luc. 7. v. 12. 14. & 15.
 (d) Tenens manum ejus clamavit dicens: Puella surge: & reversus est spiritus, & surrexit continuo. Luc. 8. v. 54. & 55.

- (a) Dispulerit passim morbos, febresque, tumentemque 70
Hydropem, insanamque sitim: instatque Diana
Iras fulmineas pacarit, & arida membra.
Tabidaque implevit lusco, implevitque vigore.
Sopitoseque diu, extricaverit illicet artus,
(b) Vixque habiles desudando reptare, repente 75
Fecerit æquato celeres incedere gressu.
(c) Utque elicitarit, compuleritque cruoris
Flumen vel furtim contacta lacinia vestis.
Utque loqui dederit, queis turpe, & inutile pondus
(d) Lingua hærebat iners: & respondere vocanti 80
Indociles, se femineces animaverit aures:
(e) Extinctisque afflans oculis lucemque, diemque,
Nativas etiam plerumque absterferit umbras.
(f) Tumque, ut squammigera illucie, sanieque nefanda
Corpora mandavit passim. Hæc tunc pessima pestis 85
Regnabat; sed erim jamtum pene exulata orbe.
Tartareas etiam pestes irumpere passim
Corporibus miserorum, & iniquam ibi figere sedem
(g) Assuetas, quanto imperio procul egerit, utque
Osten-

- (a) Obtulerunt ei omnes mala habentes, & variis languoribus,
& tormentis comprehensos... & lunaticos, & paralyticos,
& curavit eos. Matth. 4. v. 24.
(b) Claudis ambulans. Matth. 11. v. 5. Tunc salicæ sicut cervus
claudus. Ila. 35. v. 6.
(c) Luc. 8. v. 44.
(d) Surdos fecit audire, & multos loqui. Marc. 7. v. ult. A-
perta erit lingua mutorum. (Ia. 35. v. 6. & aures surdorum
patentur. Ibid. v. 5.)
(e) Cæci vident. Matth. 11. v. 5. Ut aperires oculos cæcorum,
& educeres de convulsionibus victimam de domo carceris sedentem
in tenebris. Ila. 42. v. 7.
(f) Leprosi mundantur, Matth. 11. v. 5., & Luc. 7. v. 22.
(g) Obtulerunt ei multos demonia habentes, & ejiciebat spiri-
tus verbo. Matth. 8. v. 16.

- (a) Auditus gemitus: Venisti (heu!) perdere tu nos? 90
Uodique consurgit clamor: sua munera quisque
Ostentans, ad sese oculos rapiuntque, trahuntque.
Narrabant alii: vidisse per æquoris undas
(b) Tutum ire, & stabili calcantem cæralia passu:
Et colluctantes solitum compescere ventos, 95
(c) Et facere irato tranquilla silentia ponto.
Seque fuisse inter convivas, seque bibisse
Quas (simul ac velle hoc sese tacite inuuit adlans
Mater) mutavit generosa in pocula lymphas.
Interea panes alii, Cerecemque beatam 100
Ostentant, plenas lances, plenosque canistros.
Et: quippe hi panes fuerant; at jussit Jelas
Turbæ hos sufficere innumeræ, fuisseque per herbam
Distribui: simul, ut voluit, simul omnia facta.
(d) Millia quinque hominum longæque, diuque retentam 105
Agrestem, levamque ultro ingluviemque, famemque
Explevit: puerosque etiam, imbellemque sequentem
Turbam. Quantumvis magnas absumere messes
Possent; at panes quinque haud potuerunt. Superfluit
Bis seni expletis grandes, pleneque canistri: 110
Victa famæ spolia hæc nobis pretiosa reliquit.
Hæc illi. Plautus magis increbrescit, & alta
Si cæra pulsantur fremitu, instaurantque triumphum.

- (a) Venisti perdere nos? Marc. 1. v. 24. & Luc. 4. v. 34.
(b) Venit ad eos ambulans super mare. Matth. 14. v. 25.
(c) Impeverunt ventis & mari, & facta est tranquillitas magna.
Matth. 8. v. 16. Joa. 2. a. v. 1. ad 11.
(d) Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. & tolerant
reliquias duodecim cophinas fragmentorum plenas. Manducan-
tium autem fuit numerus quinque millia virorum, exceptis
mulieribus, & parvulis. Matth. 14. v. 20. & 21.

DEUS ABSCONDITUS.

Vere tu es Deus Absconditus. Isa. 45. v. 15.

CARMEN XXXII.

CUM dilexisset sibi quos delegit amicos;
 Mirum, incredibile est quantum dilexit eisdem
 In finem vergens, & jam moriturus Jesus.
 Qua nocte, horribili mox proditione nefandi
 (a) Discipuli, tradendus erat cui venditus hosti,
 E cœna surgens, erat etiam perfidus hosti
 Inter bis senos, iubet illos usque sedere
 Ordine quemque suo: celer ipse, & plenus amore,
 Mittit aquam in pelvim, circum sibi candida cingit
 Lintea, deque genu toto ore, & pectore pronus, 10
 Sollicitus modo aquas manibus, modo lintea tractans;
 Illorum ille lavare pedes, & tergere cepit.
 Hic admirari attonitus, blandique precari,
 Deinde etiam multa Petrus vi tendere contra.
 (b) Tunc lavare pedes: & me cessare quietum 15
 Sperasti? Quorum tu te demittere tantum?
 (c) Tunc mihi? Nunquam per me tibi tale licebit.
 Nil agis o! tu sancte senex, frustra que repugnas.
 Abluet ille pedes, dabit hæc tibi & ultima amoris
 Pignora cara sui, frustra que moraris Amantem. 20
 Et tamen hoc quantum est nihil est. Majora superluc
 Majus

- (a) In qua nocte tradebatur. i. ad Cor. 11. v. 23. Cœna facta, cum diabolus jam misisset in cor, ut traderet illum Judas Simonis Iscariota. Surgit a cœna ponit vestimenta sua, & cum accipisset linteam præcinxit se. Deinde misit aquam in pelvim, & cepit lavare pedes discipulorum & extergere linteo, quo erat præcinctus. Joan. 13. a v. 1. ad 5.
 (b) Et dicit ei Petrus: Domine tu mihi lavas pedes? Ibid. v. 3.
 (c) Non lavabis mihi pedes in æternum. v. 8.

Majus amoris opus parat, & molitur Jesus.

Vox o! vos omnes accerco, & provocho, Amantes!
 Quotquot in Orbe aliquando, nuncve, olimve fuistis.
 Dicite, siquid amor magnum, & memorabile suavitatis
 Moliri, vestros laudando expandite amores.
 Congerite huc etiam quotquot vel Fabula mendax
 Obsitrepit, Historia aut siquos miratur Amantes.
 Quam sunt momenti exigui! quam frigida sordent
 Omnia, divino si componantur amori! 30
 Sordent Euryalus, Nisus: Pyladesque, & Oristes:
 Tyndaridaeque, & Arvide ambo: Patroclusque, & Achilles
 Frigent Mausoli cineres, quos miscuit omnes,
 Vinoque, & mixtos lacrimis carissima conjuax
 Exhaust. Quam majus opus molitur Jesus! 35
 Omnipotens ut erat, potuit plus, plus & amavit.
 Ille intentatam ante viam tentavit, & alto
 Quæsitivique sibi, invenitque in pectore sedem:
 Ingeniosus, inaudito miraculo amoris,
 [a] In panem, in vinum, extollens vocem omnipotentem, 40
 Verbo transformat sese. Cibis esse videtur:
 Et semet manibus gestat, se dividit ipse:
 Infert sese in discipulorum pectora totus,
 Quique Homo, quique Deus; totus sub imagine panis;
 Qualis erat coram, & cunctis sub imagine vini 45
 Totus erat. Latebras interdum querere Amantes,
 Et furtim insculptare solent: placet usque latere,
 (b) Clamque esse. Hunc morem sibi nunc addiscit Jesus:
 Nec putat indignum, nec dedignatur amare
 Hæc tam humiles latebras: faciem de vite liquorum, 50
 Et faciem, exiguam & Cœcerem. Ultra se abdidit ille
 O In

- (a) Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Joan. 6. v. 56. & 57.
 (b) Respicens per fenestras, & prospiciens per cancellos. Cant. 2. versic. 9.

In mica, in puncto, Deus en *Abconditus* hic est:
Audax est; sed enim nunquam aula est Fabula tantum.

Parce precor, Jesu, sine me o! mitissime Jesu,
Succensere tuo, si fas, audent amori.

En quid agis? Necdum tu homines bene nosse videris,
Impium, & ingratum semper genus. Huncmet amorem
Christe tuum, tanquam vana esset fabula, multi,
Heu! multi excipient risu, infandoque cachinno.

Credere portendent alii se, ibuntque frequentes 60
Templa: tuas passim proni sternentur ad aras.

Te coram stabunt; stabunt sed corpore coram;

(a)Mente tamen procul usque aberunt, & nil minus illi,
Quam te, o dulcis Amor, secum tum mente revolvent,
Nonne vides? Alios vel tum meditantur amores, 65
Cum tua templa adeunt, & cum tua sacra frequentant.

Unum nempe tuum illi obliuiscuntur amorem,
Contemnunt te unum. Tamquam vilissima quaque

Tractarent; audent scelerati hæcmet tua sacra
Polluere; & sanctæ polluti accedere mensæ. 70

Ecce modo, immane hoc audei jam perfidus ille,
Quisquis amat, saltem (minimum hoc est) sperat amari.

Tu quid agis? Quorsumque tuos sic perdis amores?
Sed nihil ista movent Jesum: nam plus amat ille,

Quam sumus ingrati, crudeles, perfidi, acerbi 75
Nos homines: neque amasse unquam nos penitet illum

Scilicet ut mater furiatum, meateque captum,
Atque reluctantem gremio fovet anxia genatum,

Deliciasque suas vocat, & mille oscula figit,
Perdita, blanditiisque novas meditatatur, & urget; 80

Ille oculos circum asper volvens, torva tuetur,
Et sputa, & spumas Matri male torquet in ora;

[Sed

(a) *Appropinquat populus iste ore suo: & labiis suis glorificat me; cor autem ejus longe est a me. Isa. 29. v. 13. Matth. 18. v. 8. & March. 7. v. 4.*

Sed necdum pueri Matrem, neque tædet amoris:

(a)Sic nos, multo etiam magis nos dilexit Jesus.

Digredi, & a nobis avelli, & corpore abesse 85
Non tulit; offensæ potius, scelerique scienter

Perfidieque protervorum, opprobriisque patere
Maluit, & tacitus, præsensque obliviam nostram

Adspicere, & graviora etiam, atque infanda subire,
Quæ rabidus contra furor, impietasque parabant. 90

Gulciscit amando, & multiplici præsentia adesse
Vale, ubicunque volet, quoties & voce vocabit,

Et quoties: *hic est* dicet firmo ore Sacerdos
Innumerabilia accumulans portenta, sui que

Oblitus, totusque sus duntaxat amori 95
Intentus, nostro sese committit habendum

Arbitrio. Hæc eadem, quæ feci, & vos facite, inquit
(b)Quandocumque animus feret, & mihi amica voluntas:

Et memores estote mei. Quis talia fundo
Explicet, aut verbis immentum hunc æquet amorem? 100

Ecce & ego, quot sunt hominum, & ei indignissimus unus.
Vix ego, vix, inquam, tono dam sanctissima verba;

Protinus & panis perit, & fit corpus Jesu:
Illicet, & vinum nullum est, sed sanguis Jesu:

Solaque jam superest mera vini, & panis imago. 105
Quantus amor! Quantus! Proh sanctum nomen *Amoris*

Ulque profanatum! Nunc demum, quid sit *amare*,
Agnosco. Solus nempe o! sincerus amator

Tu Jesu, & *vere Deus* alte *Abconditus* es tu.

(a) *Quomodo situi Mater blandiatur, ita ego consolaber vos. Isa. 66. v. 13.*

(b) *Hæc facite in meam commemorationem. Luc. 22. v. 19 & 1. ad Cor. 11. v. 24.*

M E R O R :

Anxius est super me spiritus meus: in me conturbatum est cor meum. Pl. 142. v. 4.

CARMEN XXXIII.

Protinus exurgens, in montem, ubi ducere noctes, Orando, insomnes solitus, contendit Jesus.

Horridior solito nox, & magis nigra tegebat Omnia. Terrorem augere, & stillare cruorem Luna videbatur, funesta, & lurida vultu. Ibant discipuli pavidi, tristesque, nefandam Perfidiâ Juda edocti, tacitique Magistrum Cuncti aspexerant flentes, lacrimisque dolorem Explebant. Jesus illis ventura recensens:

(a) Vos inquit, vox nocte ista, ut Pastore perempto, 10
Dispergantur oves gregis, abscedetis, & omnes.
Conturbabimini, perterriti abibitis omnes.
Sed ne despondete animum: ipse a morte reductus
Præcedam vos in Galileam, & semper amabo
Vos. Haud consentit Petrus his: animosus, & audax, 15
Quoque erat ingenti erga Jesum abreptus amore.

(b) Quicquid agant alii; me nulla pericula, nulli
Terroris abs te avellent. Per tela, per hostes
Te sequar. At Jesus: mox jam tu, scilicet ante

Quam

Egressus ibat secundam consuetudinem in montem olivarum. Secutus autem fuit illum & discipulus. Luc. 22. v. 39.

(a) Omnes vos scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est: percutiam pastorem, & dispergentur oves gregis. Sed postquam resurrexero, præcedam vos in Galileam. March. 14. v. 27. & 28.

(b) Petrus autem ait illi: etsi omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. Et ait illi Jesus:

(a) Quam gallus canter bis; ter me, Petre, negabis. 20
Petrus adhuc refragari, seseque paratum
Asserere in gladios ruere, & contemnere mortem.

(b) Jamque propinquabant orto, & de nomine dicto
Gethsemani: arboribus locus oblitus undique opacam
Lunam obscurabat magis, addensabat & umbras 25
Et jam tempus erat, quo crudelissima queque
Omnia, ut ardebat dudum, exhauriret Jesus.

(c) Hoc desiderium, pro nobis quicquid acerbi est
Perferre, hæc illum sitis insatiabilis urit.
Carnifices poterant corpus laniare: dolores 30
Vulneraque aggerere, & probrâ dedere morti;
Angorem tamen, & moerorem asserere beate
Haud poterant anime. Voluit tamen hunc quoque tantum,
Quantum nemo, unquam mortalis, sponte subire.

Ergo uno obtutu cuncta impendens æternis 35
Tormenta, anticipansque animo, atque in imagine multo
Vividioris ipsis rebus, ludibria, probra,
Verberaque, & sputa, atque alapas, palmasque, pedesque
Multâ vi, & ferro terebrandos, & paliurum
Hæsuram capiti, atque introitum sulibus actum: 40
Hæsuramque hastam lateri, severissimamque, ultra
Mortem, vulnera defuncto insiganda: sitimque
Viscera torrentem irridendam selle, & aceto:
Atque inimicorum rabiem, suspiciamque inter

(d) Postrema, irrisus, sannas, maledictaque ad aurem: 45
Quin etiam adsistantemque cruci, absintamque dolore

O 3

Aspi-

(a) Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac priusquam gallus vocem bis dederit; ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur: etsi oportuerit nos simul sciamini tibi non te negabo. Ibid. a. v. 29. ad 31.

(b) Tunc Jesus venit cum illis in villam qua dicitur Gethsemani. Matth. 26. v. 36.

(c) Quando coartor, usque dum persequatur. Luc. 12. v. 50.

(d) Omnes videntes me deriserunt me. Pl. 21. v. 8.

- Aspiciens gladio trajectam peñora Matrem;
 (a) Horrui, intravitque animi penetralia mœror
 Tetricior; & laniena ipsa crucelior angor,
 Et pavor, immensumque & ineluctabile pondus. 54
 (b) Et festinassent mortem, mortemque dedissent
 Extemplo; nisi probroſe se abducere morti
 [*] Nolens, atque avidus patiendi plura, vetasset
 Ipse, uni falcem cui mors submittit, & arcum.
 Longius ab reliquis lapidis jactu ab tribus ipsis 55
 (c) Discipulis mage dilectis avulsis, & illos
 Exhortans, ut & orarent, laqueosque caverent
 (d) Orando; sternens se in terram, cernuus ore
 Oravit Patrem: si ita fert tua sacra voluntas,
 Mortiferum hunc a me calicem devolve, necique 60
 Eripe. Nec vero quod vellem ego; sed quod tu vis,
 Id fiat. Totum oblitus, totumque videtur
 Seposuisse Deum, nequid non ille doloris
 Sentire, nequod sibi met solamen, opemque
 Ferret. Sed rursus tanquam Deus, omnia jam tum 65
 Antevidens longe; vidit tot deinde futuros
 Ingratos homines, qui quos tulit ille dolores
 (e) Peccando auferent, rursumque affigere ligno
 Tentarent furiosi illimet, pro quibus ibat
 Sponte animam tam crudeli demittere morti. 70
 Insurrecturum contra se vidit Arium:

Nc.

- (a) Intraverunt aqua usque ad animam meam. Pl. 68. v. 2.
 (b) Tristis est anima mea usque ad mortem. Matt. 26. v. 38.
 (c) Vetasset utique a vetavi. Habes autem vetavit pro vetuit.
 Ovid. Metam. L. X. v. 387. & Persius Sat. 3. v. 90.
 (d) Avulsus est ab eis quantum vitans, & dicens: Pater si possibi-
 le est transeat a me calix iste. Veruntamen non sicut ego ve-
 lo; sed sicut tu. Matth. 26. v. 39.
 (e) Rursum crucifigentes sibi met ipsos filium Dei, & essentus
 habentes: Ad Hebr. 6. v. 6.

- Nestorium in Matrem, Helvidiumque, & pessima monstra
 Lulberum hinc, illinc Calvinum, tota trahentes
 Mortiferis post se regna incantata venenis.
 Vidit pejora auluros, quos hæc tulit ætas 75
 Philosophar: qui nil sanctum, intactumque relinquunt:
 Divinorque etiam ridere & spernere libros,
 Sacrilegumque insani audent stabilire tribunal,
 Atque ibi Censores de Religione federe.
 Vidit, quod peragebat opus tam grande salutis, 80
 Atque lux mortis pretium fore inutile multis!
 Et pro centenis, centenis millibus, eheu!
 Frustra effusurum lese cum sanguine vitam.
 Hoc tetrum magis, hoc illi attulit infinitum
 (a) Mœrorem: totisque undis maris obrutus, ille est. 85
 Tum jam sanguine sudor prorumpere: guttæ
 (b) Ubertim filo in terram stillare cruento.
 (c) Et velles saturare, & largis currere rivis
 Undique, quæ revehant vasis hinc inde cruorem
 Exterebratis præ mœrore, angoreque ruptis. 90
 Heu! ego pars pœnæ tantæ, immensumque dolorem.
 Moxi ego: nam sæpe in te aulus peccare protervus,
 Et retricare tua, & rursus diducere lævus
 Vulnera. Tu vero, tu nunc, charissime Jesu,
 Accipe quæ solæ lacrimæ, gemitusque superant. 95
 (d) Labere, sancte Ales celo, & solare jacentem.
 Vult (mirum!) Deus ipse tua solatio egere.

O 4

OP.

- (a) Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me. Pl. 68. v. 4.
 (b) Factus est sudor ejus sicut gutta sanguinis decurrens in
 terram. Luc. 22. v. 45.
 (c) Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua si-
 cut calcantium in torculari? Il. 63. v. 2.
 (d) Apparuit autem illi Angelus de celo confortans eum. Luc.
 22. v. 43.

OPPROBRIUM HOMINUM:

Opprobrium hominum, & abjectio plebis. Pl. 21. v. 7.

CARMEN XXXIV.

- H**Astenus ignari flendi, expertesque doloris
 Lugete o cali, vosque o! lugete beati
 Atigeri, & pulchros lugendo obnubite vultus.
 Vester Amor, quem vos adeo cardelescit usque
 (a) Aspiciere, aspectu qui vos recreatque, beatque; 5
 Proh scelus! Opprobrium est hominum, atq; irrisio plebis!
 (b) Nummis triginta, queis despectissima quæque
 Mancipia æponi vulgo, adiciique solebant,
 (c) Ab sibi quam charo; sed perquam perfido amico
 Proditus, atque suis venundatus hostibus ecce est. 10
 Perfidioso illi lugubria dicite verba,
 (d) Figitque, obruite horronis illum undique diris.
 (e) Excelsam, excefrande, tuam sedem occupet alter.
 (f) Abrumpas vitam laqueo, insectumque cadaver
 Rixa cruenta avidis jaccas canibusque, lupisque. 15
 Tundatque, & rostro trahat illa vultur obunco.
 Subsidat imo umbrarum, abruptoque profundo.
 (g) A dextrisque tuis draco stet, savissimus ultor,

Arbi.

- Arbiter ille draco tenebrarum, & legifer Orci.
 Quandoquidem tam execranda benefacta rependis 20
 (a) Perfidia, insontemque inimicis osculo amicum
 Prodere sustinuit, ausus canibus dare sanctum.
 (b) Irrumpunt illi armati. Quibus obvius ultro
 Procedens Jesus, ut sese offenderet ire
 Sponte sua ad mortem, non vi; Quem queritis adsum, 25
 Ecce ego sum. Vix, ut dixit, simul arma, virosque
 (c) Præcipites retroversum affluxitque, raitque,
 Effuditque solo, ceu possit fulmine, verbo.
 Procubuerunt omnes relupini, Mortua credas
 Corpora. Sic illi exanimi, immotique jacebant, 30
 Præterea! necui damnatum intentare suorum
 [d] Auderet quisquam, verbo, imperioque coegit.
 Quin Malcho, ante omnes tentanti immittere vincla;
 (e) Quam gladio, & grandi Petrus dejecerat idu
 Aurem; restituit, populataque tempora tactu 35
 (f) Integram, & reddidit quem scelerum excussit honorem.
 Debuerant agnosce Deum, & portenta fateri;
 (g) Ast erat illa hora illorum, umbrarumque potestas.
 [h] Ergo iterum cæci irrumpunt, manicisque ligatum,
 Et, sceleratorum de more, ad terga revinctum. 40
 Ori intentantes gladios, funalia, tædas,
 Funibus, & pugnis etiam, multa que trahentes

VI

Obstupescite cali super hoc, & porta ejus desolamini vehementer. Jer. 2. v. 12.

- (a) In quem desiderant Angeli prospicere. 1. Petr. 1. v. 12.
 (b) Appenderunt mercedem meam triginta argenteos. Zach. 11. v. 12.
 (c) Homo pacis mee, in quo speravi, qui edebat panem meum, mensuravit super me supplantamentum. Pl. 40. v. 10.
 (d) Dilixit maledictionem, & venit ei. Pl. 108. v. 18.
 (e) Episcopatum ejus accipat alter. Pl. 108. v. 8.
 (f) Suspensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera ejus. Act. 1. v. 18.
 (g) Et diabolus stet a dextris ejus. Pl. 108. v. 6.

(a) Odium pro dilectione mea. Ibid. v. 5.

(b) Circumdederunt me canes multi. Pl. 21. v. 17.

(c) Ut ergo dixit eis: ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Joa. 18. v. 6.

(d) Si ergo me queritis, sinite hos abire. Ibid. v. 8.

(e) Simeon ergo Petrus habens gladium eduxit eum, & percussit posticulis servorum; & abscidit auriculam ejus dexteram. Ib. v. 10.

(f) Et cum tetigisset auriculam ejus, sanavit eum. Luc. 22. v. 51.

(g) Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Ibid. v. 63.

[h] Cohors ergo, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, & ligaverunt eum. Joa. 18. v. 12.

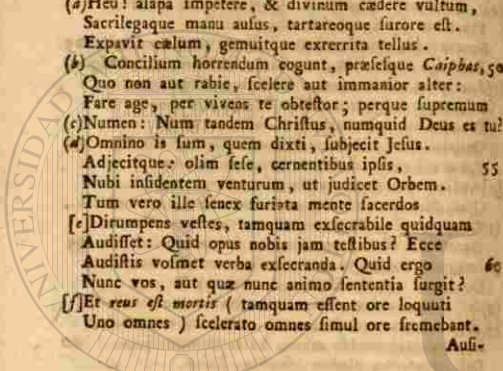
Vi captum Jesum, quem paucis ante diebus;
Tanto illo, & tam magifico exceperet triumpho;
Quantum ignominie, quantum nox illa doloris
Attulit! Horresco referens. Maligna vilis,
(a) Heu! alapa impetere, & divinum cadere vultum,
Sacrilęque manu ausus, tartareoque furore est.
Expavit cælum, gemuitque exerrita tellus.
(b) Concilium horrendum eogunt, prælesque *Caiphas*, 50
Quo non aut rabie, scelere aut immanior alter:
Fare age, per vivens te obtestor; perque supremum
(c) Numen: Num tandem Christus, numquid Deus es tu?
(d) Omnino is sum, quem dixit, subiecit Jesus.
Adjecitque. olim sese, cernentibus ipsis, 55
Nubi insidentem venturum, ut iudicet Orbem.
Tum vero ille senex furista mente sacerdos
[e] Dirumpens vestes, tamquam execrabile quidquam
Audisset: Quid opus nobis jam testibus? Ecce
Audistis volmet verba execranda. Quid ergo 60
Nunc vos, aut quæ nunc animo sententia surgit?
[f] Et reus est mortis (tamquam essent ore loquuti
Uno omnes) scelerato omnes simul ore fremebant.

Audi-

- (a) Unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu. Joa. 18. v. 22. Dabit percipienti se maxillam, saturabitur opprobriis. Thren. 3. v. 30.
(b) Principes autem sacerdotum, & omne concilium querebant falsum testimonium contra Jesum. Matth. 26. v. 59. Concilium malignantium obsecit me. Pl. 21. v. 27.
(c) Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei. Matth. 26. v. 63.
(d) Tu dixisti, veritatem dico vobis: amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli. Ibid. v. 64.
(e) Scidit vestimenta sua dicens: Blasphemavit: quid adhuc egemus testibus: quid vobis videtur?
(f) At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. Ib. v. 65. & 66.

[a] Ausique expuere in faciem, insanoque tumultu
Irruere, & colaphis passare: & tundere pugnis, 65
Irasque explere, invidiamque, instarque Leonum
Circumfrendere, & certatim illudere capto.
Nequid inexpertum furor, multoque cachinno:
(b) Obnubunt oculos velo, multoque cachinno:
Eja age, quandoquidem Deus es tu, vaticinare, 70
Nomine compella, qui te hoc nunc verberat ictu.
Interea *Petrus* (neque pars hæc parva doloris)
Quamlibet admonitus nuper; tamen ille pavorem
Abreptus, penitusque excussus mente, Magistrum
(Pro quo, nil dubitans medium se opponere morti; 75
Infestis ultro impavidus se objecerat armis)
(c) Destituit ter, terque illum se nosse negavit.
Deseruere omnes. Circum hostes undique. Nemo
Qui miseretur, solareturve relictus.
Post ubi lux scelus horrescens, invitaque fulsit; 80
[d] Concilium rursus sceleratum habuere, & inique
Damnatum, vinculumque retro adduxere *Pilato*,
Qui tum *Romanus* Prætor, Præseve regebat
Judæam, satis ille sagax, & callidus. Illi
Vestibulam ante ipsum, cum stulta, cumque procaci 85
Ple-

- [a] Tunc expuere in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt. v. 27. Aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens, & ruerunt. Pl. 21. v. 14.
(b) Et celaverunt eum, & percutiebant faciem ejus: & interrogabant eum dicentes: Prophetia quis est, qui te percussit. Luc. 22. v. 64. Et lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum. Pl. 37. v. 11.
(c) Nescio hominem istum, quem dicitis. Marc. 14. v. 71. In circuitu ejus hostes ejus. Thren. 1. v. 17. Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non invenit. Pl. 68. v. 21.
(d) Et confestim mane concilium facientes summi sacerdotes eum senioribus, & scribis, & universo concilio vincentes Jesum duxerunt, & tradiderunt Pilato. Marc. 15. v. 1.

- Plebe sacerdotes mixti, amentesque furore;
 (*) Seditiois in Augustos, clamore protervo,
 Infimulant Jesum. Hæc odiosa calumnia visa
 Opportuna magis rem precipitare, & acerbam,
 Quamque exoptabant insonti accedere mortem. 90
 Nec vero sua spes illos, odiumve fessellit.
 Atque equidem rabiem, accusatorumque tumultum,
 Atque ex adverso tam mitem, tamque serenum
 Vultum accusati (quisquis tandem foret ille)
 Aspiciens; facile invidia fieri omnia Præses 95
 Agnovit. Sed adhuc Jesum scitatur, & urget:
 [b] Rexne tu es? Aut quorsum hæc in te accusator regni?
 [c] Et didicit: Regem esse quidem, nec regna caduca
 Curare hæc, nec venisse hæc evertere regna.
 Venisse, ut fuerat quæ cæca, & pervia nulli 100
 Hastenus; extaret jam publica semita veri.
 Exiit, insontemque hominem, pro munere Judæ
 [d] Testatus; conabatur lenire parentes.
 Incessant. Rabidi magis illi attollere vocem:
 [e] Seditiosum illum appellare, vocare rebellem, 105
 Turbarumque facem, & caput, oloremque quietis,
 Et pacis. Primos aulum præbere tumultus
 In Galilæa; inde egressum turbasse per omnem

Jus

- (a) Capserunt autem accusare illum dicentes: Hunc invenimus
 subvertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dari Cæ-
 sari, & dicentem, se Christum Regem esse, Luc. 23. v. 2.
 Accuserunt linguas sicut serpentis: venimus aspidum sub la-
 bis eorum. Pl. 139. v. 5. Insurrexerunt in me testes vi-
 qui. Pl. 26. v. 12.
 (b) Pilatus autem interrogavit eum dicens: Tu es Rex Judæo-
 rum? At ille respondens ait: Tu dicit, Luc. 23. v. 3.
 (c) Regnum meum non est de hoc mundo. Joa. 18. v. 36.
 (d) At autem Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas:
 Nihil invenio causæ in hoc homine. Luc. 23. v. 4.
 [e] At illi invalescebant dicentes: commoveat populum docens per
 universam Judæam, incipiens a Galilæa usque hæc. Ibid. v. 5.

- Judæam. Prætor causam quacumque liceret
 Ab se amoliri. seque hinc subducere tentans; 110
 Ut Galilæam esse audivit, transmisit Jesum
 Herodi Regi, qui forte advenerat urbem
 Nuper, sacrorum studio, extinctique paterni
 Imperii partem, Galilææ scepra tenebat.
 Audierat Christi Herodes miracula, lætusque, 115
 Et sperans, portenta aliquot, se iudice coram
 Facturum; multis Jesum sermonibus ultro
 [a] Aggrediens, præter propter, quam multa rogabat.
 At Jesus nihil audire, & persilare perinde
 Immotus tanquam surdus: nullum hinc verbum. 120
 Mutus erat. Vocem illius Rex ille percipit,
 Sanguinea & lance investam inter secula, nuper
 Prostitulo infando obtulerat furialia dona.
 Spretum se Herodes ratus; estu excaudit; iram
 Dissimulans, tanquam male sanum, menteque captum 125
 [b] Ludiera indutum veste ad prætoriam misit.
 Et Prætor tunc: ecce, inquit, nil morte reperiunt
 [c] Dignum est: & neque ego, neque Rex invenimus ullum
 In misero hoc crimine. Quorsum furor, iraque tanta?
 Nuntius interea dederat quæ Præsidis uxor 130
 [d] Hæc mandata ferens aderat: ne perdere Justum
 Illum, neu tali scelerari funere mallet,
 Nil meruisse: indigna pati: portenta minari:

Multa

- (a) At ipse nihil illi respondebat. Ibid. v. 8. & 9. Ego autem
 tanquam surdus non audiveram, & sicut mutus non aperirens
 os suum. Pl. 37. v. 14.
 (b) Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: & illustris
 indutum veste albo, & remisit ad Pilatum. Luc. v. 11.
 (c) Nullam causam invenio in homine isto... Sed neque He-
 rodes: nam remisit vos ad illum: & ecce nihil dignum morte
 actum est ei. Ibid. v. 13. & 14.
 (d) Misit ad eum uxor ejus dicens: Nihil tibi; & Iussit illi: multa
 enim passa sum hodie per visum propter eum. Matth. 27. v. 19.

Multa objecta oculis tibi mira, atque horrida visu!

Moris erat, cum nempe aderam illa annua sacra 135
(*Hebreo Hebrei dicebant nomine Pascha*)

- (a) Quem populus vellet vinculis educere vinculum,
Quemque ipsi optassent sotentem subducere morti.
Nunc tamen hanc Praefes veniam, arbitriumque coercens
(b) Equem mavitit, Jesum ne hunc, anne *Barabam* 140
Dimitti vobis? Fieri neque posse putabat,
Ut non mavellet Jesum. Tam odiosus, & atrox
Alter erat. Sed lymphati, folideque protervi,
(c) Et stygia accensi rabie, optavere *Barabam*.

At tu pro scelere hoc tanto gens perfida, poenas 145

- [d] Quas tibi tu horrendas, serilique nepotibus, amens
Optasti, exsolvas. Videas tua moenia circum
Millia centena, & centena cadavera truncis
Transversis affixa, atroque fluentia tabo,
Donec deficiant jam silvae, & ligna, locisque. 150

Dira fames rabidos in mutua corpora dentes
Vertere compellat: pueros, partusque recentes

- (e) Mortibus absumptos rursus in sua viscera sondant
Matres. Ipsi hosti moveas lacrimas, gemitusque.
Corruat in cineres tristi, aeternaque ruina 155

[f] Templum: nec tua in urbe super lapidem lapis exilet.
Tu tamen, in poenas, totum errabunda per orbem

- [g] Durabis, cunctis iusta execratio, & horror Gen-

- (a) Per diem autem solennem convenerat Praefes populo dimittere unum vinculum quem voluissent. Matth. 27. v. 15.
(b) Congregatis ergo illis dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis, *Barabam*, aut Jesum, qui dicitur Christus? Ibid. v. 17.
(c) Clamaverunt ergo rursus omnes dicentes: Non hunc; sed, *Barabam*. Joa. 18. v. ult.
(d) Sanguinis ejus super nos, & super filios nostros. Matth. 27. v. 25.
(e) Ita ut comedatis carnes filiarum vestrorum. Lev. 26. v. 29.
(f) Non relinquetur hic lapis super lapidem. Matth. 24. v. 2.
(g) Dabo eos in vexationem universa regnis terra, in maledictionem, & in stuporem, & in sibilum, & in opprobrium, cunctis gentibus, ad quas ejeci eos. Jer. 29. v. 18.

Gentibus, & cunctis odium opprobriumque futura.

Praetor tum vitam saltem se posse tueri 160

Sperans infanti, tentansque an sanguine possit
Feralem, immanemque sitim extinxisse cruoris;

- (a) Verberibus caedi Jesum jubet. Horreo totus,
Verbaque, mensque etiam fugiunt, ac desistunt me.
Heu! atrox nimium, nimiumque infame lussu 165
Supplicium! plenum tormento, ignominiaque!
Nec tritte hoc magis, aut ignominiosius ullum!

Addunt verberibus ludibria barbara: tritam

Jam chlamydem, fuerat quondam quae purpura Regum,

- [b] Ridentes circumvolvunt, capitique coronam 170

Sanguinolentis intertextam sentibus aptant:

Ridiculum dextra sceptrum est fluvialis arundo.

Deinde genu posito: *Salve rex*, sputaque in ora

Torquent, ingeminantque alas, & arundine scentes

Altius infigant capiti, immanemque cachinnos 175

- [c] Rumpunt. Nemo hominum, nemo unquam talia passus

Credidit aspectu hoc Praetor, quascumque ferinas,

Quamlibet indomitas tandem miscere posse,

Et desigrare, & pietate obtundier iras.

- [d] Ergo iterum coram eductum, flagrisque cruentum, 180

Et spinis, digito ostendens: en inquit Jesum,

Ecce Homo. Tolle illi clamabant, figeque ligno,

Voci-

- (a) Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit. Joa. 19. v. 1.
(b) Et cruentes eum, chlamydem caecam circumdederunt ei
& plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput ejus,
& arundinem in dextera ejus. Et genuflexo ante eum, illu-
debant ei dicentes: Ave Rex Judaeorum. Et expuere in eum
acceperunt arundinem, & percutiebant caput ejus. Matt. 27.
v. 28. ad 30. Et dabant ei alas. Joa. 19. v. 3.
(c) Attendite, & videte si est dolor, sicut dolor meus.
Thren. 1. v. 11.
(d) Exiit ergo Jesus portans coronam spineam, & purpureum
vestimentum: Et dicit eis: Ecce homo. Joa. 19.

- [a] Vociferabanturque audacius. Insuper audent
Prætori quoque terrorem intentare, minalaque:
[b] Hunc nisi supplicio dedis, nisi morte coerces: 185
Tu quoque *Romani* Imperii te, & *Cæsaris* hostem
Præfers: nam contra hic audent turbare, sibi que
Arrogat imperium, sceptrumque invadere tentat.
Prætor ad hæc animo fractus, victulque timore
(c) Improbo, & incassum tergens, quas sanguine tinxit, 190
Fœdavitque manus, insontem & rursus Jesum
(d) Testatus: morti temen amandavit iniquæ
Impius Auctorem vitæ, Auctoremque salutis.
Festinat ubique, oculisque ostenditur ingens
Pondere crux valta, & rabide properata: suisque 195
(e) Vestibus induto, necui non cognitus esset,
Semianimique, ac dilaniato, artusque trementi
(f) Imponunt humeris transversum, infameque liguum,
Cui confingendus, cui suspendendus erat mox.
Flagitiosorum, sua qui commissa luebant 200
Supplicio, excussis cranis, atque ossibus, alte
Horridus, ad Solem occidentum, egredientibus urbem
Mons erat: inde illi nomen *Calvarius*. Illac
Abduendus erat Jesus. Dat martia signum
Buccina: porticibus, tectis, plenisque fenestris 205
(g) Impendent avidi spectandi: compita, calles

Com.

- (a) Et clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. v. 6. Et
invalescebant voces eorum. Luc. 23. v. 23.
(b) Si hunc dimittis non es amicus Cæsaris: omnis enim qui se
regem facit contradicit Cæsari. Joa. 19. v. 12.
(c) Accepta aqua lavit manus eorum populo: dicens: Innocens
ego sum a sanguine iusti huius. Matth. 27. v. 24.
(d) Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur. Joa. 19. v. 16.
(e) Et induerunt eum vestimentis suis. Mar. 15. v. 20.
(f) Et bajulus sibi crucem exivit in eum qui dicitur Calvarie
locum, hebraice autem Golgotha: Joa. 19. v. 17.
(g) Ipsi vero consideraverunt, & inspererunt me. Pl. 21. v. 18.

- Complentur: fremitu, concursuque omnia fervent.
(a) Dant manibus plausum ingentem, illudantque superbi
Victo victores, insultantque auribus hostes.
Vix aliquot gemituque pax, lacrimisque, sequantur, 210
[b] Et lamentantur percussa pectore Matres.
Hinc, atque hinc densæ incidunt, seseque cohortes,
Nudos præ manibus gladios, hastasque gerentes,
Aspectumque truncem. Caputum cava tegmina, cristæ
Sole incenduntur, flammisque minaciibus ardent, 215
Terrificantque oculos. Raptatus funibus, iter
Lictores, interque hostes, interque latrones,
Ad vepresque pedes passim, atque ad saxa eruentans
It Jesus, nos ut moriens vitæ assarat, utque
(c) Affigat ligno decretum mortis acerbæ.

DOMINUS MORTIS.

Hæc claves mortis. Apoc. 1. v. 18.

CARMEN XXXV.

N Il magis indomitum, nihil imperiosius unquam
Mors est. Regnandi mire ambitiosa, ferocque,
Arbitrium cerebrosum, extlex, cacumque superba
In nos imperium exercet. Sic, ut lubet illi,
Quando & cuique lubet, quin fas obistere contra 5
Ulli sit, nulloque status discrimine, nullo
Ætatis, quot sunt homines (Regesque periode
Ac plebem abi etam, & vulgus, puerosque, seque
Confundens passim temeraria) calcat iisdem
P Ad

- (a) Plauserunt super te manibus. Thren. 2. v. 15.
(b) Plangebant, & lamentabantur eum. Luc. 23. v. 27.
(c) Delens quod adversum nos erat chirographum decreti, quod
erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio effigens illud
cruci. Ad Colos. 2. v. 14.

- Ad libitum cunctos pedibus, subigitque domatque. 10
 Fatiferamque atrox falcem rotat undique, & arcum
 Horrisonum, prout instigat, iusdetque libido.
- (a) Nec retinere aliquanto istum, saltemque morari
 Tantisper, cuiquam mortali est facta potestas.
 Sponte sua, suo & arbitrio duntaxat Jesus 15
 Mortuus est. Moriendi unus tempulque, modumque
 Optavit. Sicut veniendi in luminis auras,
 Et Matrem, & tempus nascendi elegerat unus.
 Non illi, ut nobis, Animam Mors eripit. Ulro
- (b) Pro nobis Animam dare vult, & ponere vitam. 20
 (c) Ut vitam daret, utque etiam horroremque metumque
 Eriperet moriendi; conculeare ferocem
 Vult, atque amplexu omnipotente elidere Mortem.
 Ut *Mortis Dominus* moritur. Non deficit illum,
 Non fracta est vox, aut animus. De more serenus 25
 Fronte, oculis, gestu, imperturbatus, eodem
 Quo pacare iudas, tempestatesque solebat,
 (d) Vultu est. Et: *Pater*, exclamat, *dimitte*: quid isti
 Committant, haud agnoscunt, Patientia tanta,
 Tantaque pax animi morienti est. Pro hostibus utque 30
 Ad mortem immani, rabidique furentibus ira,
 Invidiaque, Deum supplex, Patremque precatur.
 De geminis Crucis, ac pœnæ consortibus, unum
 (e) Adsciscit cælo comitem, exauditque precantem.

Ast

- (a) Non est in hominis potestate prohibere spiritum, nec habet
 potestatem in die mortis. Eccl. 8. v. 8.
 (b) Ego pono animam meam... Nemo tollit eam a me: sed ego
 pono eam a me ipsa, & potestatem habeo ponendi eam,
 & potestatem habeo iterum sumendi eam. Joan. 10. v. 17. & 18.
 (c) Ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium,
 id est diabolum, & liberaret eos qui timore mortis per totam
 vitam odnoxiati erant servituti. Ad Hebr. 2. v. 14. & 15.
 (d) Pater dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Luc. 23. v. 34.
 (e) Hodie mecum eris in Paradiso. Ibid. v. 43.

- Ast alium maledicentem nihil increpat: audit 35
 Leniter opprobria, & convicia vana vomentem.
 Dein prope se statem transfixam pectora Matrem
 Aspiciens gladio; ne *Matris* nomine vulnus
 Alperet, immensumque, infinitumque dolorem
 Augeat: appellans communi nomine, caro 40
 (a) Præ reliquis coram adstanti commendat Alumno.
 Inque vicem Matri dilectum credit Alumnum.
 Utque palam faciat, quoquid crudele, & acerbum
 In morte est, exhaustisse, & subiisse libenter;
 In morte est, exhaustisse, & subiisse libenter; 45
 (b) Conqueritur sibi de cælo solatia nulla
 Esse: Deumque vocat, neque tum cognomine *Patrem*
 Appellat. Tanquam abjectus, curaque paternæ
 Expers, & tanquam profusus foret ille relictus.
 (c) Dein rursus lamentatur, dicitque sitire 50
 Se. Sitis ultra etiam mortem violenta palatum
 Visceraque urebat. Neque jam, si non Deus esset,
 Ac sitis, ut *Mortis Dominus*; proturper vocem
 Possit. Profuso toto, exhaustoque errore;
 Hærerent sicis verba immorticia labris.
 Nec sedare sitim querit, solatiave ulla 55
 Ambit. De sese que sunt cuncta edita Vatum
 (d) Oracula impleri vult. Scriptum: felle, & aceto
 Potandum. Simul utrumque ut gustaverat ore:
 (e) Omnia jam completa, alte pronuntiat. Inde 60
 Altius attollens vocem, clamororque magno
 Compellans iterum Patrem tranquillus, & ipsi
 Con-

P 2

- (a) Mulier ecce filius tuus. Ecce Mater tua. Joa. 19. v. 26. & 27.
 (b) Deus meus, Deus meus ut quid dereliquisti me? Matth. 27.
 v. 46. Pl. v. 2. Vide Bened. XIV. de Fer. sexta in Pa-
 rascève n. 103.
 (c) Sitis. Joa. 19. v. 28.
 (d) Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me
 aceto. Pl. 68. v. 22.
 (e) Consummatum est. Joa. 19. v. 30.

- (a) Concredens quam vult Animam demittere morti;
Divinum inclinans fessum caput, expiravit.
Exspiravit enim, nostramque hanc vivere vitam
Delitit ipse Auctor vitæ, cui scilicet uni est 65
In vitam, in mortemque etiam suprema potestas.
- (b) Centurio admirans clamorem, voceque tanta
Exhalasse animam: longè hoc excedere morem
Humanum agnoscit, Dominumque, Deumque fatetur.
Tantum illum clamor docuit morientis Jesu! 70
Dividere sibi deum vestimenta. Sed illa
Quam puero tunicam Jesu properaverat olim
Ipsa suis Mater manibus, sorte obtigit uni.
- (c) Nam sancta hanc etiam cecinere Onacula fortem.
Dissentis cruce moris erat contundere crura 75
Fuisse aliquo, aut clava, aut ferro: fregere & utrique
Latroni. Solus Jesus restabat. At ille
- (d) Hoc vetuit. Sibi comminor sibi que ossa refringi
Noluit. Hoc *Agno* fieri Lex ipsa vetabat:
Et fuit ille hujus Divini umbra, & typus *Agni*. 80
Vel minima hæc, & cuncta sumam spectantia mortem
Pro libitu regit, atque ut vult moderatur Jesus.
Morte ipsa ostendens *Morsis Dominum* esse, Deumque.
- (e) En *Primogenitus* cur Jesus dicitur eorum,
Qui morti concesserunt. Sic dicitur ille, 85
Sponte sua amplecti quia vult, gustareque mortem:
Et quia *Mors* illi *claves*, sceptrumque reliquit.

- (a) Et clamans voce magna Jesus ait: Pater in manus tuas commendo Spiritum meum. Et hæc dicens expiravit. Luc. 23. v. 46.
(b) Videns autem centurio... quia sic clamans expirasset, ait: Vere hic homo filius Dei erat. Marci 15. v. 39.
(c) Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Pl. 21. v. 19.
(d) Ut Scriptura impleteret: Os non comminatis ex eo. Joan. 19. v. 36. Exod. 12. v. 46.
(e) Primogenitus ex mortuis ad Caloss. 1. v. 18. Primogenitus mortuorum. Apoc. 1. v. 5.

EXCESSUS.

Dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem.
Lucæ 9. versic. 31.

CARMEN XXXVI.

- H**EU! Quisnam tanta genuit convulsa ruina
Undique totius tremefacti machina Mundi!
Quid tam atrata dies! Quid tam lugubribus umbris
Extinctus medio Sol supra in culmine cæli est!
Luna procul nunc est: nec totum extingueret Solem 5
Luna potest, nec tam ambitiosam offundere noctem,
Que cælum, totumque involvat, & obruat Orbem.
(a) Templi vela, hominum nullis cogentibus, ipsa
Sponte indignantur, summoque a vertice ad ima
Stridorem, iraque ingeminant, & rupta dehiscunt! 10
Saxa etiam rumpuntur! Hiant revoluta sepulchra!
Apparent simulachra modis surgentia miris!
Succutitur fundo imo tellus! Omnia lugent
Immensum, interitumque Orbi, exitiumque minantur!
Scilicet indigna, & crudeli morte preemptus 15
Exspirabat Homo Deus. Et sensit, genuitque,
Auctoremque suum morientem exhorruit Orbis.
Hicine, quem spinis horrentem tempora circum,
De clavis, de vulneribusque, & de trabe cerno
(b) Pendentem, mediumque duos hinc inde latrones, 20
Hicine Homo Deus est? Et quis committere tantum
Aulus

P 3

- Oscutatus est Sol. Luc. 23. v. 45. Et facta hora sexta tenebra facta sunt per totam terram. Marc. 15. v. 33.
(a) Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque adorsum, & terra mota est, & petra scisse sunt. Et monumenta aperta sunt. Matth. 27. v. 51. & 53.
(b) Crucifixerunt enim, & cum eo alios duos hinc, & hinc; medium autem Jesum. Joa. 19. v. 18.

Aulus, vel potuit?

Quam lacerum ha! quam triste, eruentatumque cad. ver!

Aspice diffusum totum exhaustumque cruorem!

(a) Aspice vibices, plagasque & verbera: sputaque, 25

Atque slaps in vultu ipso: & quæ vincula, funes

Passim imprefferunt vestigia multa cruenta!

(b) Aspice distenta, exturbataque ab ossibus ossa!

Obligatos morte oculos, & sanguine multo

Concretos! Etiam concretos sanguine crines: 30

Imbutasque, & roantes quoque sanguine spinas!

(c) Et manum utramque, & utrumque, pedem grandi, atq. trabali

Clavo confixos ad palum, & vulnere ruptos!

Ruptum etiam pectus! Vulnus crudelius hoc est.

Postremum ediderat gemitum, exspiraverat; atra 35

Mors erat in vultu, palam erant vestigia mortis.

(d) Et tamen immanis tentavit lancea pectus,

Ultima seratatum est ferrum penetralia cordis;

Siqua lateret ibi vitæ pars ulla superstes.

Ferrum crudele, & multo crudelius ipso 40

Clavorum ferro! Nihil o crudelius unquam!

Quis tibi nunc Mater Virgo afflictissima sensus,

Cum prope flans immota, Deum, Gnatumque videres

Inter tormenta, atque inter ludibria, clavis

Infami affixum palo, & jam morte natantes 45

Defigentem oculos in te, & suspiria dantem

Postrema, & tandem claudentem lumina morte?

Ultra etiam mortem transfossam cuspide pectus.

(e) Stabat. Perque genas mutæ lacrimæ, atque silentes

Ibant

(a) *A planta pedis usque ad verticem capitis non est in eo sanitas. Ita. v. 6.*

(b) *Dispersa sunt omnia ossa mea. Ps. 21. v. 15. Dinumeraverunt omnia ossa mea. Ibid. v. 18.*

(c) *Foderunt manus meas, & pedes meos. Ibid.*

(d) *Unus militum lancea latus ejus aperuit. Joan. 19. v. 34.*

(e) *Stabant autem juxta crucem Jesu Mater ejus. Ibid. v. 25.*

Ibant. Nec planctu, nec femineo ululatu

Obstrepat. Infandum, dirum, immensumque dolorem 50

Pectore conclusum, laniantem viscera; totum

Sustinuit, Materque, eademque tenerrima Virgo

Stabat, cum totus rueret, pessum iret & orbis.

Mira, ingens, & digna Dei constantia Matre!

O bene, quod video geminos & sanguine claros, 55

Et pietate Viros accinctos tollere corpus

De cruce! Jam scelas ambo subiere, crucemque.

Evulsit spinas primum, sevamque coronam:

Stillat adhuc multus renovato e vulnere sanguis. 60

Percrepat, & gemitu, & repetitis ictibus inflat

Malleus, & crebra forceps vi annexa laborat

Eruere intortos retrorsum a cuspide clavos:

Hos jam tandem exeniere, amplexuque cadaver

Divinum stringunt, mœstissimaque oscula figunt. 65

Fortunati ambo nimium! Qui sustinet orbem

Sustentant. Ipsorum humeris, colloque recumbit.

Heu! major, Virgo, major te pena manebat!

Illa quidem Gnati lacerum, & miserabile corpus

Virgineo excepit gremio, complexique, & hærens,

Materno vultum vultu, atque os ore premebat. 70

Pallida, & attonita ubertem, & sine murmure fufis

Vulnera tergebat lacrimis, lacrimisque lavabat.

Agnoscisne hos, Virgo, oculos, hæc ora, manusque?

Filius hiene tuus, fobolesque æterna Parentis,

Divini, & cum Patre Deo Omnipotens Deus ipse: 75

(a) Heu! quam dissimilis, quantum mutatus ab illo,

Cujus in aspectu noctesque, diesque trahebas!

Cujas ad imperium Manes, & paruit ipsa

Improba Mors: surda scitatum patuere sepulchra, 80

Redditaque amissæ viguere catavera vitæ?

P 4

Hoc

[a] *Non est species ei, neque decor, & vidimus eum, & non erat aspectus, & desideravimus eum. Isa. 53. v. 2.*

Hoc amor, hoc [mirum] potuit, mortemque Deumque
Miscuit. En utrumque tibi! Ecce Deum! Ecce cadaver!

[a] Mortuus est nostra infanda ut commissa piaret.

Mortuus, ut nostra ablueret peccata cruore;
Ne nos, qui meriti, nos qui peccavimus ipsi 85

Morte immortalis, aeterno lucremus & igne.

Flere libet. Pro me extincto, extinctoque latronum

Supplicio; lacrimis saltem exaequalia solvam.

Ergone tu ferro ad palum? Et quis ego, ut morerere

Tu pro me sic?... 90

[b] Audebo, & dicam. Mente excessisse videris,

Cum nos, cum me adeo ingratum tam perditae amasti,

Prodigus, ut velles divinam effundere vitam,

Et tam ignominiosa, & acerba occumbere morte. 95

Hic erat excessus *Solymis* complendus amoris,

Quem *Moses*, quemque *Eliaz* in vertice tecum

Mortis, mussabant, mirabanturque vicissim.

Excessit Deus: excessum complevit: amavit

Ad mortem, atque ultra. Spitant hae vulnera amorem!

Hæret, & attonitum Carmen silet, ac silet obis: 100

[c] Vos lacrymaz, & gemitus succedite....

SOPOR EXCUSsus.

Ego dormivi, & soporatus sum, & exsurrexi. Pl. 3. v. 5.

CARMEN XXXVII.

ITe procul gemitus, procul hinc absistite luctus:
Nam sopor ille fuit; non mors. Dormivit, & alte
Sponte soporatus; mox jam surrexit *Jesus*.

Magda-

[a] Mortuus est pro peccatis nostris. 1. ad Cor. 15. v. 4.

[b] *Judæis* quidem scandalum, *Gentibus* autem stultitiam. 1. ad Cor. 1. v. 23.

[c] Plangent cum planctu quasi super unigenitum. *Zacch.* 12. v. 10.

Magdala, quid tumulo tu inconsolabilis hæres,
Lugendo, & vix non moreris consumpta dolore? 5

Quidve unguenta paras, interque cadavera demens

(a) Quæris viventem? Nulla hic jam funera. Nullum

Stringere quod possis flendo inter brachia corpus,

Atque aloe, & mixta lacrimis perfundere myrrha:

Spargere cui violas possis, & lilia circum, 10

Et moerentem hyacinthum, immortalæque amarantos.

Huc ades o! Vacuum sine corpore cerne sepulchrum.

Crede oculis tu te ipsa tuos. Quem perditæ lugens

Tantum, quem tantum suspiras, *Magdala*, vivit.

Vivit, & ille tuus non est hic *Magdala*, *Jesus*. 15

Rupit, si nescis, perrupit vincula mortis.

Ceu posset facilem, placidumque abrumpere somnum.

Nil vigilum excubiæ, miles nihil obstitit illi,

Nec lapidem immanem superimposuisse sepulchro,

Quem nulli vestes, posset vis nulla movere. 20

Et poterat solo nutu ille revolvere saxum;

Noluit: intacto juvat illum exire sepulchro,

Integra ut exivit quondam de Virginis alvo.

Olim erat officis Morti sopor; illa sopori

Fastu se extollens affinem se esse negabat. 25

Quippe recensabat crebros sine sine triumphos:

Tot populos, urbæque, & regna sepulta ruinis,

Tot, tantos, tamque excelsos, Regesque, Ducelque;

Qui fuerant quondam popularum terror, & Orbis; 30

Nunc cinis exiguus sunt, exiguaque favilla:

Hic *Jacet*, hoc illis superest de Regibus unum.

Non ita Rex Regum. Morti concessit, obivit

Ille, sed illius super hæc sunt scripta sepulchro:

[b] Surrexit jam, Non est hic, surrexit *Jesus*. Nunc

Maria autem stabet ad monumentum foris plorans. Jo. 20. v. 11.

(a) Quid quæris viventem eius mortuis. *Luc.* 24. v. 5.

(b) Surrexit, non est hic. *Marc.* 16. v. 6.

Hoc amor, hoc [mirum] potuit, mortemque Deumque
Miscuit. En utrumque tibi! Ecce Deum! Ecce cadaver!

[a] Mortuus est nostra infanda ut commissa piaret.

Mortuus, ut nostra ablueret peccata cruore;

Ne nos, qui meriti, nos qui peccavimus ipsi 85

Morte immortalis, aeterno lucremus & igne.

Flere libet. Pro me extincto, extinctoque latronum

Supplicio; lacrimis saltem exaequalia solvam.

Ergone tu ferro ad palum? Et quis ego, ut morerere

Tu pro me sic?... 90

[b] Audebo, & dicam. Mente excessisse videris,

Cum nos, cum me adeo ingratum tam perditae amasti,

Prodigus, ut velles divinam effundere vitam,

Et tam ignominiosa, & acerba occumbere morte. 95

Hic erat excessus *Solymis* complendus amoris,

Quem *Moses*, quemque *Eliaz* in vertice tecum

Mortis, mussabant, mirabanturque vicissim.

Excessit Deus: excessum complevit: amavit

Ad mortem, atque ultra. Spitant hae vulnera amorem!

Hæret, & attonitum Carmen silet, ac silet obis: 100

[c] Vos lacrymaz, & gemitus succedite....

SOPOR EXCUSsus.

Ego dormivi, & soporatus sum, & exsurrexi. Pl. 3. v. 5.

CARMEN XXXVII.

ITe procul gemitus, procul hinc absistite luctus:
Nam sopor ille fuit; non mors. Dormivit, & alte
Sponte soporatus; mox jam surrexit *Jesus*.

Magda-

[a] Mortuus est pro peccatis nostris. 1. ad Cor. 15. v. 4.

[b] *Judæis* quidem scandalum, *Gentibus* autem stultitiam. 1. ad Cor. 1. v. 23.

[c] Plangent cum planctu quasi super unigenitum. *Zacch.* 12. v. 10.

Magdala, quid tumulo tu inconsolabilis hæres,
Lugendo, & vix non moreris consumpta dolore? 5

Quidve unguenta paras, interque cadavera demens

(a) Quæris viventem? Nulla hic jam funera. Nullum

Stringere quod possis flendo inter brachia corpus,

Atque aloe, & mixta lacrimis perfundere myrrha:

Spargere cui violas possis, & lilia circum, 10

Et moerentem hyacinthum, immortalisque amarantos.

Huc ades o! Vacuum sine corpore cerne sepulchrum.

Crede oculis tu te ipsa tuos. Quem perditæ lugens

Tantum, quem tantum suspiras, *Magdala*, vivit.

Vivit, & ille tuus non est hic *Magdala*, *Jesus*. 15

Rupit, si nescis, perrupit vincula mortis.

Ceu posset facilem, placidumque abrumpere somnum.

Nil vigilum excubiæ, miles nihil obstitit illi,

Nec lapidem immanem superimposuisse sepulchro,

Quem nulli vestes, posset vis nulla movere. 20

Et poterat solo nutu ille revolvere saxum;

Noluit: intacto juvat illum exire sepulchro,

Integra ut exivit quondam de Virginis alvo.

Olim erat officii Morti sopor; illa sopori

Fastu se extollens affinem se esse negabat. 25

Quippe recensabat crebros sine sine triumphos:

Tot populos, urbisque, & regna sepulta ruinis,

Tot, tantos, tamque excelsos, Regesque, Ducesque;

Qui fuerant quondam popularum terror, & Orbis; 30

Nunc cinis exiguus sunt, exiguaeque favillæ:

Hic *Jacet*, hoc illis superest de Regibus unum.

Non ita Rex Regum. Morti concessit, obivit

Ille, sed illius super hæc sunt scripta sepulchro:

[b] Surrexit jam, Non est hic, surrexit *Jesus*.

Nunc

Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Jo. 20. v. 11.

(a) Quid quæris viventem eius mortuis. Luc. 24. v. 5.

(b) Surrexit, non est hic. Marc. 16. v. 6.

Nunc primum affinis placidoque similima somno 35
 Mors fuit. Illa alios jam designata triumphos;
 Immortalem etiam tandem vicisse caecabat.
 Vulnera vulneribus, tanto diffusa triumpho,
 Congessit post mortem etiam, obstruxitque sepulchrum.
 Jamque videbatur sibi met secura triumphi: 40
 Et currus, & equos, atque aspernata quadrigas;
 Alta triumphales, nigras superinduit alas,
 Tentabatque superba ipsi conspiciere caelum,
 Atque ipsi, ut terris, caelo dominarier atrox.
 Vah! Infamisti. Nescis, temeraria, nescis 45
 Contra quem steteris. Nescis vicisse volentem
 (a) Sponte sua vinci. Tua te victoria perdet.
 (b) Tu quoque, *Mars*, moriere, crucique affixa trophæum
 Augebis. *Caros* dum *Mors* meditatur, & astra;
 (c) De cruce descendit *Deus* ille ad regna profunda, 50
 Ad manes, *Erebun*que, potestatisque tremendas
 Acrias, quæ devictum, fessumque premebant
 Crudeli imperio, & sceleratis legibus Orbem.
 [d] Tunc autem trepidare motu, penitusque repollis
 Abscondi tenebris. Conantibus edere contra 55
 Cum clamore horrendum ululatum; faucibus hæsit
 Vox retro, inceptus clamor frustratur hiantes.
 (e) In genus, in vultus prona curvantur, adorant
 Omnes *Victorem* attonitæ, totoque profundo
 Contremuere cavæ, gemitumque dedere cavernæ. 60
 At *Rex* æthereas iterum subiturus ad auras,

Pal.

- (a) Oblatus est, quia ipse voluit. *Ila.* 63. v. 7.
 (b) Ero mors tua, o mors. *Ole.* 13. v. 14. *Absorpta est mors*
in victoria. Ubi est mors victoria tua? *i. ad Cor.* 15. v. 54. & 56.
 (c) Descendit primum ad inferos partes terræ. *Ad Eph.* 4. v. 9.
 (d) *Infernas* subter te conturbatus est in occursum adventus tui
Ila. 14. v. 9.
 (e) *Mihi* stectur amor genu. *Ad Rom.* 13. v. 11. *Cælestium,*
terrestrium, & infernarum. *Ad Philip.* 2. v. 10.

Pallidaque imperio effringens, tenebrosoque claustra,
 Et spolia, & tanto dignam *Victore* reducens
 Prædam, captivas dudum, dudumque gementes 65
 (a) Exemit vinculis acimas, cætulque verendos
 Patrum, laurigerosque choros, piaque agmina *Vatum*,
 Carmina qui, distante *Deo*, divina loquuti,
 Venturum cecinere *Orbi.* Quin corpora multa
 (b) Sanctorum, in matos cineres, per læta, redacta
 Stare iterum secum iussit, secumque venire, 70
 Concessumque sibi, & pulchros glomerare triumphos.
 Nec mora: quæ nuper cineres; jam plena vigoris,
 Plenaque jam vitæ, circumdata & undique luce
 Corpora erant. *Ingens*, vivum de *Morte* trophæum!
 Mortem ipsam *Victor* pavitantem, & multa gementem 75
 Ire catenatam ad currum, & post terga revinctam
 Jusserat, inque rotas, longa cervice reflexa
 Retrorsum, scabros, avidosque insidere dentes.
 Panduntur portæ: tenebrosi sub axe tonanti 80
 Congemuit tellus, matutinique voluerum
 Cantibus afforgens *Aurora*, & roscidus unda
Lucifer *Aurora* antevolans comitantur euntem
 Hinc, atque hinc: liquidam prorumpit in æthera *Victor*.
Victor io! *Bellator* io! Tu vincere solus
 Mortem: tuque *Erebi* solus perumpere claustra 85
 (c) *Ferrea*, & umbrarum æternos contundere velle.
 Solus tu *Affertor*, *Vindex*que es. Tu genus ultus
 Humanum, tu captivis, tu vincula colio
 (d) *Eximis*, & pigro, & tenebroso carcere victos In

- (a) *Eduxit* eos de tenebris, & umbra mortis, & vincula eorum
 dissipavit. *Pl.* 106. v. 15. *Expulsi* principatus, & potesta-
 tes. *Ad Coloss.* 2. v. 15.
 (b) Multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt.
Matth. 27. v. 52.
 (c) *Centurus* portas æreas, & velles ferreas confravit. *Pl.* 106. v. 16.
 (d) Tu quoque in sanguine testamenti tui emissisti vincula tuos de
 lacu. *Zach.* 9. v. 11.

In diam lucem, in libertatem afferis animam.
 Vicisti: at te vicit Amor. Redivivus ab umbris
 Quæ tibi fecit Amor charissima vulnera servas.
 Vulneraque in corde; in manibus, revehisque;
 Vicit Amor: Victor Mortis nam victus Amore est.

R E X G L O R I Æ.

*Astolite portas, principes vestras, & elevamini porta
 aeternales, & introibit Rex Glorie. Pl. 23. v. 7.*

C A R M E N XXXVIII.

IMmortalis erat: dignos jam nactus honores,
 Deque triumphata repetitum Morte triumphum
 Acturus Jesus; Rex debebatur Olympo.
 Et tamen ille moras terris nectitque;
 Tanquam esset mortalis adhuc. Neque tædet amoris,
 Nec meminisse piget, pro nobis vulnæra, mortem,
 Quidquid & infame est unquam, & crudele tulisse.
 (a) Sepe suis coram se silit, seque videndum
 (b) Exhibet, & palpanda manu sua vulnera porgit:
 Atque manum in latus insinuandi, introque ferendi
 (c) In plagas digitos (quanta indulgentia!) *Thome*
 Quam temere imprudens optarat, facta potestas.
 Deinde aliis, peregrini habitu, dubitantibus ultro
 Occurrens; percunctatur: Quæ causa quietos
 Exagitet? Quanam sic tristes cura remordet?
 Audit narrantes de se, quæ passus iniqua
 Nuper erat: fieri, & sic evenisse, necesse

Cuncta

- (a) Per dies quadraginta apparet eis. Act. 1. v. 3.
 (b) Videte manus meas, & pedes. . . . p. 1 p. 2, & videte.
 Luc. 24. v. 39.
 (c) Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & offer
 mecum manum, & mitte in latus meum. Joa. 20. vers. 27.

Cuncta fuisse sit. Et simulans se longius ire;
 Ire videbatur. Præcinent, maneatque præcantur,
 (a) Coguntque. Agnoscunt dum panem frangit utriusque 20
 De more; ac lese ex oculis subducit, abitque.
 Mentita specie Agricola tibi, *Magdala*, coram
 (b) Adstitit, & Mulier, quid fles? quem quaris? Ut ille
 Dissimulat percunctando! Tu perditâ luctu,
 Amensque, ignotum censebas esse olivæ:
 Ugebalque prece, & lacrimis, nam forte tulisset
 Illum? Tuque tois humeris afferre parabas.
 Quæ tantæ vires? Nam tu oportere cadaver?
 Ne dubita: tulit hic olitor quem quaris, habetque
 Omnino secum, Jesumque abscondit, & ille
 Ipsemet est. Audi, nam te vocat ille: *Maria*. 30
 Jamque quater decies revolutò præpetæ cælum
 Axe, diem nocti alternans iteraverat ortus,
 Et fulgore novo, & solito formosior ibat
 Aureus, & medium Sol jam pulsabat Olympum, 35
 (c) Cum montem, prope *Bethaniam* (radicibus illa
 Hærebant) densè dederant cui nomen olivæ,
 Contendit jamjam in cælum ascensurus Jesus.
 Non fragor hic, aut horridico stridore rotarum
 Flammigeræ ex cælo lapsæ, aerivæ quadrigæ. 40
 Nullum vult circum se ire horroremve, metumve:
 Nulli hic quos vindictæ ad currum duceret hostes.
 (d) Ipse sua innixus virtute (videntibus illis;
 Qui

- (a) Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipse
 evanuit ex oculis eorum. Luc. 24. v. 31.
 (b) Dicit ei Jesus: Mulier quid ploras? Quem quaris? Illa e-
 xistimans quia mortuorum esset, dicit ei: Domine, si tu sustu-
 listi eum, dicito mihi ubi posuisti eum, ut ego eum tollam.
 Dicit ei Jesus: Maria. Joa. 20. v. 15. & 16.
 (c) A monte qui vocatur Olivæ. Act. 1. v. 12.
 (d) Videntibus illis elevatus est. Act. 1. v. 9. Amiculus lumi-
 nis, sicut vestimento. Pl. 103. v. 2.

Qui fidi adstant comites cum Virgine Matre)
 Sese magnifice sublimis in aera tollens, 45
 Dulcique, ac placido circum audique lumine cinctus
 Provehitur sursum. Qualis vada nota *Cassiri*
 Linqvens; se pedetentim effert, atque ardua blande
 Nubila tranat *Olor*, niveas neque commovet alas.
 I decus, i nostrum: excelsi ad fastigia caeli 50
 (a) Exaltate: sede a dextris Patris Omnipotentis.
 Filius, atque haeres voluisti tu quoque bello
 vincere; vixisti. I Victor, conferte, triumphas,
 (b) Quaeque manu meruisti etiam cape debita regna.
 Ibat jam: sed enim cui postremo insitit ille 55
 (c) Tunc sensit, nunc servat adhuc vestigia saxum.
 Fortunata flex! ergo tua tuta manebunt
 Munera, nec geminanda olim pia furta nocebunt:
 Nec caelo prohiberi unquam, nec ferociae recti
 Includi patiere: quasi & consurgere velles,
 Molirique viam sursum, quaque ivir, & ire
 Tu quoque, & usque sequi que fers vestigia Jesu.
 Surgenti colleque cavi, montelque profundo 60
 Demisere caput, pistosque repente tapetas
 Explicuere, boant plausu, fremituque resulant.
 Aer ut venientem aspexit, sternerit ulro,
 Alternansque vices, subtus resilitque, fluitque
 Paucis madidas peritus odoribus alas.

Tum nubem jubet ire, thronumque effingere Regi 70
 Umbriferum: praepes volat illa, & candida pennas

Ex-

- (a) Exaltare Domine in virtute tua. Pl. 20. v. ult. Sede a dextris meis. Pl. 109. v. 1. & ad Hebr. 1. 13.
 (b) Quis est iste Rex gloriae Dominus fortis, & potens: Dominus potens in praesidio. Dominus virtutum ipse est Rex gloriae. Pl. 23. v. 8. & 10.
 (c) Vide Bened. XIV. in festo Ascen.

(a) Expandens, varietque interlita murice, & auro,
 Provocat Auroram, formosam despicit Irim,
 Ardentem magni aspernatur lampada Solis.
 Interea pandi, totumque occurrere caelum 75
 (b) Obviam, & altifono Algeri clangore tabarum
 Victorem excipere, & casta, fidibusque canoris
 Aclamare. Illum mox ut videre propinquum;
 (c) Procumbunt humiles coram, Regemque fatentur
 Esse suum, Regem magno clamore salutant, 80
 Pronique in vultus omnes illum Angeli adorant.
 Tum Patrum veneranda manus, sanctulque senatus
 In libertatem, divino vindice, ab umbris
 Infernis naper superas adductus in auras,
 Immenso rumpant plausus, & carmina cantant, 85
 Quae sceptro insignis Vates, citharaeque praibat:
 Vos o caelorum vigiles, Custodia sancta,
 Haec tenus obstructas aperite, & pandite portas.
 Ecce triumphalis Rex vester, millia secum
 [d] Haud pridem captiva, magis captiva reducens. 90
 (e) Ipse suo ascendit conspersus sanguine Victor.
 (f) Sanguine qui Regem tenebrarum, & regna profunda
 Debellavit, & aeternas, arctasque catenas
 Communuit, vinculisque viam patefecit Olympi:
 Pandite jam, vestraeque attollite cardine portas.
 Hunc iterant illi praena, alioque subinde, 95
 Hu-

- (a) Nubes suscepit eum. Act. 1. v. 9. Qui ponit nubem ascensum tuum, qui ambulat super pennas ventorum. Pl. 103. v. 3.
 (b) Ascendit Deus in nubilo, & Dominus in voce tubae. Pl. 46.
 (c) Praefectus in caelum subiecit sibi Angelis, & Potestariibus, & virtutibus. 1. Petr. 3. v. ult. Adversent eum omnes Angeli ejus. Pl. 96. v. 8. & ad Hebr. 2. v. 6.
 (d) Ascendens in altum captivum duxit captivitatem. Ad Eph. 4. v. 8.
 (e) Vestitus erat veste aspersa sanguine. Apoc. 19. vers. 13.
 (f) Erripuit nos de potestate tenebrarum, & transfudit in regnum filii dilectionis suae. Ad Coloss. 1. v. 13.

Humano includi nequeunt qui carmine cantus:
 Qui *Adam* humani generis, nos perdidit omnes,
 Ibat *Adam*, attonito similis, genibusque volutus
 Vulneribus pedum inharebat: non inde moveri,
 Non inde avelli poterat: sed flebat inhaerens 100
 Oculo, & effuso credebant gaudia flutu:
 Et quamquam memioit mortu uno, seque, suosque,
 Et genus horrenda humanum involvisse ruina;
 Audet, &: O, inquit, felix, o culpa beata,
 Quæ tam æivino merenti sic vindicæ tolli! 105

- (a) Memi en qui feci: Quorsum tu vulnera portas?
 Adsum qui merui: tua tu in me vulnera transfer.
 Sed quis ego? Pretiosa tibi tua vulnera serva:
 (b) Esse necesse tua est, tanta ut mea crimina tollant.
 Hæc ille: & longo processerat ordine pompa 110
 Augusta, & cælum jam tandem intraverat agmen:
 Illam nempe urbem sanctam, quo tendere nilu
 (c) Non vox, non oculi, non ipsa silentia possunt.

SACERDOS.

Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.
 Pl. 109. v. 4. Ad Hebr. 6. v. 6. & 7. v. 17.

CARMEN XXXIX.

[A] **C**onstabilita salus nostra est: confedit, habemus
 Pontificem cælo excelso, a dextrisque sedentem
 Pa-

- (a) Quid sunt plage istæ in medio manuum tuarum? Zach. 13. v. 6.
 (b) Sicut in *Adam* omnes moriuntur, ita & in *Christo* omnes
 vivificabuntur: s. ad Cor. 15. v. 25.
 (c) Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascen-
 dit que preparavit Deus his qui diligunt illum: v. ad Cor. 2. v. 6.
 [J] Talem habemus Pontificem, qui confedit in dextera sedis
 magnitudinis in cælis; ad Hebr. 8. v. 1. Introivit semel in
 sancta, æterna redemptione inventa: ad Hebr. 9. v. 12.

- Patris. Discissum velum est, quo *Sancta* latebant
Sanctorum, patuitque adytum: nobisque pravit,
 (a) Explicuitque viam, sedemque paravit, 5
 Qui prior intravit magnus, summulque Sacerdos.
 Restituit postliminio, qui nuper eramus
 Nativa generis macula, pœnaque Parentum,
 Perpetuo exilio ejeti, cæloque repulsi.
 Et si est ille Deus, Divini & Patris imago; 10
 Submitti tamen, atque humano corpore tectus
 (b) Patre minor dici voluit, Patrique subesse.
 Sin minus hand poterat pro nobis munere fungi
 Pontificis, supplexque Deum implorare precando.
 Consimilis nobis factus, tanquam nihil esset 15
 Præquam nos: nihil erubuit (dignatio mira!)
 (c) Dicere nos *Fratres*, & quod plus, dicere *Amicos*:
 Atque ample officium, nomenque hoc implet utrumque;
 Vult adeo tanquam *Sponsor*, fratrumque *Sacerdos*
 (d) Ante Patrem sisti, causamque orare, palamque 20
 Pro nobis medius Patris interponere iræ.
 Sanctorum exemplar cum sit, Sanctusque perinde
 (e) Ac Deus (horresco reputans) sibi crimina nostra
 (f) Adscribi est passus, neque detrectavit haberi 25
 Ut

- [a] *Præcursor* pro nobis intravit *Jesus*. ad Hebr. 6. v. ult.
Vado parare vobis locum. Joa. 14. v. 2.
 (b) *Pater* major me est. *Ibid.* v. 28.
 (c) Non confunditur fratres eos vocare. ad Hebr. 2. v. 11.
Vos autem divi Amicos Joa. 15. v. 15.
 (d) Ut appareat nunc vultus Dei pro nobis. ad Hebr. 9. v. 24.
Mediator Dei & hominum Christus Jesus. 1. ad Tim. 2. v. 5.
Interpellat pro nobis. ad Rom. 8. v. 34. & Jer. 18. v. 20.
 (e) Quia in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. ad Col. 2. v. 7.
 (f) Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrorum. *Il.* 53. v. 6.
Lange a salute mea verba delictorum meorum. Pl. 21. v. 1.

- Ur sua. Peccatum qui nullum noverat, ultro
Fit reus. & scelus nostrorum pondere onustus,
(a) Angitur, obruitur, conslernaturque pudore.
Hinc Pater, & medium hinc homines urgentque premuntq.
(b) Vindicam exposcit iustam Pater, ac sibi reddi
Quos defraudavit, quos crimen ademittit honores. 30
Contra homines plactu mœli, gemitque precantes,
Ignosci tandem possunt sibi: sequē tuentur
(c) Sponsore, obijcuntque illum, solumque relinquunt.
Quid faciat? nunquid ritus, morelque sacrorum
Antiquos repetens, profuso sanguine adoret 35
Agnorū Dominū? taurosvē, aut immolet hircos
Ante aras? Quosum vero hæc? Num mandere carnes
(d) Taurorum Dominus? Caprorum aut sanguine pasci?
(e) Infirma hæc fuerant, & egena elementa, figura,
Umbra futurorum. De se, nihil illa juvabant, 40
(f) Nec poterat placuisse Deo, aut mortalibus ægris
(g) Porgere opem, nostrisque malis, morbisque mederi.
Sed tamen hic opus est aliquam intercedere mortem:
Sanguine placandus Pater est. Hoc illa monebant
Quæ dedit *Hebræis* solemnia legifer Heros. 45
Omnino huc respectabat quantacunque cadebat
Victima, & effuso tingebat sanguine cultros:

Huc

- (a) *Auxilius est super me spiritus meus.* Pl. 142. v. 4. *Operuit confusio faciem meam.* Pl. 68. v. 3.
(b) *Ait Dominus . . . Vindicabor de inimicis meis.* Isa. 1. v. 24. *Ubi est honor meus?* Malach. 1. v. 6.
(c) *Respice in faciem Christi tui.* Pl. 83. v. 10. *Toreular calcarum solus.* Isa. 63. v. 3.
(d) *Nunquid manducabo carnes taurorum; aut sanguinem hircorum potabo.* Pl. 33. v. 9.
(e) *Infirma, & egena elementa.* ad Gal. 4. v. 9. *Umbra habens lex futurorum honorum.* ad Hebr. 10. v. 1.
(f) *Nec placida sunt tibi quæ secundum legem offeruntur.* Ib. v. 8.
(g) *Impossibile enim est sanguine taurorum, & hircorum auferri peccata.* Ibid. v. 4.

- Huc etiam quod & aspergi, infundique erore
(a) Cuncta jubebantur: neque sine sanguine tergi
Uteunque admittas maculas lex illa sinebat. 50
Esto hoc. At quænam satis aut succurrere lapsis
Humanis? Aut quæ tandem, quæ victima tanta,
Propitiare Deum; parque exquirere valore,
Ac reparare queat Divini Patris honores?
Filius. Hoc equidem præsignificaverat olim 55
(b) Qui primus Pater *Isaacum* præ se sibi carum
Unigenitum, fræc lignorum alti in vertice montis
(c) Subter composita, ipse sua jugulare tremente
Dextera, & ut iussus, Dominus mactare parabat.
Isac vero ultro gladium, mortemque subibat, 60
(d) Lignaue fert humeris, mera rursus imago futuri.
Sic nos dilexit Pater, ut qui factus iniret,
(e) Unigenam daret, ac mortem tolerare juberet.
Una salus miseris erat hæc, & reddere vitam
Mors sola hæc poterat: demta hæc, spes nulla manebat. 65
Filius interea, qui victima, quique Sacerdos
Idem, mire ardet Divini iussa Parentis
Exsequi, & ultra etiam ferri, pretiumque salutem
(f) Humanam exundans dare, & exsuperare medeodo.
Nonvult propterea facili, neque simplice fungi 70
Morte, & inhumanam magis, atrocemque præoptans;
Vult inimicorum invidiam, rabiemque furentum

Q 2

Ex.

- (a) *Omnia per se in sanguine secundum legem mandantur, & sine sanguinis effusione non fit remissio.* ad Hebr. 9. v. 21 & 22.
(b) *Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum, vivit, & gavisus est.* Ios. 8. v. 36.
(c) *Gen. 22. v. 9. & 10.*
(d) *Tulit quoque ligna holocausti, & imposuit super Isaac filium suum.* Ibid. v. 6.
(e) *Proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* ad Rom. 8. v. 32. *Sicut mandatum dedi mihi Pater, sic facio.* Ios. 14. v. ult.
(f) *Copiosa apud eam redemptio.* Pl. 129. v. 7.

Excipere, atque suo large exfaturare cruore:
Carnificumque rapi manibus, truncoque dextra
Pendens, expirare animam, exhalareque vitam. 75
Hoc inter Patrem divino, interque gementes

- [a] Mortales, pacis sancitum est sanguine foedus,
[b] Extinctaque inimicitiz, prorulsique parentz.
Et neque vult harum posthac meminisse: profunda,
[c] Grataque placatum lubere obliuia Patrem.
[d] Nosque cohæres moriens, proprioque cruore
Filius instituit, testamentoque reliquit.

Ante it ipse, sumque volens proferere morti,
Qua tradendus erat nocte ipsa, antistat, & ultro
Semet sacrificat, quo ritu, atque ordine rerum, 85

- [e] Aspiciens hæc, pane Deo, vinoque litabat
Melchisedech, Rex idem hominum, excellique Sacerdos.
[f] Dicitur hic (quod mirandum) sine matre fuisse,
Ac sine patre: illum sic jam clarissime adumbrans,
Qui sine matre fuit soboles altissima Patris, 90
Et sine patre fuit Soboles castissima Matris.
En cur *Tharvades* magnus Pater ipse, minorem
[g] Se tamen agnorit, decimasque pependerit ultro

Mel-

- (e) Pacificans per Sanguinem crucis ejus sine qua in terra, si-
ve qua in caelis sunt. ad Coloss. 1. v. 20.
(b) Intersiciens inimicitias in semetipso. ad Ephes. 2. v. 16.
(c) Et peccatorum, & iniquitatum eorum jam non recordaber
amplius. ad Hebr. 10. v. 17.
(d) Melioris testamenti sponso factus est Jesus. ad Hebr. 7. v.
12. Ut iustificasti gratis ipsius, heredes sumus. ad Tit. 3. v. 7.
(e) Melchisedech Rex Salem proferens panem, & vinum, erat
enim Sacerdos Dei altissimi. Gen. 14. v. 18.
(f) Sive patre, sine matre, sine genealogia. . . assimilatus autem
Filio Dei. ad Hebr. 7. v. 3.
(g) Isti homini autem quantum sit hic, cui & decimas dedit de
precipuis Abraham Patriarcha. Ibid. v. 4. Benedixit ei.
Gen. 14. v. 19. Sine ulla autem contradictione quod minus
est a matre benedicitur. ad Hebr. 7. v. 7.

Melchisedech, illum venerans, credentique daturum,
Se super extensa, caelestia munera dextra. 95
Quippe agnoscebat vel tunc in imagine Christum
Pontificem magnum, qui nunc sub imagine panis,
Hostia digna Deo est, & sacrificatur ad aras,
[a] Quacunq; exoriens, moriensq;, & utroque recurrens
Antiquumque, novumque alium Sol aspiciit Orbes. 100
Absunt carnifices hinc, flagitiumque, nefasque
Omne, cruentaque manus, at victima prolus
Est eadem, libanda Deo, absumentaque, quodam
Nunc etiam interitu, quodamque imitamine mortis
Pro nobis obita. Nam verba ab Sanguine corpus 105
Abjungunt, dirimuntque sono quæ sunt simul una,
Ut mortem memorent. Immo qui adlabat, eratque
Sub panis specie præfens; ibi vivere cessat,
Cum consumta fuit, superest neque panis imago.
Sic mortis meminisse suæ delectat Amantem, 110
Sæpeque pro nobis fieri hostia; sit licet usque
[b] Vivens, ac summus caelo, æternusque Sacerdos,

S P O N S U S.

Venerunt nuptia Agni, & uxor ejus preparavit se.
Apoc. 19. v. 7.

C A R M E N X L.

Nunc ego cælitibus vellem inferi, & ore profati
Non humano equidem; sed quo sublime canentes
Aligeri, Sponsum citharis, Agnumque sequantur. (R)
Argumentum ingens, & incarrabile mentem,
Q 3 Omnia-

- (a) Ab ortu enim Solis usque ad occasum . . . & in omni loco
sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munia. Maloch. 1. v. 11.
(b) Semper vivens ad interpellandum pro nobis. ad Hebr. 7. v.
25. sempiternum habet Sacerdotium. Ibid. v. 24.

Omnisq; humana exasperat, cœlestia possit. 9
 Non tamen interea tu, divinissime Sponse,
 Despicias, aut humanæ aspernabere vocis
 Munera, qui non cœlituum, sed fœdera mavis

(a) Nostra, neque Aligerum stirpem, sobolemque beatam;
 Sed nostram thalamo placuit tibi jungere gentem. 10
 Balbutire igitur sine me hæc, patienter & audi
 Si minus opta tibi, si te non digna loquamur;
 Quando hæc culpa tua est, qui nos sine limite amastis
 Atque ea fecistis divino impulsus amore,
 Quæ neque præteritis quæ gens super æthera senis 15
 Tendit iter pennis queat unquam equare canendo,
 Aut tacite rapida vi alarum equare volando.
 Quid nos? quæ dictatur Amor [dabis id quoque Amori]
 Qualliacumque feret, quoniam nil possumus ultra:

Vel præci, & ipse mihi quæ cantem suggere ad aurem. 20
 Ægra erat, & mœsta, & moribunda jacebat Adami
 Progenies. Pater ipse manu, quo tristior esset
 Morti, mortem excivit, lethaleque vulnus ad ima
 Intulit. Extemplo illa almo spoliata decore,
 Quem Deus indiderat, quo, cælo pulchrior ibat: 25
 Viribus attenuata etiam, & caligine multa
 Circumfusa oculis, intestinoque tumultu

[4] Turbida, dissociata sibi, atque ignara quietis,
 Anxique, & mire macilenta, & squalida vultu,
 Nil nisi funus erat, nisi vicima debita morti. 30
 Et tamen hanc sic afflictam miseratus ab alto
 Progeniem Æterni Genitus, summoque Parenti
 Par, sibi delegit Spem, aspectuque benignæ:
 Et quam pertulerat magnam reparare ruinam,

Multa

(a) Nusquam enim Angelus apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. Ad Heb. 2. v. 16.

(b) Videt aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis mei. Ad Rom. 7. v. 23.

(a) Multe opus impense, & multum; ingentemq; laborem 35
 Sponsa aliarum; moribundam & reddere vitæ.
 (b) Abiumpitumque instaurare, atque augere decorem,
 Connubique arcto voluit sibi fœdere jungi.

Fama est: id simul ac Superis innotuit; omnes
 Attonitorum instæ, primo obstupuisse silentes. 40
 Mox autem plerisque genu, vultuque profunde
 Supplices adorasse, ac solvisse libenter honores
 Divinos jam tum Sponsæ, plausumque dedisse
 Immensum, quem vix cæli capere atria possent.

Dissentisse alios tamen, obsequiumque negasse 45
 Pennatos forma juvenes, falluque superbos,
 Conclamasseque ad arma, atque auctorasse maniplos
 Seditiosorum, ac bellum attentasse nefandum
 In Patris Unigenam Sponsam, Sponsamque futuram.
 Sed fama est etiam famæ huic contraria: nulli 50
 Cœlicolum arcanum hoc ingens patuisse, nec ulli
 Compertum dum, eum cælo miscere tumultus
 Conjuratæ ausæ, prostratæque phalanges.
 Et fama hæc propior vero est, cui nescia falli

(c) Ad stipulantur enim divina oracula, faventque: 55
 Arcanum siquidem hoc ajunt multumque diuque
 Delituisse, Dei procul alta mente repositum.
 Sed tamen ipsi illi miseram qui vulnere prolem

Q 4

Stræ.

(a) Empti enim essis pretio magno. 1. ad Cor. 6. v. ult. Non corruptibilibus auro vel argento redempti essis. sed pretioso sanguine quasi agni immaculati. 3. Pet. 1. v. 18. & 19. Sub arbore malo suscitavi te. Cant. 8. v. 25.

(b) Concupiscit Rex decorem suum. Ps. 44. v. 12.

(c) Dispensatio Sacramenti absconditæ a seculis in Deo. . . . ut innovet Principationis, & Potestatis in cœlestibus per Ecclesiam multiformis Sapientia Dei. Ad Ephol. 3. v. 9. & 10. Mysterium, quod absconditum fuit a seculis, & generationibus. Ad Coloss. 1. v. 26.

- (a) Straverat, obscure spes hæc est magna Parenti
Indita, cum scelus horrensens; quæ fecerat ipse 60
Imprudens, flebat merens mox funera Natæ.
Ast ut tanta capi poterat vix pectore; sæpe
Confirmanda fuit, spesque hæc iteranda salutis.
Propterea hanc uno vates concorditer ore
(b) Omnes, hanc itidem tantum spem magna fovebant 65
Portenta, & variaz, varioque colore figuræ.
Quæ longo post intervallo scinde futura;
Non secus ac transacta forent, Oracla canebant.
Ergo ut facta fides, vulgataque fama per orbem;
Pronubus ætherea celer est tum missus ab arce 70
Nuntius, & mora nulla, simul delapsus ab alto
(c) Sponsus, & egressus thalamo est: inibique recumbens,
Virgineo exceptus thalamo est: inibique recumbens,
Virgineoque iterum, sanctoque, & calibe nexu,
Atque infinito Sponsam obligat, arctat amore. 75
(d) Subjicit & lavam capiti, dextraque volentem
Adstrippit, nunquam solvendo poltea vinclo:
Milleque blanditias meditatur, & ingerit auri.
Quidquid in humanis dulce est, & suave, & amoris
Plenus, ingeminat, resonatque uxorius, ore 80
Arcano incluit Salomon que carmina cantu.
(e) Quam tam pulchra es amica mea & tota undiq., pulchro,
Et

- [a] Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum, &
semen illius: ipsa conteret caput tuum. Gen. 3. v. 15. Hæc
illius, qui primus formatus est a Deo pater orbis terrarum. . .
cullediret, & educit illum a delicto suo. Sap. 10. v. 1. & 2.
[b] Et incipiens a Moysæ, & omnibus Prophetis interpretatur
illis in omnibus Scripturis quæ de ipso erant. Luc. 24. v. 27.
Omnia in figura contingebant illis. 1. ad Cor. 10. v. 11.
(c) A summo celo egressus ejus. Pl. 18. v. 7.
(d) Leva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur
me. Cant. 8. v. 3.
(e) Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es! Cant. 4. v.
1.

- Et speciosa! in deliciis charissima tu mi!
(a) Labra tua instar coccinez, instar murice tinctæ
Vittæ: instarque ovium, nuper quæ fonte lavabant, 85
Sunt tibi candiduli, densique æquo ordine dentes.
(b) Nectare apum gratum magis, Hybleaque liquore
Mel tibi distillat labiis, lac ore redandat.
Quacumque ingrederis, tactu quo vestibus indis,
Ambrosiæ circum, spiras & thuris odores. 90
Nil tam suave sinu quidquam gestaverit hortus.
(c) Statura ut palma affurgis: collum eminet alte,
Turritumque imitatur ebur candore, nitore.
(d) Uno oculorum equidem, uno & rursum crine tuorum
Non medicanda meo fixisti vulnera cordi. 95
(e) Ah! diverte oculos a me jam, alioque revolve:
Namque coegerunt illi me excedere mente.
Talia voce refect, humano & more loquutus,
Sic Sponsæ Sponsus blanditur: terque, quaterque
(f) Et Sponsam vocat, & rursum vocat ille Sororem. 100
Usque adeo Sponsæ est, nostrique per omnia factus
(g) Consimilis! Sic ille oculos, sic ora, manusque, Sic

1. Tota pulchra es amica mea. Ib. v. 7. Quam pulchra es: &
quam decora charissima in deliciis. Cant. 7. v. 6.
(a) Sicut vitæ coccinez labia tua. Ibid. v. 3. Dentes tui sicut
greges tororum, quæ ascenderunt de lavacro. Ibid. v. 2.
(b) Favus distillans labia tua, mel, & lac sub lingua tua:
& odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Hortus con-
clusus foras mea sponsa. Cant. 4. v. 11. & 12.
(c) Statura tua assimilata est palma. Cant. 7. v. 7. Collum
tuum sicut turris eburnæ. Ibid. v. 4.
(d) Vulnerasti eor meum in uno oculorum tuorum, & in uno
crine celsi tui. Cant. 4. v. 9.
(e) Averte oculos tuos a me, quia ipsi me avolare fecerunt.
Cant. 6. v. 4.
(f) Soror mea Sponsa. Cant. 4. v. 9. & 10. & 12.
(g) In similitudinem hominum factus, & habitus inventus ut
homo. Ad Philip. 2. v. 7.

Sic Immortalis mortalia cuncta ferebat

- (a) Præ se! Invisibilis potuit jam deinde videri,
 Tractarique manu, tangique & frigore, & æstu, 105
- (b) Atque fatigari, sitientique exposcere lymphas:
 Et cibi egere, instar hostis, atque accumbere mensis:
 Moreque nostro, oculos etiam labmittere somno
 Divinos. Tandem, nequid mortale deesset,
- (c) Mortuus est: Animam, Corpus divisit utriusque 110
 Falce sua Mors: At Sponsæ coanubia sancta,
 Vinculaque, & nexu, & foedera rumpere amoris
 (d) Haud potuit Mors ipsa quidem: mansere, perinde
 Ac fuerant, innexa arcte, Sponsamque nec ipsa
 Morte ab se est dirimi passus, neque morte revelli. 115
 Nec vero atheræas iterum ascensurus ad arces,
 Intervallo aliquo Sponsam abstrahit, aut jubet ire
 (e) Post se. Majestate pari descendit, & ultra
 Culmina, stellantisque ultra fastigia Olympi
 Sublimis, fossulta humeris, pennisque Cherubin, 120
 Ad Patris affudit dextram, regnatque Supremo
 Cum Sponso imperio, solioque recumbit eodem,
 Regifico superinduta, ac circumdata cultu.

Tu quoque, Sancta Sion, tibi Sponsæ accinge paratus,

Tu

- (a) In terris visus est. & cum hominibus conversatus est. Bar. 3. v. ult. Quod prospeximus, & manus nostra contrectaverunt de verbo vite. 1. Joa. 1. v. 1.
- (b) Fatigatus... Sedebat... Da mihi bibere. Joa. 4. v. 6. & 7. Venit Filius hominis manducans, & bibens. Luc. 7. v. 34. Ipse vero dormiebat. Matth. 8. v. 24.
- (c) Christus maritus est. 1. ad Cor. 15. v. 3. Emitit spiritum. Matth. 27. v. 50.
- (d) Fasciculus myrrha dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Cant. 1. v. 12.
- (e) Quæ est ista, quæ ascendit de defecto delictis affluens, innixa super dilectum suum. Cant. 8. v. 5. Assitit Regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata variis. Pl. 44. v. 1.

- (a) Tu quoque Sponsa hinc Sponso es: procul abijce luctus: 125
 (b) Excute jam tandem marorem, exporrigere frontem:
 Solvique captivo pendentia vincula collo.
 (c) Surge age, neu mæstis te tu jam deinde tenebris
 Occulle. Lux Domini super in te effusa resulsit:
 Proripe te, præterque manu, portendeque lumen, 130
 Quod Populi, Gentelque omnes, Regelque sequantur.
 (d) Volve, revolve tuos oculos circum undique quantus
 Undique concursus fiat, circumspecte. At isti
 Venerunt omnes ultro tibi: & en tua proles
 Sunt hi, tuque Parentes, Genitrixque eris omnibus una. 135
 (e) Lætare o! sterilis quondam, infœcundaque, & orba
 Sola domo mærens vacua; nunc jam pia Mater
 Confortam sobolem, Sanctorumque agmina ducens.
 Haud totidem illi surgunt radiantia nocte
 (f) Sidera, quot video excelsa procedere pompa 140
 Millia Sanctorum. Qui sunt hi, qui agmina ducunt
 Bis seni numero? Pedibus talaria neclunt,
 (g) Vincuntque & nubes, zephyrosque, & fulmina cursu,
 Et

- (a) Elegit Dominus Sion. Pl. 131. v. 29. Sponsabo te mihi in fide. Oleez 2. v. 20.
- (b) Excutere de pulvere, consurge: sede Jerusalem, solus vincula colli tui captiva filia Sion. Isa. 53. v. 2.
- (c) Surge illuminare Jerusalem: quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore artus tui.
- (d) Levæ in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti congregati sunt venerunt tibi: filii tui de longe venient, & filia tuæ de latere surrent. Isa. 60. v. 1. & 3. & 4.
- (e) Lætare sterilis... erumpet, & elam... quia multi filii deserte magis quam ætas quæ habet virum. Ad Gal. 4. v. 27. & Isa. 54. v. 1.
- (f) Suspice caelum, & numerâ stellas si potes... sic erit semina tuum. Gen. 15. v. 5.
- (g) Qui sunt hi, qui ut nubes volant? Isa. 6. v. 8. In amnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum. Pl. 18. v. 5. & ad Rom. 10. v. 18.

Et resona vincunt, superantque tonitrua voce:
 Aspice dein, neque enim fas est numerare, sequentes 145
 Heroas, immortalis qui tempora cingunt
 Lauro, quique suo sate imbutas sanguine palmas
 Præcelsas manibus gestant, eaque arma cruenta,
 Quis laceri, augusto mortem occubere triumpho.
 Succedunt his innumeri, quibus aurea pendens 150
 Vertice, per cauos dimittitur insula crines.
 Hi sunt Pastores magni; victorque fulti
 Præcedunt, ducuntque gregem, pascentque, reguntque.
 Deinde Sacerdotum sequitur chorus almus: & ipsi
 Pastorum vice funguntur, partemque laboris 155
 Sortiti; eradiunt Populos, & mistica Sponsi
 Dona ferunt, ac thura adolent, & carmina cantant.
 His intermixti incedunt qui lampada dextris
 Desuper immisso fulgentem lumine monstrant,
 Et sparsas circum tenebras terrentque, fugantque: 160
 Ostenduntque viam ignaris, quæ ducit ad astra
 Angustam, & clamant alte, errantesque reducunt.
 Ecce autem major, majorque frequentia circum
 Sanctorum! cælo hos credas, non ducere vitam
 Mortalem terris: adeo mortalia cuncta 165
 Despiciunt, ac mente Deum, cælumque reposeunt.
 Mire disparilis vita est: spelæa ferarum,
 Speluncaeque habitant illi, nemorumque recessus
 Sepositos magis: hi communi tramite, vitam
 Urbibus in medijs degunt, portantque coronam 170
 Interdum, sceptrumque manu; sed corde, perinde
 [a] Ac illi, hæc aspernantur, seseque coercent
 Assidue, pariterque crucem amplectuntur, amantque:
 Crux illis, quoniam Sponsi est, est sola voluptas.

En

(a) Omnia detrimentum feci, & arbitror ut caro, ster ut Christum lucrificem. Ad Philip. 3. v. 8.

(a) En quot eunt forma egregiz, innuptæque puellæ: 175
 Virgineique chori! Bellum cum carne gerendum
 Suscipiunt, bello & vincunt, commixtaque palmis
 Præcedunt manibus, æduntque & lilla fronti:
 Et quem divinum de vertice fundit odorem
 Sponsus adorantes, properant, avidæque sequuntur. 180
 Adjungunt sese his comites gravitate verendæ
 Matronæ, quæ sancte olim socialia jura,
 Sanctius & vidui servant divortia lecti.
 Defixæ cælo cælestia pabula mente
 Volvunt, & densa miserorum, inopumque corona 185
 Stipatæ, cunctis Matres se munere præstant.
 Accedunt itidem, quas cæcus, & improbus olim
 Illaqueavit Amor; sed enim fregere catenas
 Indignibundæ, atque insandam pectore pellem
 Amolitz; ab sese ipsæ exegere cruentas 190
 Peccati pœnas, longoque cupidinis æstus
 [b] Fletu extinxerunt. Mirum est quam castus adurat
 Fereor! divinus quantus successerit ardor!
 His vero, his tandem tu Mater es omnibus una:
 Nec tu jam poteris prolem enumerare tuorum. 195
 Concipe quam poteris spem magnam; spem tamen ultra
 Advenient inopina tibi, insperataque surgent
 Implebuntque tuum Matris nova gaudia pectus.
 Namque mari & spatio immenso procul usque remotas,
 Et longe orbe alio positas, ubi posse negabant 200
 Mortales habitare, ubi cuncta ardere putabant,
 Torrida propterea male credita, dictaque zona

Illiæ

(a) Adolescentula dilexerunt te . . . evremus in odorem angustorum tuorum. Cant. 1. v. 2. & 3.
 (b) Mulier in civitate peccatrix . . . Lacrimis capiti vigore pedes ejus. Luc. 7. v. 37. & 38. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Ibid. v. 47.

- [a] Illuc omnino innumeras mirabere gentes
 Accelerare gradum, concurreteque undique, & aurum
 Argentum, tibi calcandum, cumulare libenter, 105
 Teque unam expetere, & certatim exquirere Matrem.
 Jam quicumque Dei, tuus hic quoque filius idem
 Semper erit, semperque tuum, ceu parvulus infans,
 Lac bibet, atque tuo pendebit ab ubere semper:
 Aspernans, horrensque etiam quod adultera porget 210
 Emula, clam furtum, clamque abs te abducere tentans
 Natos. Quos autem meretrix hæc subdola fraude
 Involvet, græmiisque tuo divellet; eosdem
 (b) Exitio dabit, & morti. Velut Arca Noemi
 Perfugium nobis sola es tu; cætera pontus 215
 Occupat, indubiamque intentant omnia mortem.
 (c) Calestis claves Regni tibi Sponsus habendas
 Obtulit; obstructaque olim, nullique patentes
 Aut referare palam, aut iterum præcludere portas,
 Et prohibere aditu, tibi soli est facta potestas. 210
 Gaude, sancta Sion, divina, & Sponsa, Parenque.
 (d) Sponsus erit semper tecum, neque deinde relinquet,
 Te neque destituet, donec labentis celo
 Ibunt, & neque dum silent vaga sidera cursum.

VIR-

- (a) Mirabitur, & dilatabitur cor tuum quando conversa fuerit ad te multitudo maris, feritudo gentium venerit tibi. Me enim insula expectant, & navis maris, in principio, ut adducam filios tuos de longe: argentum eorum, & aurum eorum cum eis nominis Dei tui. Isa. 60. v. 5. & 9.
 (b) 1. Petri 3. v. 10.
 (c) Tibi dabo claves regni celorum. Matth. 16. v. 19.
 (d) Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi. Matth. c. ult. v. ult.

VIRTUS EX ALTO.

Sedete in civitate, quoadusque induamini virtutis ex alto.
 Lucae 24. v. 49.

CARMEN XLI.

- Postquam ab olivarum extollens se monte, volucris
 Nube sedens, debellata de Morte triumphum
 Victor agens, super astra redux descendit Jesus:
 Cum jam frustra oculis illum sequerentur eantem
 Discipuli, opposita invidiosa nube, & ab alto 5
 [a] Nuntius ulterius vetuisset stare tuendo
 In caelum; incessu tardi, invitique reversi
 Ad Solyman, flebant. Ceu cum trans nubila longe
 Altitum Regina abiit, quos forte reliquit
 Implumes nido pulli pipiantque, gemuntque 10
 Irraquieti, unaque alte capita extertantes,
 Qua possunt, oculis Matrem, gemitique sequuntur:
 Omnibus idem animus: secreto, & paupere tecto
 Inclusi, procul humanarum turbine rerum,
 Quæ jam discedens dederat, promissa Magistri 15
 Volvebant memores, expectabantque beata
 (b) Munera: & unanimes geminabant vota, precesque:
 Sancte veni, Dia Aura veni, Dia, altaque Virtus
 Influx. Et interea bis quinque exegerat orbes
 Lux, & tunc ibat placido nitidissima vultu 20
 Per sudum. Ecce autem ruere omnia visa repente,
 [c] Vastusque audiri fragor, Ut cum, turbine rupto,
 Fron-

- (a) Cumque intemerat in celum eantem illum, ecce duo viri adierunt juxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilee quid statis aspicientes in celum? Act. 1. v. 1.
 (b) Erant perseverantes unanimes in oratione. Ibid. v. 14.
 (c) Factus est repente de celo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis, & replevis totam domum ubi erant sedentes. Act. 2. v. 2.

Frontibus advertis *Boreasque*, *Notusque* protervi
Confligunt, imisque ruunt radicibus ornos.

Contemnuere domus sanctæ penetralia, totum
Axe suo abruptum credas descendere cælum.

Sed majus quid erat: nam descendebat Olympo

(a) *Aura* potens, *Amor* *Omnipotens*, *Vigor* omnia complens,
Ipse *Deus*, *Deus* ipse, *Deus*, *Genitioque*, *Patrique*

Compar, & amborum communis mutuos ardor,
Majestate unus, septemplex munere dives

Spiritus, *Ethereo* simul una vertice visus
Cum sonitu irumpens descendere flammæ imber,

(b) Et *superincubuisse*: in linguas deditus aureas,
Multifidusque illis supra caput adsistit ignis:

Lambebatur comas blanda, atque innoxia tactu
Flamma; alte tamen immiscens se, imisque medullis

Insouans, afflansque animis, membrisque vigorem
Arcanum, insolitum, divinam. Quos modo leges

Omnes terrebant auræ, pavidique tremebant
Unus ad vocem ancillæ; jam Numine tacti

In gladios, mortemque ruunt: mortalia cuncta
Spernant: extinctumque Ducem, atque a morte redustum

Magnifico ore tonant, regeantque e pectore flammæ
Ardentes, ignem spirant, incendia vibrant,

Nec mortale sonant, *Deus* insidet, ignis anhelat.
Annus tum *Solymis* aderant solemnia, & ingens

Undique visendi studio concursus ad urbem
Sanctam diversis acciti ab sedibus orbis,

(c) *Qua* qua stelliferum premit, ambit & omnia cælum,
Illac & gens *Isacidorum* confluxerat omnis,

Li.

(a) *Spiritus Domini* replevit orbem terrarum: Sap. 1. v. 7.

(b) Et apparuerunt dispersitæ lingue sanguinis ignis, seditione supra singulos eorum. Act. 2. v. 3. *Spiritus Sanctus* dabat eloqui illis: v. 4.

(c) Ex variis natione, quæ sub celo est. Act. 2. v. 5.

Litore ab extremo maris, & *Jordanis* utraque
Ripa, abque excelsis *Libano*, *Hermanioque*, *Thaborque*.
Illac & clari bello, celerisque sagitta

[a] *Parti*: Orbisque olim imperio, & virtute feroces
Et *Medi*, & *Perse*, hi *Cyro*, illi *Arabe* superbi.

Qui *Tigrim*, *Euphratemque* bibunt, lateque moles
Inter utrumque colunt campos, ubi barbara moles

Tollere in altra caput, cælumque læcessere fronte
Aufs; peregrinas improviso intulit Orbi

Linguas, & linguæ unanimo consortia secum
Obruit, & secum tulit, affixitque ruina.

Et quos *Thermodon*, tumidosque interluit *Iris*:
Quos & *Sangarius*, rigat & quos amne *Coprus*:

Et quos tortilibus *Maander* circumit undis,
Retro etiam auscultans quos margine pascit olores.

Quique tuas tondent felix *Pamphylia* silvas,
Unde iter ingrediens immensum maximus Orbi

Mons, alte incedit protendens brachia *Taurus*.
Et quibus ignotus venientis ab æthere teli

Terror, & horrifico, saxosoque agmine grando,
Elisusque ruens torvis e nubibus imber,

Uno contenti *Nils*, semperque sereno
Cælo: & qui terram jam tum scindebat aratro,

Qua steterant olim victæ *Carthaginis* arces;
Vix jam stramineis habitata mapalia tellis.

Et quos ubere slit læto celeberrima centum
Urbibus, immitti & *Rhadamanta* *Gnosia* tellus:

Terrarumque Orbis domini, rerumque potentes
Romani, & *Cyrenenses*, pichique *Sabæi*,

Diversi linguæ, habitusque, & moribus omnes.
Et

R

(a) *Parti*, & *Medi*, *Ælamita*, & qui habitant *Mesopotamiam*, *Judeam*, & *Cappodociam*, *Pontum*, & *Asiam*, *Phœniciam*, & *Pamphiliam*, *Ægyptum*, & partes *Libyæ*, quæ est circa *Cyrenem*, & adventu *Romani*. . . *Creter*, & *Arabes* androimus eos sequentes nostris linguæ magnalia Dei. Ib. v. 9. &c.

- Et tamen ut cœpere loqui, & magno ore tonare
 Bis seni illi homines; eadem vox, & sonus idem
 Jam non idem, alias (mirum!) totidemque sonabat
- (a) Linguas, quot varias allabebatur ad aures. 85
 Ut solet in templis qua centum surgit ahenis
 Machina arundinibus, variaque, & dispare canna,
 Tot variare sonos, dulces tot rumpere voces,
 Quot flant, quot circum sunt spiramenta, tubique,
 Qua possit veniens prorumpere deluser aura. 90
- (b) Quisque videbatur patri sermone loquentes
 Audire, & magna circumcingente corona,
 Attoniti auscultabant, attonitique silebant
 Alte, & adorabant jam tum longo ordine gentes
 Omnes ad palum confixum nuper Jesum: 95
- (c) Quotum, his seni hæc, nos manducavimus ipsi,
 Et bibimus, postquam devicta morte trophæum
 Extulit, infernis rediens rediivus ab umbris
- (d) Magni instar tonitru, vox hæc audita per omnes 100
 Qua sese extremos in fines porrigit Orbis.
 Exin Religio, te, Spiritus alme, fovente
 Intus, & assilante ex alto, omnipotentibus auris
 Advecta insiluit, totoque increbuit Orbe.
 Teque ideo plena passim veneramus æcerra,
 Teque Sacerdotes casti, populique frequentes 105
 Assiduo cantu celebramus, & ore clemus.
 Nunc quoque Sancte veni, sanctisque ardoribus Orbem
 Uleque loquentem, lapidosaque, & algida corda
 Ure: opus ipse tuum instaura, & tua numina firma.

En

- (a) Cœperunt loqui variis linguis. Act. 2. v. 3.
 (b) Audiebat unusquisque lingua sua illor loquentes. Stupebant
 autem omnes, & mirabantur. Act. 2. v. 6. & 7.
 (c) Nobis, qui manducavimus, & bibimus cum illo postquam
 resurrexit a mortuis. Act. 10. v. 41.
 (d) In unam terram exiit sonus tonum, & in fines orbis ter-
 ra verba eorum. Pl. 18. v. 6.

- En contempta jacet, digitique notata proterva 110
 Religio! Descende, veni, compescere furentes,
 Infansque ausus, tonitruque, & fulmine vindæ
 (a) Terræ. Vel potius (neque enim vis perdere tu nos)
 Exlere divinum, blandum jubar, exlere lumen
 Vitale, & ritu roris descende, benignusque 115
 (b) Ad meliora voca, & tactus fera pectora molli.
 Me quoque, quando adeo pius es, nil tale merentem
 Deluser irora. Quin totum concute pectus
 Igne tuo, atque tuis imple præcordia flammis.

RELIGIO VICTRIX.

Porta insui non prævalerunt adversus eam. Matth. 16. v. 18.

CARMEN XLII.

- Vix orta, interitum, & tragicam subitura ruina;
 Nec dominatura, aut anquam vulganda per Orbem
 Esse videbatur, Christus quam sanxit Jesu,
 Religio. Nova vult credi Mytheria, necdum.
- Hactenus audita, & prætergredientia longe 6
 Quamlibet excessu humanæ fastigia mentis.
 Edicit Patrem, & Genitum, & quem spirat uterque
 Tres esse; & tamen hos tres unum, ac profusus eundem
 Esse Deum. Huncmet, qui Patri est par Filius, alte
 Prædicat esse Hominem factum, nullogue virili 10
 Complexu, intacta, & sancta de Virgine natum:
 Sponteque pro nobis; qua non deformior ulla,
 Aut odiosa magis voluisse occumbere morte.
 Mox autem everlorem Etebi, Morisque, triumpho 15
 R 2 Su-

- (a) Non enim delectaris in perditionibus nostris. Tob. 3. v. 22.
 (b) Dabo vobis cor novum, & spiritum novum ponam in medio
 vestri: & auferem cor lapideum de carne vestra, & dabo
 vobis cor carnum. Ezech. 36. v. 26.

- Et tamen ut cœpere loqui, & magno ore tonare
 Bis seui illi homines; eadem vox, & sonus idem
 Jam non idem, alias (mirum!) totidemque sonabat
- (a) Linguas, quot varias allabebatur ad aures. 85
 Ut solet in templis qua centum surgit ahenis
 Machina arundinibus, variaque, & dispare canna,
 Tot variare sonos, dulces tot rumpere voces,
 Quot flant, quot circum sunt spiramenta, tubique,
 Qua possit veniens prorumpere deluser aura. 90
- (b) Quisque videbatur patri sermone loquentes
 Audire, & magna circumcingente corona,
 Attoniti auscultabant, attonitique siebant
 Alte, & adorabant jam tum longo ordine gentes
 Omnes ad palum confixum nuper Jesum: 95
- (c) Quotum, his seui hæc, nos manducavimus ipsi,
 Et bibimus, postquam devicta morte trophæum
 Extulit, infernis rediens rediivus ab umbris
- (d) Magni instar tonitru, vox hæc audita per omnes 100
 Qua sese extremos in fines porrigit Orbis.
 Exin Religio, te, Spiritus alme, fovente
 Intus, & assilante ex alto, omnipotentibus auris
 Advecta insiluit, totoque increbuit Orbe.
 Teque ideo plena passim veneramus æcerra,
 Teque Sacerdotes casti, populique frequentes 105
 Assiduo cantu celebramus, & ore clemus.
 Nunc quoque Sancte veni, sanctisque ardoribus Orbem
 Uleque loescentem, lapidosaque, & algida corda
 Ure: opus ipse tuum instaura, & tua numina firma.

En

- (a) Cœperunt loqui variis linguis. Act. 2. v. 3.
 (b) Audiebat unusquisque lingua sua illor loquentes. Stupabant
 autem omnes, & mirabantur. Act. 2. v. 6. & 7.
 (c) Nobis, qui manducavimus, & bibimus cum illo postquam
 resurrexit a mortuis. Act. 10. v. 41.
 (d) In unam terram exiit sonus tonum, & in fines orbis ter-
 ra verba eorum. Pl. 18. v. 6.

- En contempta jacet, digitique notata proterva 110
 Religio! Descende, veni, compescere furentes,
 Infansque ausus, tonitruque, & fulmine vindæ
 (a) Terræ. Vel potius (neque enim vis perdere tu nos)
 Exlere divinum, blandum jubar, exlere lumen
 Vitale, & ritu roris descende, benignusque 115
 (b) Ad meliora voca, & tactus fera pectora molli.
 Me quoque, quando adeo pius es, nil tale merentem
 Deluser irora. Quin totum concute pectus
 Igne tuo, atque tuis imple præcordia flammis.

RELIGIO VICTRIX.

Porta insui non prævalerunt adversus eam. Matth. 16. v. 18.

CARMEN XLII.

- Vix orta, interitum, & tragicam subitura ruina;
 Nec dominatura, aut anquam vulganda per Orbem
 Esse videbatur, Christus quam sanxit Jesu,
 Religio. Nova vult credi Mytheria, necdum.
- Hactenus audita, & prætergredientia longe 6
 Quamlibet excessu humanæ fastigia mentis.
 Edicit Patrem, & Genitum, & quem spirat uterque
 Tres esse; & tamen hos tres unum, ac profusus eundem
 Esse Deum. Huncmet, qui Patri est par Filius, alte
 Prædicat esse Hominem factum, nullogue virili 10
 Complexu, intacta, & sancta de Virgine natum:
 Sponteque pro nobis; qua non deformior ulla,
 Aut odiosa magis voluisse occumbere morte.
 Mox autem everlorem Etebi, Morisque, triumpho 15

R 2

Su-

- (a) Non enim delectaris in perditionibus nostris. Tob. 3. v. 22.
 (b) Dabo vobis cor novum, & spiritum novum ponam in medio
 vestri: & auferem cor lapideum de carne vestra, & dabo
 vobis cor carnum. Ezech. 36. v. 26.

Sublimi invectionum recipivum: ad luminis auras: 13
 Cælique excelsa ascendisse, thronoque sedere,
 Divino æqualem Patri, & stipante corona
 Sanctorum, rediturum iterum: ut dijudicet Orbem:
 Præmiaque & pænas, utravis sine fine futura
 In luce, inque oculis hominum quotcumque fuerunt, 20
 Sunt, & erunt, statuat iustus, Iudexque supremus.
 Quippe tubæ clangore, imis commota sepulchris,
 Ossa animabuntur rursus, cineresque coibunt
 Pristina quæ fuerant reparati in corpora. Qualis
 Aridus, enectus glaciali frigore truncus, 25
 Froinde iterum novus exsurgit, rursusque virefcit.
 Adjicit his æreana magis, magis in via nostris
 Sensibus, & credit: simul ac rata verba Sacerdos
 Murmurat; obiciculum Ceresis, vitisque liquorem.
 Quem manibus tenuit perimi, ad nihilumque revolvi: 30
 Nec superesse aliud, nisi quæ nos lucit imago
 Panis: & hoc velo, ac specie, vinique latere
 Verum Hominem, verumque Deum, qui crimina lavit
 Sanguine nostra suo: atque hæc exemplaria mortis
 Pro nobis obitæ, divinaque fercula, robur 35
 Vita hujus miseræ eximium, pignusque beatæ
 Semper, & angorum ignaræ, mortisque futuræ,
 Immensique sui monumenta reliquit amoris.
 Quantumcumque hæc excellent superedita sensus
 Omnes, & nostræ captum, & conamina mentis: 40
 Ast Auctori illi, distis qui immobilis unus,
 Uous & est, qui nec falli, neque fallere norit,
 (a) Innotuitur, habent immobile firmamentum.
 Talis nostra Fides. Quid Lex? contarcia rursus
 Sensibus, auctera aspectu, assidueque coercens 45
 Assuitus animi, morbosque propagine nobis

In-

(a) Ut per duas res immobiles, quibus impossibile est moveri Deum, ferissimum solatium habeamus. Ad Hebr. 6. v. 18.

Ingenitos, queis ignavi succumbimus ultro.
 Sculpturit, atque animum rapit, illaqueatque volentem
 Terrigenis gentile malum invidiosa Voluptas,
 Et dulci mixtum propinat melle venenum. 50
 [a] Tabida depalcit sensim, absumentque medullas
 Succellu alterius molissimis, nebula fronte,
 Torva supercilio semper, rabiemque colorans
 Fallo obtentu aliquo Invidia. Impatitior Ira
 Horrendum tonat ore: oculis quoque fulminat, ardet: 55
 Vindictamque atrox, & eadem spirat: anhelat
 Carnificinam. Addit germana Superbia utrisque
 Vires, & stimulat magis, impellitque furentes.
 Pigrior, atque adeo diuturnior incubat, uncas
 Dissimulans unguis, ignominiamque nefandam, 60
 Quam nunc vulgo homines detestanturque, foveatque
 Auri sacra fames, sitis haud exemptilis auri.
 His nihil indulget morbis sanctissima Christi
 Lex. Oculos etiam, si forte libidinosis æstu
 Inflammati, alium qui nunquam extinguitur ignem, 65
 Jugelæ æternò accensuri fomite flammæ
 Sunt (hunc omnino ut sceleratam averteret usum,
 Utitur hoc verbo asperiore) & luminis orbes
 (b) Funditus extrudi, opportunum ait esse, jubetque.
 Qua se quisque amat; hæc mensura, legeque amoris 70
 Vult & amari alios: instatque hoc, terque, quaterque
 Mandatum hoc urget: jugulatque hostilia monstra
 Lege hæc, Invidiam, atque Odium, nutrita venenis
 Crimina, amaroris plenissima, noxia cordi.
 Si quando erupit; non vult occumbere Solem 75
 (c) Quin deseruerit, pacatæque cesserit ira.

Im-

R 3

(a) Putredo ossium Invidia. Prov. 14 v. 30.
 (b) Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum & projice abs te. Matth. 5. v. 29.
 (c) Sol non occidat super irasundiam vestram. Ad Ephes. 4. v. 26.

- Imperfecta etiam jubet, interruptaque linqui
 Vota Deo; siquis cum vota imponeret aris,
 Inferretque pius, meminisset fortasse repente
 Dissidii necdum sopiti. Huic vertere terga 80
- (a) Mandat, & ire prius ruptam componere pacem.
 Qui sibi grandescit tumidus, serique recusat
 Parvulus, atque infans tanquam si parvulus esset,
 Submitti; celi hunc aditu, portisque repellit.
- (b) Angusta est, altum quæ porta adducit Olympum. 85
 Nec capit inflatos, capit hæc neque porta superbos.
- (c) Rursum divitibus calum ægre, vixque patere,
 Scansile vix calum fore nuntiat. Aggravat aurum,
 Pondereque ad terram prostermit. Proxius esse
 Inquit; gibbosum angustari, perique meatum, 90
- (d) Perque foramen acus adigi, & transire Camelum.
 Ponit & ante oculos documentum horrore tremendum,
 Immerit, ac barathro flammam ardentis, aquali,
 (e) Extremo digiti quæ pendet acumine guttam
 Exiguam efficitur sine spe sitientis *Avari*. 95
 Lurco hic dum vixit fuerat, foribusque jacentem
 Ulceribus miserandum aspernabatur egenum:
 Et quæ de mensa exciderant, canibus dabantur,
 Reliquias panis misero, micaque negabat,
 Auget terrorem, & generaliter occidit illis 100

Va

- (a) Relinque tibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo. Matth. 5. v. 24.
 (b) Quam angusta porta, & arcta via est quæ ducit ad vitam? Matth. 7. v. 13. Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum celorum. Matth. 18. v. 3.
 (c) Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt. Luc. 18. v. 24.
 (d) Ibid. v. 25.
 (e) Mitte Lazarum, ut iningat extremum digiti sui in aquam, ne refrigeret linguam meam. Luc. 16. v. 23.

- (a) Væ, qui divitias, irritamenta malorum
 Maxima, magnaque habent hujus solatia vitæ.
 Intima præterea Lex hæc penetralia cordis
 Ingreditur, desideriumque impune vagari
 Haud sinit: hoc etiam donat; infringitque severa. 105
- (b) Alte illos damnat, quorum damnable scitum
 Apparet nullum, atque extrioscus omnia munda
 Cum sint; obsecnas abscondunt pectore sordes.
 Non secus, atque horrore intus, festoreque mortis
 Plena, atque crosis, saniem stillantibus atram 110
 Ossibus; extra autem albata, & speciosa sepulchra.
 Ergone Lex adeo injucunda, inimicaque carni,
 Hæcine Lex, hæc Religio contendere cursu
 Cum Sole? Ultra etiam Solis, metasque diei
 Ire, & terrarum totum regnare per Orbem? 115
 Nulla humana quidem capere, aut præsumere possit
 Spes hoc. Hoc autem Fidei Auctor Christus Jelus
 Nil dubitans præsignificat, fatisque perinde,
 [c] Ac si præterita de re jam, neque peracta
 Colloqueretur. Erant sic jam perfecta, priusquam 120
 Effent, sic & erant olim jam certa futura.
 Undique conflurgunt densò agmine, & undique diri
 Conjurant *Solymis* hostes obistere contra:
 Nascentem & vix Religionem extinguere cunis.
 Christi Praecones illos, qui prima ferebant 125
 Vexilla, & gentes Christi sub signa vocabant,

R 4

Pro-

- (a) Væ vobis divitibus, quia habetis consolativam vestram. Luc. 6. v. 24.
 (b) Væ vobis scribis, & pharisæis hypocritis, quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ foris apparent hominibus speciosa; intus vero plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia: Matth. 23. v. 27.
 (c) Ubique prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto Mundo. Matth. 26. v. 13.

- (a) Propositis terrent panis; ne deinde docere Pergant, neve ausiat laudando extollere nomen Jesu: & verberibus, vinclicque, & carcere multant. Despiciunt illi mortem, & tormenta, minasque: 130
 Altius & vocem extollunt: & verbera, vincia [b] Multa pati Jesu causa, sibi gaudia ducunt. Urque fidem faciant: se, quæ Mystra narrant, Quæ pandunt oracula, Deo aspirante profari; Perpetuas rerum leges, habilemque tenorem 139
- (c) Naturæ ad libitum rumpunt, formidique implent Obtreclatores, portentisque omnia complent. Adstabat coram quem Petrus, nomine Jesu, Crure, & utroque pede interclusum Matris ab alvo, Fecerat arrectum stare, & consistere plantis, 140
 Et propeo gradum, celereque extendere cursus.
- (d) Vellent, non poterant hæc tam manifesta negare Signa, utcumque essent perfricta fronte nefandi Pontifices. Ut fulgentem mensa, improbaque odit, Sed tamen agnoscat vel nolens Noctua lucem. 145
 In medio Solyimorum urbis, freudentibus ipsis, Millia ter primum, mox & dein millia quinque Turmatum Caristi sunt castra, & signa sequuti.
- (e) Plures inde alii, atque alii, quos magna trahebant

(a) Commemorat eis, ne ultra loquantur in nomine hoc ulli barbarum. Act. 4. v. 17.

(b) Ibius quædam a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu commellationi pati. Omni autem die non cessabant. . . evangelizantes Christum Jesum. Act. 5. v. 41. & 42.

(c) Multa quoque prodigia, & signa per Apostolos in Jerusalem fiebant, & miris erat magnus in universis. Act. 2. v. 43.

(d) Homines quoque violentis stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere. Act. 4. v. 14.

(e) Magis autem angustatur crementum in Domino multitudo virorum, ac mulierum, ita ut in plateas ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis, ut grabatis, ut veniente Petro, soltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Act. 5. v. 14. & 15.

Prodigia: Umbra etiam [quo nil neque fingere fas est 150
 Magnificumve magis, magis aut mirabile] euntis
 Qua vult eunq; Petri dabat ægris umbra salutem.
 Asportabantur milleni. Si modo quemquam
 Sospita ioumbrabat, siquem Petri umbra tegebat;
 Hoc satis, hæc morbos omnes, mortemque fugabat. 155

- Quo nullus fuerat Christo ante ardentior hostis
- (a) De celo Saulus vehementi luminis ictu
 Tactus, & Hæbræa subito caligine mentis
 Pulsa, quæ tantas accenderat hæctenus iras;
 Antiquum infinito odium mutavit amore. 160
 Continuoque inter Proceres, Fideique Magistros;
 Primores Duodenorum numero additus; instar
 Fulminis, hæc, illac rapidissimum ambiit Orbem,
 Undique collectas ardens adfiscere Christo
 Gentes. Plusque ipis Duodenis omnibus, unus 165
- (b) Nomen ob hoc ultro tulit, exhaustique laborum:
- (c) Hi Petrus, Paulus Romanis arcibus, Orbem
 Calcatum superiustructis, tumideque superbis
 Alte elata Crucis, Christianique insignia primi
 Impavidi invexere; hostilibus undique cincti 170
 Turmis, ac valide oblostantibus undique ventis.
 Non prece, non genibus, neque dein jam thure colendus;
 Quin Capitolinis procul exturbandus ab aris
 Tandem erat, ac vulgi vulgo ludibrio habendus
 Juppiter Imperii Deus optimus, & Superum Rex 175
 Ccreditus, atque Urbis Tutor, Servator, & Auctor.
 Cum

(a) Per illuminationem Saulus nostris J. C. . . positus sum ego Prædicator, & Apostolus, & Magister Gentium. 2. ad Tim. 1. v. 10. & 11.

(b) Abundantius illis omnibus laboravi. 1. ad Cor. 15. v. 10.
 (c) Constantis esto: sicut enim testificatus es de me in Jerusalem, sic te oportet & Roma testificari. Act. 23. v. 11.

- (a) Cum *Jove* quotquot erant simulachra, Diique, Deaque
Imperii averruncanda: & capitale futurum,
Siquis adoraret, vel plures crederet uno
Esse deos: abolenda etiam meretricia sacra: 180
Nec fas jam *Veneri*, *Bacchoque* litare, sequive,
Aut imitari hæc propudiosa exempla deorum.
Præterea plebeiorum quia pœna latronum
Crux erat, & majus qua nullum dedecus: atrum
(b) Romanis horrorem oculis, probumque ferebat. 185
Prælatâ est tamen, ac *Roma* exaltata, domumque
(c) *Cæsaris* ingressa: & curvato poplite, & aris,
Et thure, & sancto Crux est invecâ triumpho.
[d] Et *Romana* fides Christo data, gloria *Petri*
Præcipua, atque ingens comitis quoque gloria *Pauli*, 190
Fama jam fuerat vel tum vulgata per Orbem.
Ultra etiam Imperium *Romanum*, & ad usque repostas
Cælo alio *Gentes*: trans utraque litora *Gangis*,
Ad *Caromandelos*, ubi primos exserit ortus,
Qua vigil Eois *Aurora* resurgit ab uodis: 195
Usque & ad *Ethiopas*, nascenti conscia *Nilo*
Regna, & *Saromatas* ultra, *Schybianque* nivalem,
Qua septem super impendunt, præstantque *Triones*:
Qua *Romana* Aquilæ, nec *pila* minantia *pilis*
Cognita dum fuerant; quo vix languentia, & icu 200
Obliquo, & fracta jam vi, Sol spicula vibrat,
Ad *Gangem* *Thonæ*, ad *Syrbiam* ductore *Philippo*,
Usque & ad *Ethiopas* *Levi*, & *Simone*, & *Juda*,
Prolatum imperium *Crucis* est, & nomen *Jesu*.

Tu

- (a) Quæ autem conventio Christi ad *Belial*? Aut eua pars fidelis, cum infideli? Quis autem confensus templo Dei cum idolis? 2. ad *Cor.* 6. v. 14. & 15.
(b) Improprium ejus portantes - ad *Hebr.* 12. v. 13.
(c) Solvant vos omnes sancti, maxime qui de *Cæsaris* domo sunt. Ad *Philipp.* 4. v. 22.
[d] Fides vestra amovantur in universo mundo, ad *Rom.* 1. v. 8.

- Tu quoque, tu major *Jacobe* [veterima fama 205
Patrum sic est ad leros perlatâ nepotes]
Cæsar ad *Augustam* *Fidei* tu altissima sanctæ
Dogmata, tuque *Cracis* primus vexilla tulisti
Gentis ad *Hesperia* *Tarsessa* litora, & usque
Herculis ad metas, ubi Sol postquam ambiit Orbem, 210
Sistit anhelantes, recreatque, lavatque jugales.
(a) Occidit *Herodis* gladio hic, primusque Magistrum
De *Duodenorum* numero, sanctoque Senatu,
Quem fuerat vita, sic est & morte sequutus.
Romani *Herodis* iussu, rigidique *Neronis* 215
Imperio, diro distentus corpora trunco
Petrus, & exsecta capite a cervice revulso
Paulus, Christiadum duo maxima lumina, *Roma*
(b) Occubuerè, pares eausa, etiam dispare morte.
Ultra etiam mortem socios, comitesque futuros 220
Abstulit una dies, & funere meris utrosque.
Consimili ac proflus fraterna morte peremptus
Andreas, decussatis, nexique vicissim
Ad medium geminis suffixus brachia truncis.
A latere oblongis, valide factis impete utriusque, 225
Hæstis confossus *Thomas*: dejectus & alter
Jacobus summi præcepit de culmine templi,
Exceptusque sode, & violento stipitis icu.
Tu vero absumptus necè, *Bartholomææ*, cuncta,
Crudelique magis. Nam (carnicina ferarum 230
Quæ sola est) cute directâ, pendenteque circum,
Vivo etiam tibi dum patula, trepidæque micabant
Venæ, ac totus eras cruor undique, & undique vulnus.

Veri

- (a) Misi *Herodes* rex manus, ut affingeret quosdam de Ecclesiâ
oculis autem *Jacobum* fratrem *Ioannis* gladio. Act. 12. v. 1.
(b) Hæc, & historia *Abime* ad finem omnia, ab *Auillaribus*,
non quidem *Hagiographis*, qui nulli jam sunt; sed tamen probatissimis, & severiore Criticæ instructionis excerpta sunt.

Verbo, quotquot erant *Fidei*, morumque Magistri
 A Christo primi, varie & crudeliter una 225
 Omnes carnificum manibus laniati, & acerba
 Vi, ferro, excelsas animas posuere, caputque.
 Morte tua solus tu, quem dilexit amora
 Precipuo, Matrem, cui commendavit Jesus
 Commoriens, & postrema jam voce vocavit, 240
 Ac dedit esse tuam, testamentoque reliquit,
 Morte tua extinctus solus tu. Sub Cruce namque
 Tu solus fueras. Nullum hoc atrocis ullum
 Supplicium: eorum expirantem cernere Jesum:
 Ultima & excepisse sinu suspiria vitæ. 245
 Sanguine quin etiam aspergi morientis. Amoris
 Sic tu *Martyr* eras, gladio trajectus eodem
 Cum Matre. Ille tibi, rupit qui pectora Matri
 Ensis: plus oleo, quo dein fervente nastli,
 Attulit infandi, ac dici præ morte doloris. 250
 Instar erant *Duodeni* ovium: illos uodique sevi
 (a) Mactabant hostes rabidorum more luporum.
 Hoc semel, hoc iterum prædixerat ante Magister
 (b) Discipulis: odia horrenda, & tristissima quæque
 Omnia passuros, nil unquam tale merentes; 255
 Hac una tandem de causa, ob nomen Jesu.
 Hæc Sanctis, hæc ille suis patrimonia liquit,
 Carne quidem meritis oculis, oculisque profanis
 (c) Tristia; Discipulis autem charissima, Regni
 Cælestis cuncto pignus pretiosius auro. 260
 Qui fuit *Hyrcana* læta *Nero Tigeyde* multo
 Seviore, arctatis loris, valideque revinctos,
 Incensæ pice, atque ardente bitumine tinctos

Chri-

- (a) Ecce ego mitto vos sicut oves in media luporum. Matt. 10. v. 16.
 (b) Eritis odio omnibus propter nomen meum. Ibid. v. 22. &
 Marc. 13. v. 13. Si me persecuti fuerit, & vos persequantur.
 Joa. 15. v. 20.
 (c) Si sustinebimus, & conregnabimus. 2. ad Tim. 2. v. 12.

Christicolas, passim per compta, perque plateas
Romæ, accendebat nocturni in luminis usum. 265
 Et quid non egit *Decii* furor impius? Ille
 Barbara, inhumana, atque exquisitissima quæque
 Supplicia exhausit, laniandoque obtudit enes,
 Confregitque rotas, delassavitque secures.
 Tunc & Virginitas veterum de stirpe creatis 270
 Herour, & virtute magis quam sanguine claris,
 Vulnere, quo nullum fortasse immanius, alto
 Impete, dejecta ferro, absumptæque papilla.
 (a) Quid sub Principibus, quorum vel Carmen abhorret
 Nomina? Vix talem recipit te, seve *Diocles*, 275
 (b) Qualis eras plebeja ortus de gente, priusquam
 Cingeret indignos diademate Purpura crines.
 Exsecrabilior *Decio*, asperiorque *Nerone*
 Hic, non ut *Nero* singillatim in lumina noctis;
 Sed coarcevat uno dabat impete flammis 280
 Millenos, & millenos. Processit & ultra
 Christi odio, & *Phrygiæ* infandis totam ignibus urbem
 Absumit, nigro involvens Matresque Virosque
 Turbine flammarum, lactentesque ubero Matrum
 Infantes, nullo atatis discrimine, nullo 285
 Sexus, in cineres ferri dedit omnia ventis:
 Hos sic ignitæ alios sartagine, subtus
 Applicito, & lento paulatim torruit igne:
 Ne *Siculi* pejora ulla esset facta tyranni.
 Nec flammis solum: innumeros etiam obruit undis 290
 Christi cultores. Manicis, & compede vinctos,
 Lintribus impositos ruptis, lacerisque phaselis,
 Et super hos alios, quasi muta, & inania sensu

Cor-

- (a) Intellexit Domitianum, Maximinum, Valerianum, Aurelianum, Diocletianum Christianorum infelices atrocissimos, & quorum syllabæ carmini repugnant.
 (b) Diocletianus ante adeptum imperium Diocles dicebatur.

Corpora congereret, turmatim pondere iniquo
 Agglomerans; vasto pessumdari, & aequore mergi, 295
 Et dabat adjectis una cum lustribus omnes
 Fluctibus hauriri, spargique, rapique procellis.
 Usurum exuvias alios, pellesque ferarum
 Indutos, & compulsos incedere ritu
 Quadrupedum, sic deceptis, avidisque *Molossi* 300
 Obiecit discerpandos. Sed parere Sanctis
 Addidicere *Caesae* tum, carnificesque vorarunt
 Desuper impulsi, ac pomas sumpsere merentum.
 Sed quos non ausi indomiti lacerare *Molossi*;
 Hos, aut dejecto ex humeris capite hauriit ensis. 305
 Aut ruida attrito prostravit clava crebro:
 Aut spissus lapidum tumulavit grandine nimbus.
 Sed quid ago? Nemo pœnarum nomina, nemo
 Voce queat (vox etiam alicui indefessa sonaret,
 Ferreaque) aut totidem scelerum comprehendere formas, 310
 Aut totidem, quot dilaniandi exercuit artes.
 Demens! qui quod opus rexit Deus ipse, Deique
 Filius, erucere, & se profigare putavit
 Posse, & sanguineis tegere, & tumulare ruinis.
 Imbecillæ oculis hominum, & lanata, & inserti 315
 Armatae dumtaxat *Oves* patientia, & ipsa
 Morte obita, vicere *Lupos*, vicere *Nervos*,
 Ac *Deos*, teque his truciores, sive *Dioses*.
 Sic vicisse opus Excellit est, divinaeque proflus
 Hæc est, non opibus, non vi, non impete, & armis 320
 Proveniens; tota & cedens victoria victis.
 Sanguine inundata, ac pene obruta sanguine; crevit
 Uberior, magis aucta, ac propagata per Orbem
 Relligio. Caput alte elata, Palatia Regum
 Consensit victrix! Et qui diemdem gerebant 325
Augusti, quorum vel nutus astitit Orbis,
 Submisere Cruci caput: hoc & fronte rulerunt
 Non jam ignominia, ut quondam; sed gloria, honoris
 Ac

Ac Regis Regum monumentum, insignique signum.
 Horum tu, cujus laudi præconia nulla 330
 Digna satis, ductor tu *Constantine* fuisti,
 Ac Princeps. Tibi nam sublimis in aere visa
 Crux, medio ardentis caelo tum, lampade Solis
 Pulchrior. Inde tuis præcedens edita castris,
 Vexillisque tuis prælata; exterruit hostem, 335
 Et gelida super injecta formidine; turpem,
 Præcipitemque optare fugam ac dare terga coegit.
 Ponte quoque indignante hosti, abruptoque repente,
Tiberidis exhaustus perit *Maxentius* ille
 Undis, qui *Dioctis* rabida feritatis, & ira 340
Æmulus; innocuum Christi vastabat ovile.
 Nec mora, iussisti: quæ *Rome* plena cruoris
 Ibant *Christi*adum, hecari, & flamma sisti
 Impia; & edicto Præconis voce per Urbem
 Vulgato, requiem Sanctis, pacemque dedisti. 345
 Donec sancta *Fides*, donec *Romana* vigebit
Relligio, æternis quæ sustentata columnis
 Est; honor hic tuus; eximii hæc & gloria facti
 Semper erunt, serisque ætatibus ulque manebunt.
 Viderat ab *Ægyptis*, semperque gementibus antris 350
 Noctipotens scelerum inventor, quod moverat atrox
 Hactenus effuso large undique sanguine bellum
 Successisse parum; quin & firmamina Christi
 Regno accessisse: & tantis, tot testibus ulque
 Ad mortem, atque ultra immotis, quam vertere fundo 355
 Relligionem attentabat; nova germina passim
 Emisisse, nova & nactam incrementa per Orbem,
 Qualiter in silvis lacerata bipennis ilæx
 Per caedes, per damna, per & fera vulnera, ab ipso
 Ducit opes ferro, atque animos; & fronte superbit
 Lætiior, ac caelum versus caput altius effert.
 Dat gemitum tonitru similem. Ad fraudesque, dolosque,
 Perfidiaque veneniferas revolutus ad artes;

Intestinum aliud bellum, graviusque pericio
Tentare instituit: neque jam solo ense cruento; 360
Sed calamis magis, ingenioque, & mente gerendum
Imbutis obfirmata discordia, & astu
Vipereo, & pravo insanze novitatis amore.

Aspidis in speciem exigui collectus; in ima 365
Viscera stententi etiam se insinuavit *Aris*.
Sacrorum hic fieri *Aristes* cui fecerat urbi
Nomen *Alexander*, præcella & sede præesse
Ambitione furens ardebat. At inde repulsus,
Speque hac dejectus, turbatus mente, feroxque, 370
Vindictam in somnis etiam spirabat, & iras.

Aspidis attracta, illapsuque ferocior; ipsum
Impetere est ausus Cælum: æqualemque Parenti
Esse negare Patri Unigenam, qui corpore tuctes
Nactus, illibata voluit de Virgine nasci. 375

Carminis pestifero (vocat istud & ille *Tbaliam*)
Quod male tornatas peiores redderet aures;
Obtulit incauto lethalia toxica vulgo.
Seditione potens plures capita alta ferentes

(a) Pastores gregis infecit, tinxitque venenis, 380
In partemque suas traxit, pepulitque volentes.
Constantinus etiam innoovit. Tristissima Regum

(b) Sors hæc: larvato, & mendaci illudier astu:
Nec sceleratorum falsos bene noscere vultus:
Quippe sibi ignotos, qui nescia peccora fraudis, 385
Regia corda gerunt. Fraudum ædificator *Arius*
Eximius, vocem, faciem mentitos ovillam;

Abde-

[a] *Arius anathemate ab Alexandro Episcopo Alexandrino percussus; ad Eusebium Cæsarea Episcopum confugit, quem batesis sua fovit, & factorem nactus est, cum aliis Episcopis, inter quos erat Eusebius Nicomedia, cujus magna erat apud Constantinum gratia, & auctoritas.*

[b] *Aures Principum simplices, & ex natura sua alios assimilantes, callida fraude decipiunt. Eth. 16. v. 6.*

Abdebat rictus, dentesque, unguelque lupinos.
Huic fregere caput monstro celeberrima centum
Ter *Nicanorum*, Sanctorumque agmina Patrum. 390
Et tamen audebat calcatus livida colla
Arrigere, obliquasque in Cælum tollere cristas.
Qualis quem pressit cantho rota forte jacentem;
Obtritumque, ac feminecem, lacerumque reliquit;

Prorepens tamen insurgit, tumidumque veneno 395
Attollit caput, & furialia peccora *Serpens*.
Tandem inspirata præreptus luncris hora,
Viscera diruptus (diuturnum ubi fecerat *Aspis*
Nidum) sic etiam movit civilia bella.

Usque adeo multos fraudum, heredesque furoris 400
Linoquens: excessit fontes fremebundus ad umbras,

Harum quotquot erant turmarum *Sibanasius* unus
Terror erat. Quadraginta, atque his amplius annos,
Urbis *Alexandri* defendit moenia, denso

Aggere, & objectu clypei impenetrabilis; etsi 405
Sede sua, & patria extorris: vivusque sepultus
Interdum, profugusque errans, ac lustrâ ferarum
Confugio quærens. Soboles tamen impia *Arii*
Hunc sic extorem, & profugum, & timere sepultum.

Nec minus interea (magno quem *Gallia* partu, 410
Gallia nunc, olim, semper secunda Virorum,
Eduxit) Christi terrebant *Hilarius* hostes.

Facundus, vehemens sobolem illam cinxit, adegit
Fossa: & prærapido effuso, exundanteque aquarum
Agmine demerit, totis *Rœdani* obruit undis. 415

Par Athleta his, insanos *Hieronymus* ausus
Contudit *Helvidii*, qui sanctæ aspergere Matrî
Dedecus, impuro, sceleratoque ore volebat.

(a) Omnigenum monstrorum alia, horrendæque rudentum
Dal-

(a) *Intellige Jovinianum, Montanum, Vigilantium, quorum hæreses Hieronymus prostravit.*

Dalmata bellipotens colla, & capita absceidit ense. 420

Arma etiam tractare rudēs munivit, & armis

Induit: instruxitque novās Aciebus, Ducesque.

Quippe Arma, & sanctos Armamentaria Libros

Vulgavit *Latio*, facileque aptavit in usus.

Nec jam *Graja* opus est, peregrinaque litora adire: 425

Quandocumque tuta & sunt propugnacula bello,

Sunt qui que & Arma domi; que veratissimus illis

Attulit huc victor rediens *Heronymus* oris.

Tu quoque Dux bello invictus, tu cujus in ore

Examen confedit apum, cui melle stabant 430

Labra: *Augustinum* tu, melle, & nomine praestars,

Vicisti; & fuerat qui formidabilis olim

Hollis; fecisti *Defensoremque*, Ducemque.

Ecce autem, ecce alias, alios miscere tumultus,

Umbraeum pater instaurat, stimulatque phalanges. 435

Nestorianorum, annitentium tollere Matri

Divinae totam hoc quantum est nomenque, decusque

Immortale, Daique omnes Genitricis tendunt.

Eutybianorum, qui dum in contrariae honore;

In Christo esse hominem absorptum, exultumque volebant.

Turbaruntque, & confudere *Hominemque* Dumque. 440

Hos tamen horribiles, armisque, astuque potentes

Prostraverunt hostes, ac deduxere triumpho

Captivos collecti *Ephesi*, & *Chalcedone* Patres.

Postremi hi hortatu acciti, Magnique *Leonis* 445

Ruptu. Qui surgentem ut contunderet hydram;

Suprema de sede *Petri* tonitralia verba,

Concussura hostes, signavit epistola: & ipsa,

Ignea tela etiam, & victricia fulmina misit.

Parte alia, toto divisis orbe *Britannis*, 450

Hollisica prorupit secum sociā agmina jungens

Pelagius. Nobis sperisam ab origine labem

Infectabatur timidus. Solidaeque superbus,

Vires de caelo, auxiliariaque arma negabat.

Esse

Esse necesse, ut lucifugum, qui perdere tentat 455

Uadique nos, profligumque, superemus & hostem.

Nil opus auxilio, aiebat, precibusque; salutem

Viribus unumquemque suis sperare jubebat.

Demens! qui neque se tandem, neque noverit hostem.

Nec saltem expertus potuit cognoscere, quantis 460

Debilitata malis sit nostra haec vita, salusque.

Sic & febre jacens, oculos ubi denique pressit

Sera quies; rapidos, agileque extendere cursus

Posse videtur. At in mediis conatibus impar

Deficit, & robur nullum illi est: somniat aeger. 465

Hunc *Augustinus* calamo jugulavit; & omnes

Captantem latebras pavide, & caligine multa

Involentem astute aditus, varioque reflexu

Abdentem sese, & fumam, tenebrasque vomentem;

Per vestigia caeca, per intricata sequutus

Sarelius fugientem hostem protrivit: & atras,

Lumina magna ferens, dimovit, dispulit umbras.

Tu decus *Italiae*, *Gregori*. Te patria *Roma*

Nolentem; invitumque excelsa sede sedere

Petri, caelestis indicio, signoque coegit. 475

Tu praecellentes *Romanae* Sedis honores,

Quos suffurari, sibi que usurpare volebat

Urbs fastu turgens, *Constantinique* superba

Nomine; servasti, assuetus jam vincece in illa

Urbe. Ibi Pastorem errantem, ac revocata sepulchris 480

Corpora nostra, iterum ad vitam reditura negantem,

Tristi hoc, immanique crepto errore; libenter

Vistum, fecisti, victum se, & vera fateri.

Hac duo semper erunt tibi, Magne, erecta trophaea 485

Illuc, angustiis ubi faucibus usque costatum

Freudentem stringunt *Byzantia* litora pontum.

Sed rupere fidem tandem, repereque pacem,

Majoresque iterum *Byzantia* litora turbas,

Vastissimasque magis, tristisque dedere ruinas.

Bellum ingens ense, & scepro *Leo* movit *Isaurus* 496
 Undique *Imaginibus* sanctis, vetuitque precari
 Coram: dejectus passim exturbavit ab aris:
 Diripuitque, & sacrilegos coniecit in ignes.
 Hoc truculento adeo generatus Patre *Leone*;
 Excessit tamen impietate *Copronymus*: inde 495
 Dicitur sic, infans quia, dum de more, sacro
 Fonte lavabatur; sedavit stercore fontem,
 Ausurio infando. Nihil hic aut liquit insusum,
 Aut intentatum in Superos: monumen a que Divum.
 Quæ Pietas, quæ Religio penetrabilibus imis 500
 Abdiderat: conquisita exquisitis, alte
 Proruta, & infandis sunt omnia tradita flammis.
 (a) Plus sexaginta furor hic caput extulit annos
Constantiupoli. Sed enim facta agmine, rursus
 Convenerunt Patres *Niceæ*: moestaque tandem 505
 Religio recreata est, exaltataque ad aras.
 Singula perconsere nefas quæ bella furentes
 Seditiosorum turbæ, pugnalque ciebant.
 Qua tu cunq; oculorum orbem per sæcula volvas;
 Perfidiosorum, Desertorumque maniplos, 510
 Tartareaque acies videas, nigralque catervas.
 Sed quotquot fuerant tot jam per sæcula, cunctos
 Provocat, atque hostes vocat in certamine, & omnes
 (Tantum erat!) clamore invicto debellat *Aquinas*.
 (b) *Angele*, viventi dedit hoc tibi *Gallia* nomen, 515
 Et merito: neque enim posses, nisi & *Angelus* esses,
 Quadraginta, atque octo annis, quo tempore vitam
 (c) Clausisti exiguo, tam magna volumina, tamque
 Egregia usque adeo felici reddere partu.
 Summa tua una hostes latis esse frangere: silebant 520
 Si capient: muti rabiosa silentia rodent,

Pu.

(a) Ab anno 725. ad 787.

(b) Natus anno 1277. obiit 1274. 7. Martii.

Pugnantum te *Acies* pro Religione sequuntur
 Sunt, ceu Ductorem magnum, semperque sequentur.
 Sævius in Cælum, terrasque *Acheronte* refluxo,
 Tum demum solito truculentior, intima ructans 525
 Viscera lucifugus nigri *Draco* Legifer *Orci*;
Tisiphonem geminam, geminamque efflavit *Erimnym*
Lutherum, & *Calvinum*. Istis mage tristitia monstra
 Aut furibanda magis nulla ante efflaverat *Orcus*.
 Ad mala cuncta etiam invitos, quasi compede victos, 530
 Raptari misere nos, omninoque preemptum
 Arbitrium jam tunc esse, affirmabat uterque,
 Inrita cum nobis prima est ab origine labes.
 Et quid erat tandem hoc aliud, nisi fræna pudoris
 Tollere? & efficere, ut vel quam sedissima quæque 535
 Flagitia, & quotquot sunt crimina cuncta licerent?
 Addunt: impulsu divini luminis actos
 Nos, vel ut exanimum quid, compellique, rapique;
 Quin obnitendi sit jam contra ulla potestas.
 Atque adeo nihil omeino unquam posse mereri 540
 Nos. Hæc Doctores illi solatia nobis
 Portabant. Sed *mercedem*, meritamque *coronam*
 (a) Divini passim Libri, & certaminis hujus
Palmas esse ajunt quodam victoribus, illic
 Vita ubi semper erit felix, semperque beata. 445
 At sanctos audez Libros minuebat uterque
 Ad sibi tum. Quos de numero hoc abraderè visum;
 Radebant, scriptosque Deo aspirante negabant.
 Omnia quæ non jam scriptis, sed tradita verbo,
 Perpetuoque inde a Christo ad nos ordine, semper 450

S 3

Relli-

(a) *Merces vestra copiosa est in cælis. Matth. 5. v. 12. Reposita est mihi corona justitie, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex. 2. ad Timot. 4. v. 8. Et palma in manibus eorum. Apoc. 7. v. 9. Venerunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas in sanguine Agni. . . ideo sunt ante thronum Dei. Ibid. v. 14. & 15.*

Religione pari, tot jam volentibus annis;
 Demisso accepta obsequio, ac servata fuere;
 Stirpitibus, atque imo tentabant vellere fundo.
 Desuper externa quadam quasi veste, volebant
 Iustitia Christi indutos, quæ cuncta tegebat 555
 Crimina, conatu nullo, nulloque labore,
 Aut merito, subitos fieri, & consistere Sanctos.
 Ambo pudicitie hostes, Virginitatis acerbi
 Olores; castos nolebant esse Ministros
 Sacrorum. Sanctis abducta Virgine claustris, 560
 Sacrilega infandum perfrictus fronte triumphum
 Egisse *Lutherus*. Per & ipsum facta potestas
 Vincula rumpendi, Christus quæ posse negavit
 [a] Rumpi, & sedandi socialia jura marito.
 Obtentu, & specie panis, vini que latere 565
 Verum Hominem, verumque Deum, voluisse negare;
 Nec potuisse tamen, nolens, victisque fatetur.
 Quid faceret? Rabidus vinum, panemque redactum
 Ad nihilum; vult integrum, incoloremque manere,
 Qualis erat, neque dum tonitru cum verba *Sacerdos*. 570
 Effragem hanc *Erebi furiam* superare nefandus
 Ausus *Calvinus*, Christum quoque sustulit: auctores
 Hoc etiam sceleris, quod tantum expaverat unum
Lutherus: quem terruerant clarissima Christi
 (b) Verba, quibus potum vere se ait esse, cibumque. 575
 Crudellem; immanemque Deum depingere gaudens,
 Aiebat: cæca, horribilibique lubidine ductum,
 Haud culpa prævisa ulla; præcludere cælum
 Pluribus, æternisque illos addicere flammis.

Hæc

- (a) Quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam. Marc. 10. v. 11. Lutherus tamen induxit etiam hoc Philippo, Hassiæ, ut apud, Landgrævia.
 (b) Caro enim mea vere est cibus: & sanguis meus vere est potus. Juc. 6. v. 56.

Hæc infrunito ille ore; et si Oracula sancta,
 Sponte sua suavem esse Deum, ingenioque benignum
 Erga nos Patrem, passim clamantque, monentque:
 (a) Æternæque negant morti ultra addicere quemquam.
 Adjecit portenta alia, execrandaque. Plura
 Jam calamus meminisse horret, lugenique reculat. 585
 Contentis aliis monstra hæc vallata colubris,
 (b) Accitisque aliis socialibus undique monstris;
 Heu! quot, quamque graves coaceravere ruinas!
 Quantaque *Tannaris* Regna involvere tenebris!
 Quatuor actutum vestras, *Holwerthii*, opuca 590
 Involvere plagas umbræ? involvere Trionum
 Proxima sideribus quæ sunt duo maxima Regna,
Dania te, & rursum te bellies *Suecia*, totam:
 Compluresque tuos ingens *Germania* tractus:
 Indomitique, & concordēs, fortisque *Batavos*. 595
 Tu quoque Sanctorum nutrix, sæcundaque Mater
 Quondam; obscurata es tandem. Te semper amaro,
 Semper te magno lugebimus, *Anglia*, luctu.
 Sed vero tunc, tunc, inquam [mirabile distu]
 Tanta videbatur cum detrimenta subire 600
 Religio; crevit magis, ultra & longius ivit:
 Ignotosque, novosque est dilatata per Orbis.
 Europa parte excedentem *America* recepit
 Utraque, & utralibet longe *Europa* undique tota
 Major: cui præerat tunc *Melchiora* supremo 605
 Imperio; & quam postremis tunc *Inca* tegebat.

S 4

Ex-

- (a) Non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cælis est, ut precat unus de pusillis istis. Matth. 18. v. 14. Nolens aliquid perire. 2. Pet. 3. v. 9.
 (b) Intelligite Melancthonem, Olstrandum, Carlostadium, Zynglium, Gcolampadium, Bucerum, Moncerum caput Araba-pillarum, Flaccum Illyricum, Bernardinum Ochinum, Theodorum Bezum, & et alios illius ætatis hereticos, qui omnes aut Lutherum, aut Calvinum duces habuerunt.

Extremo Orbe alio positi, longeque remoti
 Tunc dederunt (quod vaticinus prædixerat ante
 (a) *Esaias*) sobolem sanctam *Septentrio*, & *Auster*.
 Cum *Fide* adorandum; & magnum tibi, *Mexico*, signum
 Exhibitum, lapsa & meliora ancilla celo: 610
 Præsidium æternum tibi tutamenque futura.
 Namque Dei coram adsistente, & sic Matre jubente;
 Saxoso, flexilique solo, medioque *Decembris*
 Erupere rose. Quas asperiore, rudique 615
 Palliolo implicitas, simul atque *Anisite* coram
 (Insula cui sacros umbrabat pendula crines)
 Indigena explicuit [mirum !] ecce impressa repente
 Palliolo est quam pulchra Dei Genitricis Imago,
 Aligero innixa, & sinuolæ cornua Lunæ 620
 (b) Calcans: cæruleo fert didita plucima poplo
 Sidera; propendens capiti radiata corona
 Emittet, a tergo circumdatur undique Sole:
 Illius omnino ad normam, speciemque, sereno
 [c] Cælo tranquillus quam *Partho* viderat exul: 625
 Qua neque amabilius quidquam est, neque pulchrius Orbe.
 Ut memini! Ut videor, te nunc quoque, Virgo, viderel
 Quod fas, hoc facio. Admor hinc, & cernuus ore,
 Quæ sola ire queunt, sed te, pulcherrima Virgo,
 Crebra, & itura quidem citius suspiria mitto. 630
 Ardua tunc etiam relegens vestigia *Thoma*,

Ad

- (a) Dicam *Aquiloni*: Da: & *Austro*: Nol prohibere: offer filios:
 meos de longinquo, & filias meas ab extremis terra. II. 43. v. 6.
 (b) Imaginem hanc miraculorum frequentia celesterrimam Mexi-
 cani vocans de *Güinatape*. Cultus præpe *Urben* magnificentis-
 simo templo, & Regio, ut præclarissimæ *Sacerdotum* Collegii,
 cui & templi, & cultus procuratio mandata est. Rite, atque
 ordine *Patronam* Regnarum illorum principem proclamatum esse
Bened. XIV. Auctor. *Apost.* declaravit: & Officio, ut *apine*
 proprio illam decoravit die 24. Aprilis 1754.
 (c) *Mulier* amicta Sole, & Luna sub *pedibus* eius. Apoc. 12. v. 1.

Ad *Coromandelos* longe processit, & ultra
Xaverius, qua vix ortam *Japonia* cunis
 Excipit Auroram, tenebrisque, undisque renatam.
 Christus ubi nescium, neque vox audita salutis 635
 Ulla unquam fuerat, Regionibus hæctenus umbris
 Immeritis, lucem innoxit: linguasque loquutus
 Ignotas, signoque Crucis faciens Maris undas
 Dulces: ad vitamque, olidis excita sepulchris,
 Corpora sæpe vocans. quot pericula sustulit *Isthaç* 640
Lutheri impietas; illac tot millia centum
 Restituit, Regna adducens ingentia Christo.
 Tandem *Tisiphoneos* geminam elisere *Tvidenti*
 Patres, deinceps alii calamis victricibus omnes
 Undique Doctores acciti in prælia tanta. 645
 Hos inter *Bellarminus* caput extulit alte,
 Romano, excelloque ornatus murice frontem.
 Formidabilior nemo hoc fuit hostibus hostis.
 Contra unum hunc omnes conspiravere, & in unum
 Irrita jecerunt densissima tela sine ictu. 650
 Et quas non turbas, quos non movere tumultus?
 Qui se *Augustini* genuinos esse, merolique
 Discipulos iactabundi, tumidique volebant.
 Nec veriti hunc tam præclarum affectare Parentem:
 Cum *Lutheri* essent, *Calvini*que ibida proles. 655
 Quandoquidem Auxilio intectiori (utcumque tenebris
 Omnia innumbrarent) re, obstiti posse negabant,
 Non secus atque illi quondam fecere: fuitque
Gratia, ut his, illis quoque delectatio victrix.
 Sicut non sancta hæc victrix, potiorque voluptas 660
 Desuper immissa est; præcepta facessere posse
 Hunc divina negant. Quidquid conetur; iturum
 Ajunt, quo major, villo quasi pondere, deorsum
 Frustra obliucentem rapiet male sana veluptas.
 Inficiatur item, pro nobis omnibus esse 665
 Perceptum, & vitam Christum, aut fuisse crucem:

- Quæ *Calvini* etiam deliramenta fuerunt.
 O bene! quod manifesto adeo exturbabit utroque;
 (a) Et totidem docuit verbis contraria *Paulus!*
 Quo vix nascentem, vix ortam fulmine *Roma* 670
 (b) Contudit hanc pestem; poterat fortasse videri
 Profligata. At enim infirmo discrimine *Juris*,
 Et facti, veteratores audacius illi
 Pergebat perturbare, & confundere pacem.
 Donec ab excelso *Clement* hoc nomine dictus 675
 (c) Undecimus majora aliis duo fulmina misit:
 (d) Quæ *Ludovici* etiam *Pietas*, & Regia profusus
 Mæstus in seditiosos inque rebelles
 Impulit, & tandem afflitit delevit & hostes.
 Nec vero potuit vel tum consistere tuta 680
 Pax. Namque ex horum sustentibus effibus, agmen
Philosophorum, hoc se titulo, hoc se nomine donant
 Ipsi, *Philosophorum*, inquam, furiosus agmen
 Prorupit. Qualem *Græci* finxere Poetæ
 De serpentinis, quasi fœmine, dentibus ortam 685
 Improvisam aciem, clypeataque scyva virorum
 Agmina. *Viperæ*, magna vi, vulnera genti
 Victor *Aegæoides*, mortemque inferre parabat.
 Ipsi autem horrendis se consecere vicissim
 Ictibus *anguigena* per mutua vulnera fratres. 690
 Sic hi, se iugulant ipsi; pugnantia passim
 Secummet mire obliti, immemoreque loquuntur.
 Non *Scripturarum*, aut armamentaria *Patrum*

Tra.

- (a) Pro emittibus mortuus est *Christus*. 2. ad Cor. 5. v. 15.
 (b) *Constit. Innocent. X.* Cum occasione edita die 31. Maji 1655.
 (c) *Duas Constit. Vincæ* Domini *Saboth* edit, d. 20. Oct.
 1705. & celebriorem *altam Unigenitus* Dei Filii, emanatam
 die 8. Sept. 1713.
 (d) *Intellexit XIV. & XV. Utæque* enim *Constit. Unigenitus* fa-
 vit, religiosissime. Et tandem *Ludovici XV. Editio* *Constitutio*,
 illa, tanquam *Regi Lex*, reborata est, anno 1756.

- Tradante quippe horum indocti, ignarique, rudelque
 Armorum. Sola armati petulantia, & ausu, 695
 Certamen, pugnamque cient: salibulque, jocique
 Aspersa, & furo insidioso, atque illita melle
 Mortifero, nova tanquam essent, & magna reperta;
 Rancida divendunt *Epicuri* insomnia vulgo.
 An quia *Philosophi* istius sunt castra sequuti; 700
Philosophorum etiam placet sibi lumere nomen?
 Quidquid erit, vetera hi nostri, & mera somnia vendunt
Philosophi: atque ideo sibi pugnant, nec sibi constant.
 Religionem aliquam naturalem esse, docebant
 Nuper, & esse Deum nonnullum, cui super Orbe 705
 Cura foret. Satis, aiebant, hoc esse; negabant
 Cætera, & esse anuum male facta inventa volebant.
 Nunc etiam hoc rupere jugum; tentantque vel ipsum
 Siderea de sede, throaque, a vertice Olympi
 Regnatorem Orbis deturbare Omnipotentem. 710
 En quos collaudat, nostra admiratur & ætas
Philosophos! At ego memini, audivisse rudentes
 Hæc eadem turpes *Epicuri* de grege porcos.
 Nec bene congruere, aut sociari posse putabam
Philosophi grande, & venerabile nomen, haramque. 715
 Hui stultum me! Quæ fieri tum posse negabam:
Philosophi hi nostri faciunt, factoque triumphant.
 Antiquum revocare chaos nituntur, & esse
 Instar brutorum, perituros nos quoque morte
 Totos, persuasum sibi habent, gaudentque ruina. 720
 Horrentque, ac desolantur sine fine futuram,
 Et nunquam morituram Animam: tuæque illa, *Lucretii*
 (a) Cantant: Dissolvi quoque convenit omnem animam
 Naturam, seu sumus in altis aeris auras.
 Et metus ille foras præceptis *Atheniensis* agendus 755
 Funditus, humanam qui vitam turbas ab imo,

S 6

Omnia

(*) Lib. 3. v. 456. & v. 37. &c.

*Omnia suffundens mortis nigrore; neque ullam
Esse voluptatem liquidam, puramque relinquit.
Accumulat alia, atque alia his affinia: & ipsis
Nil habitant sanctis maculas aspergere Libris: 730
Quos aperire quidem necdum didicere. Sigillis
Clausi sunt septem. Neque tot dissolvere nodos
Hi, neque divinas possunt contingere claves.*

(a) *Sed quid ego? Jam Nonnotus, Bergervius, ambo
Belligeri excelsi, invicti fregere superbos 735
Philosophos istos, irridendosque dedere.*

*Perpetuum hoc fuit: hostili tentata tumultu;
Clara magis facta, ac dilucida dogmata sancta
Sunt: & dissidio hac illac, certamine ipso
Reddita lux major; stygias procul expulit umbras. 740
Hæcenus & nobis invitum profuit hostis.*

*Nec deerunt p. isthæc alia, & nova prælia. Nunquam
Aut fessus Phlegeton, aut Styx saturata quiescat. 745
Quidquid agent, Furias omnes, monstra omnia contra,
Religio exstabit victrix, semperque manebit.*

*Quam solet, aptatis varie pro tempore remis,
Tota gubernaculo firmo, Rectoreque Navis
Assucto ventos, tempestatque domare;*

(b) *Vincere ventorum furias, calcare procellas,
Pefgereque insensas fulco victore per undas. 750*

*Aut veluti solet in cælum ire, expositæ que Ponto,
Multa trophæa altis ostentans undique pinnis,
(c) Surgere; & immenso scopulo. Arx fundata, tumentes
Frangere, & illisus immota retundere fluctus.*

*Hæc ego, ad Eridani umbrosas, Vatumque canori 755
Agmi-*

(a) Hi duo præcipue Gallicani Scriptores præstantissimi a Philo-
sophorum incurribus Religionem vindicarent, & vindicare
porro perent.

(b) Imperavit ventis, & mari. Matth. 8. v. 26.

(c) Fundata enim erat super petram, Luc. 6. v. 48.

*Agminis affiduo resonantes carmine ripas,
Tum cecini [exilio quærens solatia cantu]
[a] Cum PIUS, & re præcipue, & cognomine SEXTUS,
Quas Sexti attulerant alii sarcire ruinas*

*Natus, tergeminumque sua Pietate Tiaram 760
Nactus, ad excelsam, Petri dignissimus hæres,
Conscendit Cathedram, clavellæ accepit utraque,
Magnifica, ingenti spe Religionis, & Orbis.
Hanc Navem, hanc Arcem e cælo Deus ipse tuetur.*

(b) *Proptereaque tibi, PIE, dat, mandatque regendam. 765
Vivè diu felix. Votorum hæc summa meorum.
Cætera præstabis spes tu ultra, ac vota Piorum.*

*Siquis fides oculis, primo auscultare libenter
Visa est, ac mœstam paulatim exporgere frontem:
Indeque respirare, manumque abducere vultu: 770
Ac tandem luctus posuisse, & dulciter ore.
Blandius atque etiam mihi subfuisse Poësis.*

J U D E X

*Consurgant, & ascendant gentes in vallem Josaphat: quia
ibi sedebat, ut judicem omnes gentes.*

CARMEN XLIII.

EN fuit, & jam supremos conscendit in ignes,
Et nihil est, & vix ardet, vix fumigat orbis!
Tot Regna, excellensque urbes, monumentaque Regum,
Eximique artis portenta, hominumque labores,
Et queis fidebant auri, argenti que superbi 785

The-

(a) Electus die 15. Feb. 1775. Vivat feliciter.

(b) Quis diligit Deus Israel, & vult servare eum in æternum,
idecirco posuit se super eum Regem, ut facias iudicia, at-
que justitiam. 2. Paral. 9. v. 8.

- (a) Theſauri, & quidquid ſuper ſpectabile toto
Orbe fuit; triſtes cineres, putrefque favillæ
Sunt! Jubare extincto lugubribus obrutus umbris,
(b) Et nunquam jam oriturus poſthac occubuit Sol:
Luna creataſtos, moribundoque horrida vultus 10
Extulit: obſcuris ſilvare ſepulta tenebris
Sidera, & ardentem Terram oppreſſere Cometæ!
(c) Magna, & amara dies Domini hæc eſt. Hæc tunc orbem
[d] Abſciſſis hominum arbitrio, peregreque profectus
Eſſe videbatur; nos auſaciliſſima quæque, 15
Tamquam ſi nunquam dein jam rediturus abiſſet,
Egimus interea. Sed majeſtate tremendus
Nunc redit. Ecce vocat, fremitumque imitata tubarum
[e] Vox Domini, immenſo tenaſque, celum, æthera complens
Glangore; imperio jubet omnipotente ſepulchris 20
Ecigi, & ad ſolum excelſum, ad ſublime tribunal
ſiſti Mortales quot ſunt; quot & orbe ſuere
Omnes. Ecce auſum, & carne, & circumtegor ipſa
(f) Rurſus pelle mea: meaque arida, putridaque oſſa
(g) Audivere tubæ ſonitum, Dominique vocantis 25

Vo.

- (a) *Argentum eorum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die ira Domini: in igne æli ejus decorabitur omnis terra.* Sophon. 1. v. 18.
(b) *Sol convertetur in tenebras, & Luna in ſanguinem.* Joel. 2. v. 31. *Stella cæli . . . non expandent lumen ſuum.* Iſa. 13. v. 10. *Stella cadent de celo.* Matth. 24. v. 29.
(c) *Magnus enim dies Domini, & terribilis valde.* Joel. 2. v. 11.
(d) *Sicut homo qui peregre profectus, reliquit domum ſuam, & deſiſt ſervis ſuis poteſtatem enjuſque operis.* Mar. 13. v. 34.
(e) *In voce Archangeli, & in tuba Dei. 1. ad Theſſal. v. 4. Omnes, qui in monumentis ſunt audient vocem filij Dei.* Joan. 5. v. 28.
(f) *Rurſus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum.* Job. 19. v. 26.
(g) *Oſſa arida audite verbum Domini. Ezech. 37. v. 4. Et aſceſſerunt oſſa ad oſſa unumquodque ad juncturam ſuam.* Ibid. v. 7. *Et vixerunt, ſteteruntque ſuper pedes ejus.* Ibid. v. 10.

- Vocem: juncturisque ſuis aptata, ſuiſque
Nexibus, acceperet iterum lucemque, diemque.
Quæ ſubter me conſiderat, preſſitque jacentem
Tellus, reſtituit ſalvum. Ut quæ vaſta voraræ
Evomuit Piſtrix, poſuitque in litore *Jonam* 30
Incolumem. Aut veluti granum tellure repoſitum,
Et moriens, gemmat rurſum, rurſumque reſurgens
E tumulo, longo poſt tempore, alacrius alte
Extollit caput, atque erumpens vertice rurſum,
Vitales iterum carpit innoxioſas auras. 35
Quæ fortuna olim inſeſcit diſcrimina iniqua
Inter mortales, ſublata hic omnia: nil jam
[e] Proſunt divitiæ, neque reſert ſanguine cretum
Auguſto, aut Atavis Orbis domitoribus ortum.
Nec juvat ingenio excelſo, mentisque vigore 40
Eminuiſſe, omneſque avide excurriſſe per artes.
En quot felices quondam dum vita ſuebat
Mortalis, quos vix genitos jam purpurea cunis
Excepit, quorum ſiluit contentis orbis
Aſpectu: quique ingenio, qui mente valebant, 45
Majus & imperium naſti, ultra funera, & ultra
Mortem regnarunt; nunc maſſi, & lumina vultu
[b] Dejecti incedunt, incurvanturque pudore.
Heu ſero agnoſcunt, per devia, perque tenebras
(c) Erraſſe. At contra multo neque laude decori 50
Ingenii, neque doctrina, neque origine clari,
(d) Qui genus indecoros, qui deſpectiſſima turba
[e] Eſſe putabantur; rapiuntur in æra Regi
- (a) *Non proderunt divitiæ in die ultionis.* Prov. 11. v. 4.
(b) *Oculi ſublimis hominis humiliari ſunt, & incurvabitur altitudo viscerum . . . in die illa.* Iſa. 2. v. 11.
(c) *Ergo erravimus a via veritatis.* Sap. 5. v. 6.
(d) *Hi ſunt, quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij.* Sap. 5. v. 3.
(e) *Rapiuntur cum illis in nubibus æviam Chriſto in æra.* 1. ad Theſſ. 4. v. 16.

Obviam, & Augusto diademate tempora cingunt.

Sed vero quatitur tonitru, ac totum undique cælum 55
Panditur. Agmen agit, Regem & præcedit euntem

(a) Præfulgens, & adhuc divino sanguine rotans
Crux. Planctum terrarum omnes populique, tribusque
Dant: amor has Sanctis lacrimas expressit; at horror,
Et pavor his Jesum qui contemserit, crucemque 60
Detrectaverunt humeris portare, voluptas
Queis semper fuit, & tumefacta superbia cordi.

(b) Quem confixerunt, legionibus undique cinctus
Innumerabilium Aligerum, pompæque, quadrigis
(c) Fulmineis, rapidos late spirantibus ignes, 65
Descendit cælo, omnipotentemque explicat iram

[d] Rex: quam multa illa diademata tempora cingunt:
Ex oculis flammæ erumpunt, ore eminet colis:
Et femori inscriptum descriptumque undique veste

(e) Hoc illi est nomen, Rex Regum: interlita multo 70
Quem large effudit, chlamys est, & rubra cruore.
Ineasum miseri colles, montesque precantur,
(f) Ut super incumbant sese: penetralibus abdii

Ter-

- (a) Tunc parebit signum filij hominis in cælo, & tunc plangent omnes tribus terra. Matth. 24. v. 30.
(b) Aspicient ad me quem confixerunt. Zach. 12. v. 10. Exercitus qui sunt in cælo sequentur eum. Ap. c. 19. v. 14.
(c) Ecce Dominus in igne veniet, & quasi turbo quadriga ejus. Haila 66. v. 15.
(d) Oculi autem ejus sicut flamma ignis, & in capite ejus diademata multa. Apoc. 19. v. 12. Et de ore ejus procedit gladius. Ibid. v. 15.
(e) Et habet in vestimento suo, & in femore suo scriptum: Rex Regum, & Dominus dominantium. Ibid. v. 16. vestitus erat veste aspersa sanguine. Ibid. v. 13.
(f) Tunc incipit dicere montibus: cadite super nos, & collibus occurrere nobis. Lucæ 23. v. 30. Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus. Job. 14. v. 13.

Terræ, ipsique Erebi sepeliri immitibus umbris
(a) Optant. Sic igni, sic est & Judicis ira 75
Terribilis! Fuga præclusa est, perstantque, manentque,
Quas fugere optabant lacrimas, pœnisque daturi.

Jam Superum pennata cohors, celerisque manipuli
Explicitis pompa pennis inito undique gyro,
(b) Sontibus infontes abjungunt: crimine vitæ 80
Intactæ, & qui lacrimis commissa piarunt,
Judicis ad dextram; sceleratos parte sinistra,
Sanctorum medio avulsos raptantque locantque.
Audin qui gemitus? Qui luctus? Amicus Amico,
Et socius socio assiduus, fraterque sorore, 85

(c) Gnato etiam Pater, & quam dulci a conjuge conjux
Nunquam iterum se visuri, æternoque futuro
Diffidio, immensum proh! divellantur, utrinque.

[d] Haud longe *Solyinis*, crudeli ubi morte peremptus,
Nostram morte sua quæstiverat ipse salutem; 90
Nunc solio sidit Rex: argumentaque amoris
Indignabundus majores vertit in iras.

[e] Compellatque reos ipsos, quæ vulnera gestat
Ostentans: Nunquidnam aliud sibi poscere, nunquid
Plus optare sibi potuissent? Hiscere contra 95
Nemo. At qui justii quondam genuere silentes;
Nunc alte extollunt vocem: & quæ pessima passi

Nil

- (a) Abscondite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni. Apoc. 6. v. 16.
(b) Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum. Matth. 13. v. 49. Et stacuet oves quidem a dextris; hædos autem a sinistris: Matth. 25. v. 33.
(c) Erunt duo in lecto uno: unus assumetur, & alter relinquetur. Lucæ 17. v. 34.
(d) In vallem Josaphat... ibi sedebit.
(e) Habitatores Jerusalem, & viri Juda judicate inter me, & vineam meam. Quid est quod debui ultra facere vineam meam, & non sedi ei? Isa. 5. v. 3. & 4.

- (a) Nil meriti, lamentantur: cassoque labores
 Qui fecere suos, magnamque dedere ruinam
 Constante digito ostendunt; pœnasque reposcunt. 100
 Quo gemitu, sicut inviti, damnantque nocentes
- (b) Ipsi se, & mire anguntur, trepidantque suorum
 Aspectu scelerum, quæ confidenter, & ore
 Impavido, abjectoque olim admiserè pudore;
 Nunc rubor ora subit, domitque infamia frontem. 105
 Contra ac debuerant, perverloque ordine rerum
 Omnia agebantur mortalis tempore vitæ.
 Immerito plerumque scelus fulgebatur honore,
 Vertice conspicuo incedebatur crimina; virtus,
 Religio, Pietas conculcabantur inique. 110
- (c) Et quicumque sequi optabant vestigia Christi,
 Hos peracerba odia, atque atrocita cuncta manebant.
- (d) Si nihil ultra esset mortem, si nulla fuisset
 Sors alia; injustus Deus, atque indignus amari,
 Et fautor scelerum foret, assimilique Tyranno, 115
 Præmia qui largus sceleri manu utroque libenter,
- (e) Et solas lacrimas tanquam patrimonia Sanctis
 Impartiretur. Sic porro nexa vicissim
 Una, eademque Dei causa est, & causa Piorum.
 En cur magna dies, toto spectante theatro 110
 Orbis terrarum, dicta hæc est: nequis inultus
 Sanctorum, nequiem in Christo habuisse reposam

Spem

- (a) Tunc stabunt Iusti in magna constantia adversus eos, qui se angustaverunt, & qui obsoleverunt labores eorum. Sap. 5. v. 1.
 [b] Inimicus ejus indignantem confusione. Ps. 131. v. ult.
 (c) Omnes qui pie volent vivere in Christo Jesu persequutionem patientur. 2. ad Thimot. 3. v. 12.
 (d) Si in hac vita tantum in Christum sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. 1. ad Cor. 15. v. 19.
 [e] Plorabit, & flebitis vos; Mundus autem gaudet: vos autem contristabimini. Joa. 16. v. 2.

- (a) Spem pudeat. Dum Mundus erat, dum vita manebat,
 Fabula agebatur; nunc acta est: scena remotis
- (b) Aulæis, finem nacta est jam, quamque gerebat 125
 Quisque, olim dum vita fuit, persona recessit.
 Orbis erat dominus Nero quondam, carcere Petrus,
 Paulusque ignoti, abjecti, vinctique jacebant.
 Quam mira, atque ingens nunc est conversio rerum!
 Aspice quid tandem Nero nunc? fax ultima, fundo 130
 Carceris igniti, picæque voraginis igne.
 Aspice quid Petrus? quid Paulus? sidera cæli
 Fulgidiora duo: duo prima sedilia Regi
 Proxima utriusq; tenent, hic ense, & clavibus ille 135
 Insignes: Mundi Heroum, Regumque futuri
- (c) Arbitri adorandi, regnaturique perennes
 Inter delicias, longe ultra vota beati.
 En pauperula anus quæ despectissimum Mundo
- (d) Stercoris instar erat; sed erat gratissima Divis, 140
 Et Christo; cujus moerentis imagine, vitam
 Angustam, & duos didicit tolerare labores.
- (e) Pœnarum comitem, comitem quoque gloria Christi
 Subsequitur, sceptrumque gerit, fulgetque corona.
 Plaudite qui Jesum vita, qui morte sequuti: 145
 Quæ mala possi estis brevis, & rapidissima vexit
 Hora, eademque iterum nunquam turbanda deinceps
 (f) Ponderis immensi, infinitaque gaudia vexit:

Et

- (a) Etenim universi qui sument se non confitentur. Pl. 24. v. 3.
 [a] Præterit enim figura hujus mundi. 2. ad Cor. 7. v. 31.
 [c] Cum sederit iilius hominis in sede majestatis sue sedebitis & vos super sedes duodecim judicantes. Math. 19. v. 28.
 (d) Tanquam purgamenta hujus Mundi. 1. ad Cor. 4. v. 13.
 (e) Cum Christus appareret vita vestra, tunc & vos expectabitis cum ipso in gloria. Ad Coloss. 3. v. 4.
 (f) Quod in presenti est momentaneum, & læta tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternæ gloria pondus operatur in vobis. 2. ad Cor. 4. v. 17.

- Et quos invidit, quos olim Mundus admisit
 (a) Nunc venerandus cum sœnore reddit honores. 150
 Dum peragebatur perituri fabula Mundi,
 [b] Larva ibant homines tecti: quid quisque fuisset
 Ignotum, nequedum veros tum cernere vultus
 Concessum: fallax oculos ludebat imago;
 Perfidiosaque erant mendacia proxima veris. 155
 Hæc erat expectanda dies, qua fraude subacta;
 Nulli fas animo contraria verba sonare,
 Nulli jam vultus discordans mente liceat
 Fingere: & unicuique suos color, & sua cuique,
 Versare jam facies, fūco, larvisque remotis, 160
 Assignaretur. Quidquid Venus improba, quidquid
 Impulit ut faceres litis ardens, & rabida auri,
 Quæ tibi tu tacitus, quæ secretissima cæco
 Pectoris arcano, intimioreque condita mente
 Servasti; in medio posita, ac nudata retexit, 165
 [c] Vulgavitque Deus: lucem impartitus ab alto
 Divinam, siveosa tui penetratis cordis
 Diffudit, ac toto nemo est quin viderit orbe.
 Omnia cum fuerint sic jam patefacta, librique
 Clausi, & inaccessi mundanæ tempore vitæ 170
 (d) Ante oculos positi, & coram omnibus undique aperti,
 Propatuli, auri quæ sit sententia: Iudex
 Quos habet ad dextram aspectans placidissimus ore:
 (e) O mihi vos, Patrique meo charissimi, adeste,
 Et

- (a) Nemis honorificati sunt amici tui, Deus. Pl. 138. v. 17.
 (b) Mundus totus in maligno positus est. 1. Joa. 5. v. 19.
 (c) Nihil enim est opertum quod non revelabitur, & occultum, quod non scietur. Matth. 10. v. 26.
 (d) Et libri aperti sunt... & iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum. Apoc. 20. v. 12.
 (e) Tunc dicit Rex his, qui a dextris sunt: Venite benedicti Patri mei: possidete paratum vobis regnum... esurivi enim,

- Et regnaturi mecum mea sceptrata tenete. 175
 Sic porro meriti, namque esuriemque sitimque
 Expertus, memini, vos occurrissetis utrique.
 Nudus eram; mihi vos tegumen, vestemque dedistis:
 Hospes eram; tecto vos me exceptistis amico:
 Eger eram; vos me vestro recreastis amore. 180
 Carcere vinculus eram; venistis visere vos me.
 Hæc vero Sancti haud capiunt, dubitantque, rogantque.
 (a) Quando hæc? & Iudex: cum subvenissetis egenis,
 Cum miserati inopes estis, minimosque meorum;
 Tum vos, tum mihi opem, & solatia cuncta tulistis 185
 Ad levam deum terribilis, vultuque revolvens
 (b) Immensam irarum molem: Discedite in ignes
 Aeternos, inquit: quoniam vidistis acerba
 Me fame confectum, ac nudum, vultumque catenis,
 Atque ægrum, & despexitis: neque porgere panem, 190
 Auxilioque venire inopi, nudumve fovere,
 Aut misereri ægro, aut victo didicistis. At illi
 Attoniti quando hæc! nos te despexitus? Et Rex:
 (c) Cum requisitis opem miseris, cum terga dedistis,
 Tum me vos inopem, tum despexitis egentem. 195
 (d) Nec mora: præcipitant hi, involunturque profundis
 Ignibus, & scandunt illi sublimia regna. CON-

Et dedistis mihi manducare: sitivi, & dedistis mihi bibere:
 hospes eram, & collegistis me. Nudus, & cooperavistis me:
 infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad
 me. Matth. 25. a. v. 34. ad 36.

- (a) Amen dico vobis, quandiu fecistis uni ex his fratribus meis
 minimis, mihi fecistis. v. 40.
 (b) Tunc dicit & his, qui a sinistris erunt: Discedite a me
 maledicti in ignem æternum... esurivi enim, & non dedistis
 mihi manducare... nudus eram, & non cooperavistis me: in-
 firmus, & in carcere, & non visitastis me. v. 41. & 42.
 (c) Amen dico vobis: quandiu non fecistis uni de minoribus his,
 nec mihi fecistis. v. 45.
 (d) Et ibunt hi in supplicium æternum: iusti autem in vitam
 æternam. v. ult.

DE DEO
CONCLUSIO.

Hæcenus, almae Deus, potui, exiguique laboris
Pro te suscepti, quoniam tu parva rependis
More tuo magnis, magna hæc mihi præmia posco: 200
Ut cum corporeis vinculis me, et carcere solves;
Quæ puer hispano recitaban carmine, vate
Xaverio dictante, mea hæc sint ultima verba,
Intima et hæc postrema meæ suspiria vitæ:
Ut flagrem, Deus almae, tuique inflammer amore, 205
Haud equidem promissa movent me munera cæli;
Nec me adeo impellunt horrendæ ad Tartara pœnæ;
Quominus in te æulim quidquam tentare protervus.
Hoc moveor, quia te Jesh charissime, cerno
Tergemino infami confixum vulnere trunco, 210
Ora cruentatum, & lacerum crudeliter, inter
Opprobria, inter tormenta expirare, morique.
Aspectu hoc uror, sic & mihi pectora fervent,
Ut si nec pœnæ, nec gaudia me ulla manerent;
Sponte vererer adhuc, & adhuc te semper amarem. 215
Deme, licebit enim per me, quæ magna parasti
Præmia: nam quamvis tua tu mihi præmia demas;
Non secus atque ultro te amo nuces, ardentem amabo.

FINIS.

DIRECCION GENERAL DE LAS ESCUELAS

INDEX
CARMINUM

PARTIS PRIMÆ.

I. UNus est Deus.	PAG. 45
II. Sanctus.	49
III. Incomprehensibilis.	54
IV. Æternitas.	59
V. Præsentia.	63
VI. Beneficentia.	67
VII. Benignitas.	73
VIII. Omnipotentia.	78
IX. Sapientia.	83
X. Providentia.	88
XI. Cultus.	94
XII. Patientia.	98
XIII. Justitia.	103
XIV. Pulchritudo.	108
XV. Cæli Dominus.	112
XVI. Refugium.	117
XVII. Dominus Exercituum.	121
XVIII. Deus Scientiarum.	126
XIX. Scrutans Cor.	138
XX. Qui fecit mirabilia solus.	142
XXI. Annuntians futura.	149

XXII. Deus Homo.	159
XXIII. Princeps pacis.	164
XXXIV. Super omne Nomen.	170
XXV. Rex Gentium.	174
XXVI. Signum, cui contradicetur.	178
XXVII. Subditus illis.	182
XXVIII. Lux Mundi.	186
XXIX. Rex Manfuetus.	194
XXX. Bonus Pastor.	199
XXXI. Triumphus.	203
XXXII. Deus absconditus.	208
XXXIII. Mœror.	212
XXXIV. Opprobrium Hominum.	216
XXXV. Dominus Mortis.	225
XXXVI. Excessus.	229
XXXVII. Sopor excessus.	232
XXXVIII. Rex Gloriæ.	236
XXXIX. Sacerdos.	240
XL. Sponsus.	245
XLI. Virtus ex alto.	255
XLII. Religio Victrix.	259
XLIII. Judex.	285

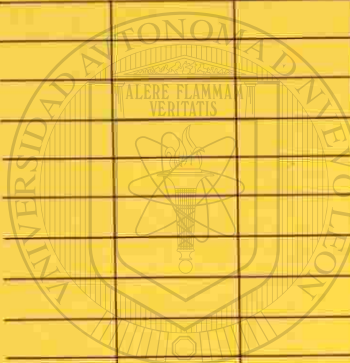
Fig. 10 lin. 23	Neposii	Neposis.
13 lin. 4	Scripturam	Scripturaram.
13 lin. 16	exultatium	exultantium.
lin. 37	salique	salisque.
16 lin. 22	deceptum	deceptam.
lin. 24	lectione	lectioem.
37 lin. 22	pralaudato	pralaudati.
19 lin. 7	que	que.
28 lin. 4	Sicuri	Sicui.
46 v. 81	bacula	bucula.
62 v. 1	tancisper fumus	tancisper fumus.
Ibid. v. 76	ruera	rudera.
66 v. 85	alteutrum = adde =	alvutrumque coactens.
67 v. 51	si licet	si licet.
78 v. 4	in os	in hœ.
89 v. 33	fitoque	fitalique.
94 Carminis XI. v. 4.	solium	soliumque.
97 v. 10	ibi ambulat	trii ambulat.
97 v. 88	palma	parma.
127 v. 21	audra	audin.
Ibid. v. 49	confundimur	confidimus.
149 v. 5	houumque	bouumque.
Ibid. v. 12	Nomen	Numen.
158 v. 16	Sed	Sol.
162 v. 98	clausro	elautra.
266 v. 59	lege sic: Pax: hinc vomerem, in falcem	manentem.
170 v. 17	manentem	sententibus.
171 v. 45	sententibus	audir.
175 v. 40	audit	sumosa.
185 v. 72	famofa	se abdir.
185 Carminis XXVIII. v. 4	sed	hac hara.
185 v. 70	hac ora	vos.
207 v. 2	vox	fando.
211 v. 99	fundo	vos.
212 v. 10	vox	infigenda.
213 v. 42.	infigenda	ah!
230 v. 2.	ha!	aspice.
Ibid. v. 4.	aspices	Montis.
232 v. 98	Mortis	Quenam.
236 v. 15.	Quenam	merui.
240 v. 105.	merui	neque enim sine.
243 v. 2.	neque sine	Unigenam.
Ibid. v. 63.	Unigentum	Quam tu.
248 v. 82.	Quam tum	reque.
264 v. 110.	neque	rectus.
272 v. 373.	rectus	certamineque.
284 v. 739.	certamine	

CAPILLA ALFONSINA

U. A. N. L.

Esta publicación deberá ser devuelta antes de la
última fecha abajo indicada.

IFCC 638

 <p>ALERE FLAMMAM VERITATIS</p>			

P88450

.A2

D4

1793

42812

FEVT

AUTOR

ABAD, Diego José

TITULO

De Deo, deoque homine heroica

FECHA DE

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

®

